

Analiza organizacji i finansów oświaty powiatu wołowskiego

2022

Przygotowane na zlecenie Powiatu Wołowskiego w okresie wrzesień–grudzień 2022 r.

Autorzy:

Barbara Kołcio

Andrzej Rzeszut

Mariusz Tobor

Katarzyna Tryba-Taborska

Jan Zięba

VULCAN sp. z o. o.
ul. Wołowska 6
51-116 Wrocław

tel. 71 757 29 29
e-mail: vulcan@vulcan.edu.pl
www.vulcan.edu.pl

Spis treści

1. Najważniejsze wnioski, ustalenia oraz rekomendowane działania	6
2. Źródła danych i analizowane jednostki	11
2.1. Źródła danych	11
2.2. Analizowane jednostki	11
3. Finanse oświaty w powiecie wołowskim	12
3.1. Finanse oświaty a finanse powiatu	12
3.2. Wydatki i dochody oświaty – ich struktura i zmiany w czasie	15
3.2.1. Wydatki	15
3.2.2. Dochody	21
3.2.3. Dochody a bieżące wydatki oświatowe na tle podobnych samorządów	22
3.2.4. Wydatki a dochody oświaty w powiecie wołowskim	25
4. Koszty utrzymania poszczególnych jednostek oświatowych	27
5. Uczniowie a etaty nauczycieli, czyli zmiany jednostkowych kosztów kształcenia	31
6. Zmiany w organizacji szkół	34
6.1. Szkoły dla dorosłych i policealne	34
6.2. Porównanie liczb uczniów w różnych typach szkół dla młodzieży	34
6.3. Szkoły dla młodzieży prowadzone przez inne podmioty	39
6.4. Zmiany wielkości samodzielnych szkół i zespołów	40
6.5. Licea ogólnokształcące	41
6.5.1. Uczniowie liceów ogólnokształcących	42
6.5.2. Oddziały w liceach ogólnokształcących	45
6.6. Technika	49
6.6.1. Uczniowie techników	49
6.6.2. Oddziały w technikach	53
6.6.3. Zawody w technikach	57
6.6.4. Zawody w technikach powiatów sąsiadujących z powiatem wołowskim	60
6.6.5. Koszty kształcenia zawodowego w technikach w roku 2022/23	65
6.7. Zasadnicze szkoły zawodowe i branżowe szkoły I stopnia	68
6.7.1. Uczniowie ZSZ i BS I stopnia	68
6.7.2. Oddziały w ZSZ i BS I st.	71
6.7.3. Zawody w ZSZ i BS I st.	73
7. Odchodzenie uczniów przed końcem nauki	76
7.1. Skala zjawiska	76
7.2. Ekonomiczne skutki przedwczesnego odchodzenia uczniów	82
8. Szczegółowa analiza organizacji poszczególnych szkół i zespołów szkół ogólnodostępnych na podstawie arkuszy organizacyjnych	85
8.1. Analiza arkuszy organizacyjnych przed ich zatwierdzeniem	85
8.1.1. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wołowie	85
8.1.2. Zespół Szkół Zawodowych w Brzegu Dolnym	85
8.1.3. Liceum Ogólnokształcące w Wołowie	87
8.1.4. Zespół Szkół Zawodowych w Wołowie	88
8.2. Analiza arkuszy organizacyjnych po ich zatwierdzeniu	89
8.2.1. Zespół Szkół Zawodowych w Brzegu Dolnym (aneks wrześniowy zatwierdzony 30 września 2022)	89
8.2.2. Liceum Ogólnokształcące w Wołowie (kolejny aneks zatwierdzony 17 października 2022)	89
8.2.3. Zespół Szkół Zawodowych w Wołowie (aneks wrześniowy zatwierdzony 30 września 2022)	90
8.2.4. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wołowie (kolejny aneks zatwierdzony 9 listopada 2022)	90
8.3. Zajęcia dodatkowe	90

8.4.	Podsumowanie	90
9.	Analiza porównawcza organizacji ogólnodostępnych szkół dla młodzieży	92
9.1.	Liczby uczniów oddziałów i średnie liczebności oddziałów w poszczególnych jednostkach	92
9.2.	Liczby uczniów przypadających na jeden etat zajęć realizowanych w oddziałach liceów ogólnokształcących	95
9.3.	Liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat zajęć realizowanych w oddziałach technikum	95
9.4.	Liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat zajęć realizowanych w oddziałach szkoły branżowej	96
9.5.	Nauczycielskie etaty wsparcia	96
9.5.1.	Etaty wsparcia ogółem	96
9.5.2.	Bibliotekarze	98
9.5.3.	Nowe standardy zatrudniania nauczycieli specjalistów	98
9.6.	Organizacja zajęć wybranych przedmiotów	101
9.6.1.	Organizacja zajęć wf	101
9.6.2.	Organizacja zajęć języków obcych	101
9.6.3.	Organizacja zajęć realizowanych w zakresie rozszerzonym	101
9.7.	Szkoły dla dorosłych	102
10.	Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach ogólnodostępnych	103
10.1.	Udziały uczniów ze specjalnymi potrzebami w ogólnej liczbie uczniów	103
10.2.	Rodzaje niepełnosprawności w szkołach ogólnodostępnych	105
11.	Szkoły i placówki specjalne	107
11.1.	Rodzaje niepełnosprawności w szkołach specjalnych	107
11.2.	Zespół Szkół Specjalnych i Placówek Oświatowych w Wołowie	108
11.3.	Zespół Szkół Specjalnych w Lubiążu	110
11.4.	Zespół Placówek Resocjalizacyjnych w Brzegu Dolnym	111
11.4.1.	Analiza organizacji w roku szkolnym 2022/23	111
11.4.2.	MOS i MOW w ZPR BD na tle innych tego typu placówek	112
11.5.	Subwencja a wydatki na placówki specjalne	113
12.	Powiatowe Centrum Edukacji i Pomocy Psychologiczno - Pedagogicznej w Wołowie	115
13.	Nauczyciele	117
13.1.	Etaty przeliczeniowe nauczycieli w analizowanych jednostkach	117
13.2.	Struktura zatrudnienia nauczycieli	117
13.3.	Urlopy dla poratowania zdrowia	121
14.	Administracja i obsługa (AiO)	122
14.1.	Etaty pracowników administracji i obsługi	122
14.1.1.	Administracja	122
14.1.2.	Obsługa (bez kuchni)	123
14.1.3.	Kuchnia	124
14.2.	Analiza porównawcza zatrudnienia pracowników administracji i obsługi	125
14.2.1.	Sprzątanie	127
14.3.	Podsumowanie	128
15.	Prognoza liczb uczniów i oddziałów oraz obciążenia obiektów szkolnych	129
15.1.	Absolwenci gimnazjów i ośmioletnich szkół podstawowych a uczniowie rozpoczynający naukę w szkołach prowadzonych przez powiat wołowski	129
15.2.	Uwarunkowania prognozowania liczb uczniów	131
15.3.	Prognoza liczby uczniów w ogólnodostępnych szkołach dla młodzieży prowadzonych przez powiat wołowski	131

15.4.	Prognoza liczb oddziałów w poszczególnych jednostkach	135
15.5.	Prognoza obciążenia obiektów szkolnych	139
15.6.	Potrzeby i możliwości zmian w sieci szkół	142
15.6.1.	Licea ogólnokształcące	143
15.6.2.	Technika	145
16.	Objaśnienia metodologiczne	146
16.1.	Finanse	146
16.1.1.	Wydatki budżetowe	146
16.1.2.	Dochody budżetu związane z oświatą	146
16.1.3.	Luka między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty	147
16.2.	Organizacja szkół i przedszkoli	147

1. Najważniejsze wnioski, ustalenia oraz rekomendowane działania

Na początku opracowania przedstawiamy najważniejsze ustalenia i wnioski wynikające z przeprowadzonych analiz.

1. Wydatki oświatowe pochłaniają bardzo dużą część budżetu powiatu wołowskiego. W roku 2021 w ponad 90% powiatów udział ten był niższy. Pewien wpływ na taki stan rzeczy ma droga organizacja szkół ogólnodostępnych. Jednak główną przyczyną bardzo wysokiego udziału oświaty w budżecie samorządu są znacznie wyższe niż w innych powiatach wydatki na szkoły i placówki specjalne.

W przeciętnym powiecie ziemskim wydatki na szkoły i placówki specjalnie stanowią ok. 1/4 bieżących wydatków oświatowych. Tymczasem w powiecie wołowskim jednostki tego rodzaju pochłaniają aż 45% bieżących wydatków oświatowych (w 90% powiatów ziemskich na takie cele przeznaczają się mniejszą część budżetu oświaty niż w powiecie wołowskim).

Niewielkie powiaty ziemskie prowadzą zwykle po jednym zespole szkół i placówek specjalnych, powiat wołowski odpowiada natomiast za utrzymanie aż trzech takich jednostek. Oprócz typowego zespołu szkół specjalnych, w którym dominują uczniowie z niepełnosprawnościami intelektualnymi, prowadzi także zespół szkół przyszpitalnych oraz zespół, w którego skład wchodzi dwa młodzieżowe ośrodki wychowawcze i młodzieżowy ośrodek socjoterapii. W rezultacie powiat wołowski, który należy do 20% powiatów najmniejszych pod względem liczby ludności, wydaje na oświatę specjalną kwoty większe niż 3/4 wszystkich samorządów tego rodzaju.

2. Procentowy wskaźnik luki między wydatkami bieżącymi a dochodami oświaty w powiecie wołowskim był kiedyś dużo niższy od mediany podobnych samorządów. W roku 2012 wydatki oświaty były o 9% (2 mln zł) niższe niż dochody. W roku 2015 wydatki oświaty zrównały się dochodami, a w roku 2021 były od tych dochodów o niemal 30% (8 mln zł) wyższe. W roku 2021 wartość omawianego wskaźnika była wyższa niż w ponad 75% powiatów. Zmiany wartości luki między wydatkami bieżącymi a dochodami oświaty były w powiecie wołowskim bardzo duże, przebiegały znacznie szybciej niż w innych powiatach i z ekonomicznego punktu widzenia są bardzo niepokojące.

Na wzrost wielkości luki między wydatkami a dochodami oświaty złożyło się zarówno zwiększenie kosztów utrzymania szkół i placówek prowadzonych przez powiat wołowski (zwłaszcza w przeliczeniu na jednego ucznia i wychowanka), jak i realne pogorszenie poziomu finansowania oświaty powiatowej przez subwencję oświatową.

3. Bardzo ważną przyczyną zwiększenia dopłat do subwencji w szkołach i placówkach specjalnych były zmiany w algorytmie subwencji oświatowej, które następowały przez wiele lat. W roku 2010 w algorytmie subwencyjnym było 41 wag, w roku 2016 – 50, w 2021 – 72, a w 2022 już 76 (nie licząc obowiązujących od

września kilkudziesięciu wag związanych ze standardami zatrudnienia nauczycieli specjalistów). Większa liczba wag subwencyjnych sprawiała, że w systemie rosła liczba uczniów przeliczeniowych.

Tymczasem wartości wag przysługujących uczniom i wychowankom szkół i placówek specjalnych pozostały niezmienione. Na dodatek pojawianie się nowych wag w algorytmie podziału subwencji w wielu wypadkach nie wiązało się z adekwatnym i trwałym wzrostem realnej wielkości całej subwencji. Zatem w warunkach, gdy kwota subwencji przypadającej na jednego ucznia przeliczeniowego (tzw. finansowy standard A) jest wyliczana jako iloraz kwoty przeznaczonej w budżecie państwa na subwencję oświatową i liczby uczniów przeliczeniowych, zwiększanie liczby wag powodowało zmniejszanie realnej wielkości środków przypadających na jednego ucznia lub wychowanka szkoły lub placówki specjalnej.

W efekcie realna wartość subwencji dla szkół i placówek specjalnych stopniowo malała, co jest jedną z przyczyn tego, że coraz częściej subwencja ta nie wystarcza na ich utrzymanie, choć w przeszłości z naddatkiem pokrywała ich potrzeby.

4. Liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczyciela w ogólnodostępnych szkołach dla dzieci i młodzieży (łącznie w liceach, technikach i branżowych szkołach I stopnia oraz zasadniczych szkołach zawodowych) w powiecie wołowskim była kiedyś zbliżona do mediany wszystkich powiatów, jednak od roku szkolnego 2018/19 mocno się od tej mediany oddaliła w kierunku niższych wartości, co oznacza, że szkoły te są zorganizowane coraz drożej nie tylko w wartościach bezwzględnych, ale także w porównaniu z innymi powiatami. W roku 2021/22 w 75% powiatów w Polsce wartość tego wskaźnika była wyższa niż w powiecie wołowskim (czyli ogólnodostępne szkoły dla młodzieży były w nich zorganizowane taniej).
5. W ciągu ostatnich sześciu lat liczba uczniów na etat nauczyciela w liceach ogólnokształcących powiatu wołowskiego zmniejszyła się z 10,6 do 8,1, czyli o 23%. Tak ogromna zmiana świadczy o silnym wzroście kosztów kształcenia jednego ucznia liceum. Obecnie w ponad 75% powiatów organizacja liceów jest tańsza niż w powiecie wołowskim.

Przyczyną drogiej organizacji liceów są przede wszystkim małe oddziały, ale także ich nieoptymalna organizacja. Np. oddziały klasy pierwszej w LO w Wołowie zorganizowano tak, że tylko w jednym z nich nie są konieczne podziały na grupy na językach obcych (5 godzin tygodniowo). Gdyby 75 uczniów tych oddziałów (bez uczniów oddziału przygotowawczego) podzielono inaczej, np. na dwa oddziały 24- i jeden 27-osobowy, możliwe byłoby zaoszczędzenie, w stosunku do obecnej organizacji, 5 godzin języków tygodniowo. Przez 4 lata mogłoby to dać ok. 100 tys. zł oszczędności.

Drogim rozwiązaniem jest również oferowanie uczniom liceów ogólnokształcących języków obcych do wyboru. Z ekonomicznego punktu widzenia nie jest korzystne umożliwianie uczniom tego samego oddziału wyboru drugiego języka obcego, ponieważ wymusza to czasami dodatkowe podziały na grupy i utrudnia

organizowanie zajęć międzyoddziałowych. Uczniowie LO w Wołowie mają do wyboru aż cztery języki obce: angielski, niemiecki, francuski, rosyjski, co utrudnia optymalną z ekonomicznego punktu widzenia organizację tych zajęć. W niewielkiej szkole, jaką jest LO w Wołowie, należałoby ograniczyć liczbę języków obcych w jednym oddziale do dwóch.

Innym przykładem nieoptymalnej organizacji LO w Wołowie są zajęcia realizowane w zakresie rozszerzonym, które zorganizowane są 25% drożej¹ niż w LO w Brzegu Dolnym.

6. Dużym problemem dla organizacji oświaty powiatu wołowskiego jest funkcjonowania na jego terenie dwóch liceów prowadzonych przez inne podmioty (w Wołowie i Brzegu Dolnym). Ich istnienie sprawia, że w liceach prowadzonych przez powiat jest na tyle mało uczniów, że bardzo trudno jest je dobrze zorganizować z ekonomicznego punktu widzenia. W efekcie oddziały w liceach powiatu wołowskiego są bardzo małe – w ponad 75% powiatów w Polsce są one większe. Wiąże się to oczywiście z dużymi kosztami kształcenia jednego licealisty.
7. W technikach powiatu wołowskiego liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczyciela od lat utrzymuje się na poziomie wyraźnie niższym niż w 75% powiatów ziemskich. Najbardziej kosztogennie rozwiązania organizacyjne w technikach to prowadzenie oddziałów dwuzawodowych, co wymusza prowadzenie zajęć w małych grupach na przedmiotach zawodowych. Wzmacnia ten problem dublowanie tych samych zawodów w różnych technikach (technik ekonomista oraz technik informatyk). Oddziały w technikach powiatu wołowskiego są mniejsze niż w większości powiatów ziemskich.
8. Inaczej niż w liceach i technikach, liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczycielski w branżowych szkołach I stopnia (a wcześniej w ZSZ) utrzymuje się od lat na poziomie wyraźnie wyższym niż w 75% powiatów.
9. W roku szkolnym 2006/07 142 uczniów klas pierwszych techników powiatu wołowskiego kształciło się w pięciu zawodach. W roku 2021/22 135 uczniów klas pierwszych kształciło się w ośmiu zawodach. Z wyjątkiem roku szkolnego 2022/23, w którym do szkół powiatowych przyszło (wskutek zmian systemowych w oświacie) znacznie więcej uczniów niż w typowym roczniku, liczba uczniów przypadających na jeden zawód oferowany w technikach była w ostatnich latach wyraźnie niższa niż w latach 2006–2011. Przyczynia się to większym niż kiedyś kosztów kształcenia jednego ucznia technikum, gdyż zwiększa liczbę oddziałów dwuzawodowych i wymusza prowadzenie wielu zajęć z przedmiotów zawodowych w małych nawet 7-9 osobowych grupach, co oczywiście jest bardzo kosztowne.
10. Szczegółowa analiza arkuszy organizacyjnych poszczególnych szkół ogólnodostępnych wykazała, że istnieją pewne rezerwy pozwalające na wyeliminowanie rozwiązań podnoszących koszty, które nie są wymagane prawem. Kilka sugestii wynikających z przeprowadzonej szczegółowej analizy arkuszy organizacyjnych

¹ Biorąc pod uwagę liczbę uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy związany z prowadzeniem takich zajęć.

zostało już wdrożonych, co pozwoliło zmniejszyć liczbę godzin nauczycielskich w trzech szkołach o 10 łącznie, co wiąże się z oszczędnością około 50 tys. zł.

11. Liczba potencjalnych podopiecznych przypadających na jeden etat poradni psychologiczno-pedagogicznej w powiecie wołowskim od wielu lat należy do najniższych w kraju, co sugeruje, że jest ona zorganizowana drożej niż w innych powiatach.
12. Na koszty wynagrodzeń nauczycieli istotny wpływ mają nauczycielskie urlopy dla poratowania zdrowia. Ich liczba była zmienna w ostatnich latach. Jednak aktualnie liczba urlopów jest rekordowo wysoka (jest ich 6), co znacząco wpłynie na wydatki oświaty w roku 2022 oraz – w jeszcze większym stopniu – w roku 2023. W powiecie wołowskim w badanym okresie tylko raz (w roku szkolnym 2015/16) odnotowano tak wysoką liczbę nauczycieli przebywających na urloпах dla poratowania zdrowia.
13. Poziom zatrudnienia pracowników administracji i obsługi, mierzony średnimi wartościami wskaźników jest racjonalny, choć pomiędzy poszczególnymi jednostkami występuje istotne zróżnicowanie w obciążeniu pracą w badanych grupach zawodowych. Weryfikacji wymaga zatrudnienie pracowników administracji w CKZiU w Wołowie oraz w ZSZ w Wołowie. Analiza pokazała, że poziom zatrudnienia tej grupy pracowników jest wysoki (uzyskano tu najniższe wartości wskaźników). Na uwagę zasługuje też znacząco niższe niż w pozostałych szkołach/zespołach szkół obciążenie zadaniami sprzątanania w ZSZ w Wołowie, gdzie do sprzątanania 2,3 tys. m² zatrudniane są aż 4 osoby sprzątające.
14. Z powodu podwójnego naboru do szkół prowadzonych przez powiat nastąpił bezprecedensowy przyrost liczby oddziałów – w roku 2019/20 było ich o 15 więcej niż rok wcześniej. W latach 2022/23–2023/24 nastąpi kolejny wzrost spowodowany przejściem do szkół ponadpodstawowych uczniów z roczników, w których naukę zaczynały jednocześnie sześcio- i siedmiolatki. W rekordowym roku 2023/24 w ogólnodostępnych szkołach dla młodzieży prowadzonych przez powiat wołowski będzie prawdopodobnie 56 oddziałów. W roku 2025/26 liczba oddziałów spadnie, a w kolejnych latach ustabilizuje się na poziomie 45-50.
15. Sumaryczna liczba nadmiarowych pomieszczeń w budynkach szkół powiatu wołowskiego wyraźnie wzrośnie po roku 2023/24 (w którym powiatowe szkoły osiągną najwyższą liczbę oddziałów) i szybko pozwoli na zmieszczenie na jednej zmianie ok. 20 oddziałów więcej niż ich będzie w rzeczywistości. Oznacza to, że do zmieszczenia wszystkich uczniów szkół prowadzonych przez powiat będzie można wykorzystać o jeden budynek mniej niż obecnie.
16. Poniżej przedstawiamy listę działań, które mogą się przyczynić do ograniczenia kosztów funkcjonowania oświaty. Należy pamiętać, że nie są to rekomendacje działań poprawiających funkcjonowanie oświaty w powiecie, a jedynie obniżających koszty jej funkcjonowania. Trzeba jednak mieć świadomość, że bez podjęcia przynajmniej części z nich, ograniczenie wydatków nie będzie możliwe. Warto też podkreślić, że większe oszczędności możliwe będą jedynie w wyniku całościowych zmian systemowych ingerujących w sieć szkół. Analiza organizacji

poszczególnych szkół nie pozwoliła bowiem znaleźć w tej organizacji oszczędności, które mogłyby przynieść radykalne ograniczenie wydatków.

- a) Podjęcie działań, w wyniku których prowadzenie ZSR BD oraz ZSS L przejąłby samorząd województwa dolnośląskiego. Są to bowiem jednostki, które ewidentnie zaspokajają potrzeby dzieci i młodzieży przede wszystkim spoza powiatu wołowskiego, a zgodnie z art. 25 Prawa Oświatowego prowadzenie jednostek oświatowych o znaczeniu regionalnym lub ponadregionalnym jest zadaniem samorządu województwa.
- b) Wygaszenie liceum w ZSZ w Brzegu Dolnym.
- c) Rezygnacja z kształcenia w tych samych zawodach w dwóch różnych zespołach poprzez pozostawienie kształcenia w zawodzie technik ekonomista oraz technik informatyk tylko w Zespole Szkół Zawodowych w Brzegu Dolnym.
- d) Włączenie liceum w Wołowie do CKZiU w Wołowie i rezygnacja z utrzymania budynku LO w Wołowie.
- e) Zmniejszenie najpóźniej od roku szkolnego 2024/25 liczby zawodów oferowanych w technikach.
- f) Rezygnacja z prowadzenia więcej niż dwóch języków obcych w jednym oddziale LO.
- g) Optymalizacja organizacji zajęć realizowanych w zakresie rozszerzonym w Liceum Ogólnokształcącym w Wołowie
- h) Optymalizacja liczebności oddziałów tak, aby jak najmniej było oddziałów, w których liczba uczniów nieznacznie przekracza 24, co wymusza podziały na grupy na językach obcych.
- i) Tam, gdzie podziały na grupy przedmiotów informatycznych wynikają z za małej liczby komputerów w pracowni warto zwiększyć liczbę komputerów, gdyż są one tańsze niż godziny nauczycieli.

2. Źródła danych i analizowane jednostki

2.1. Źródła danych

Wszystkie zestawienia zamieszczone w niniejszym opracowaniu zostały przygotowane przez autorów, przy czym:

- dane do wieloletnich zestawień dotyczących organizacji oświaty powiatu na tle innych JST oraz organizacji poszczególnych szkół pochodzą z bazy danych oświatowych Systemu Analiz Samorządowych (SAS) Związku Miast Polskich, dla której pierwotnym źródłem danych jest system informacji oświatowej (SIO);
- dane do wieloletnich zestawień finansowych pochodzą ze sprawozdań Rb-27S i Rb-28S udostępnianych przez Ministerstwo Finansów;
- dane do wyliczenia wydatków na utrzymanie poszczególnych jednostek oświatowych pochodzą z ich indywidualnych sprawozdań Rb-28S;
- do przygotowania prognozy liczb uczniów wykorzystano: dane o urodzeniach oraz liczbie ludności wg poszczególnych roczników z Banku Danych Lokalnych GUS, informacje o liczbach uczniów z bazy danych oświatowych SAS a także *Prognozę ludności gmin na lata 2017-2030* sporządzoną przez Główny Urząd Statystyczny.
- do analizy porównawczej organizacji szkół wykorzystano zatwierdzone aneksy wrześnie arkuszy organizacyjnych za rok szkolny 2022/23.

2.2. Analizowane jednostki

Analizą objęto jednostki oświatowe ujęte w poniższej tabeli. W tekście raportu często używamy kodów podanych w tej tabeli.

Tabela 1. Lista jednostek objętych analizą

Nazwa jednostki	Kod jednostki
Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wołowie	CKZiU W
Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Wołowie	LO W
Powiatowe Centrum Edukacji i Pomocy Psychologiczno - Pedagogicznej w Wołowie	PCEiPPP W
Zespół Placówek Resocjalizacyjnych w Brzegu Dolnym	ZPR BD
Zespół Szkół Specjalnych i Placówek Oświatowych w Wołowie	ZSSiPO W
Zespół Szkół Specjalnych w Lubiążu	ZSS L
Zespół Szkół Zawodowych w Brzegu Dolnym	ZSZ BD
Zespół Szkół Zawodowych w Wołowie	ZSZ W

3. Finanse oświaty w powiecie wołowskim

W niniejszym rozdziale przedstawiamy podstawowe wskaźniki charakteryzujące finanse i organizację oświaty w powiecie wołowskim na tle samorządów o podobnych warunkach organizacji i finansowania oświaty, czyli innych powiatów ziemskich.

W tej i kolejnych częściach opracowania wykresy zawierające porównania wartości analizowanego wskaźnika odnoszącego się do powiatu wołowskiego na tle grupy porównawczej zbudowane są wg jednolitego wzorca:

- Na osi poziomej zaznaczone są kolejne lata, a na osi pionowej wartości liczbowe badanego wskaźnika.
- Zielona linia ciągła łączy wartości wskaźnika wyliczonego dla powiatu wołowskiego w kolejnych latach.
- Środkowa, szara linia przerywana pokazuje medianę, czyli wartość przeciętną, która dzieli grupę badanych samorządów na dwie połowy – w jednej połowie badanych samorządów wartość badanego wskaźnika jest mniejsza, a w drugiej większa od mediany.
- Kropkowane niebieskie linie dzielą obszary wartości wskaźników na ćwiartki, tzn. w 75% samorządów wartości wskaźnika są większe niż to wskazuje dolna niebieska linia, a w 25% samorządów wartości tego wskaźnika są mniejsze. Analogicznie w 75% samorządów wartości wskaźnika są mniejsze niż to wskazuje górna niebieska linia, a w 25% samorządów wartości tego wskaźnika są większe.
- Skrajne czerwone kropkowane linie pokazują wartości wskaźników, powyżej (w wypadku górnej linii) i poniżej (w wypadku dolnej linii) których mieszczą się wartości wskaźnika 10% samorządów.

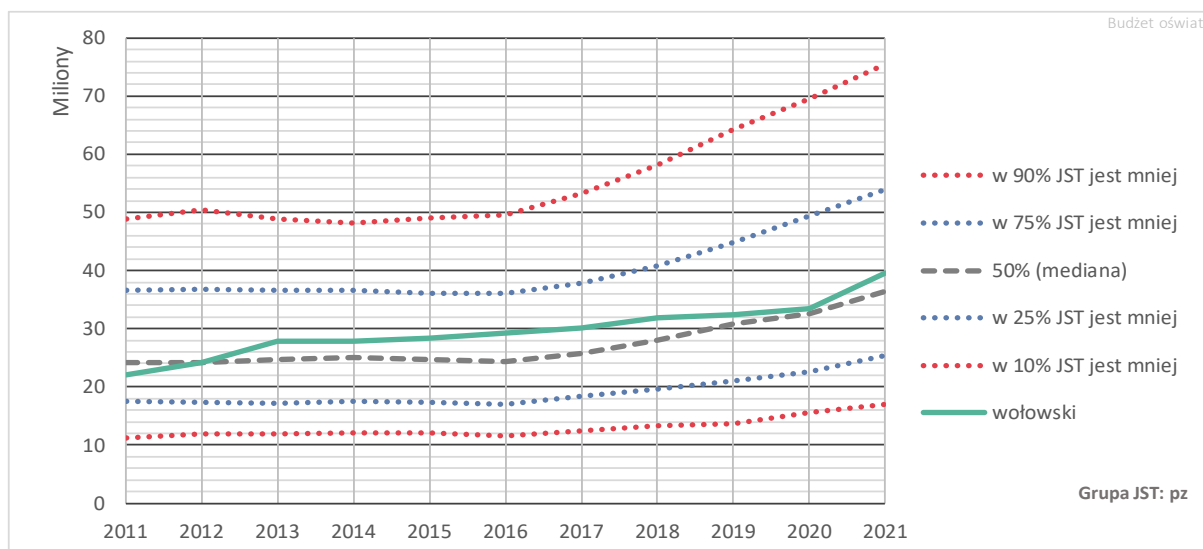
Przebieg zielonej ciągłej linii odzwierciedla wieloletnie trendy zmian wskaźnika w powiecie wołowskim, a jej obserwacja na tle pozostałych linii, ukazujących sytuację podobnych samorządów, pozwala łatwo zauważyć, kiedy te trendy są typowe, a kiedy odbiegają od tego, co działo się w innych samorządach. Jednocześnie możliwe jest zorientowanie się, czy wartości badanego wskaźnika są wysokie, czy niskie na tle grupy porównawczej.

3.1. Finanse oświaty a finanse powiatu

Wykres 1 pokazuje zmiany wielkości budżetu oświaty w powiecie wołowskim w ciągu minionych jedenastu lat na tle wszystkich powiatów w Polsce. Wielkość ta zmienia się podobnie jak wartość mediany dla samorządów z grupy porównawczej.

Oczywiście porównywanie bezwzględnych kwot wydatków samorządów o różnej wielkości nie mówi tak wiele, jak porównywanie wskaźników procentowych lub odniesionych do liczby mieszkańców, które przedstawiamy na kolejnych wykresach.

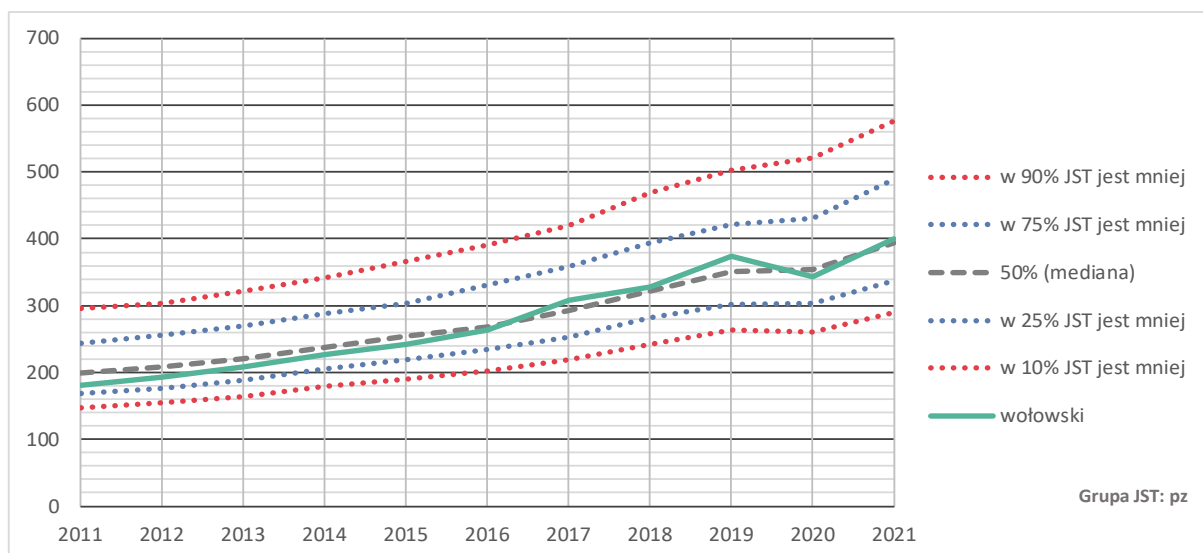
Wykres 1. Łączne wydatki budżetu oświaty – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 2 zawiera informacje o dochodach własnych budżetu powiatu w przeliczeniu na jednego mieszkańca (liczba mieszkańców z 2018 r.). Dochody własne to przede wszystkim dochody z podatków i opłat oraz ze sprzedaży majątku komunalnego.

Wskaźnik ten charakteryzuje do pewnego stopnia możliwości finansowe samorządu. W wypadku powiatu wołowskiego wartość tego wskaźnika jest na poziomie mediana grupy porównawczej.

Wykres 2. Dochody własne na jednego mieszkańca – powiat wołowski na tle podobnych JST (liczba mieszkańców z 2018 r.)

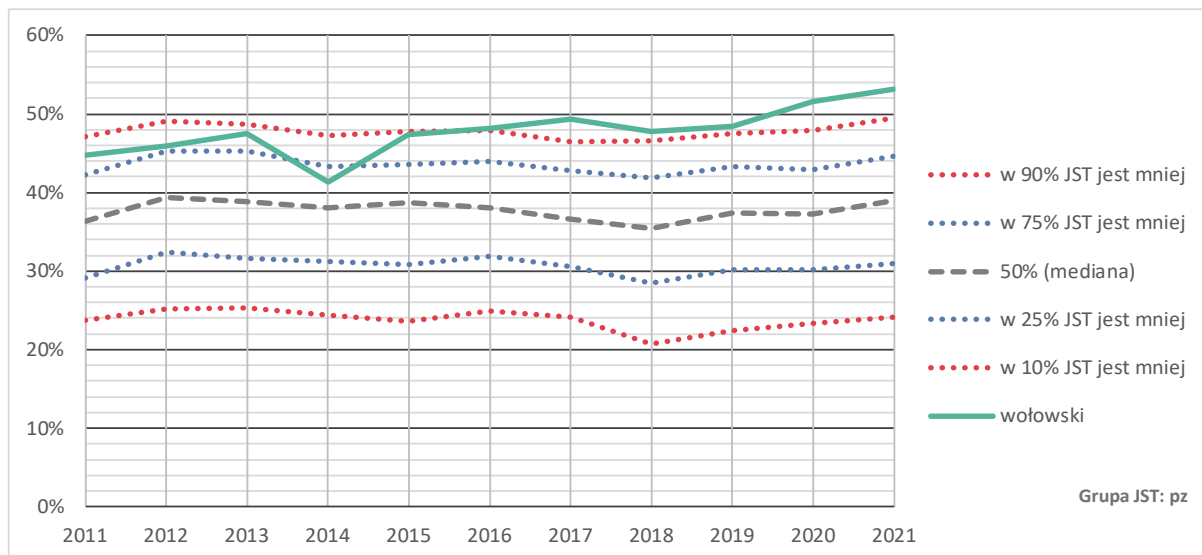

Wykres 3 prezentuje zmiany udziału wydatków oświatowych² w łącznych wydatkach budżetu samorządu. W budżecie oświaty uwzględniane są wszystkie wydatki

² Sposób wyliczania wydatków oświatowych oraz innych wielkości, które mogą być różnie rozumiane i wyliczane na różne sposoby, wyjaśniony jest w rozdziale *Objaśnienia metodologiczne*.

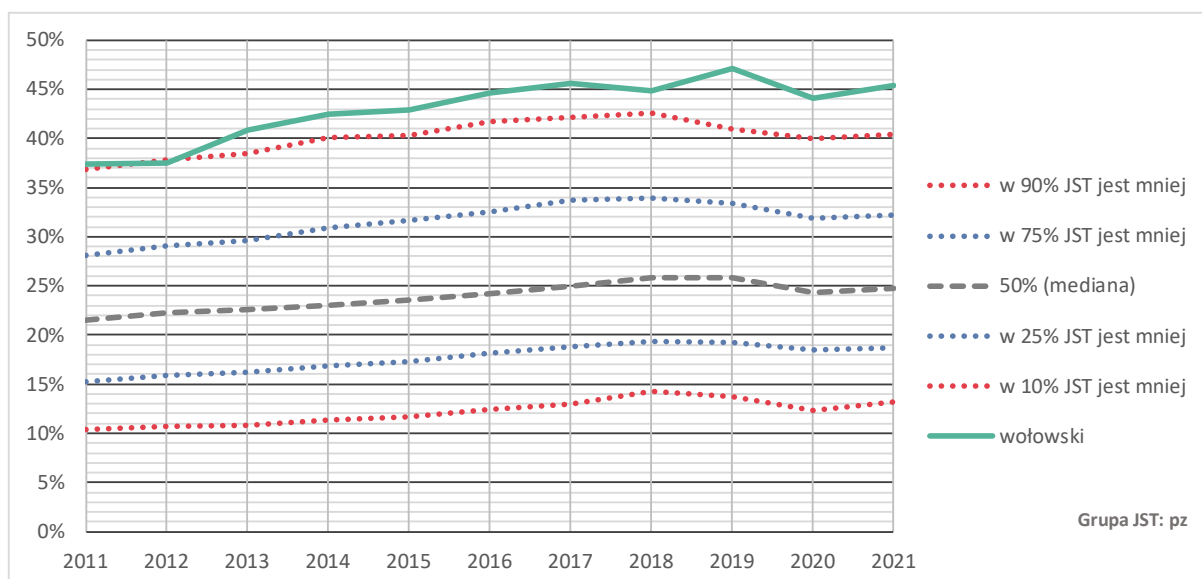
z działań 801 i 854 oraz wydatki wynikające z realizacji innych zadań oświatowych, w tym dotowania szkół i przedszkoli prowadzonych przez inne podmioty.

Wykres 3. Wydatki oświatowe w budżecie JST – powiat wołowski na tle podobnych JST

Udział wydatków oświatowych w budżecie powiatu wołowskiego jest skrajnie wysoki w porównaniu z innymi powiatami. W roku 2021 w ponad 90% powiatów udział ten był niższy. Pewien wpływ na taki stan rzeczy ma droga organizacja szkół ogólnodostępnych. Jednak główną przyczyną bardzo wysokiego udziału oświaty w budżecie samorządu są znacznie wyższe niż w innych powiatach wydatki na szkoły i placówki specjalne.

Wykres 4. Procent wydatków na szkoły i placówki specjalne w bieżących wydatkach oświatowych – powiat wołowski na tle podobnych JST

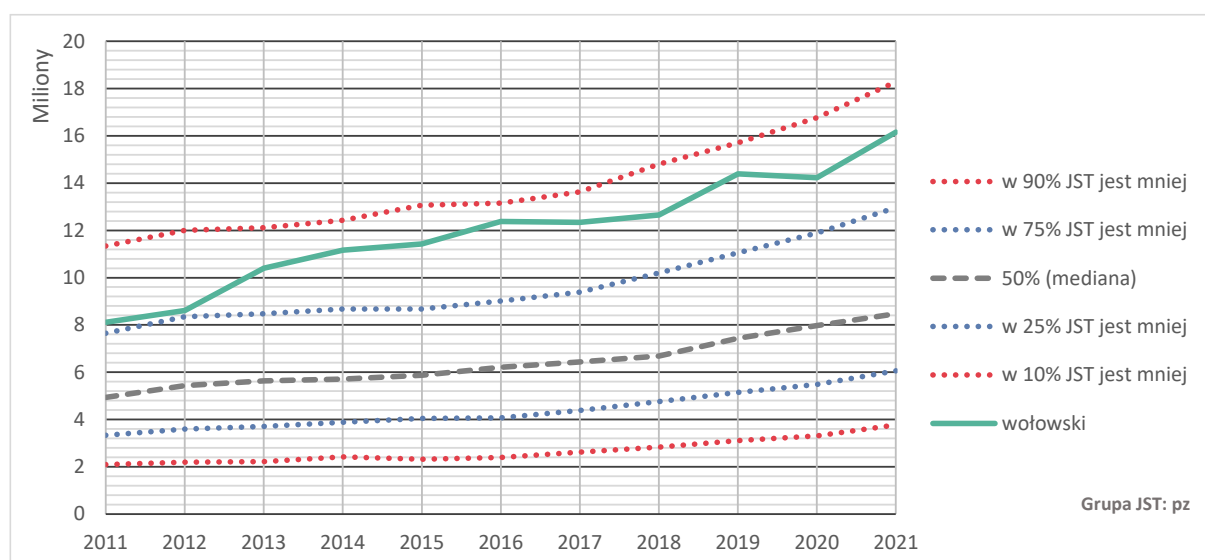

W przeciętnym powiecie ziemskim wydatki na szkoły i placówki specjalnie stanowią ok. ¼ bieżących wydatków oświatowych. Tymczasem w powiecie wołowskim

jednostki tego rodzaju pochłaniają aż 45% bieżących wydatków oświatowych (w 90% powiatów ziemskich na takie cele przeznaczają się mniejszą część budżetu oświaty niż w powiecie wołowskim).

Niewielkie powiaty ziemskie prowadzą zwykle po jednym zespole szkół i placówek specjalnych, powiat wołowski odpowiada natomiast za utrzymanie aż trzech takich jednostek. Oprócz typowego zespołu szkół specjalnych, w którym dominują uczniowie z niepełnosprawnościami intelektualnymi, prowadzi także zespół szkół przyszpitalnych oraz zespół, w którego skład wchodzi dwa młodzieżowe ośrodki wychowawcze i młodzieżowy ośrodek socjoterapii. W rezultacie, jak wynika z wykresu 5, powiat wołowski, który należy do 20% powiatów najmniejszych pod względem liczby ludności, wydaje na oświatę specjalną kwoty większe niż ¾ wszystkich samorządów tego rodzaju.

Wykres 5. Kwota wydatków bieżących na szkoły i placówki specjalne – powiat wołowski na tle podobnych JST

3.2. Wydatki i dochody oświaty – ich struktura i zmiany w czasie

3.2.1. Wydatki

W tabelach 2-4 oraz na wykresach 6 i 7 przedstawione są wydatki oświatowe powiatu wołowskiego w latach 2004-2021 w podziale na główne grupy³ wyodrębnione na podstawie paragrafów klasyfikacji budżetowej. Przy czym w zestawieniach odrębnie przedstawione są informacje o wydatkach finansowanych ze źródeł krajowych (czwarta cyfra paragrafu równa 0) i zagranicznych.

Wydatki osobowe to wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń wszystkich pracowników oświaty. Dotacje to głównie dotacje wypłacane przez samorząd innym podmiotom. Na wydatki majątkowe w oświacie składają się praktycznie wyłącznie wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne.

³ Szczegółowe kryteria kwalifikowania wydatków i dochodów do poszczególnych grup przedstawione są w rozdziale *Objaśnienia metodologiczne*.

Oczywiście największą częścią wydatków oświatowych są wydatki osobowe. Na wielkość i zmiany tych wydatków wpływa m.in. liczba etatów nauczycieli i pracowników administracji i obsługi, wprowadzane przez ministra edukacji podwyżki wynagrodzeń, a także podwyżki wynagrodzeń spowodowane awansem zawodowym nauczycieli, podnoszeniem ich wykształcenia, zwiększaniem stażu pracy, czy też zmianami w regulaminie wynagradzania nauczycieli oraz podwyżki wynagrodzeń pracowników administracji i obsługi szkół (w tym wynikające z podwyższenia minimalnego wynagrodzenia).

Analizując dane o kosztach wynagrodzeń, warto pamiętać, że w latach 2012-2017 nie podnoszono zasadniczych wynagrodzeń nauczycieli.

Wydatki majątkowe (inwestycyjne) mają nieregularny przebieg, co jest zrozumiałe ze względu na ich specyfikę. W trakcie realizacji dużego zadania inwestycyjnego takie wydatki mogą stanowić sporą część łącznych wydatków oświatowych. Natomiast po zrealizowaniu inwestycji mogą spaść do zera.

Tempo wzrostu wydatków osobowych wyraźnie zwiększyło się od roku 2018, na co wpływ z jednej strony miała zapewne coraz droższa organizacja oświaty (przyczyny coraz droższej organizacji oświaty analizujemy w dalszej części raportu), a z drugiej wzrost wynagrodzeń nauczycieli oraz wzrost płacy minimalnej, co wpłynęło przede wszystkim na wzrost wynagrodzeń pracowników administracji i obsługi.

Tabela 2. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje wydatków związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej

Rok	Osobowe	Rzeczowe	Majątkowe	Dotacje	Europejskie	Razem
2004	9 776 719	2 576 229	490 748	211 360	71 244	13 126 300
2005	10 017 360	1 951 927	112 940	246 241	599 010	12 328 468
2006	10 569 563	2 895 276	537 372	299 627	380 946	14 301 838
2007	10 873 615	3 175 089	41 298	339 590	373 401	14 429 592
2008	12 631 649	4 825 997		377 433	166 787	17 835 079
2009	14 071 236	4 629 916	477 157	388 682		19 566 991
2010	15 823 889	4 565 011		427 002		20 815 902
2011	16 603 835	4 585 067	425 460	490 432	535	22 104 794
2012	18 166 931	4 218 925	1 191 240	589 588	70 967	24 166 684
2013	20 071 824	4 855 309	1 071 599	526 525	1 245 420	26 525 257
2014	20 887 857	4 855 129	541 132	583 032	1 032 579	26 867 150
2015	21 184 947	4 888 362	1 167 505	586 202	546 429	27 827 016
2016	21 876 377	5 264 665	1 193 126	589 172	378 353	28 923 340
2017	21 693 230	4 715 418	1 598 416	689 040	1 351 470	28 696 104
2018	22 544 802	4 852 918	318 846	825 506	3 296 428	28 542 072
2019	24 476 923	5 101 691	301 109	979 451	1 629 344	30 859 174
2020	25 959 288	5 126 121	629 601	1 202 391	495 638	32 917 401
2021	29 007 505	5 382 086	723 381	1 221 784	3 323 609	36 334 756

wolowski

Wykres 6. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje wydatków związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej

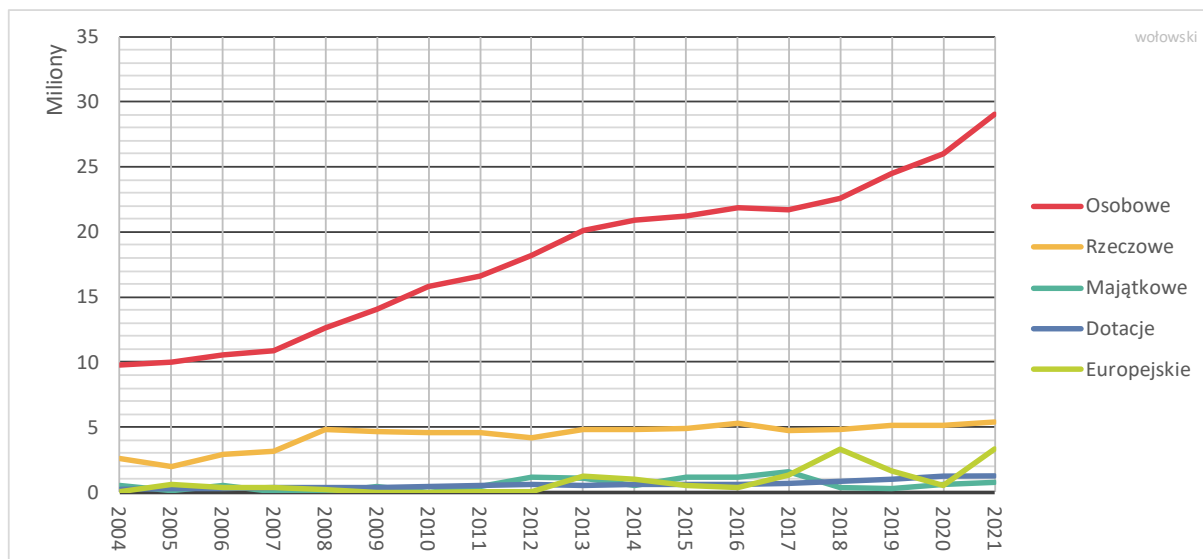
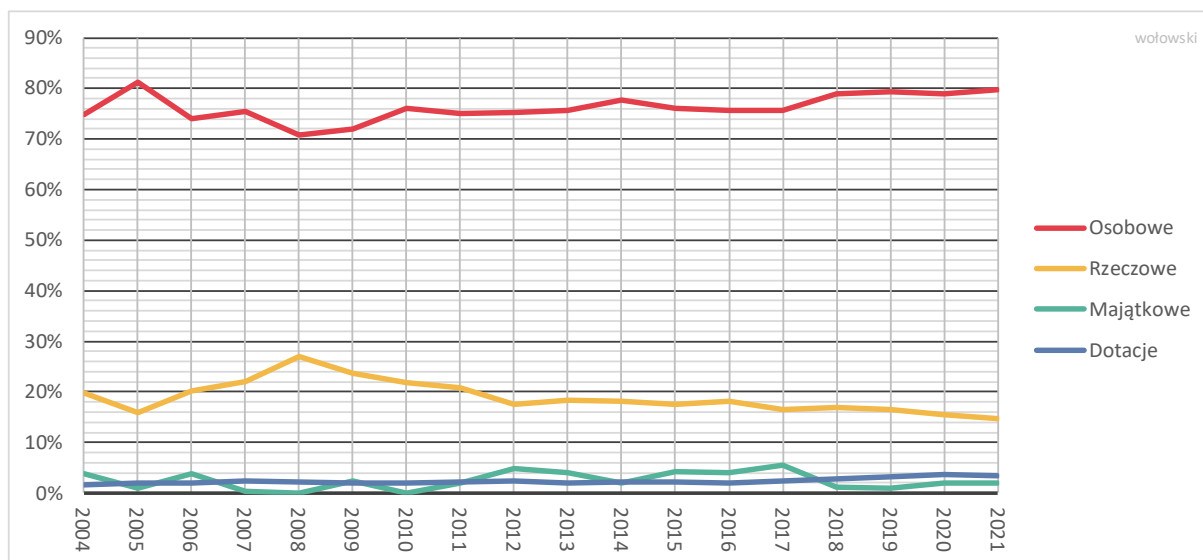

Tabela 3. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje wydatków związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej w układzie procentowym (bez wydatków ze środków unijnych)

Rok	Osobowe	Rzeczowe	Majątkowe	Dotacje
2004	74,9%	19,7%	3,8%	1,6%
2005	81,3%	15,8%	0,9%	2,0%
2006	73,9%	20,2%	3,8%	2,1%
2007	75,4%	22,0%	0,3%	2,4%
2008	70,8%	27,1%	0,0%	2,1%
2009	71,9%	23,7%	2,4%	2,0%
2010	76,0%	21,9%	0,0%	2,1%
2011	75,1%	20,7%	1,9%	2,2%
2012	75,2%	17,5%	4,9%	2,4%
2013	75,7%	18,3%	4,0%	2,0%
2014	77,7%	18,1%	2,0%	2,2%
2015	76,1%	17,6%	4,2%	2,1%
2016	75,6%	18,2%	4,1%	2,0%
2017	75,6%	16,4%	5,6%	2,4%
2018	79,0%	17,0%	1,1%	2,9%
2019	79,3%	16,5%	1,0%	3,2%
2020	78,9%	15,6%	1,9%	3,7%
2021	79,8%	14,8%	2,0%	3,4%

wołowski

Wykres 7. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje wydatków związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej w układzie procentowym (bez wydatków ze środków unijnych)

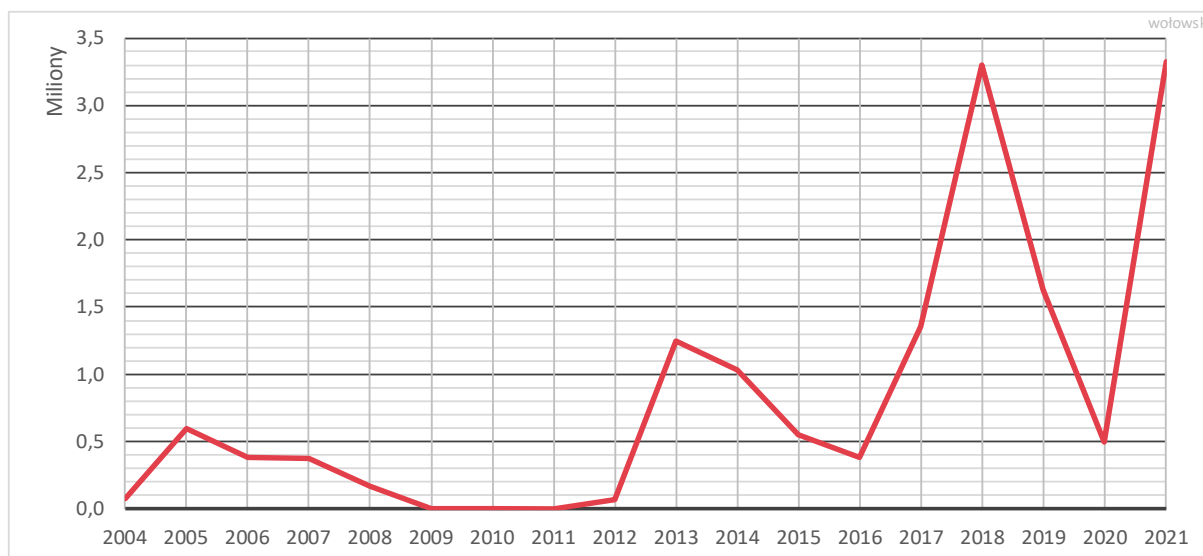
W tabeli 4 przedstawiono wydatki finansowane ze środków europejskich.

Tabela 4. Wydatki oświatowe finansowane ze środków europejskich w podziale na rodzaje działalności związane z paragrafami klasyfikacji budżetowej

Rok	Osobowe	Rzeczowe	Majątkowe	Dotacje	Razem
2004	760	70 484			71 244
2005	15 046	583 964			599 010
2006	38 680	342 266			380 946
2007	33 806	339 595			373 401
2008	3 412	163 375			166 787
2009					0
2010					0
2011		535			535
2012	3 600	67 367			70 967
2013	599 815	643 916		1 689	1 245 420
2014	604 107	422 672	5 800		1 032 579
2015	83 071	445 149		18 209	546 429
2016	6 242	372 111			378 353
2017	264 151	947 345	138 515	1 459	1 351 470
2018	486 674	2 790 895	6 665	12 194	3 296 428
2019	165 582	1 463 762			1 629 344
2020	0	495 638			495 638
2021	266 625	2 285 937	771 047		3 323 609

wołowski

Wykres 8. Łączne wydatki oświatowe finansowane ze środków europejskich

W kolejnych trzech tabelach przedstawiona jest struktura wydatków w podziale na rodzaje działalności wyodrębniane na podstawie rozdziałów klasyfikacji budżetowej. W drugiej z tych tabel nie uwzględniono wydatków majątkowych oraz dotacji. Analizując te zestawienia, warto pamiętać, że zmiany w klasyfikacji budżetowej mogą wywierać wpływ na zmiany struktury rozpatrywanej pod tym kątem. Chodzi tu szczególnie o wyodrębnienie wydatków na organizację nauki uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Brak wydatków w odpowiednich rubrykach tabeli przed 2015 r. nie oznacza, że w tym czasie nie było uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, oznacza tylko, że do 2014 r. ta kategoria wydatków nie była wyodrębniana.

Tabela 5. Wydatki oświatowe w podziale na rodzaje działalności związane z rozdziałami klasyfikacji budżetowej (bez wydatków ze środków europejskich)

Grupa rozdziałów	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gimnazja	1 256 616	1 318 804	1 256 261	948 173	611 992			
LO	3 640 012	3 686 716	3 277 225	3 169 605	3 302 364	3 546 470	3 946 456	4 355 355
Szk. zawodowe	7 307 283	6 872 075	7 663 705	7 262 599	6 805 052	7 720 405	9 113 636	9 579 291
CKU, CKP, ODZ					199 987	215 422	236 829	191 313
Specj.org.nauki-szkoly.		636 562	712 442	435 611	179 317	140 055	185 259	82 582
Wczesne wspom. rozwoju				78 468	15 773	45 061	49 295	49 027
SP specj.	1 842 846	2 170 594	2 549 478	2 763 246	3 142 718	5 166 118	5 703 863	7 054 768
Gimnazja specj.	2 962 162	2 733 944	2 810 919	2 643 356	2 497 741	837 496		
LO specj.	325 573	469 160	485 030	460 842	522 143	916 022	1 354 188	1 636 980
Szk. zawodowe specj.	612 352	503 612	528 794	371 463	344 002	398 658	371 809	409 982
Młodz. ośrodki socjoterapii	1 424 668	1 442 476	1 726 598	1 778 402	1 793 994	2 035 138	2 062 667	1 819 196
Młodz. ośrodki wych.	4 114 819	5 182 768	4 979 055	5 164 506	4 452 545	5 115 314	5 028 854	5 796 383
Stołówki	953 732	506 909	529 316	968 828	894 591	963 167	1 021 492	1 078 978
Internaty i bursy	189 745	157 013	134 625	128 979	257 513	304 471	377 077	366 858
PP-P	1 041 680	1 019 489	1 053 812	904 110	1 041 958	1 094 938	1 201 219	1 300 055
Dokształcanie nauczycieli	67 144	56 327	62 680	79 267	76 039	174 873	207 697	336 732
ZEAS-y	270 816	190 710	210 613					
CUW-y				417 177	489 790	540 346	568 150	684 320
Inne oświatowe	857 702	879 857	942 787	1 121 472	1 914 553	1 645 220	1 488 910	1 592 936
Razem	26 867 150	27 827 016	28 923 340	28 696 104	28 542 072	30 859 174	32 917 401	36 334 756

Tabela 6. Wydatki oświatowe, bez wydatków majątkowych, dotacji i ze środków europejskich, w podziale na rodzaje działalności związane z rozdziałami klasyfikacji budżetowej

Grupa rozdziałów	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gimnazja	1 256 616	1 318 804	1 256 261	948 173	611 992			
LO	3 362 922	3 456 839	3 020 903	2 820 852	2 981 045	3 143 564	3 370 977	3 742 424
Szk. zawodowe	6 889 045	6 804 938	7 208 116	6 699 385	6 615 346	7 508 063	8 776 608	9 427 723
CKU, CKP, ODZ					199 987	215 422	236 829	191 313
Specj.org.nauki-szkoły.		629 496	708 675	285 611	179 317	140 055	185 259	82 582
Wczesne wspom. rozwoju				77 041				
SP specj.	1 749 207	2 096 665	2 452 335	2 658 671	3 038 492	5 102 158	5 459 234	6 492 131
Gimnazja specj.	2 962 162	2 713 944	2 810 919	2 643 356	2 497 741	837 496		
LO specj.	325 573	469 160	485 030	460 842	522 143	905 022	1 354 188	1 636 980
Szk. zawodowe specj.	612 352	503 612	528 794	371 463	344 002	398 658	371 809	409 982
Młodz. ośrodki socjoterapii	1 424 668	1 442 476	1 726 598	1 778 402	1 793 994	2 035 138	2 062 667	1 819 196
Młodz. ośrodki wych.	4 094 969	4 197 512	4 369 723	4 432 263	4 452 545	5 115 314	4 979 054	5 796 383
Stołówki	946 967	506 909	523 674	968 828	894 591	963 167	1 021 492	1 078 978
Internaty i bursy	189 745	157 013	134 625	128 979	257 513	304 471	377 077	366 858
PP-P	1 041 680	1 019 489	1 038 892	904 110	1 041 958	1 094 938	1 201 219	1 300 055
Dokształcanie nauczycieli	67 144	56 327	62 680	79 267	76 039	174 873	207 697	336 732
ZEAS-y	270 816	176 080	208 613					
CUW-y				417 177	489 790	540 346	568 150	684 320
Inne oświatowe	549 120	524 045	605 204	734 228	1 401 225	1 099 929	913 149	1 023 934
Razem	25 742 986	26 073 309	27 141 042	26 408 648	27 397 720	29 578 614	31 085 409	34 389 591

wotowski

Tabela 7. Wydatki oświatowe, bez wydatków majątkowych, dotacji i ze środków europejskich, w podziale na rodzaje działalności związane z rozdziałami klasyfikacji budżetowej w układzie procentowym

Grupa rozdziałów	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gimnazja	5%	5%	5%	4%	2%			
LO	13,1%	13,3%	11,1%	10,7%	10,9%	10,6%	10,8%	10,9%
Szk. zawodowe	26,8%	26,1%	26,6%	25,4%	24,1%	25,4%	28,2%	27,4%
CKU, CKP, ODZ					0,7%	0,7%	0,8%	0,6%
Specj.org.nauki-szkoły.		2,4%	2,6%	1,1%	0,7%	0,5%	0,6%	0,2%
Wczesne wspom. rozwoju				0,3%				
SP specj.	6,8%	8,0%	9,0%	10,1%	11,1%	17,2%	17,6%	18,9%
Gimnazja specj.	11,5%	10,4%	10,4%	10,0%	9,1%	2,8%		
LO specj.	1,3%	1,8%	1,8%	1,7%	1,9%	3,1%	4,4%	4,8%
Szk. zawodowe specj.	2,4%	1,9%	1,9%	1,4%	1,3%	1,3%	1,2%	1,2%
Młodz. ośrodki socjoterapii	5,5%	5,5%	6,4%	6,7%	6,5%	6,9%	6,6%	5,3%
Młodz. ośrodki wych.	15,9%	16,1%	16,1%	16,8%	16,3%	17,3%	16,0%	16,9%
Stołówki	3,7%	1,9%	1,9%	3,7%	3,3%	3,3%	3,3%	3,1%
Internaty i bursy	0,7%	0,6%	0,5%	0,5%	0,9%	1,0%	1,2%	1,1%
PP-P	4,0%	3,9%	3,8%	3,4%	3,8%	3,7%	3,9%	3,8%
Dokształcanie nauczycieli	0,3%	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%	0,6%	0,7%	1,0%
ZEAS-y	1,1%	0,7%	0,8%					
CUW-y				1,6%	1,8%	1,8%	1,8%	2,0%
Inne oświatowe	2,1%	2,0%	2,2%	2,8%	5,1%	3,7%	2,9%	3,0%

wotowski

Tabela poniżej przedstawia wydatki oświatowe finansowane ze środków europejskich. Były one bardzo zróżnicowane w poszczególnych latach, co w wypadku tego typu środków jest naturalne.

Tabela 8. Wydatki oświatowe finansowane ze środków europejskich w podziale na rodzaje działalności związane z rozdziałami klasyfikacji budżetowej

Grupa rozdziałów	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LO							40 000	
Szk. zawodowe	130 099	393 406	378 353	813 999	843 940	522 155	433 598	318 517
LO specj.							3 000	
Młodz. ośrodki wych.				361 256	198 475	8 535		
Dokształcanie nauczycieli	634 545	18 209						
Inne oświatowe	267 935	134 814		176 215	2 254 013	1 098 654	19 040	3 005 092
Razem	1 032 579	546 429	378 353	1 351 470	3 296 428	1 629 344	495 638	3 323 609

wotowski

3.2.2. Dochody

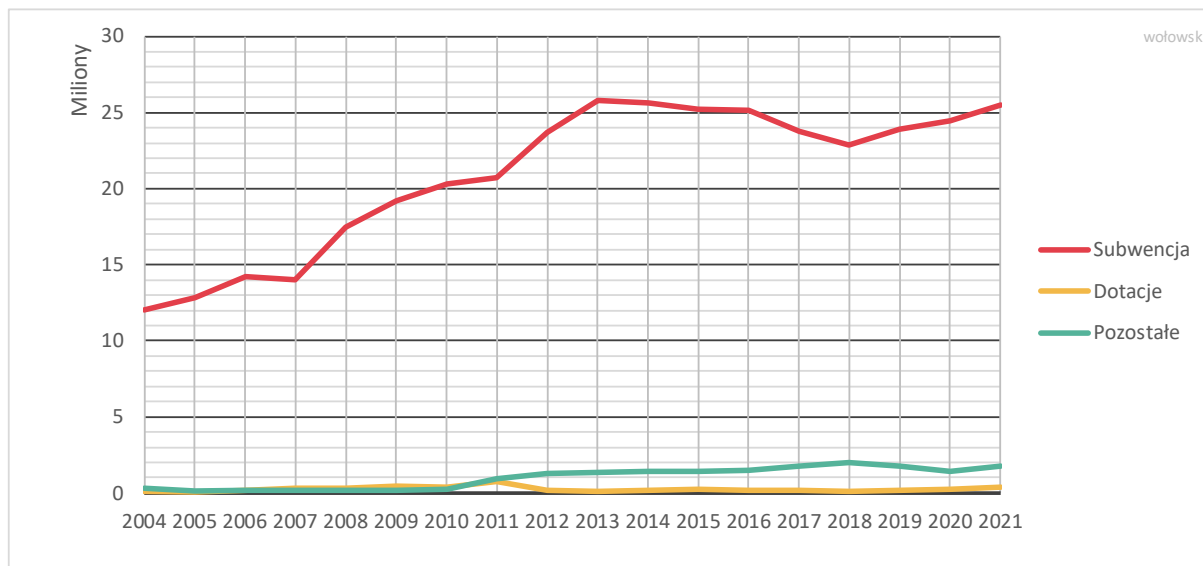
Głównym źródłem finansowania oświaty jest część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego, zwana w skrócie subwencją oświatową. Jak wynika z poniższych zestawień, obecnie w powiecie wołowskim stanowi ona około 92% bieżących dochodów oświaty.

Tabela 9. Główne składniki bieżących dochodów oświaty

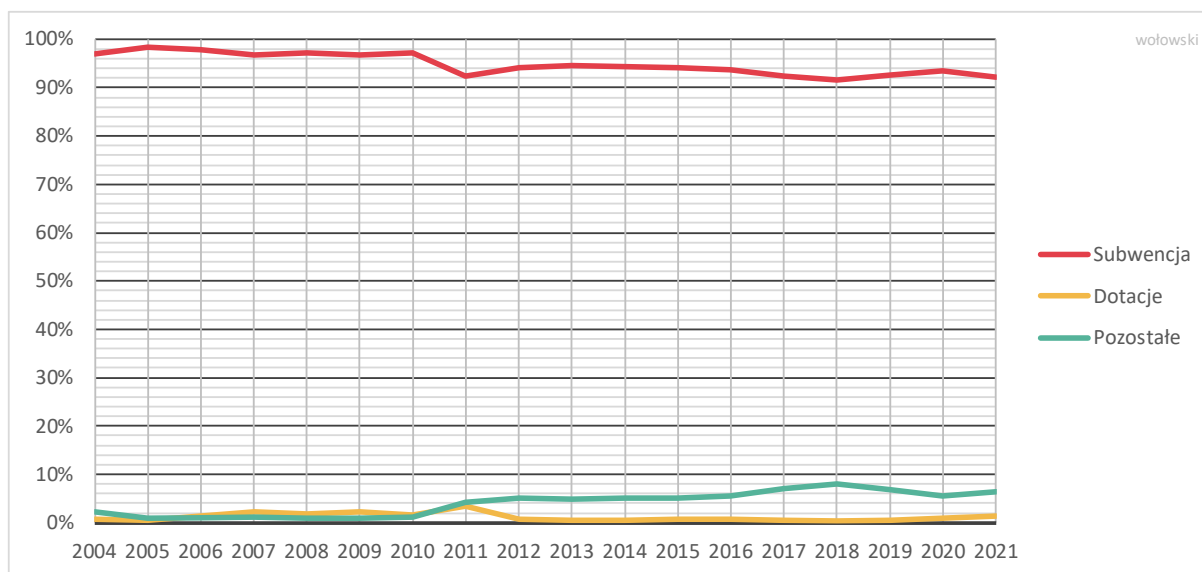
Rok	Subwencja	Dotacje	Pozostałe	Razem
2004	12 019 860	86 586	272 252	12 378 698
2005	12 812 425	66 207	131 376	13 010 008
2006	14 210 406	185 063	132 508	14 527 977
2007	13 974 223	320 157	158 902	14 453 282
2008	17 475 524	337 064	175 962	17 988 550
2009	19 173 046	454 351	194 960	19 822 357
2010	20 310 759	346 032	214 627	20 871 418
2011	20 722 116	748 201	957 311	22 427 628
2012	23 694 017	183 533	1 268 497	25 146 047
2013	25 821 287	127 652	1 353 460	27 302 399
2014	25 666 830	158 668	1 399 919	27 225 417
2015	25 224 677	206 490	1 387 652	26 818 819
2016	25 138 904	196 588	1 471 070	26 806 562
2017	23 769 068	148 055	1 787 038	25 704 161
2018	22 887 986	70 334	2 022 784	24 981 104
2019	23 885 851	143 277	1 759 904	25 789 032
2020	24 433 108	242 563	1 431 976	26 107 647
2021	25 473 884	368 993	1 758 350	27 601 227

wołowski

Wykres 9. Główne składniki bieżących dochodów oświaty

Wykres 10. Główne składniki bieżących dochodów oświaty w ujęciu procentowym

3.2.3. Dochody a bieżące wydatki oświatowe na tle podobnych samorządów

Głównym źródłem finansowania oświaty samorządowej jest część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego, czyli tzw. subwencja oświatowa. Ponadto na realizację niektórych zadań oświatowych samorzady otrzymują dotacje z budżetu państwa, w pewnych wypadkach opłaty wnoszą rodzice uczniów, a niekiedy samorząd ma dochody z wynajmu pomieszczeń w jednostkach oświatowych lub sprzedaży ich usług lub wytworów. Jednak prawie zawsze wpływy z wymienionych wcześniej źródeł nie pokrywają wszystkich wydatków, dlatego samorzady współfinansują oświatę z własnych środków.

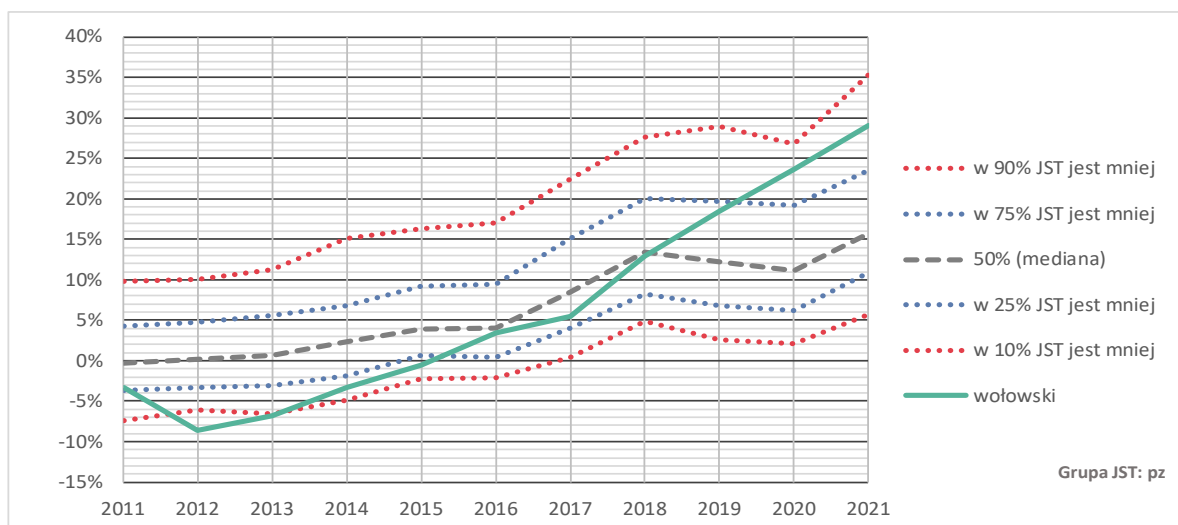
Do oceny stopnia owego współfinansowania używamy procentowego wskaźnika luki między bieżącymi wydatkami⁴ a dochodami oświaty⁵. Interpretacja tego wskaźnika jest następująca:

- Jeśli wskaźnik luki między wydatkami a dochodami wynosi 0, to wydatki bieżące na zadania oświatowe są równe sumie subwencji i pozostałych dochodów oświaty.
- Jeśli wskaźnik wynosi np. 15%, to wydatki są o 15% wyższe od dochodów.
- Jeśli zaś wskaźnik jest ujemny, to bieżące wydatki oświaty są niższe od dochodów.

⁴ Przy wyliczaniu luki między wydatkami a dochodami pomijamy dochody i wydatki majątkowe (inwestycyjne) oraz dochody przypisane do paragrafu 097, które formalnie nie są dochodami majątkowymi. Jednak w wielu wypadkach do paragrafu 097 przypisywane są znaczące kwoty dofinansowań inwestycji w oświacie, które mocno zaburzają porównania.

⁵ W przeszłości używaliśmy podobnie skonstruowanego wskaźnika obrazującego wielkość luki między wydatkami subwencjonowanymi a subwencją oświatową. Jednak od 2017 r., w związku z rozpoczęciem subwencjonowania sześciolatków w przedszkolach, wskaźnik ten stał się niepoliczalny, ponieważ sprawozdania budżetowe nie zawierają danych, które umożliwiają wyodrębnienie wydatków na utrzymanie sześciolatków w przedszkolach z całości wydatków przedszkoli.

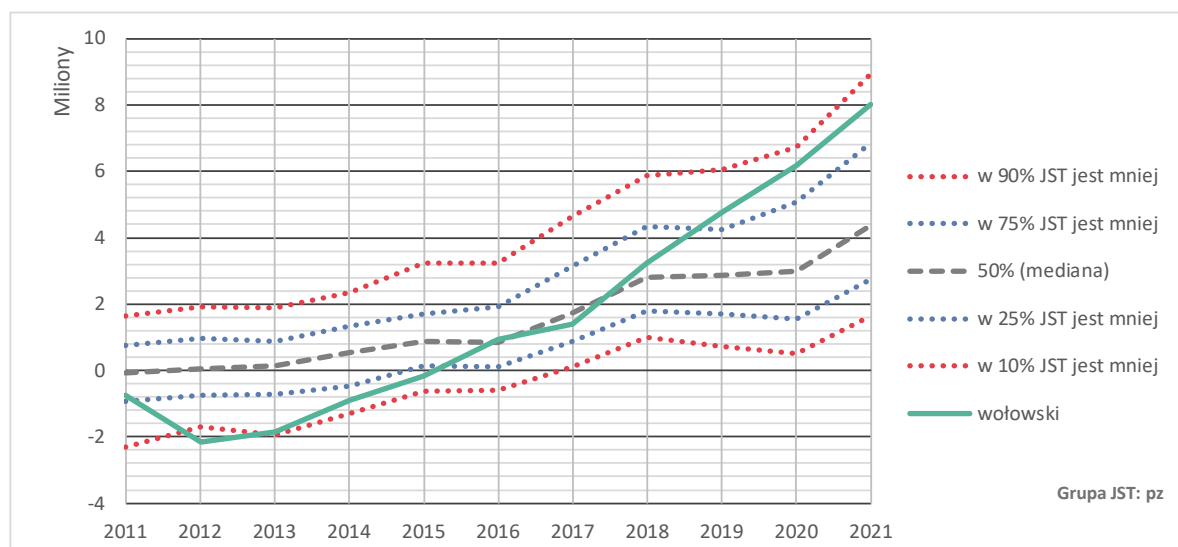
Wykres 11. Luka między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty w ujęciu procentowym – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 11 przedstawia zmiany procentowego wskaźnika luki między wydatkami a dochodami oświaty, a wykres 12 ilustruje, jak zmieniała się kwota tej luki, tzn., ile pieniędzy pozyskanych z dochodów pozaoświatowych powiat musiał przeznaczyć na sfinansowanie bieżącej działalności szkół i innych placówek oświatowych.

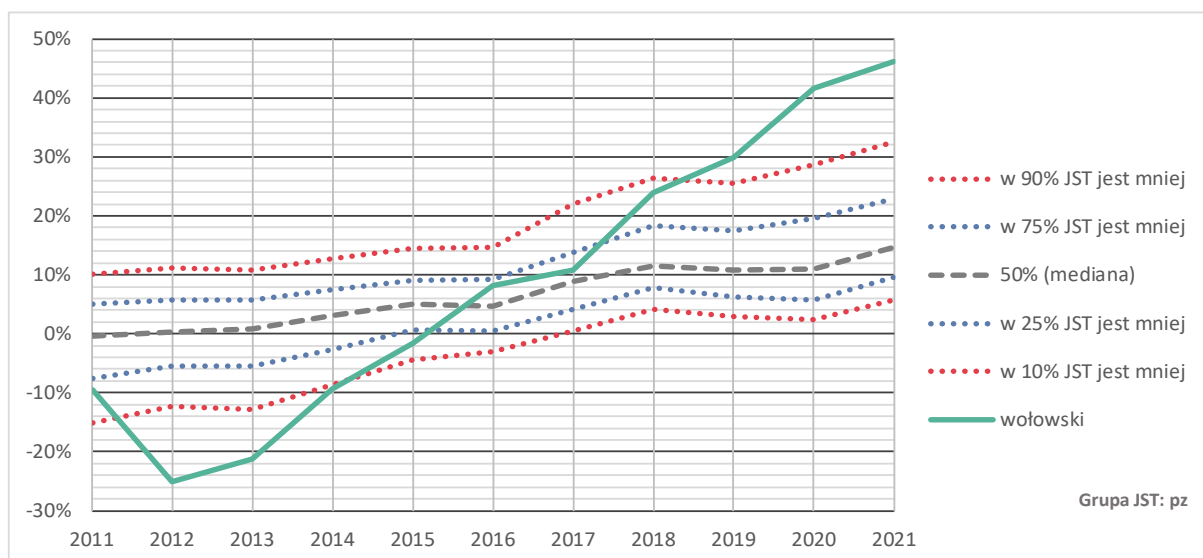
Procentowy wskaźnik luki między wydatkami bieżącymi a dochodami oświaty w powiecie wołowskim był kiedyś dużo niższy od mediany podobnych samorządów. W roku 2012 wydatki oświaty były o 9% (2 mln zł) niższe niż dochody. W roku 2015 wydatki oświaty zrównały się dochodami, a w roku 2021 były od tych dochodów o niemal 30% (8 mln zł) wyższe. W roku 2021 wartość omawianego wskaźnika była wyższa niż w ponad 75% powiatów. Zmiany wartości luki między wydatkami bieżącymi a dochodami oświaty były w powiecie wołowskim bardzo duże, przebiegały znacznie szybciej niż w innych powiatach i z ekonomicznego punktu widzenia są bardzo niepokojące.

Wykres 12. Luka między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty w ujęciu kwotowym – powiat wołowski na tle podobnych JST

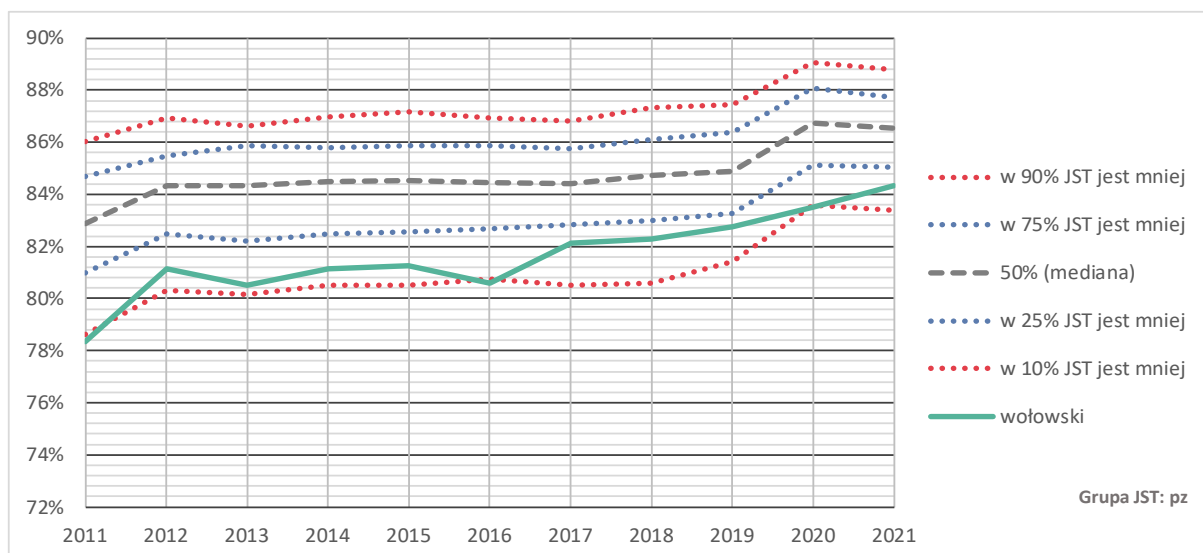

Wykres 13 przedstawia zmiany stosunku luki między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty do pozaoświatowych dochodów własnych samorządu. W wypadku powiatu wołowskiego wartość tego wskaźnika zmieniła się dramatycznie w ciągu ostatnich 10 lat. Ostatnio powiat wołowski wydawał na dopłatę do subwencji i innych dochodów oświatowych niemal połowę swoich pozaoświatowych dochodów własnych, a jeszcze 6 lat temu nie dopłacał do oświaty wcale. Obecna wartość tego wskaźnika jest skrajnie wysoka w porównaniu z innymi powiatami.

Wykres 13. Stosunek luki między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty do pozaoświatowych dochodów własnych – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 14. Wydatki osobowe w bieżących wydatkach oświatowych (bez dotacji) – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 14 przedstawia udział wydatków osobowych w bieżących wydatkach oświatowych samorządu. W powiecie wołowskim jest on wyraźnie niższy od mediany wszystkich powiatów, co najprawdopodobniej wynika z tego, że szkoły w tym powiecie są dość małe i przez to droższe w utrzymaniu, a także z tego, że struktura oświaty

w powiecie wołowskim jest nietypowa ze względu na duży udział placówek specjalnych, w tym dużego ZPR zapewniającego wychowankom pełne zakwaterowanie i wyżywienie.

3.2.4. Wydatki a dochody oświaty w powiecie wołowskim

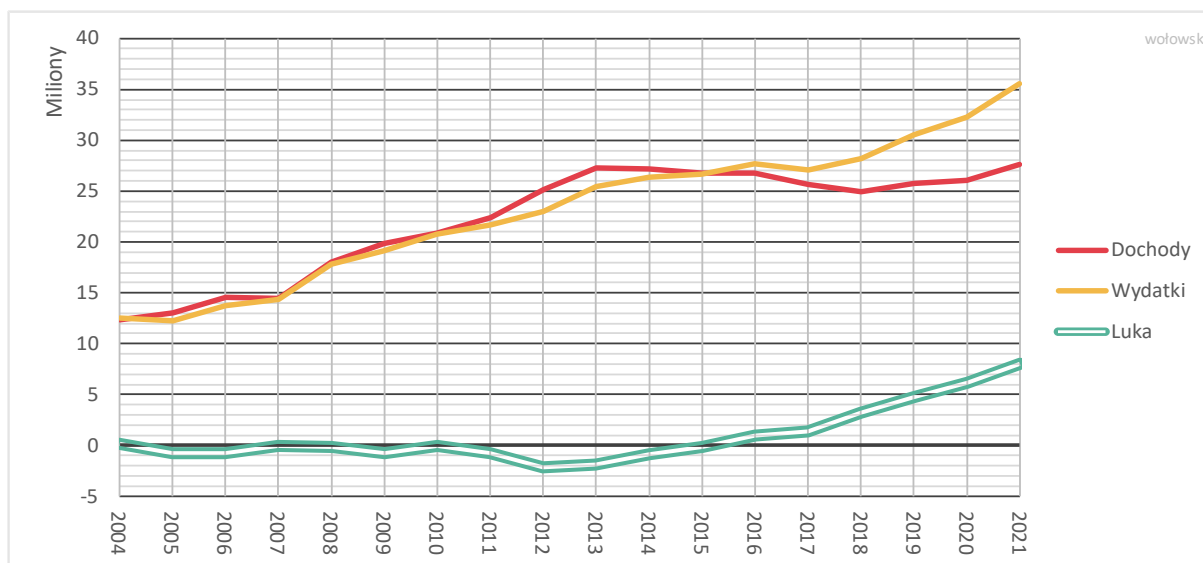
W zdecydowanej większości samorządów subwencja oświatowa, dotacje, wpłaty rodziców, dochody z wynajmu pomieszczeń itp. źródeł nie pokrywają bieżących wydatków na utrzymanie oświaty. Pisaliśmy już o tym wyżej. Przedstawiliśmy też informacje o wielkości luki między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty, którą prawie każdy samorząd terytorialny musi finansować z dochodów własnych. Poniższe zestawienia zawierają nieco więcej informacji, ponieważ prezentują również wielkości dochodów i wydatków i obejmują dłuższy okres – od 2004 r.

Zwraca uwagę fakt, że do 2015 r. powiat nie musiał przeznaczać własnych środków na utrzymanie oświaty oraz bardzo duży wzrost luki pomiędzy dochodami a wydatkami oświaty w latach 2018–2021. W roku 2021 wyniosła ona ponad 8 mln zł.

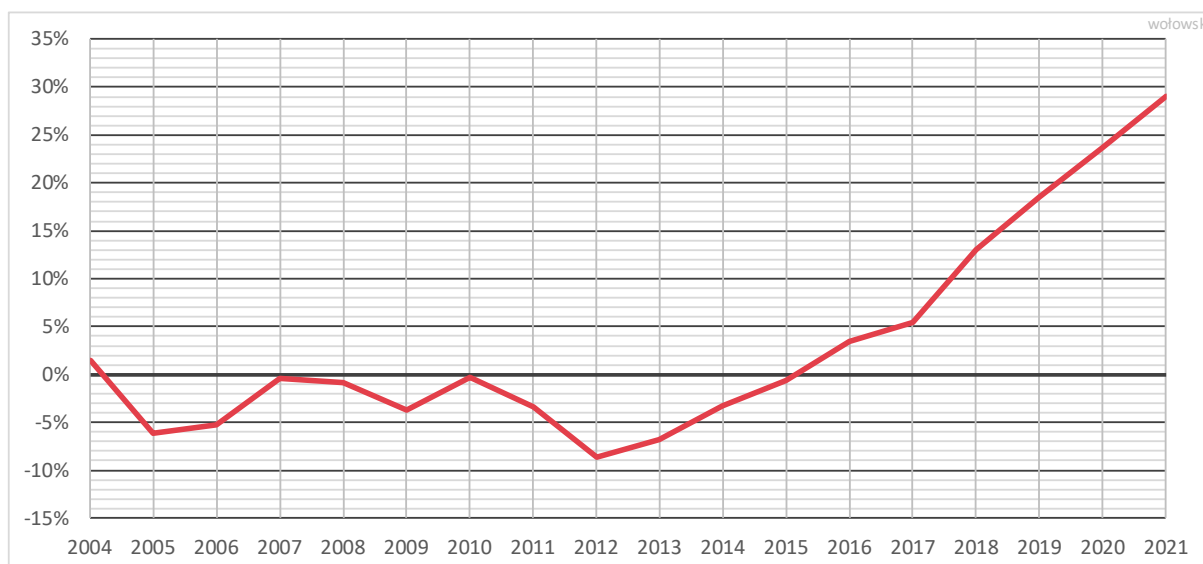
Tabela 10. Wydatki a dochody bieżące oświaty

Rok	Dochody	Wydatki	Luka między wydatkami a dochodami	Luka między wydatkami a dochodami w procentach
2004	12 378 698	12 564 308	185 610	1,5%
2005	13 010 008	12 215 528	-794 480	-6,1%
2006	14 527 977	13 764 466	-763 511	-5,3%
2007	14 453 282	14 388 294	-64 988	-0,4%
2008	17 988 550	17 835 079	-153 471	-0,9%
2009	19 822 357	19 089 834	-732 523	-3,7%
2010	20 871 418	20 815 902	-55 516	-0,3%
2011	22 427 628	21 679 334	-748 294	-3,3%
2012	25 146 047	22 975 444	-2 170 603	-8,6%
2013	27 302 399	25 453 658	-1 848 741	-6,8%
2014	27 225 417	26 326 018	-899 399	-3,3%
2015	26 818 819	26 659 511	-159 308	-0,6%
2016	26 806 562	27 730 214	923 652	3,4%
2017	25 704 161	27 097 688	1 393 527	5,4%
2018	24 981 104	28 223 226	3 242 122	13,0%
2019	25 789 032	30 558 065	4 769 033	18,5%
2020	26 107 647	32 287 800	6 180 153	23,7%
2021	27 601 227	35 611 375	8 010 148	29,0%
				wołowski

Wykres 15. Wydatki a dochody bieżące oświaty

Wykres 16. Luka między wydatkami a dochodami oświaty jako procent dochodów

4. Koszty utrzymania poszczególnych jednostek oświatowych

Tabela 11 przedstawia wydatki jednostek oświatowych w 2021 r. Wydatki subwencyjne są to wydatki z działów 801 i 854 bez wydatków ze środków europejskich oraz bez wydatków majątkowych, gdyż uważa się je zwykle za zadanie niepodlegające subwencjonowaniu.

Analizując wyniki porównań subwencji i wydatków, nie wolno zapominać, że subwencja oświatowa jest dochodem całego powiatu i nieuzasadnione jest twierdzenie, że wszystkie bieżące koszty utrzymania konkretnej jednostki powinny być pokryte z subwencji przypadającej na uczniów lub wychowanków tej jednostki. Nie można też twierdzić, że każdej jednostce w całości „należy się” subwencja naliczona na jej uczniów i wychowanków.

Tabela 11. Wydatki subwencyjne jednostek oświatowych w 2021 r.

Jednostka	Wydatki wszystkie	Wydatki subwencyjne	Pozostałe
CKZiU W	6 792 326	6 463 393	328 933
LO W	2 086 788	2 086 788	0
PCEiPPP W	2 170 659	2 023 217	147 442
ZPR BD	11 574 438	9 708 093	1 866 345
ZSS L	2 565 061	2 565 061	0
ZSSiPO W	4 083 572	4 083 572	0
ZSZ BD	3 843 959	3 843 959	0
ZSZ W	3 006 256	2 873 753	132 504
Razem	36 123 060	33 647 836	2 475 224

W tabeli 12 przedstawiono porównanie wysokości kwot wydatków subwencyjnych jednostek oświatowych w 2021 r. z subwencją naliczoną dla ich uczniów i wychowanków. Aby porównanie to było precyzyjne, wydatki te poddaliśmy następującym modyfikacjom.

Po pierwsze, uwzględniliśmy fakt, że CKZiU W prowadzi zajęcia dla uczniów ZSZ BD oraz ZSZ W. W związku z tym pomniejszyliśmy dopłatę do subwencji CKZiU o koszt kształcenia tych uczniów, jednocześnie odpowiednio zwiększając dopłaty do subwencji wspomnianych zespołów szkół.

Po drugie, uwzględniliśmy fakt, że CKZiU W uzyskuje dochody z tytułu prowadzenia zajęć dla uczniów szkół nie prowadzonych przez powiat wołowski, odpowiednio zmniejszając dopłatę do subwencji.

Po trzecie, aby porównanie poszczególnych jednostek było jak najdokładniejsze, wyłączyliśmy również z dalszych rozważań wydatki z rozdziału 85410 (internaty i bursy), ponieważ bursę prowadzi wyłącznie CKZiU W. Przy czym, konsekwentnie, z dochodów subwencyjnych wyłączyliśmy wagę P55 – wychowankowie w internatach i bursach.

Po czwarte, wyłączyliśmy z dalszych rozważań PCEiPPP W, ponieważ subwencja dla tej placówki jest częścią zadań pozaszkolnych powiatowych znajdujących się

w wadze P71 i określonych jedną łączną kwotą (w roku 2021 wynosiła ona dla całego powiatu nieco ponad 1 mln zł).

Tabela 12. Dopłaty do subwencji w 2021 r. – różnica pomiędzy wydatkami subwencyjnymi (działy 801 i 854 bez wydatków ze środków europejskich i majątkowych) po uwzględnieniu korekt a subwencją naliczoną na uczniów i wychowanków jednostek oświatowych

Jednostka	Wydatki wykonane	Dopłata do subwencji	% dopłaty
CKZiU W	5 939 485	2 682 214	45,2%
LO W	2 086 788	1 046 490	50,1%
ZPR BD	9 708 093	803 186	8,3%
ZSS L	2 565 061	942 979	36,8%
ZSSiPO W	4 083 572	1 523 322	37,3%
ZSZ BD	3 857 968	637 499	16,5%
ZSZ W	2 899 344	586 427	20,2%
Razem	31 257 760	8 339 566	26,7%

W każdej jednostce wydatki są wyższe od subwencji naliczonej na jej uczniów i wychowanków. W ujęciu procentowym najwyższą dopłatę mają LO W oraz CKZiU W, a najmniejszą ZPR BD.

W celu porównania dopłat do subwencji w jednostkach różnej wielkości, przeliczyliśmy te dopłaty:

- na jednego wychowanka dla ZPR BD,
- na jednego ucznia dla pozostałych jednostek (zob. tabela 13).

Największą kwotowo dopłatę na jednego ucznia ma ZSSiPO W, zaś najmniejszą – ZSZ BD.

Tabela 13. Dopłaty do subwencji w przeliczeniu na jednego wychowanka dla ZPR BD oraz na jednego ucznia dla pozostałych jednostek

Jednostka	Dopłata do subwencji oświatowej przypadająca na jednego ucznia/wychowanka
CKZiU W	6 463
LO W	6 541
ZPR BD	6 391
ZSS L	18 072
ZSSiPO W	27 365
ZSZ BD	1 632
ZSZ W	1 988
Razem	5 581

Należy pamiętać, że subwencja naliczana jest na inną liczbę uczniów i wychowanków, niż jest ich średniorocznie w roku budżetowym. Podstawą do naliczania subwencji jest bowiem liczba uczniów i wychowanków z 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy. W efekcie, jeżeli jednostka w roku budżetowym miała średnio mniej

uczniów niż we wrześniu poprzedniego roku, to dopłata na jednego ucznia i wychowanka jest zaniżona. Analogicznie, jeśli w roku budżetowym było średnio więcej uczniów i wychowanków niż we wrześniu roku poprzedniego, to dopłata na jednego ucznia i wychowanka jest zawyżona.

Aby skorygować to zafałszowanie, wyliczyliśmy teoretyczną wartość subwencji, jaką powinny dostać poszczególne jednostki, aby uwzględnić zmiany liczb uczniów i wychowanków pomiędzy rokiem szkolnym 2020/21 a 2021/22. W tym celu oszacowaliśmy średnioroczne liczby uczniów i wychowanków w poszczególnych jednostkach w roku 2021 i obliczyliśmy, o jaki procent różnią się one od liczb uczniów we wrześniu 2020, a następnie o taki sam procent skorygowaliśmy subwencję naliczoną na uczniów i wychowanków tych jednostek. Efekty opisanych powyżej działań przedstawiono w tabeli 14.

Tabela 14. Dopłaty do subwencji w przeliczeniu na jednego wychowanka dla ZPR BD oraz na jednego ucznia dla pozostałych jednostek po uwzględnieniu korekty z tytułu zmiany liczb uczniów pomiędzy rokiem szkolnym 2020/21 a 2021/22

Jednostka	Dopłata do subwencji oświatowej przypadająca na jednego ucznia/wychowanka po korekcie
CKZiU W	6 593
LO W	6 243
ZPR BD	8 222
ZSS L	18 419
ZSSiPO W	28 441
ZSZ BD	1 597
ZSZ W	1 934
Razem	5 598

Po uwzględnieniu korekty nadal najtaniej, w odniesieniu do dopłaty przypadającej na jednego ucznia, wypada ZSZ BD. Na drugim biegunie znajdują się ZSSiPO W oraz ZSS L.

ZSSiPO W oraz ZSS L są placówkami specjalnymi z małymi liczbami uczniów, co powoduje tak wysokie dopłaty przypadające na jednego ucznia.

Wysoki procent dopłaty do subwencji w CKZiU W spowodowany jest kilkoma czynnikami. Po pierwsze wydatki tej jednostki zwiększone są z powodu dodatkowych zadań realizowanych przez nią, a których nie jesteśmy w stanie skorygować w tych obliczeniach z powodu braku danych. Najważniejszym takim działaniem jest prowadzenie stołówki działającej na rzecz wielu innych jednostek powiatu wołowskiego.

Po drugie, mimo wyłączenia z obliczeń wydatków na bursę, najprawdopodobniej istnieją wydatki związane z nią, a księgowane w innych rozdziałach klasyfikacji budżetowej (może to dotyczyć np. wydatków na energię czy obsługę).

Po trzecie, CKZiU, w odróżnieniu od wołowskich zespołów szkół, prowadzi technikum nie prowadząc szkoły branżowej, co powoduje, że jest droższe od tychże zespołów (zazwyczaj dopłaty do szkół branżowych są niższe).

Po czwarte, w CKZiU w roku 2021/22 pojawiła się klasa pierwsza szkoły policealnej, na którą nie została naliczona subwencja w roku 2020. Co prawda jednocześnie CKZiU W nie przeprowadziło naboru do klasy pierwszej liceum dla dorosłych, ale ze względu na dysproporcje na wartości wag związanych z uczniami takich szkół, wysokość subwencji CKZiU W była mniejsza niż gdyby uwzględnić w niej szkołę policealną.

Wysoki procent dopłaty do subwencji w LO W związany jest z bardzo małą liczbą uczniów przypadających na etat w wołowskich liceach. W roku 2020/21 było to poniżej 9 uczniów, co oznaczało, że prawie 75% polskich powiatów ziemskich miało licea ogólnodostępne zorganizowane taniej.

W tym miejscu należy podkreślić, że na wartość dopłaty do subwencji przypadającej na jednego ucznia wpływa wiele czynników. Są to m. in.: liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczycielski, wskaźniki organizacji etatów administracji i obsługi, koszt infrastruktury, procentowy udział nauczycieli dyplomowanych wśród wszystkich nauczycieli danej szkoły, a także sposób księgowania wydatków związanych z budynkiem oraz administracją i obsługą. Np. częsty sposób księgowania wydatków w jednostkach złożonych powoduje, że wydatki te nie są dzielone pomiędzy składowe.

W kolejnej tabeli pokazano kwotę subwencji przypadającej na jednego ucznia każdej z analizowanych jednostek. Różnice pomiędzy szkołami w powiecie wołowskim związane są przede wszystkim z wagami zwiększającymi wysokość subwencji dla uczniów z niepełnosprawnościami.

Tabela 15. Kwota subwencji przypadająca na jednego wychowanka dla ZPR BD oraz na jednego ucznia dla pozostałych jednostek

Jednostka	Subwencja na ucznia
CKZiU W	7 849
LO W	6 502
ZPR BD	70 861
ZSS L	31 086
ZSSiPO W	45 993
ZSZ BD	8 244
ZSZ W	7 840
Razem	15 338

Najwyższa kwota subwencji na jednego wychowanka przypada w ZPR BD, najniższa – w LO W. Analizując wartości tego wskaźnika należy koniecznie pamiętać, że wyższa kwota subwencji na ucznia i wychowanka zazwyczaj związana jest z dodatkowymi zadaniami, które jednostka musi podjąć. Np. koszty funkcjonowania jednostki specjalnej są zdecydowanie wyższe niż ogólnodostępnej. W efekcie nie istnieje prosta zależność, która pozwoliłaby, na podstawie kwoty subwencji przypadającej na jednego ucznia i wychowanka w jednostce, oszacować wysokość dopłat do subwencji.

5. Uczniowie a etaty nauczycieli, czyli zmiany jednostkowych kosztów kształcenia

W polskiej oświacie samorządowej, w której obowiązuje Karta Nauczyciela, poziom zatrudnienia nauczycieli najlepiej jest mierzyć w etatach przeliczeniowych. W praktyce liczbę etatów przeliczeniowych wylicza się jako iloraz liczby godzin zajęć oraz związanego z tymi zajęciami tygodniowego wymiaru godzin (pensum). Na przykład 27 godzin języka polskiego, które rozliczane są wg pensum 18-godzinnego, daje $\frac{27}{18}$, czyli 1,5 etatu przeliczeniowego, a 47 godzin języka polskiego i 30 godzin bibliotekarza to $\frac{47}{18} + \frac{30}{30}$, czyli ok. 3,61 etatu przeliczeniowego.

Tę samą liczbę etatów przeliczeniowych mogą realizować różne liczby osób (zależy to od tego, czy są one pełno- lub niepełnozatrudnione i czy mają godziny ponadwymiarowe), co jednak nie interesuje nas w tym opracowaniu.

Liczba etatów przeliczeniowych odniesiona do liczby uczniów pozwala na zbudowanie wskaźnika, który w syntetyczny sposób charakteryzuje różne aspekty organizacji oświaty, a także umożliwia porównywanie jednostek oświatowych różnej wielkości i rodzajów oraz porównywanie różnych JST.

Zamieszczone poniżej wykresy przedstawiają liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy. Analizując te wykresy, należy pamiętać, że **im niższa jest liczba uczniów przypadających na etat, tym droższa jest organizacja oświaty**, czyli koszty kształcenia jednego ucznia są wyższe.

Na wielkości tych wskaźników wpływają przede wszystkim:

- Ramowe plany nauczania (liczby godzin zajęć, ogólne zasady podziałów na grupy itp. parametry ustalane przez ministra edukacji dla poszczególnych rodzajów szkół).
- Liczby uczniów w oddziałach.
- Sposoby podziału oddziałów na grupy i organizacja zajęć międzyoddziałowych.
- Liczby etatów wsparcia (bibliotekarzy, pedagogów, wychowawców w świetlicach itp.).
- Liczby etatów nietypowych (np. niezwiązanych bezpośrednio z realizacją zadań szkoły) oraz incydentalnych – zajęć nauczania indywidualnego, itp.⁶

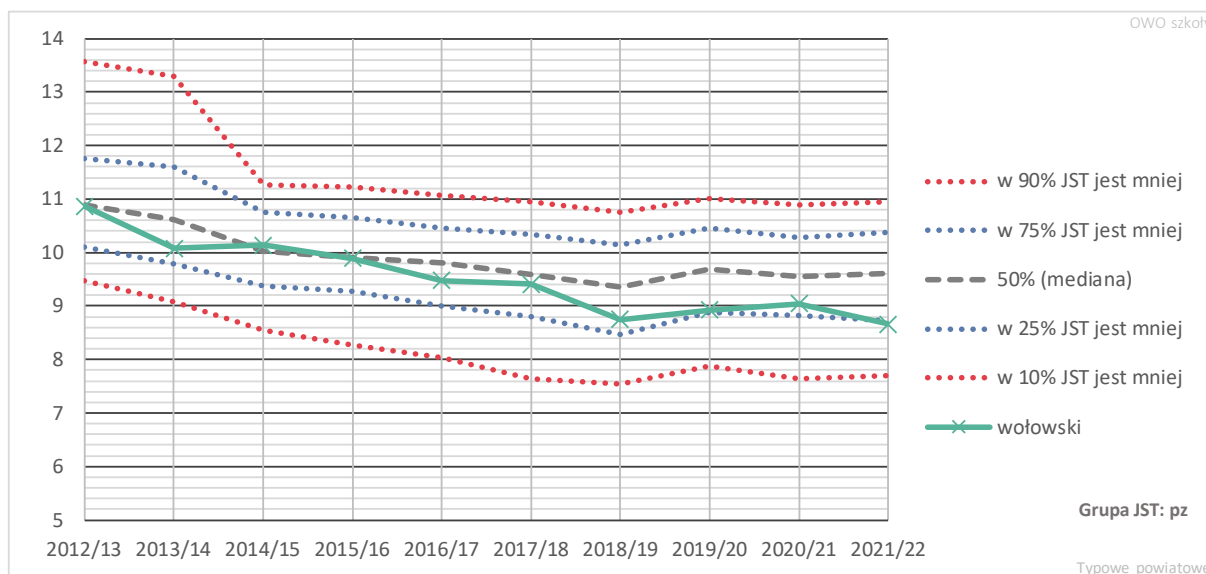
Wykres 17 przedstawia liczby uczniów przypadających na jeden etat nauczycielski w ogólnodostępnych szkołach dla dzieci i młodzieży (łącznie w liceach, technikach i branżowych szkołach I stopnia oraz zasadniczych szkołach zawodowych).

Wartość tego wskaźnika w powiecie wołowskim w poprzednich latach była zbliżona do mediany wszystkich powiatów, jednak od roku szkolnego 2018/19 mocno się od tej mediany oddaliła w kierunku niższych wartości, co oznacza, że szkoły

⁶ Ze względu na sposób ujęcia zagadnienia w systemie informacji oświatowej, w wyliczeniach służących do przygotowania zestawień przedstawiających sytuację wybranej JST na tle grupy porównawczej pomijamy etaty urlopów dla poratowania zdrowia oraz etaty wynikające z innych przyczyn, które powodują, że nauczyciel w ogóle nie prowadzi zajęć (np. urlopów związkowych).

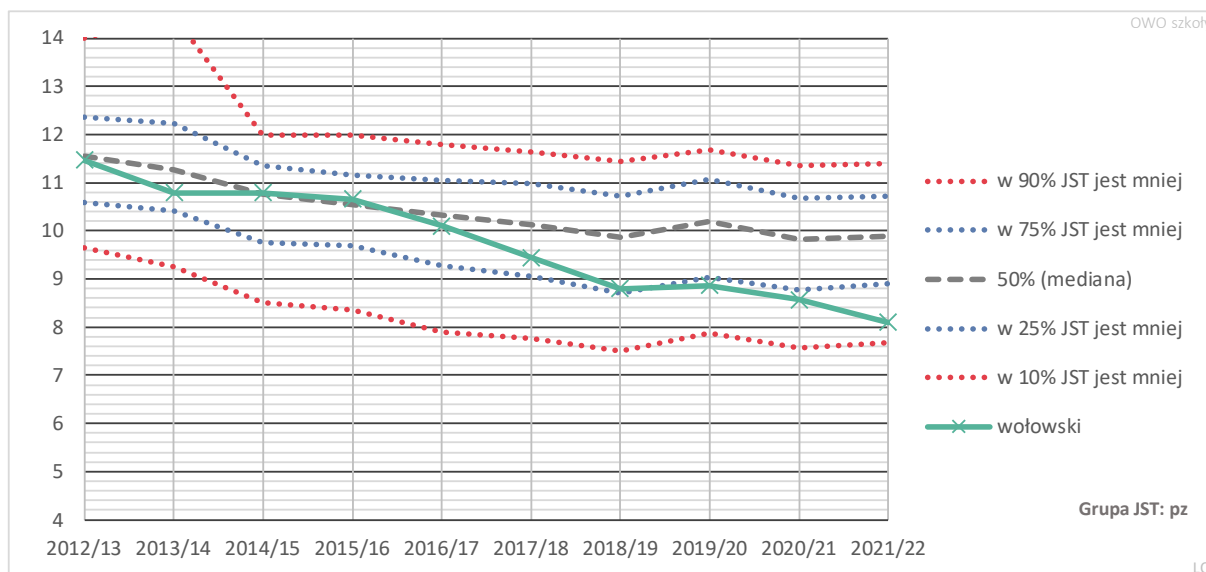
ogólnodostępne w powiecie wołowskim są zorganizowane coraz drożej nie tylko w wartościach bezwzględnych, ale także w porównaniu z innymi powiatami. W roku 2021/22 w 75% powiatów w Polsce wartość tego wskaźnika była wyższa niż w powiecie wołowskim (czyli ogólnodostępne szkoły dla młodzieży były w nich zorganizowane taniej).

Wykres 17. Liczba uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w ogólnodostępnych liceach, technikach i branżowych szkołach I stopnia dla młodzieży (bez specjalnych i artystycznych) – powiat wołowski na tle podobnych JST

Kolejne wykresy przedstawiają zmiany średnich wielkości wskaźników w poszczególnych typach ogólnodostępnych szkół dla młodzieży prowadzonych przez powiat wołowski na tle samorządów z grupy porównawczej.

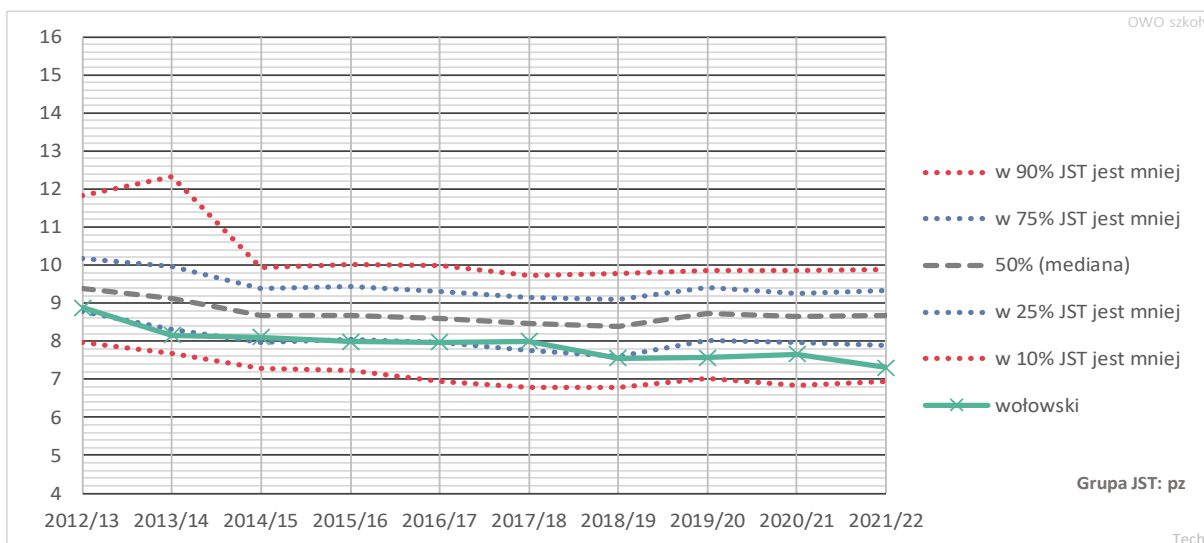
Wykres 18. Liczba uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w liceach ogólnokształcących dla młodzieży – powiat wołowski na tle podobnych JST

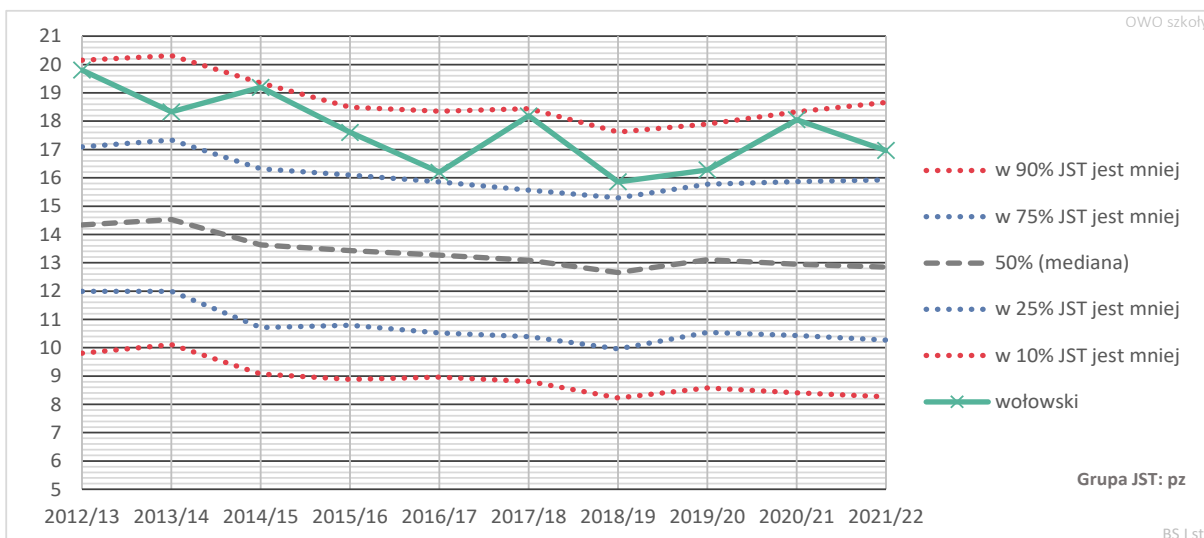
W ciągu ostatnich sześciu lat liczba uczniów na etat nauczyciela w liceach ogólnokształcących powiatu wołowskiego zmniejszyła się z 10,6 do 8,1, czyli o 23% (wykres 18). Tak ogromna zmiana świadczy o silnym wzroście kosztów kształcenia jednego ucznia liceum. Obecnie w ponad 75% powiatów organizacja liceów jest tańsza niż w powiecie wołowskim.

W technikach powiatu wołowskiego (wykres 19) liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczyciela od lat utrzymuje się na poziomie wyraźnie niższym niż w 75% powiatów ziemskich. Oznacza to, że technika w powiecie wołowskim są – i od wielu lat były – zorganizowane drożej niż w innych samorządach tego rodzaju.

Wykres 19. Liczba uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w technikach dla młodzieży – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 20. Liczba uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w BS I st./ZSZ dla młodzieży – powiat wołowski na tle podobnych JST

Inaczej niż w liceach i technikach, liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczycielski w branżowych szkołach I stopnia (a wcześniej w ZSZ) utrzymuje się od lat na poziomie wyraźnie wyższym niż w 75% powiatów.

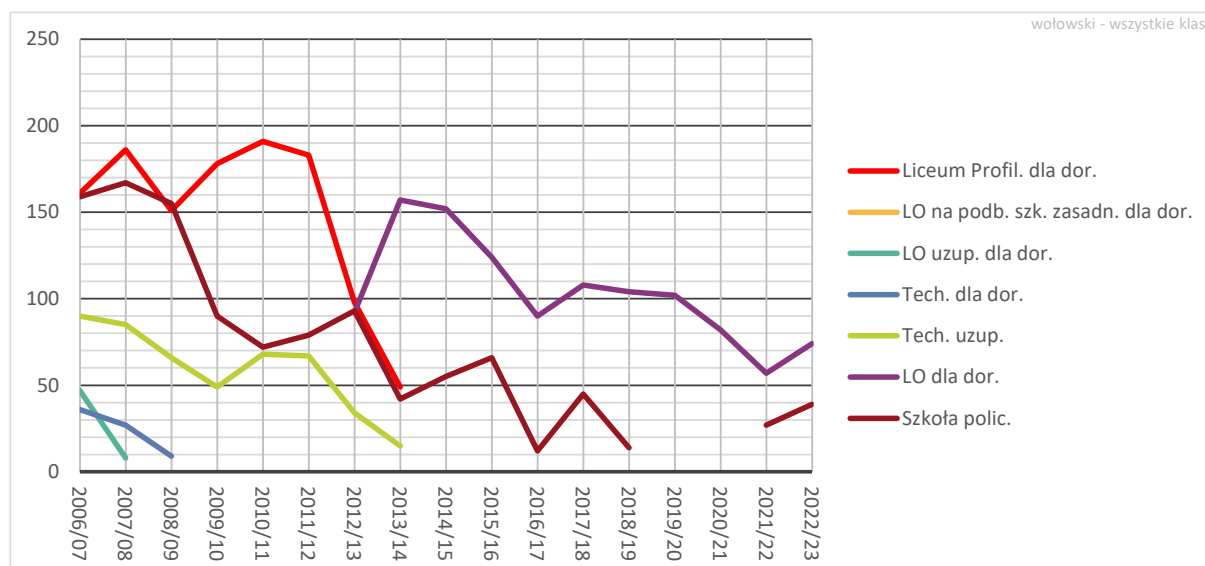
6. Zmiany w organizacji szkół

6.1. Szkoły dla dorosłych i policealne

Powiat wołowski prowadzi obecnie dwie szkoły dla dorosłych: Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych oraz Szkołę Policealną dla Dorosłych - obie w ramach Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wołowie. W przeszłości pośród powiatowych szkół nie przeznaczonych dla młodzieży funkcjonowały ponadto: liceum profilowane, technika – uzupełniająca oraz dla dorosłych, a także licea ogólnokształcące – uzupełniająca i na podbudowanie szkoły zasadniczej.

Kilkanaście lat temu na terenie powiatu funkcjonowało również kilka niepublicznych szkół dla dorosłych. Ostatni uczniowie skorzystali z ich oferty w 2009/10.

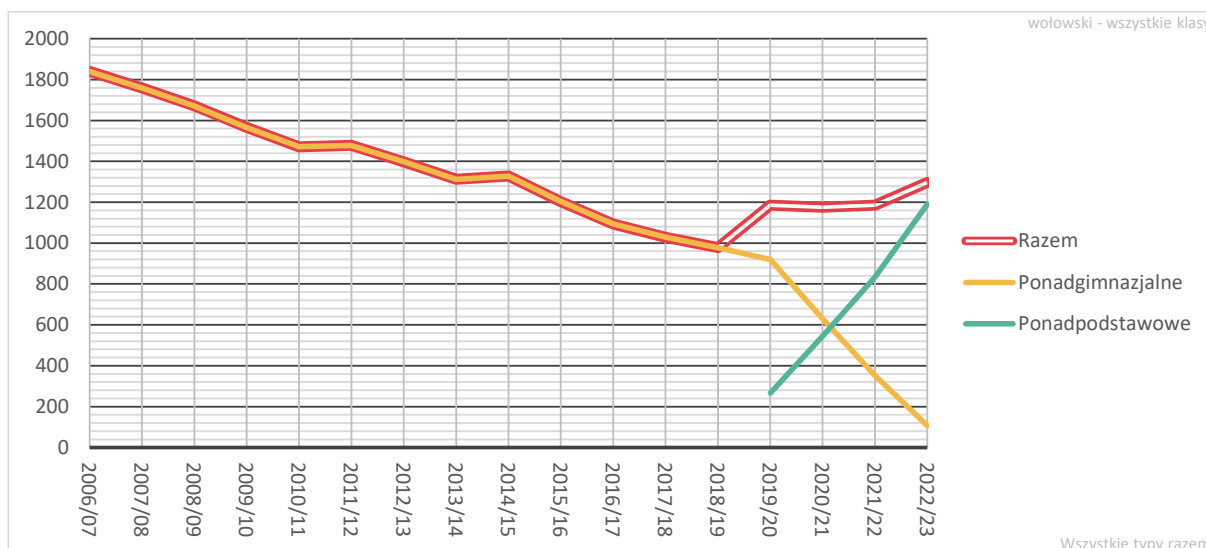
Wykres 21. Zmiany liczb uczniów w szkołach dla dorosłych prowadzonych przez powiat wołowski

6.2. Porównanie liczb uczniów w różnych typach szkół dla młodzieży

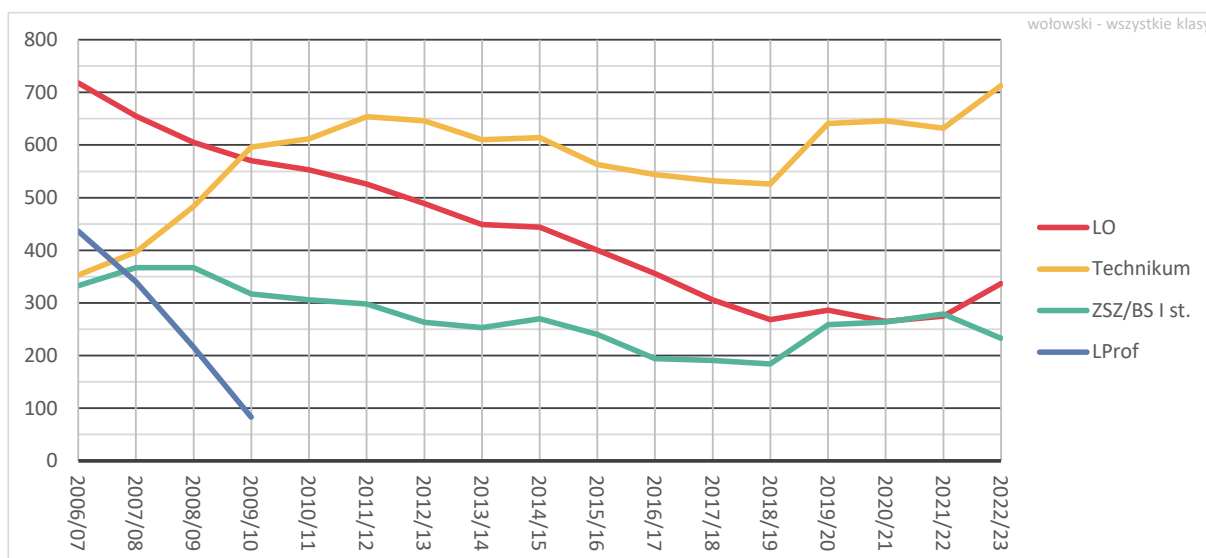
Na wykresie 22 przedstawiono zmiany liczby uczniów szkół dla młodzieży w szkołach prowadzonych przez powiat wołowski. Na przestrzeni lat 2006-2018 widoczna jest bardzo mocna tendencja spadkowa. W roku 2019/20 liczba uczniów wzrosła, co jest związane z jednoczesnym naborem absolwentów szkół podstawowych i gimnazjów. Ponownie przyrost odnotowano w 2022/23 – w tym roku do szkół ponadpodstawowych trafiły dzieci z tzw. półtorarocznika (efekt reformy oświaty wprowadzającej obowiązek szkolny dla 6-latków).

Wykres 22. Uczniowie prowadzonych przez powiat ogólnodostępnych szkół dla młodzieży

Wykres 23 pokazuje, jak zmieniały się liczby uczniów w poszczególnych typach szkół. Licea ogólnokształcące charakteryzują się wyraźną tendencją spadkową od początku badanego okresu do roku 2018/19, natomiast technika i szkoły branżowe I stopnia mają bardziej wyrównane linie trendu. Trzeba pamiętać, że w wypadku liceów wynika to nie tylko ze zmian demograficznych, ale także z funkcjonowania konkurencyjnych szkół – niepublicznego LO w Wołowie i miejskiego w Brzegu Dolnym. W roku 2019/20 w każdym typie szkół odnotowany został wzrost liczby uczniów, który wynika w głównej mierze z przyjęcia do szkół tzw. podwójnego rocznika. W kolejnym zwiększonym roczniku (2022/23) nie odnotowano przyrostu tylko w szkołach branżowych I stopnia.

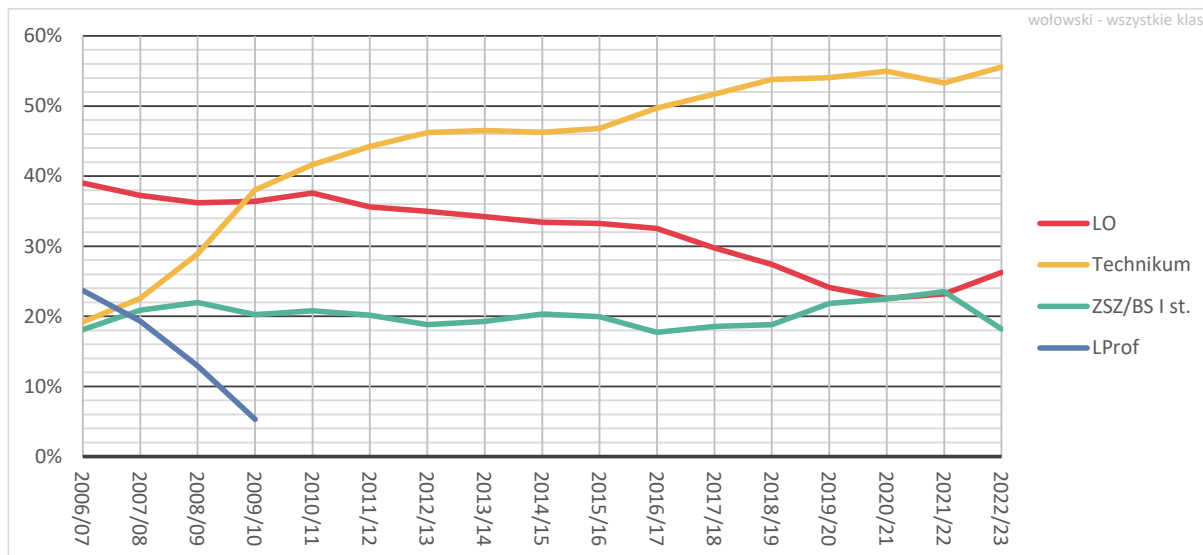
Wykres 23. Liczby uczniów poszczególnych typów szkół prowadzonych przez powiat

Na wykresie 24 widać, jak przez ostatnie lata zmieniała się struktura uczniów w powiecie. Widoczna jest wysoka pozycja techników. Ciągłe jej umacnianie odbywa się

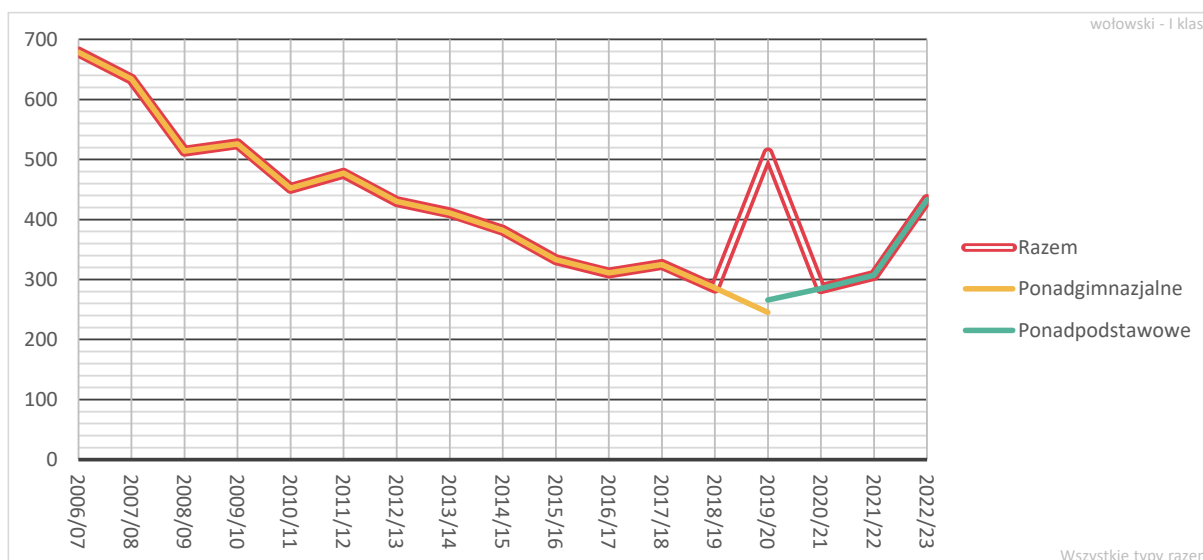
wyraźnie kosztem liceów. Pozycja szkół branżowych I stopnia w badanym okresie pozostawała na bardzo wyrównanym poziomie.

Wykres 24. Struktura liczb uczniów poszczególnych typów szkół prowadzonych przez JST

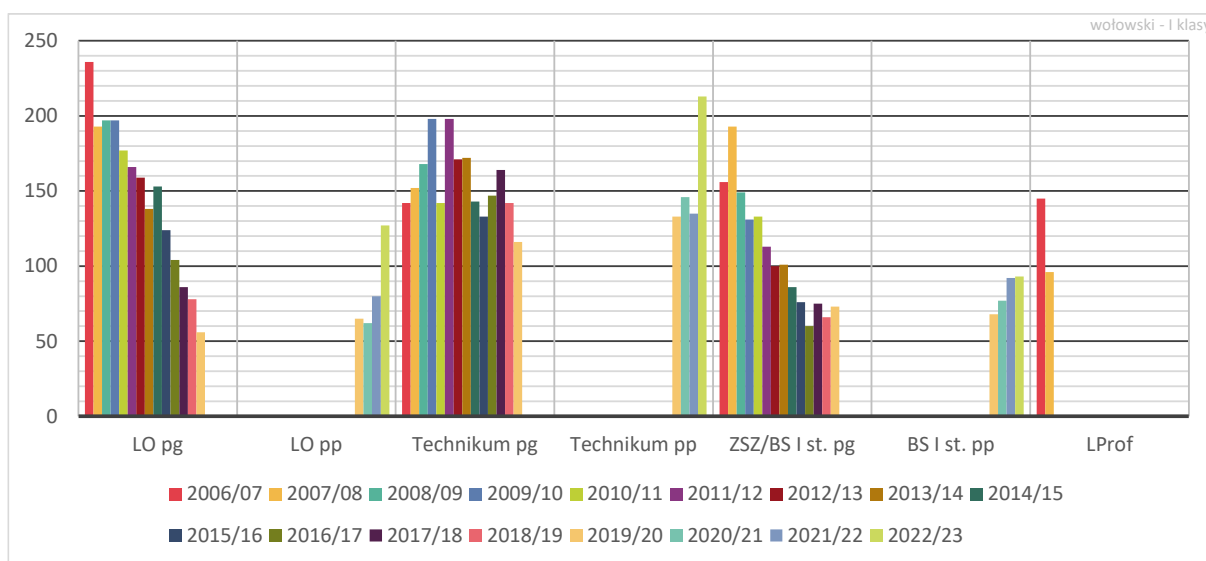

Wykres 25 pokazuje, jak zmieniały się liczby uczniów klas pierwszych. Po kilkunastu latach konsekwentnego spadku, w ostatnim czasie nastąpiły dwa wyraźne przyrosty za sprawą zwiększonych roczników, tj. 2019/20 i 2022/23.

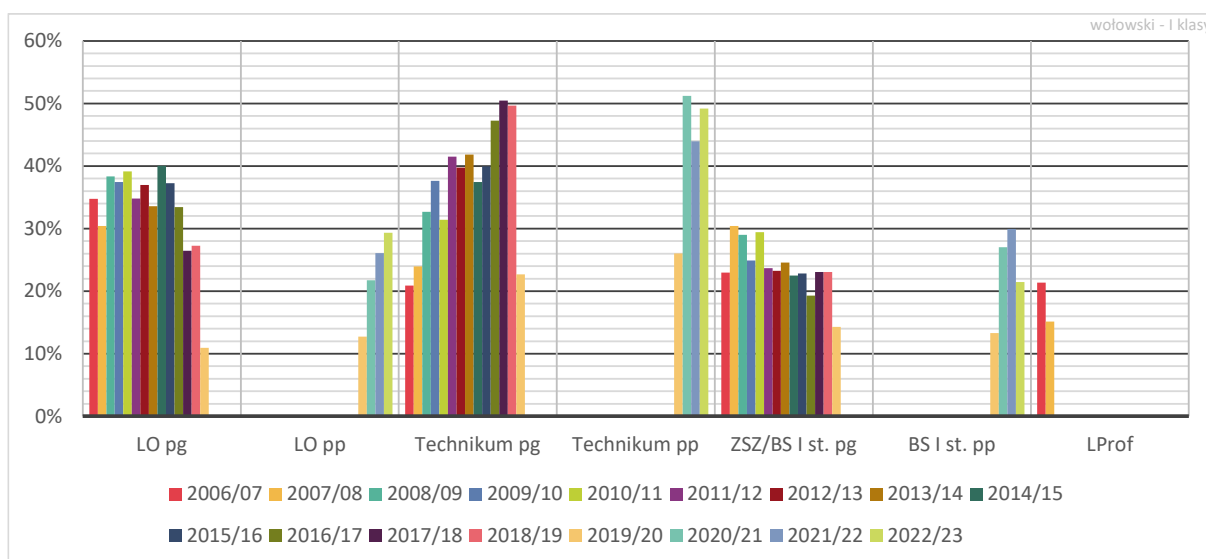
Wykres 25. Łączna liczba uczniów klas pierwszych szkół prowadzonych przez powiat (bez uczniów szkół specjalnych)

Wykres 26. Liczby uczniów klas pierwszych poszczególnych typów szkół prowadzonych przez powiat (pg – szkoły ponadgimnazjalne, pp – szkoły ponadpodstawowe)

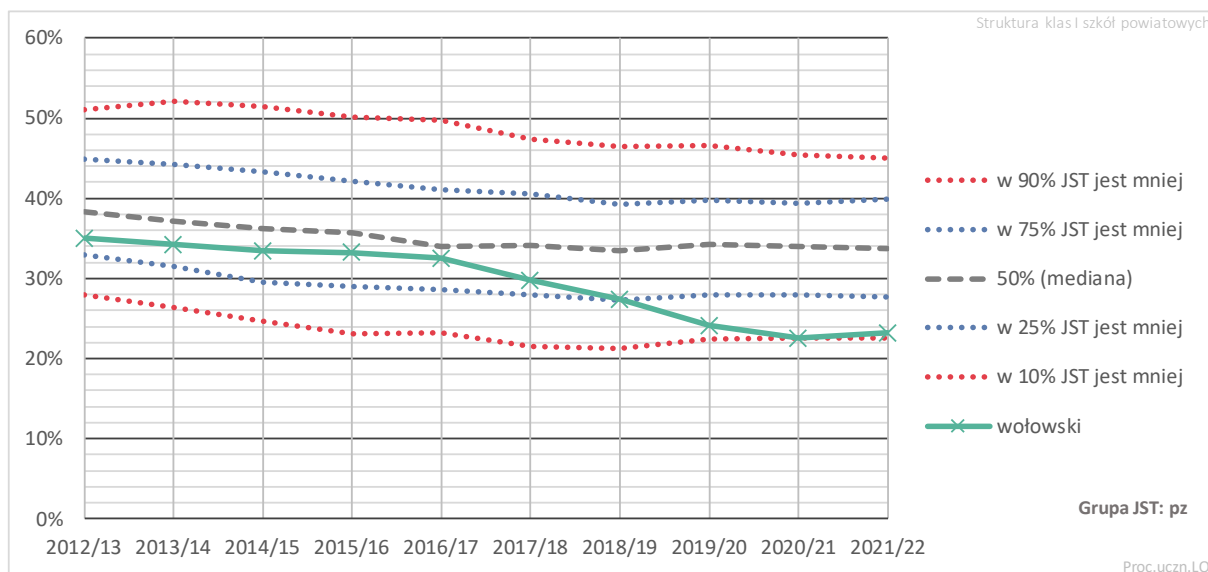

Wykres 27. Struktura liczb uczniów klas pierwszych prowadzonych przez powiat szkół dla młodzieży

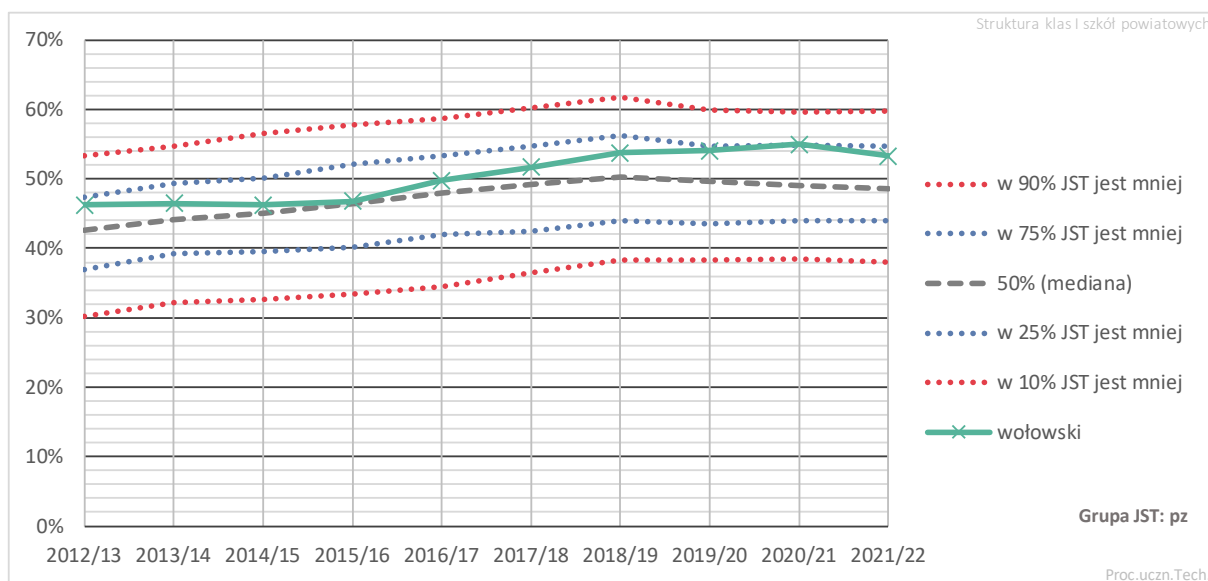

Na wykresach od 28 do 30 pokazano udziały uczniów klas pierwszych poszczególnych typów szkół wśród wszystkich uczniów ogólnodostępnych szkół dla młodzieży w powiecie wołowskim na tle pozostałych powiatów ziemskich. Widać na nich, że udział licealistów wśród wszystkich uczniów był przez lata tylko trochę niższy od mediany grupy porównawczej, a od roku 2017/18 konsekwentnie się od tej mediany oddala. Według danych z roku 2021/22 omawiany wskaźnik obniżył się do poziomu 20%, co plasuje powiat wołowski w grupie zaledwie ok. 10% powiatów ziemskich o równie niskiej wartości wskaźnika. W tym samym okresie wzrosły udziały uczniów zarówno techników, jak i szkół branżowych I stopnia. Taka sytuacja spowodowana jest głównie istnieniem silnej konkurencji ze strony liceów prowadzonych przez inne podmioty.

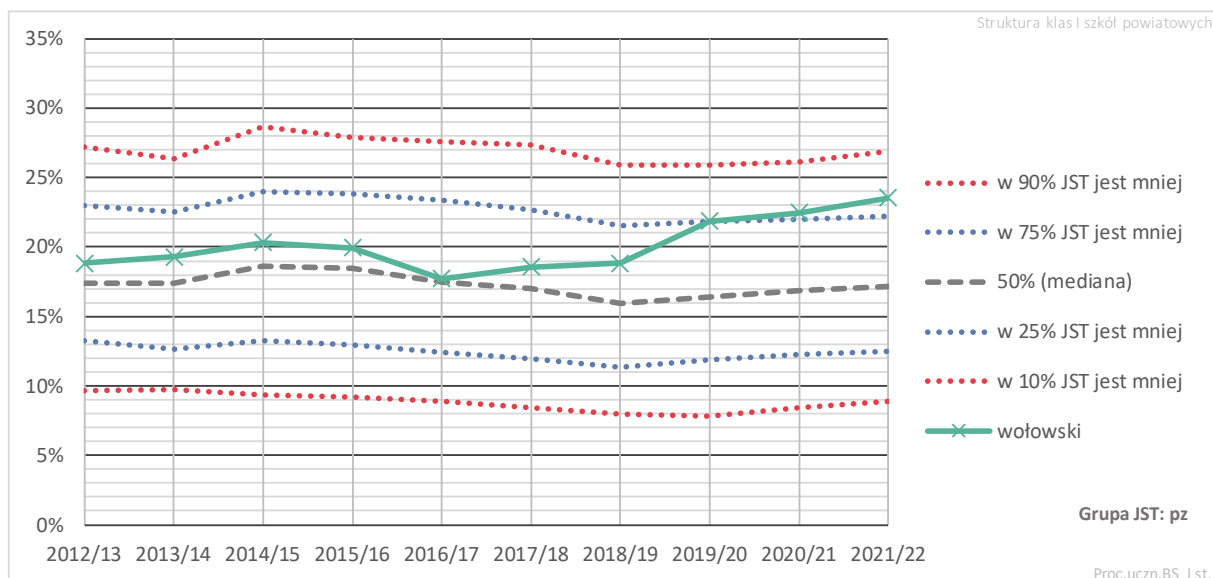
Wykres 28. Udział uczniów liceów ogólnokształcących w ogólnej liczbie uczniów klas pierwszych prowadzonych przez powiat szkół szczebla powiatowego – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 29. Udział uczniów techników w ogólnej liczbie uczniów klas pierwszych prowadzonych przez powiat szkół szczebla powiatowego – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 30. Udział uczniów BS I st./ZSZ w ogólnej liczbie uczniów klas pierwszych prowadzonych przez powiat szkół szczebla powiatowego – powiat wołowski na tle podobnych JST

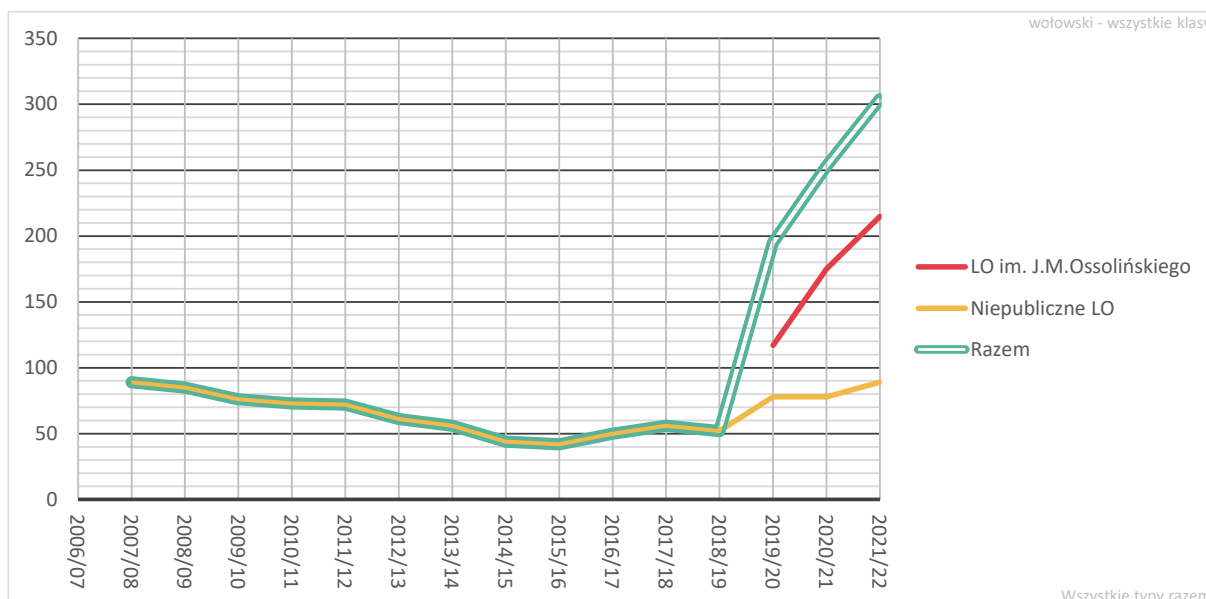
6.3. Szkoły dla młodzieży prowadzone przez inne podmioty

Na terenie powiatu wołowskiego funkcjonują dwa licea prowadzone przez podmioty inne niż powiat wołowski.

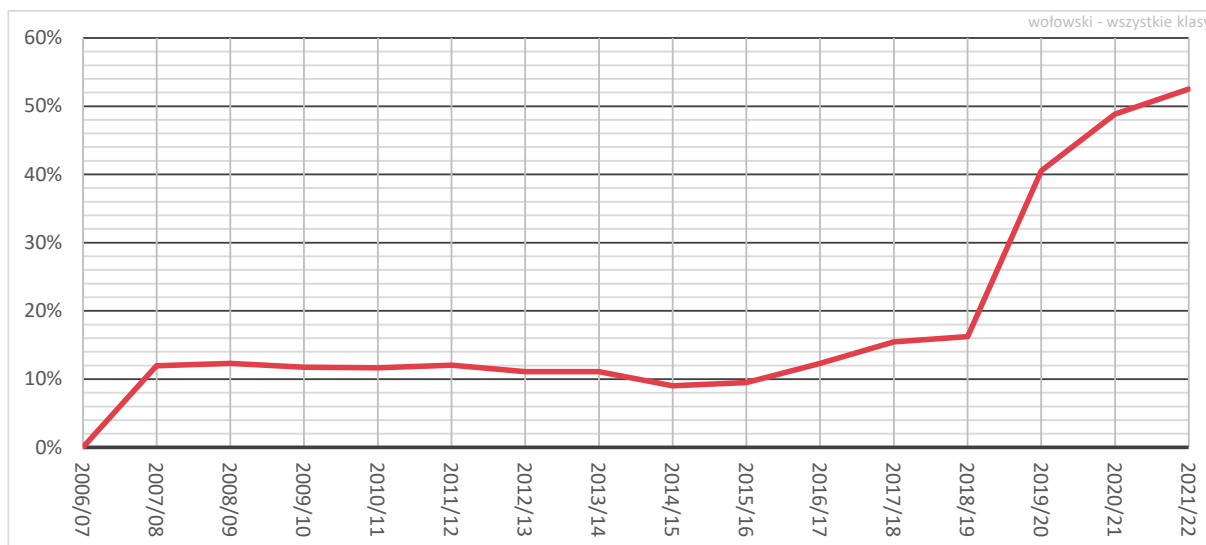
Od roku 2007 istnieje niepubliczne LO prowadzone przez stowarzyszenie Inicjatywa Samorządowa Razem, znajdującym się w Wołowie. Ponadto od 2019/20 na terenie Brzegu Dolnego funkcjonuje liceum ogólnokształcące im. J.M. Ossolińskiego, którego organem prowadzącym jest gmina. Nie jest to nowa szkoła – powstała już w 1961 roku, tylko że wcześniej była prowadzona przez powiat.

Obydwie szkoły mają znaczący wkład w kształcenie licealistów na terenie powiatu wołowskiego. Wykres 31 pokazuje liczby uczniów w obu szkołach na przestrzeni ostatnich lat, a wykres 32 - udział liczby uczniów obu szkół w ogólnej liczbie licealistów na terenie powiatu. W roku 2021/22 udział ten przekroczył 50%.

Wykres 31. Liczby uczniów w szkołach dla młodzieży prowadzonych na terenie powiatu wołowskiego przez inne podmioty

Wykres 32. Udział liceów prowadzonych przez inne podmioty niż powiat wołowski w łącznej liczbie uczniów ogólnodostępnych liceów dla młodzieży na terenie powiatu wołowskiego

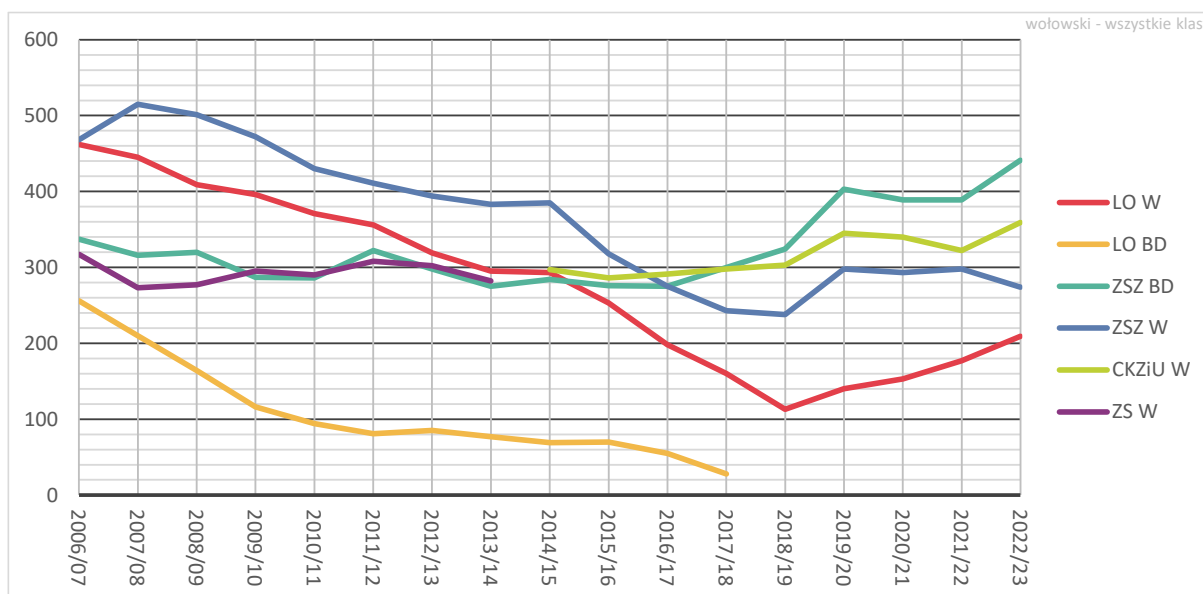
6.4. Zmiany wielkości samodzielnych szkół i zespołów

Poniższe wykresy przedstawiają zmiany wielkości samodzielnych szkół i zespołów (z uwzględnieniem wyłącznie uczniów ogólnodostępnych szkół dla młodzieży). W przeszłości jednostki te przybierały inne formy organizacyjne. LO w Brzegu Dolnym, prowadzone przez powiat wołowski i wykazane na poniższym wykresie, funkcjonowało w latach 2008/09-2017/18 w zespole wraz z gimnazjum. Z kolei LO w Wołowie, które obecnie jest samodzielną placówką, w latach 2006/07-2011/12 zarejestrowane było jako składowa nieistniejącego już Zespołu Szkół Ogólnokształcących.

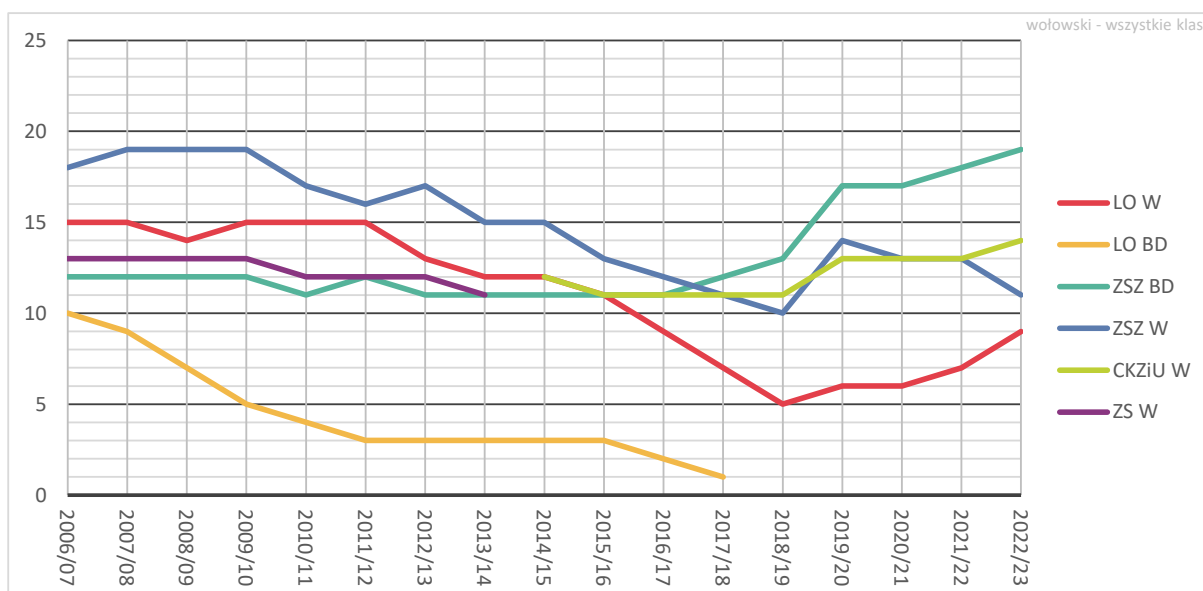
Umiejscowienie organizacyjne na przestrzeni lat zmieniło też Technikum nr 1. Od 2014/15 roku wchodzi w skład Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, a wcześniej stanowiło składową Zespołu Szkół w Wołowie (ZS W), obejmującego do roku 2009/10 również Liceum Profilowane.

Pozostałe dwa licea profilowane, prowadzone przez powiat wołowski, do roku 2009/10 wchodziły w skład Zespołu Szkół Zawodowych w Wołowie oraz Zespołu Szkół Zawodowych w Brzegu Dolnym.

Wykres 33. Liczby uczniów w poszczególnych zespołach i samodzielnych szkołach

Wykres 34. Liczby oddziałów w poszczególnych zespołach i samodzielnych szkołach

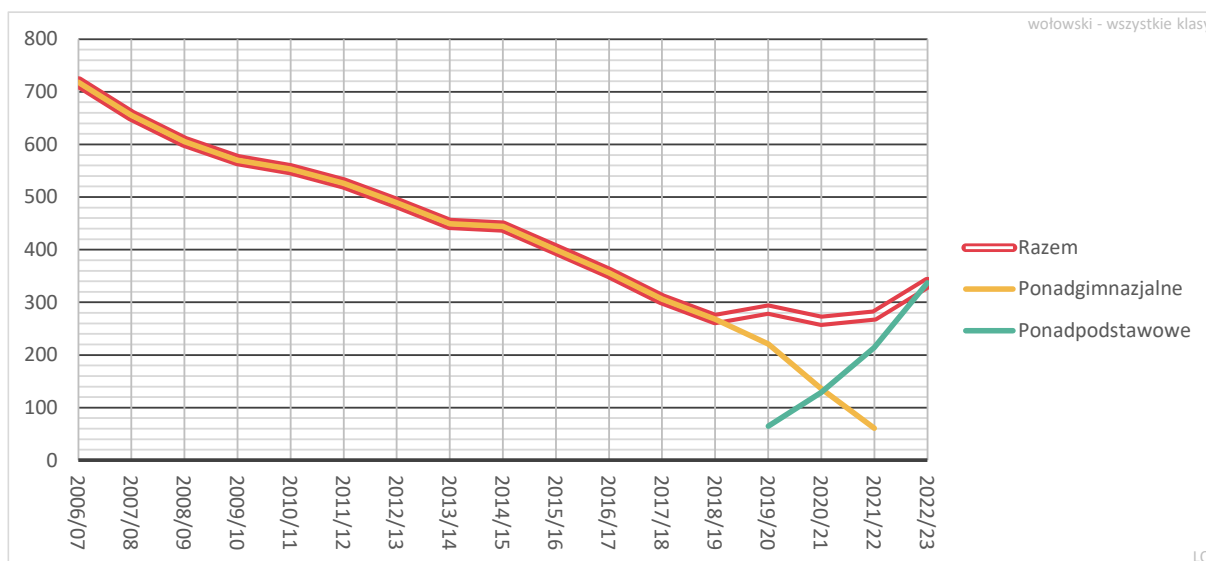
6.5. Licea ogólnokształcące

Na wykresach poniżej prezentujemy zmiany w liceach ogólnokształcących prowadzonych przez powiat. Uwzględnione zostały na nich dane z dwóch obecnie

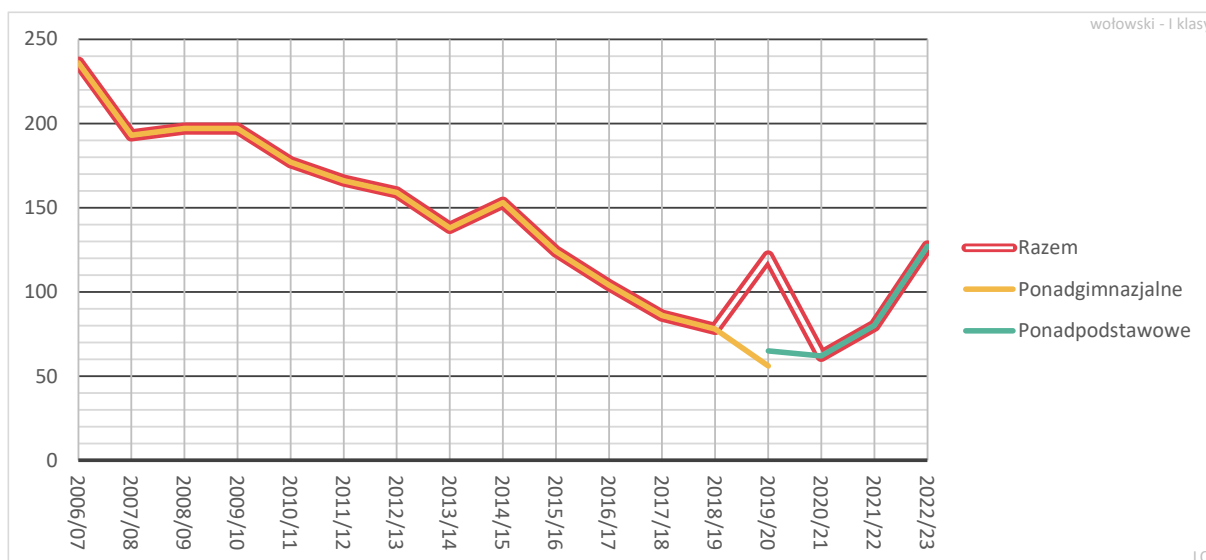
funkcjonujących liceów, a do 2017/18 dodatkowo dane z samodzielnego liceum ogólnokształcącego w Brzegu Dolnym, które w tamtym okresie było trzecim liceum prowadzonym przez powiat wołowski. Prezentowane dane dotyczą oddziałów ogólnodostępnych, zatem na poniższych wykresach nie ujęto uczniów z oddziału przygotowawczego, powstałego w 2022/23 roku.

6.5.1. Uczniowie liceów ogólnokształcących

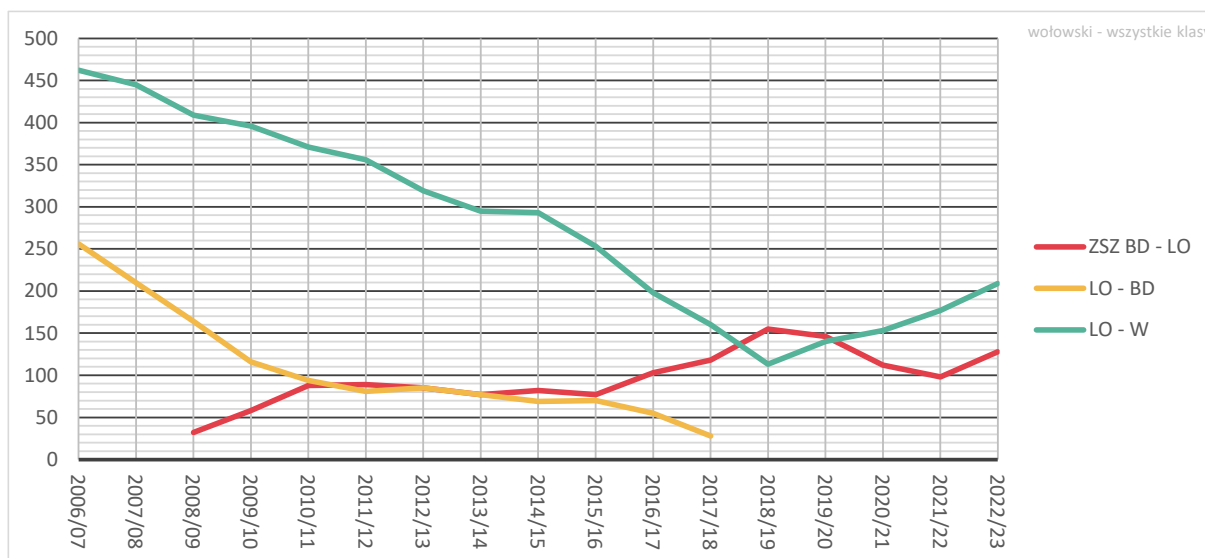
Wykres 35. Łączna liczba uczniów liceów ogólnokształcących prowadzonych przez powiat wołowski

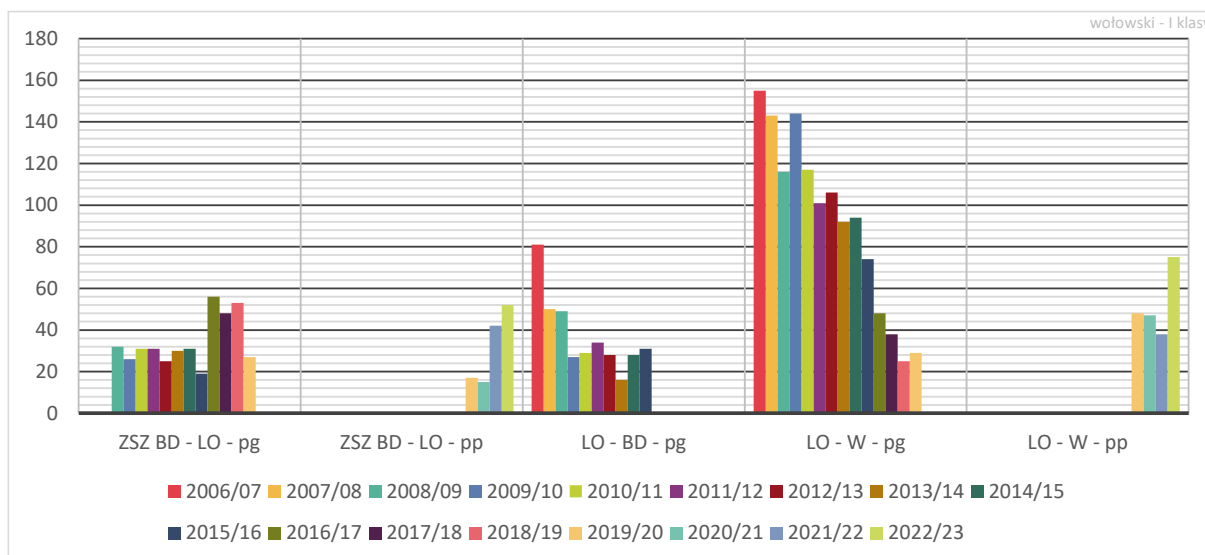
Wykres 36. Łączna liczba uczniów klas pierwszych liceów ogólnokształcących prowadzonych przez powiat wołowski

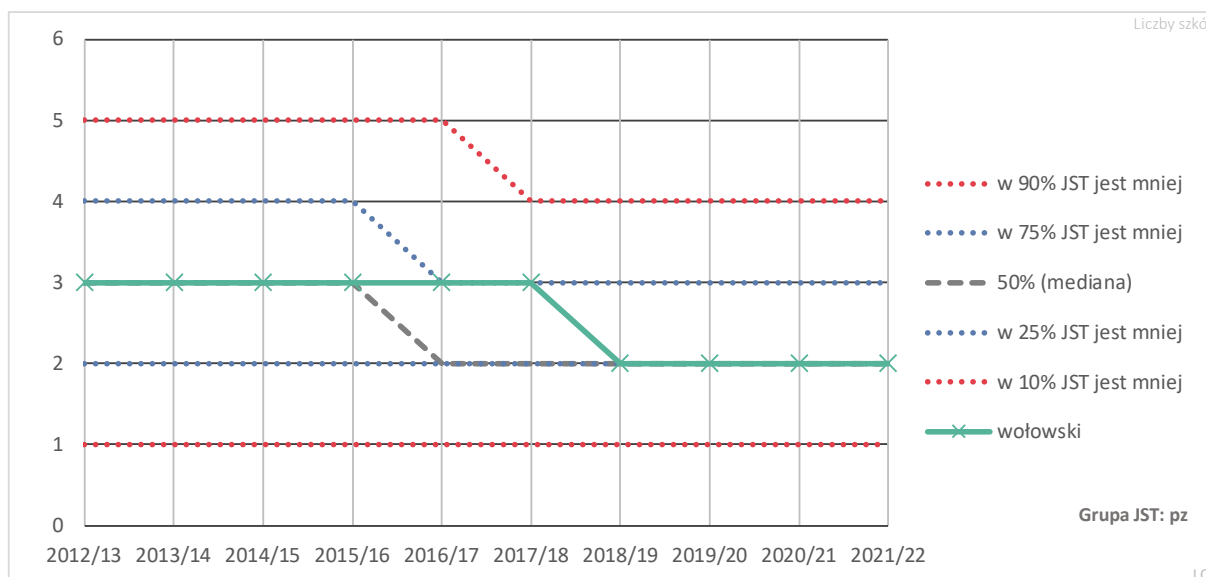
Wykres 37. Liczby uczniów w poszczególnych liceach ogólnokształcących

Wykres 38. Liczby uczniów klas pierwszych w poszczególnych liceach ogólnokształcących

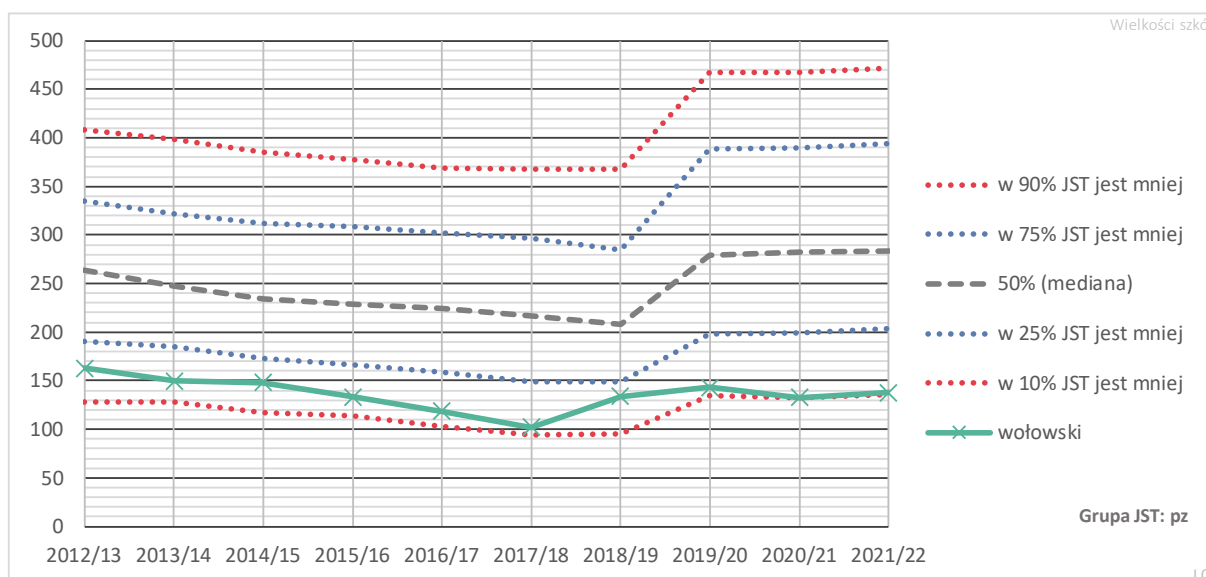

Wykres 39. Liczba liceów ogólnokształcących prowadzonych przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

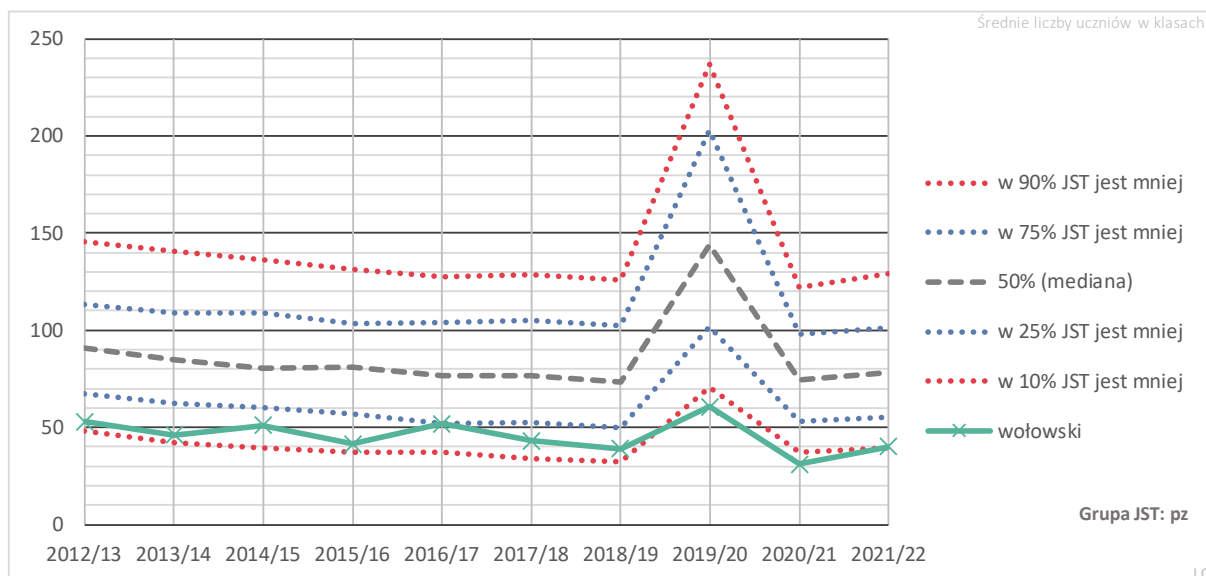

Licea ogólnokształcące w powiecie wołowskim, na tle podobnych samorządów, są bardzo małe (zob. wykresy 41 i 42).

Wykres 40. Liczba uczniów przypadających na jedno liceum ogólnokształcące prowadzone przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

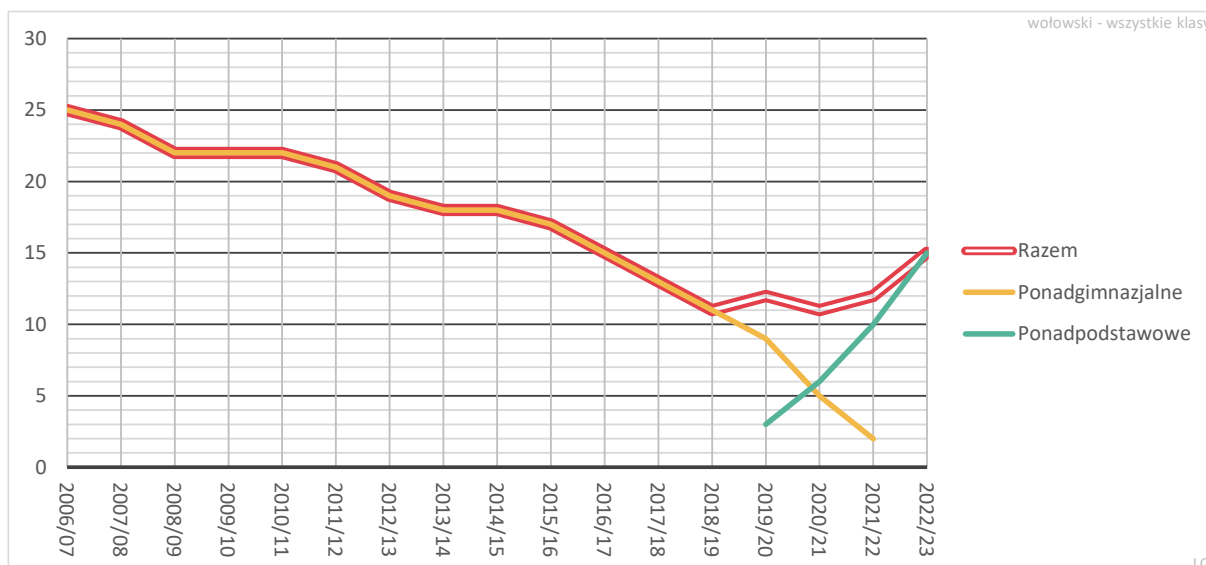

Wykres 41. Liczba uczniów klas pierwszych przypadających na jedno liceum ogólnokształcące prowadzone przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

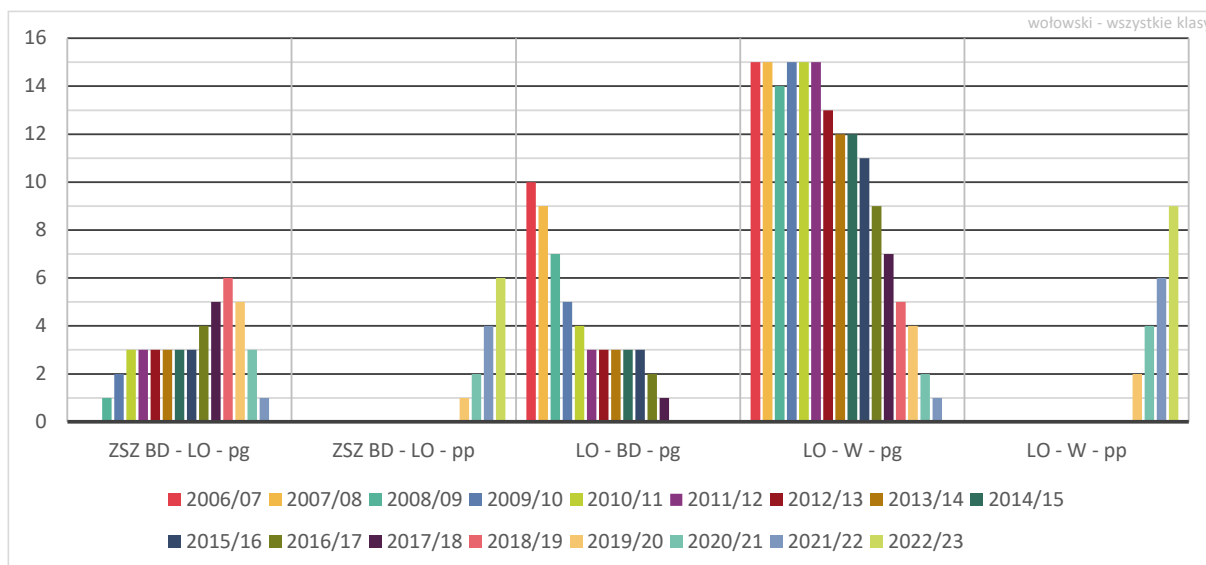

6.5.2. Oddziały w liceach ogólnokształcących

Wykres 42. Łączna liczba oddziałów liceów ogólnokształcących prowadzonych przez powiat wołowski

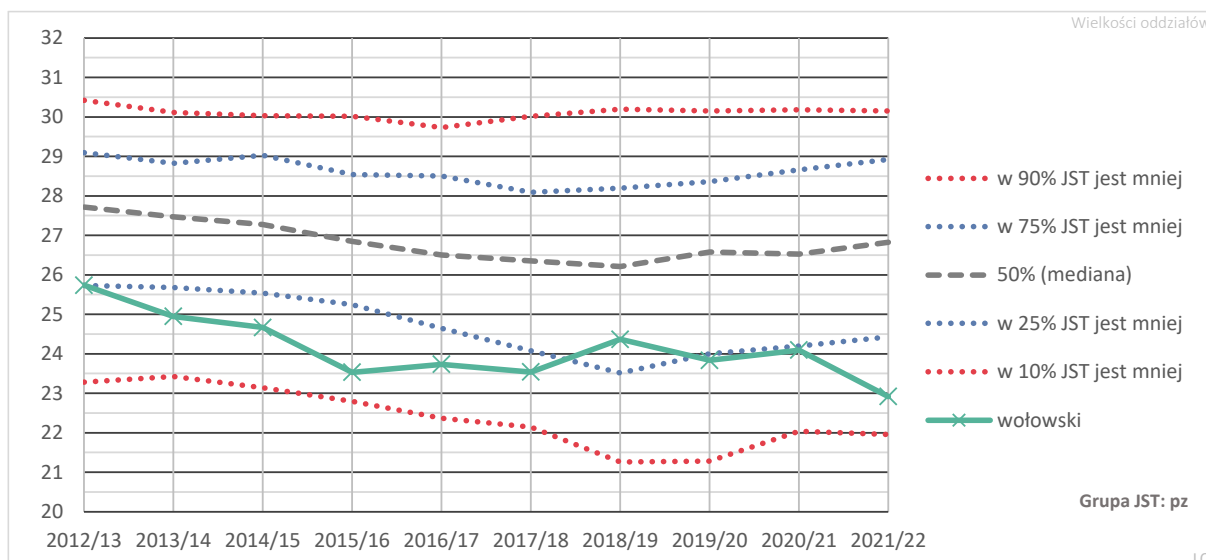

Wykres 43. Liczby oddziałów w poszczególnych liceach ogólnokształcących

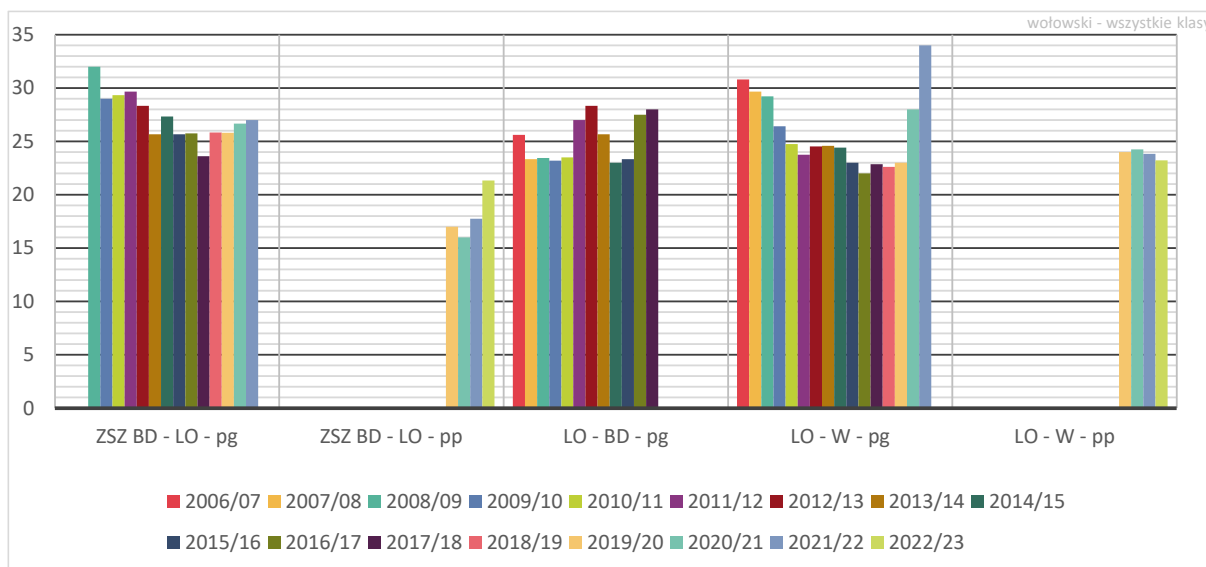

Średnie wielkości oddziałów licealnych w powiecie wołowskim od wielu lat należą do dość niskich w porównaniu z innymi powiatami (zob. wykres 44).

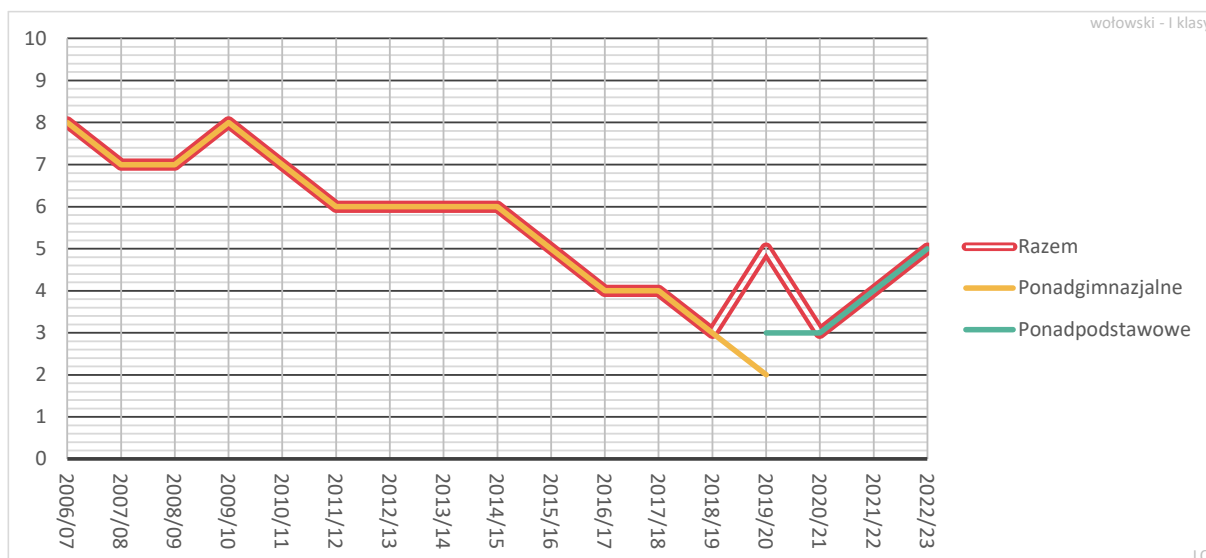
Wykres 44. Średnia wielkość oddziału liceum ogólnokształcącego prowadzonego przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

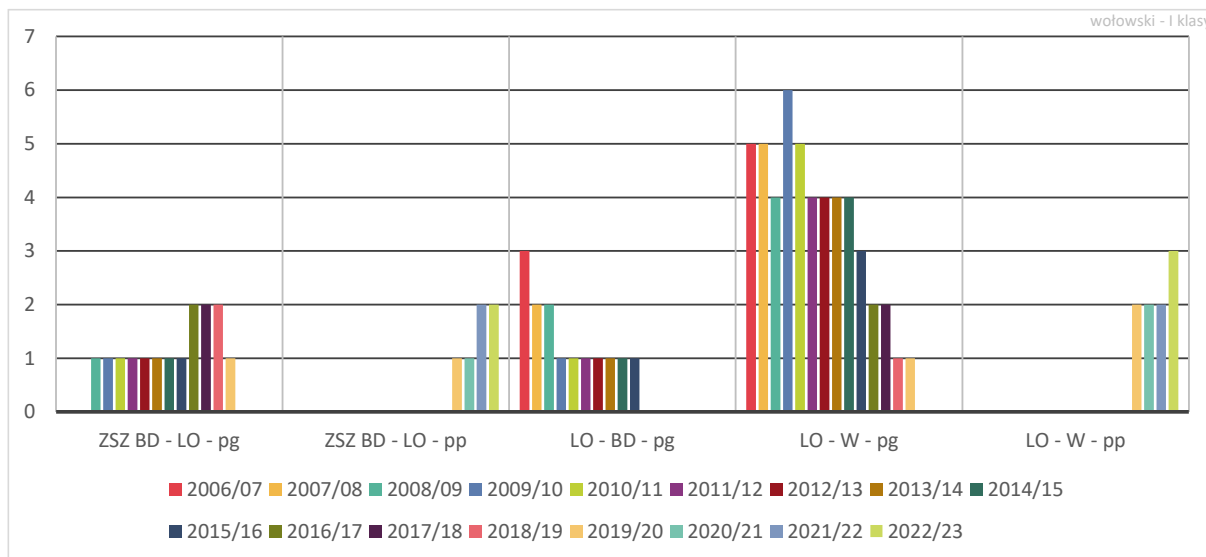
Wykres 45. Średnie wielkości oddziałów w poszczególnych liceach ogólnokształcących

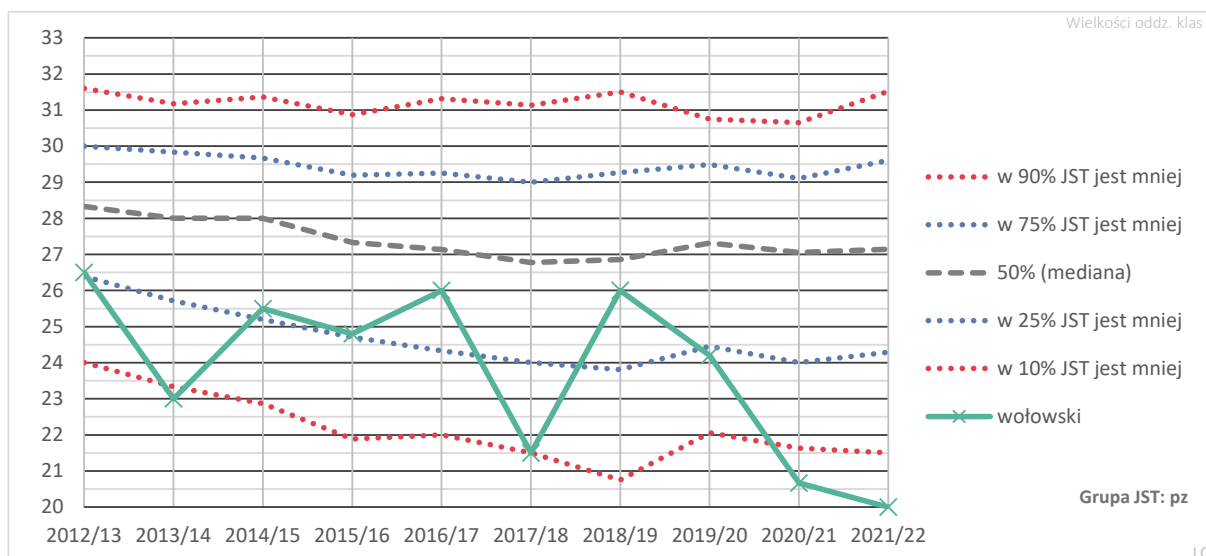
Wykres 46. Łączna liczba oddziałów klas pierwszych liceów ogólnokształcących prowadzonych przez powiat wołowski

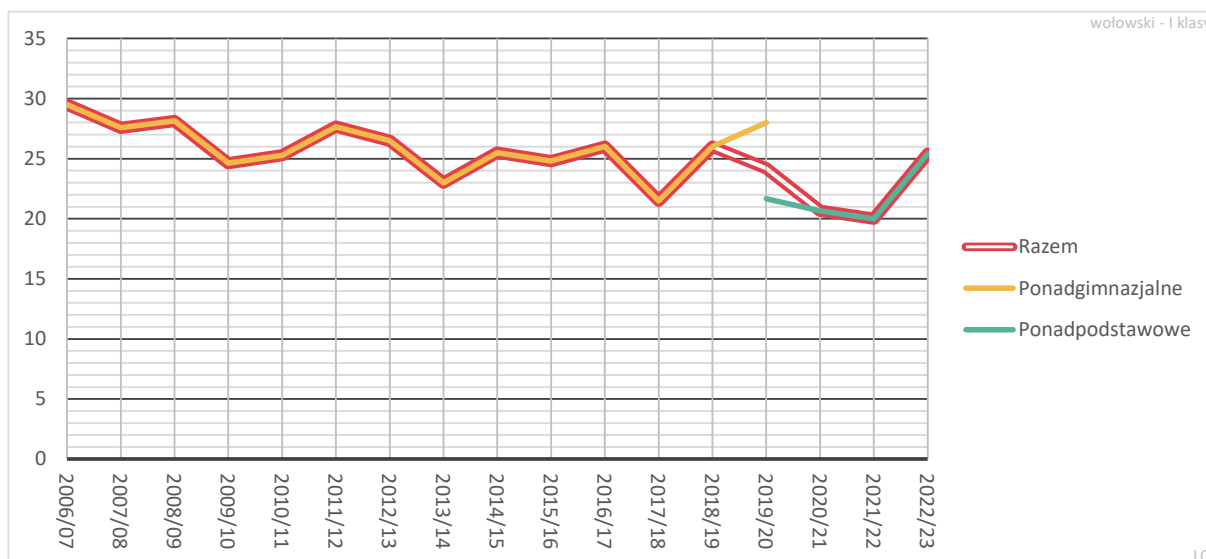
Wykres 47. Liczby oddziałów klas pierwszych w poszczególnych liceach ogólnokształcących

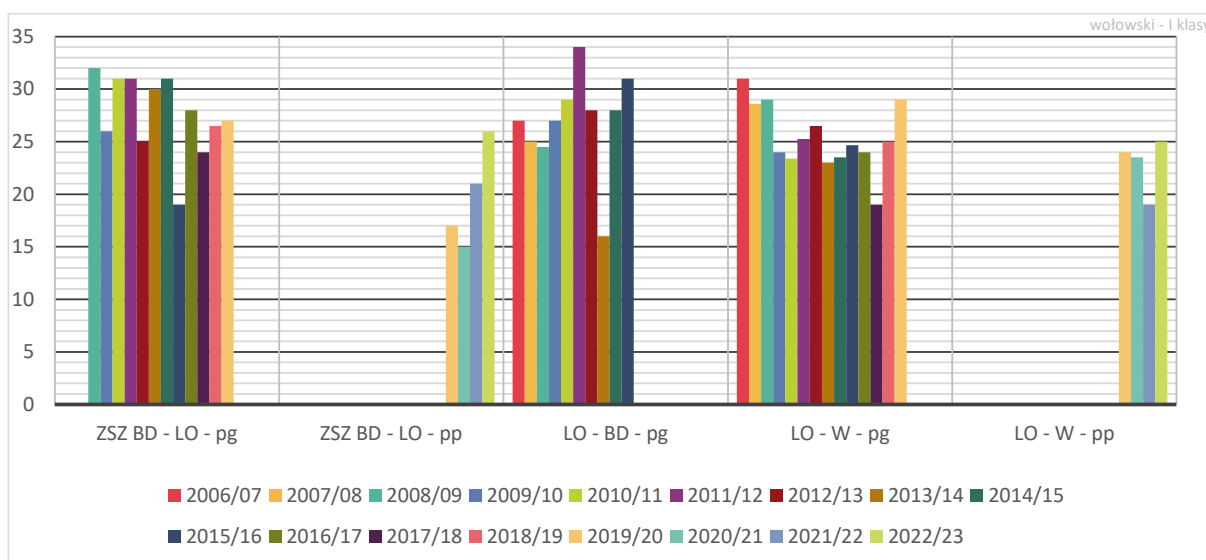
Wykres 48. Średnia wielkość oddziału klasy pierwszej liceum ogólnokształcącego prowadzonego przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 49. Średnia wielkość oddziału klasy pierwszej liceum ogólnokształcącego prowadzonego przez powiat wołowski

Wykres 50. Średnie wielkości oddziałów klas pierwszych w poszczególnych liceach ogólnokształcących

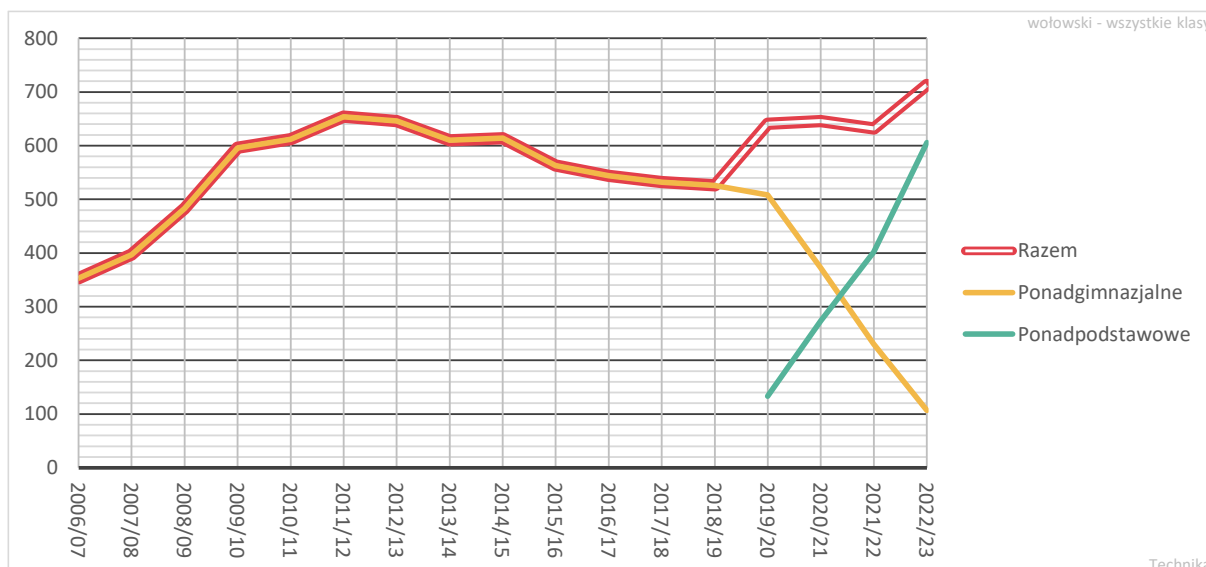
6.6. Technika

W niniejszym rozdziale zostały zaprezentowane trzy obecnie funkcjonujące technika. Jedno z nich prowadzone jest od roku 2014/15 w ramach Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego – i właśnie ze skrótem „CKZiU” jest prezentowane na wykresach. Przed rokiem 2014/15 technikum to przynależało do nieistniejącego już Zespołu Szkół w Wołowie.

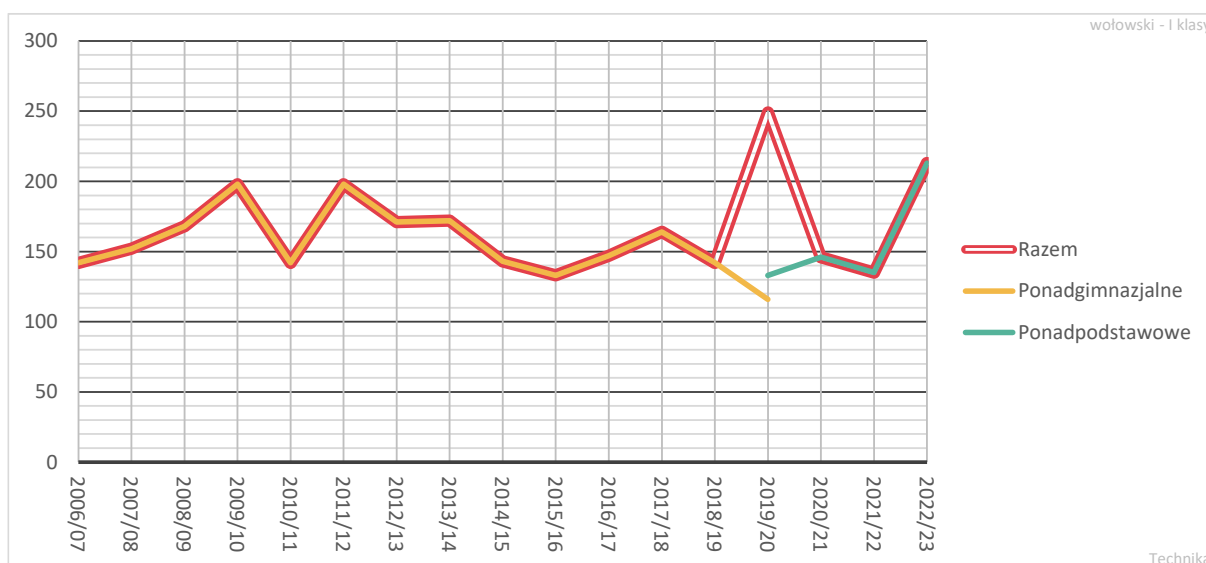
6.6.1. Uczniowie techników

Wykres 51 przedstawia zmiany łącznej liczb uczniów w technikach prowadzonych przez powiat wołowski.

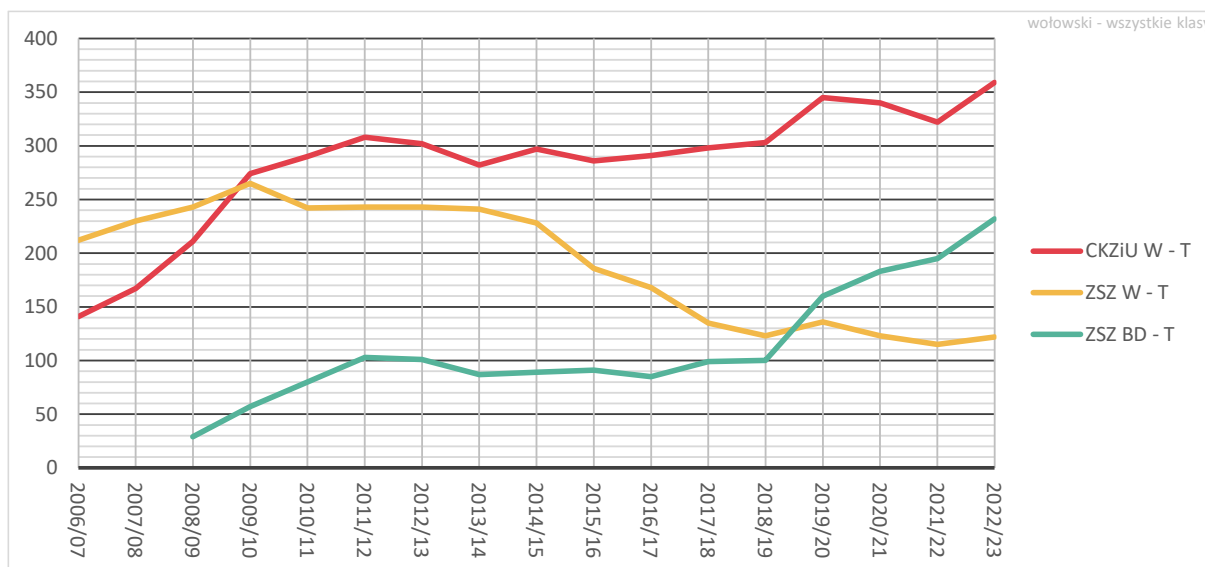
Wykres 51. Łączna liczba uczniów techników prowadzonych przez powiat wołowski

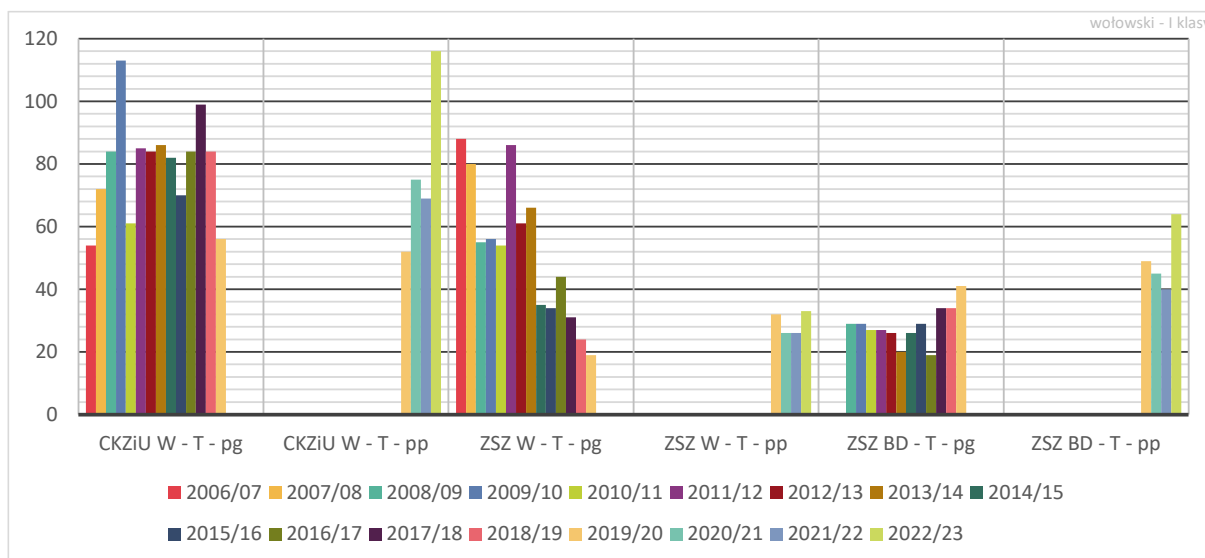
Wykres 52. Łączna liczba uczniów klas pierwszych techników prowadzonych przez powiat wołowski

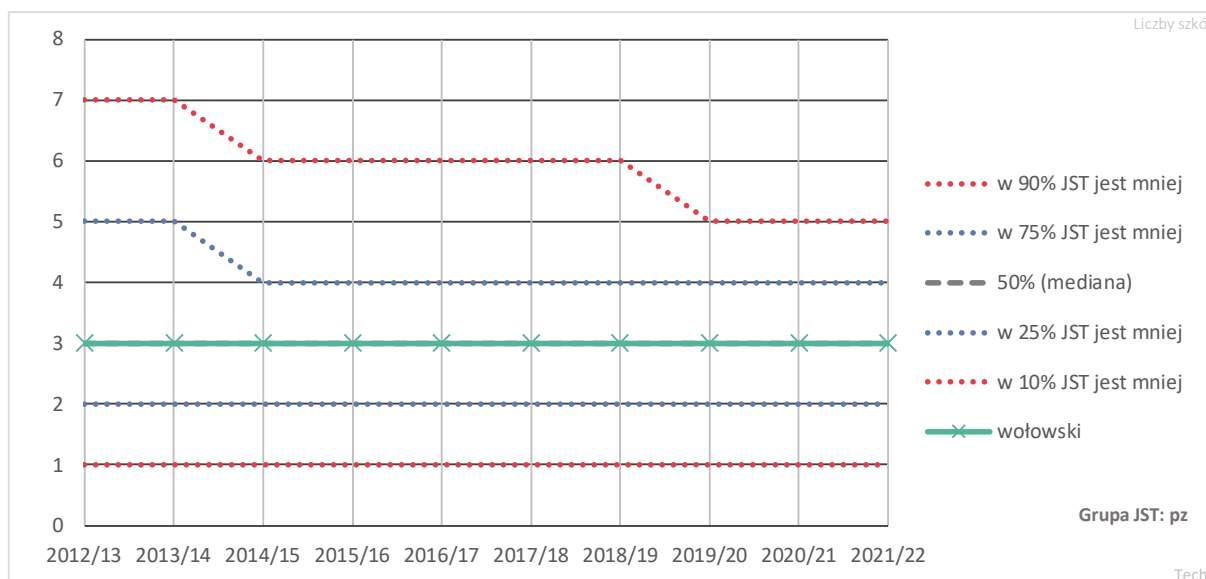
Wykres 53. Liczby uczniów w poszczególnych technikach

Wykres 54. Liczby uczniów klas pierwszych w poszczególnych technikach

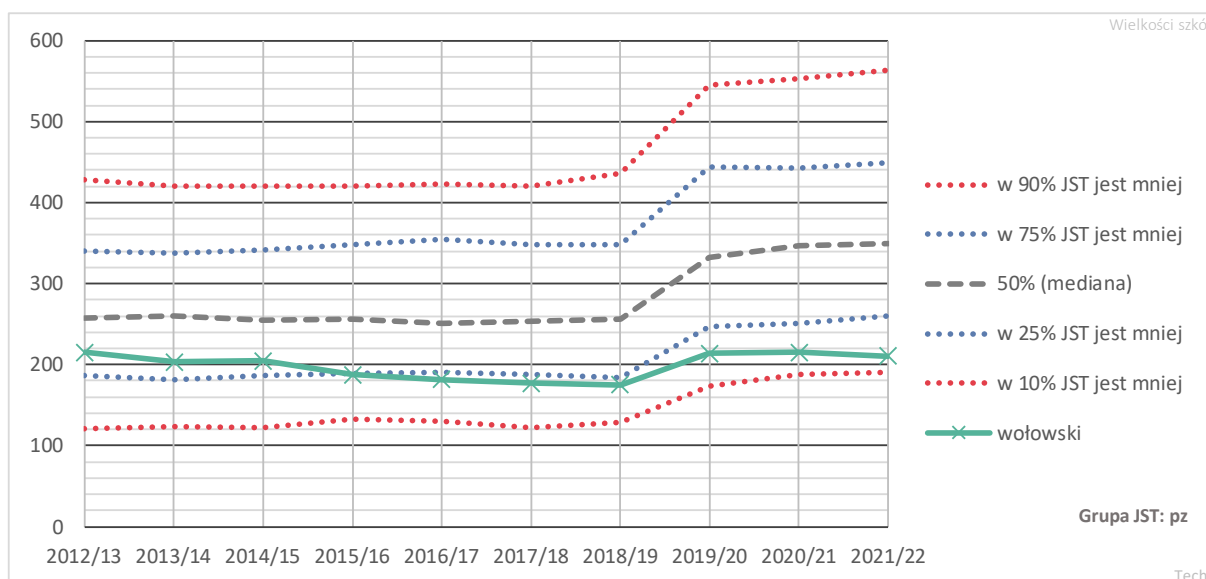

Wykres 55. Liczba techników prowadzonych przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

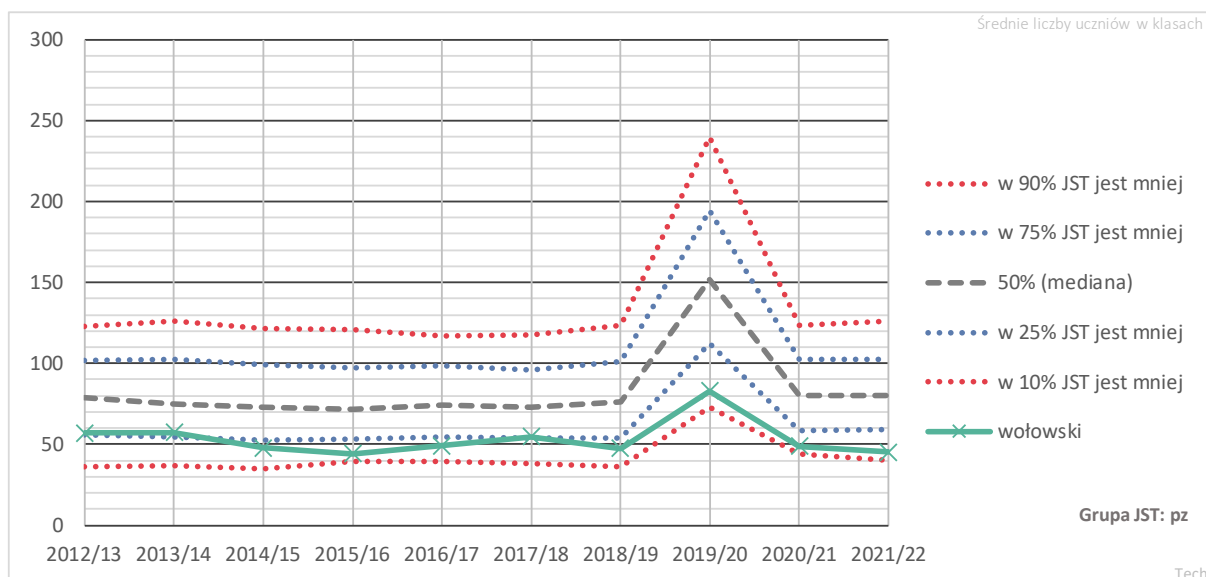

Podobnie jak w wypadku liceów, technika w powiecie wołowskim są małymi szkołami w porównaniu z innymi powiatami (zob. wykres 56).

Wykres 56. Liczba uczniów przypadających na jedno technikum prowadzone przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

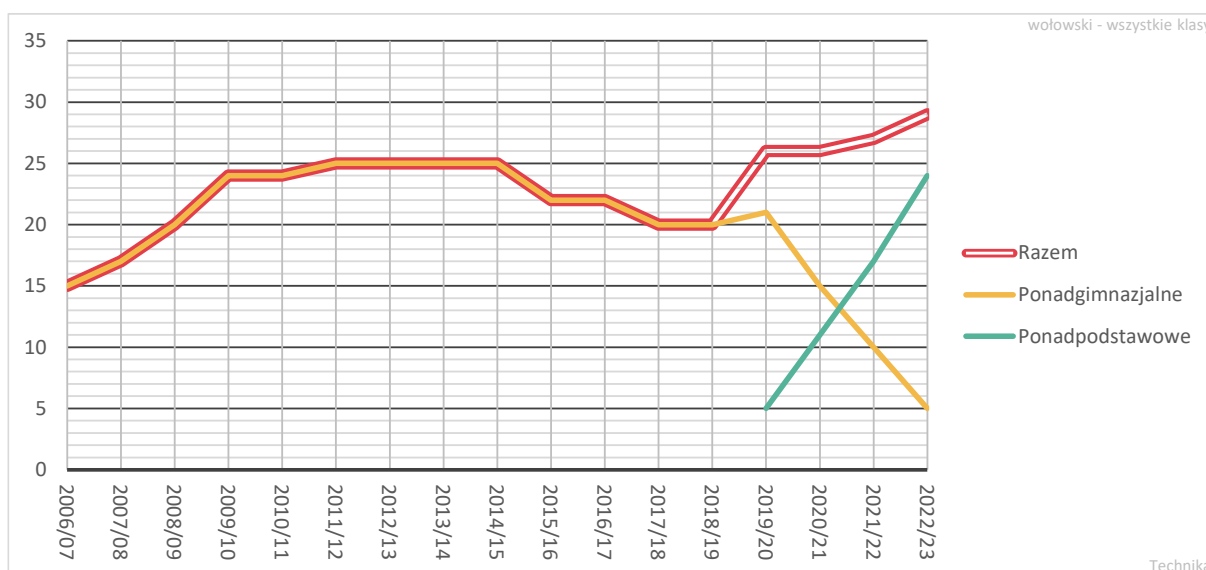

Wykres 57. Liczba uczniów klas pierwszych przypadających na jedno technikum prowadzone przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

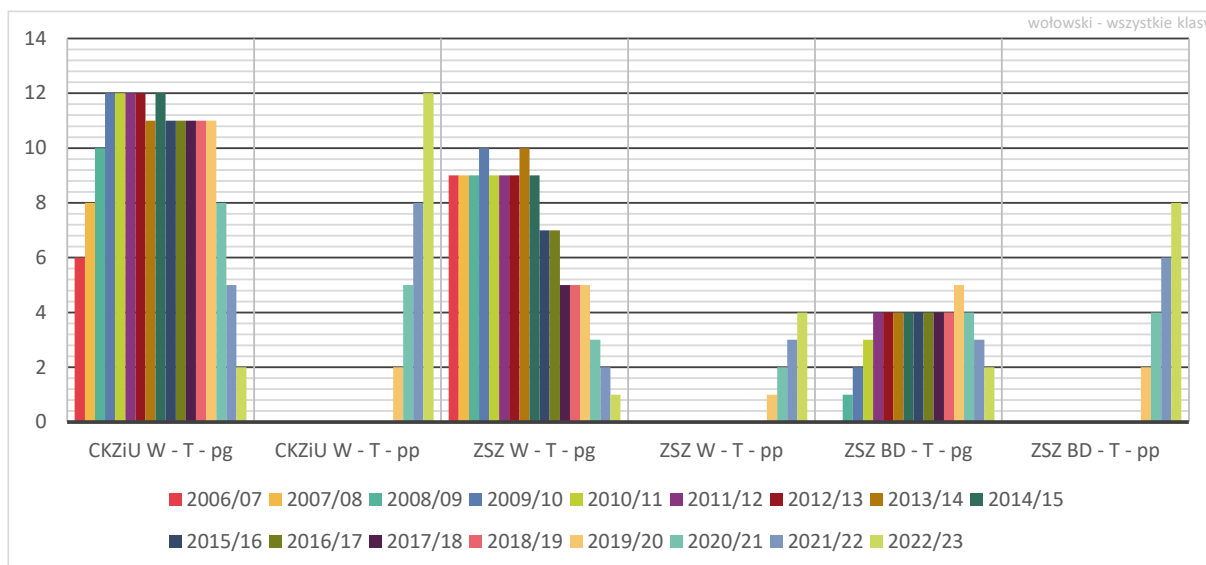

6.6.2. Oddziały w technikach

Wykres 58. Łączna liczba oddziałów techników prowadzonych przez JST

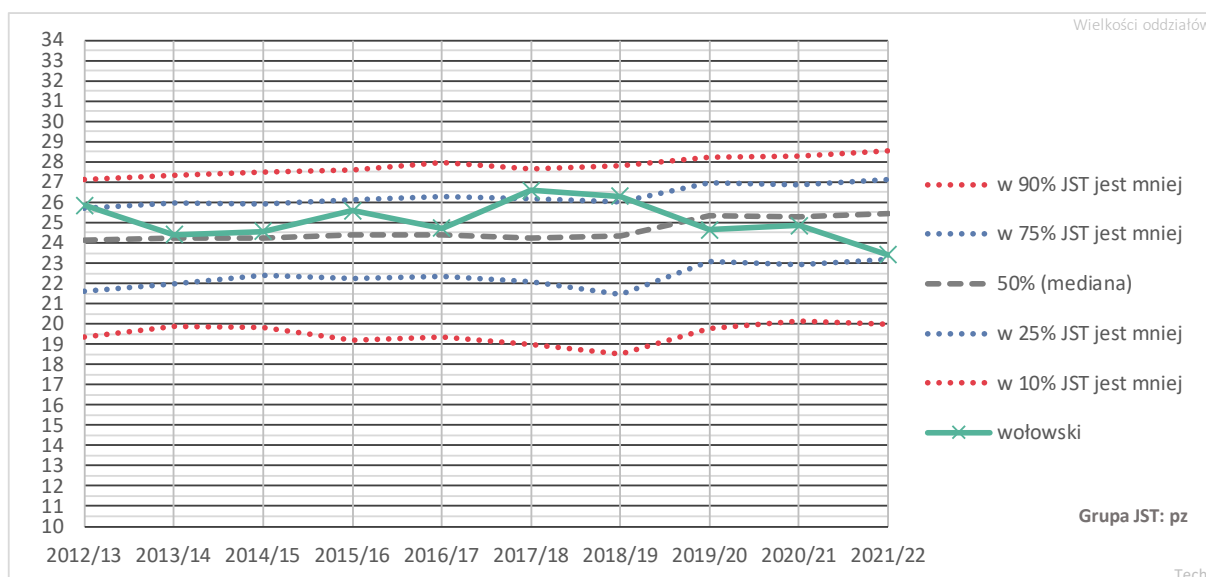

Wykres 59. Liczby oddziałów poszczególnych techników

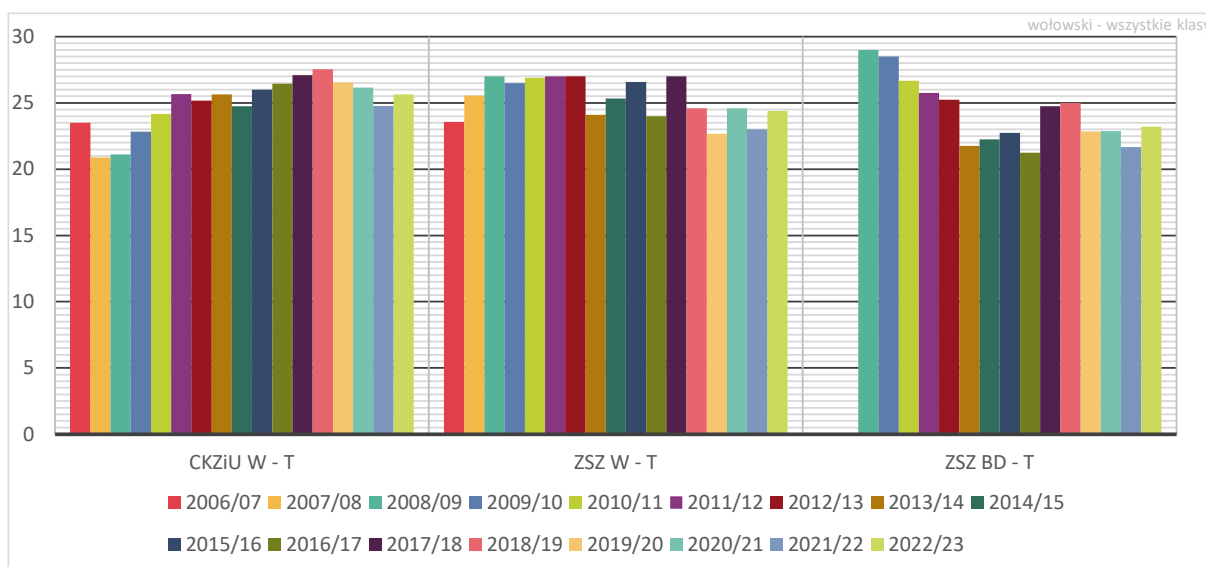

Na wykresie 60 pokazano zmiany średniej wielkości oddziałów w technikach prowadzonych przez powiat wołowski na tle wszystkich powiatów w Polsce. Średnia ta jest zmienna, wahała się na przestrzeni lat w okolicy mediany, osiągając niekiedy wartości bliższe trzeciemu kwartylowi (tzn., że tylko 1/4 JST z grupy porównawczej miała większe oddziały). W roku 2021/22 po raz pierwszy na przestrzeni badanego okresu spadła jednak do wartości pierwszego kwartyla. Warto jednak pamiętać, że w wypadku techników średnia wielkość oddziału bywa wskaźnikiem mylącym, gdyż wiele oddziałów to oddziały dwuzawodowe, a koszty kształcenia w dużym oddziale dwuzawodowym mogą być wyższe niż w znacznie mniejszym jednozawodowym.

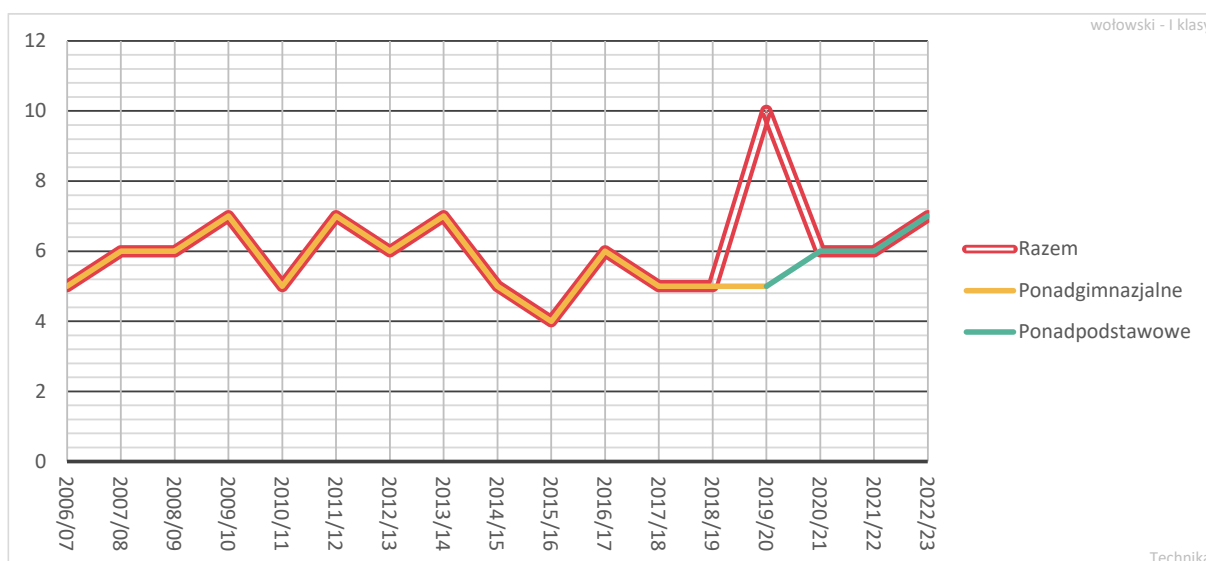
Wykres 60. Średnia wielkość oddziału technikum prowadzonego przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

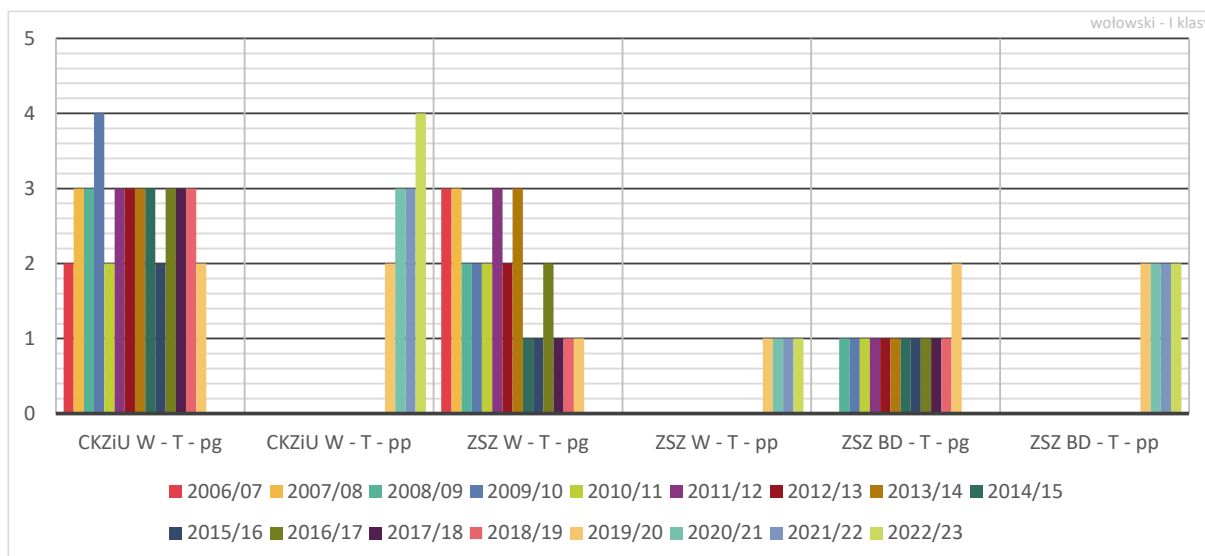
Wykres 61. Średnie wielkości oddziałów w poszczególnych technikach

Wykres 62. Łączna liczba oddziałów klas pierwszych techników prowadzonych przez JST

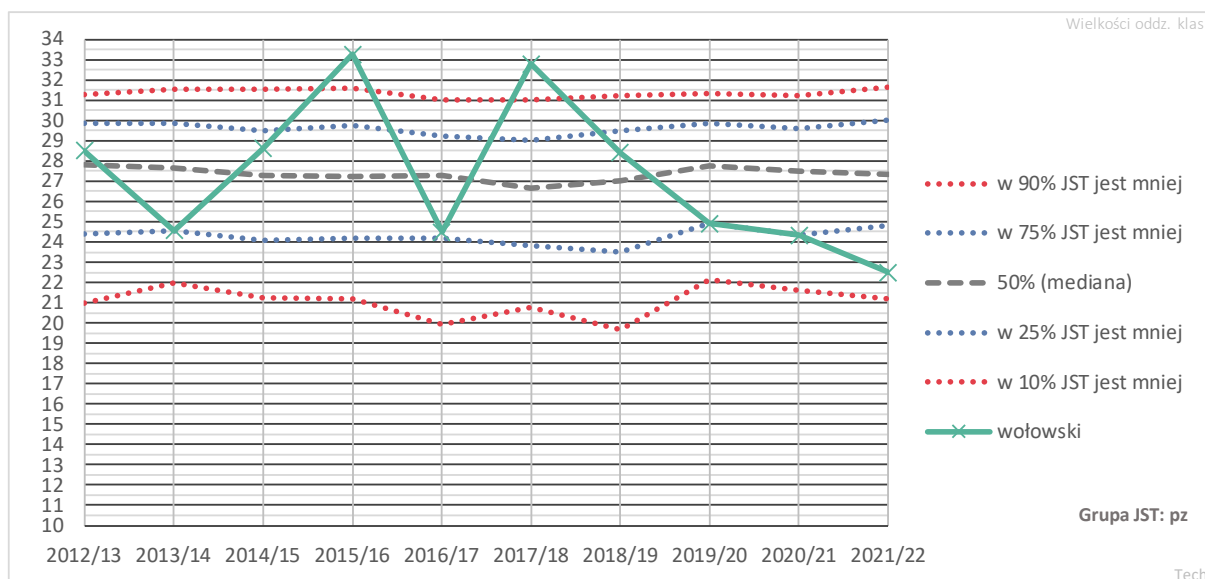

Wykres 63. Liczby oddziałów klas pierwszych w poszczególnych technikach

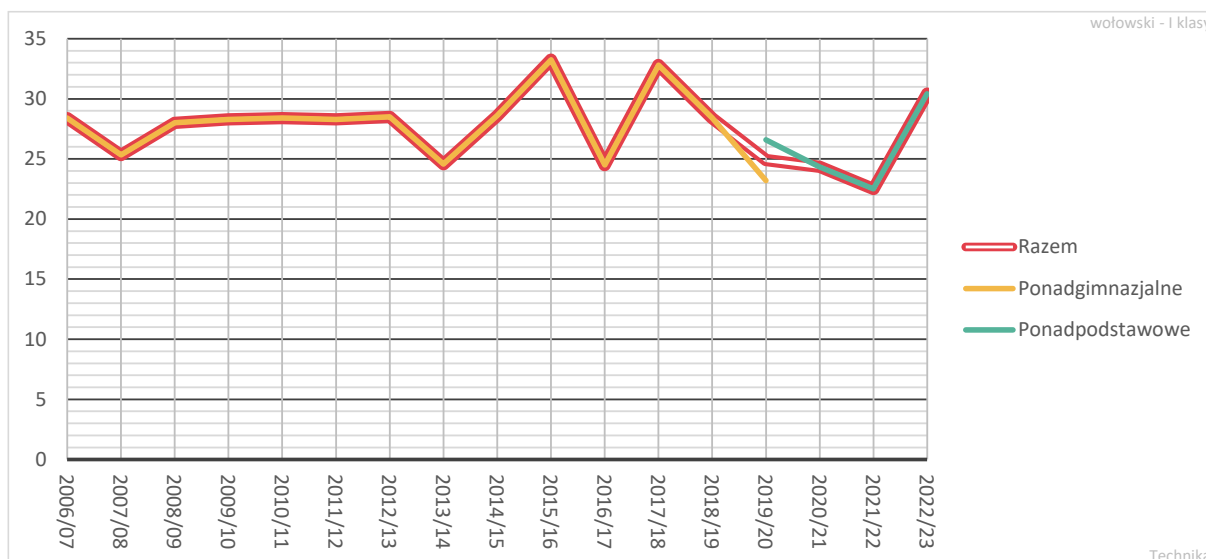

Jak widać na wykresie 64, średnia wielkość oddziału klasy pierwszej w technikach osiągała zróżnicowane wartości, – pomiędzy ok. 22 a 33. Na tle podobnych samorządów średnia ta plasuje powiat wołowski w skrajnych podgrupach: albo pośród tych nielicznych o najwyższych średnich, albo tych o nieprzeciętnie niskich średnich.

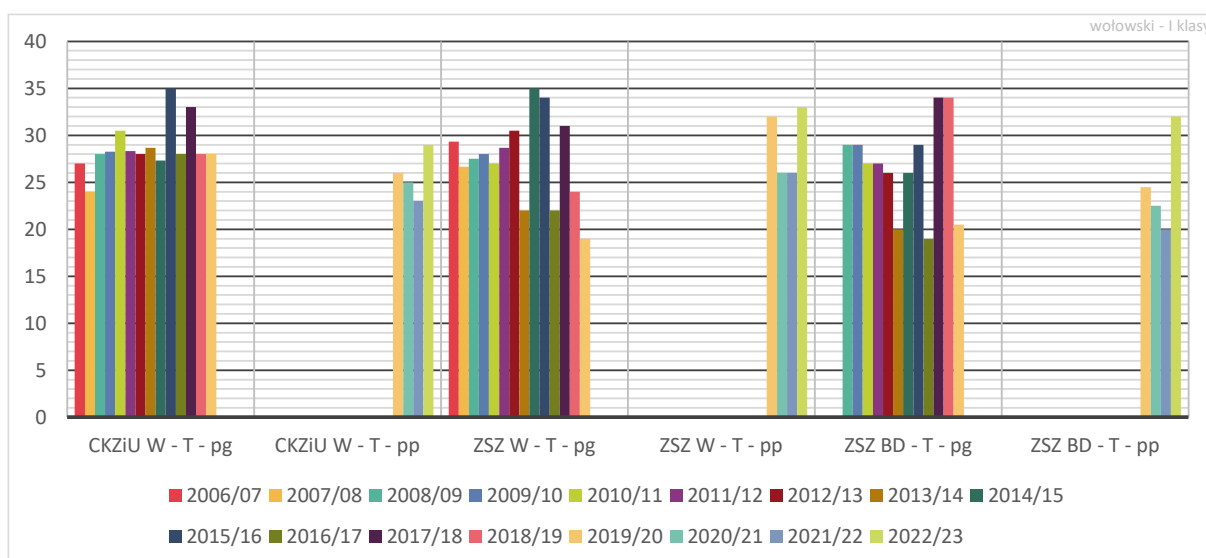
Wykres 64. Średnia wielkość oddziału klasy pierwszej technikum prowadzonego przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 65. Średnia wielkość oddziału klasy pierwszej technikum prowadzonego przez powiat wołowski

Wykres 66. Średnie wielkości oddziałów klas pierwszych w poszczególnych technikach

6.6.3. Zawody w technikach

W roku szkolnym 2006/07 142 uczniów klas pierwszych techników kształciło się w pięciu zawodach. W roku 2021/22 mniej uczniów (135) kształciło się w ośmiu zawodach (zob. tabela 16). Z wyjątkiem roku szkolnego 2022/23, w którym do szkół powiatowych przyszło (wskutek zmian systemowych w oświacie) znacznie więcej uczniów niż w typowym roczniku, w ostatnich latach liczba uczniów przypadających na jeden zawód oferowany w technikach była wyraźnie niższa, niż w latach 2006-2011. Przyczynia się to większym niż kiedyś kosztów kształcenia jednego ucznia technikum, gdyż zwiększa liczbę oddziałów dwuzawodowych i wymusza prowadzenie wielu zajęć z przedmiotów zawodowych w małych nawet 7-9 osobowych grupach, co oczywiście jest bardzo kosztowne.

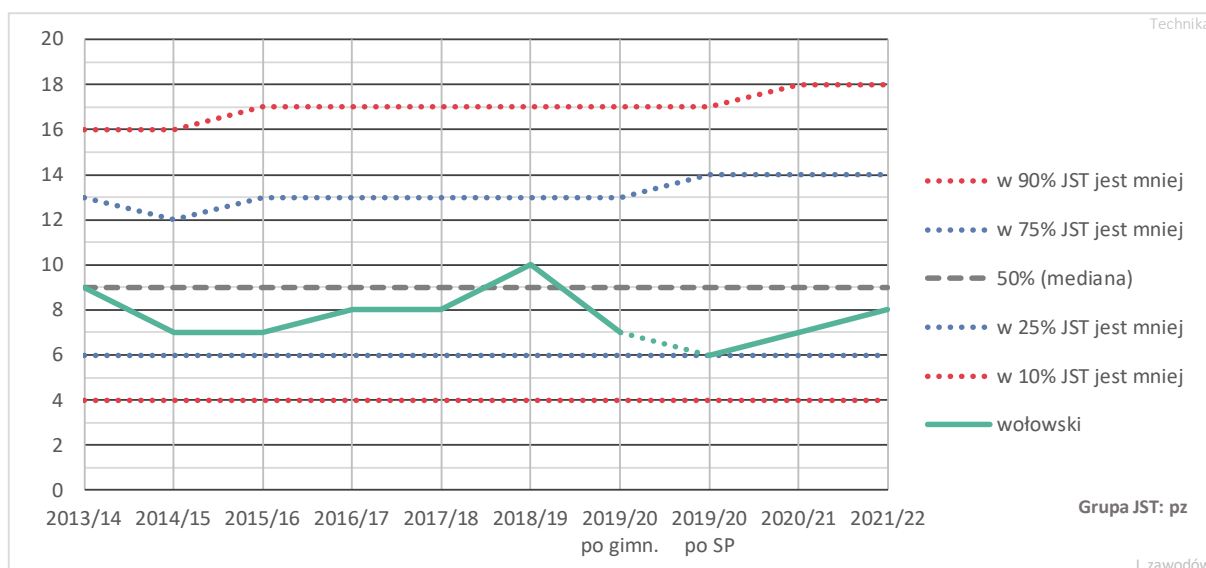
W powiatowych technikach obecnie więcej jest oddziałów dwuzawodowych (15) niż jednozawodowych (14).

W bieżącym roku szkolnym (2022/23) liczba uczniów przypadających na jeden zawód w klasach pierwszych istotnie wzrosła wskutek większej liczby kandydatów i niezmięnionej liczby zawodów. Podobnie będzie zapewne także w przyszłym roku, gdyż kandydatów do klasy pierwszej również będzie więcej niż w typowym roku. Niestety w roku 2024/25 liczba kandydatów do klas pierwszych drastycznie spadnie. Będzie ich około trzy razy mniej, niż w roku 2022/23.

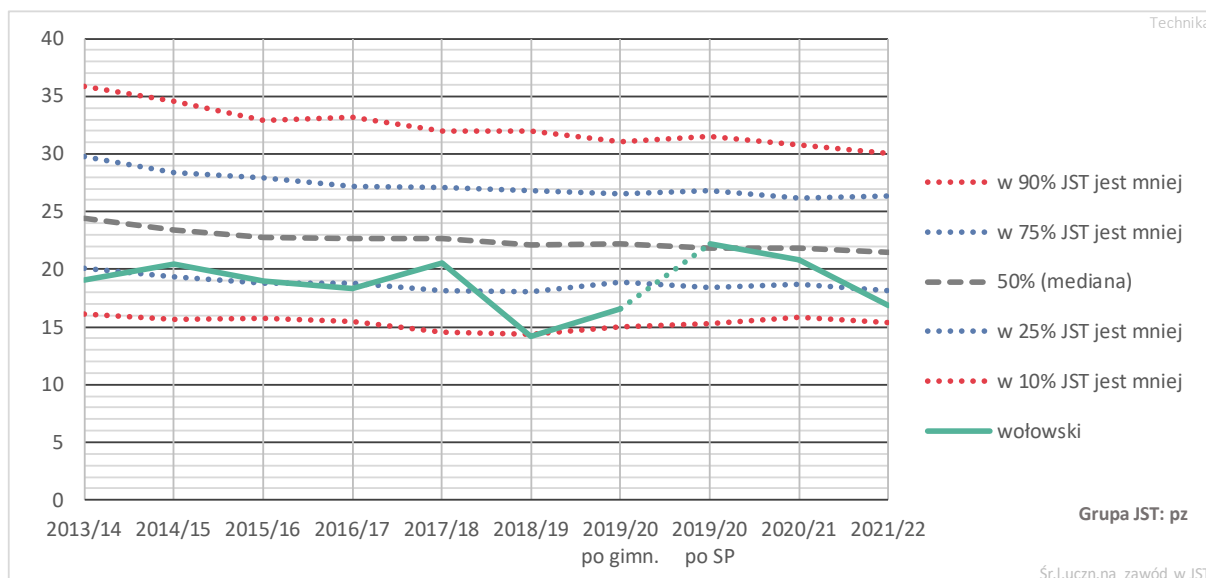
Niezwykle ważne jest, aby w tym wyjątkowym roku bardzo rozważnie planować liczbę oferowanych zawodów, ponieważ utrzymanie siedmiu czy ośmiu (jak w roku bieżącym) sprawi, że na jeden zawód przypadnie zaledwie kilku uczniów. Byłoby to niezwykle kosztowne i koszt ten byłby generowany przez pięć kolejnych lat. W roku 2025/26 liczba uczniów znowu wzrośnie, ale nie bardziej niż do poziomu roku szkolnego 2021/22.

Aby ograniczyć koszty kształcenia w technikach należałoby zmniejszyć liczbę oferowanych uczniom zawodów do pięciu lub sześciu (z wyjątkiem roku 2024/25 w którym zawodów powinno być jeszcze mniej). Zdajemy sobie sprawę, że nie będzie to rozwiązanie korzystne dla uczniów, ale inaczej nie da się ograniczyć kosztów kształcenia w technikach.

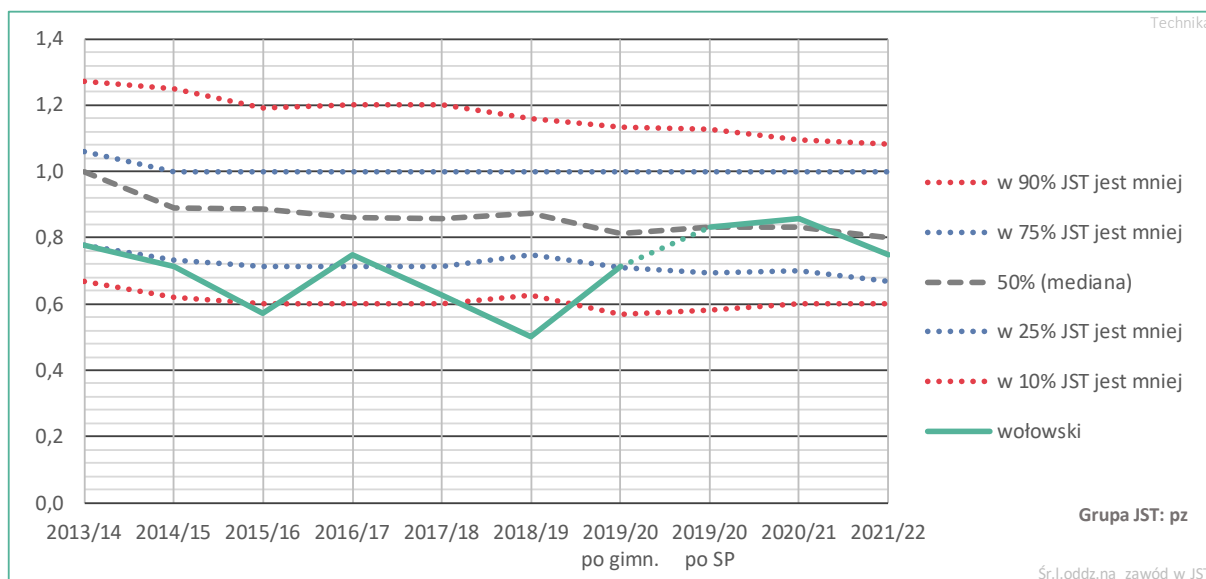
Wykres 67. Liczba zawodów w klasach pierwszych techników prowadzonych przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 68. Liczba uczniów przypadających na jeden zawód w klasach pierwszych techników prowadzonych przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 69. Liczba oddziałów przypadających na jeden zawód w klasach pierwszych techników prowadzonych przez samorząd powiat wołowski na tle podobnych JST

W tabeli 16 przedstawiono liczby uczniów klas pierwszych kształcących się w poszczególnych zawodach w technikach, w ostatnich latach.

Tabela 16. Liczby uczniów klas pierwszych techników kształcących się w poszczególnych zawodach

Zawód	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22	2022/23	
Technik architektury krajobrazu (314202)	30	24	27	27	21	25	16	12		8									
Technik informatyk (351203)			57	57	42	47	30	30	25	39	37	67	37	32	56	50	41	57	
Technik logistyki (333107)							11	17	30	27	26	24	26	27	10	31	23	32	
Technik organizacji usług gastronomicznych (34107)	29	12	17	25	25	28													
Technik żywienia i usług gastronomicznych (343404)							29	32	24	22	21	14	9	11	11	12	19	19	
Kelner (513101)		11																	
Technik budownictwa (311204)						17	14	11			9	8	8					7	
Technik ekonomista (331403)		24	18	27	12	40	37	24	9		10	19	9	15	19	19	12	29	
Technik elektryk (311303)																		9	20
Technik handlowiec (522305)	15	17																	
Technik hotelarstwa (422402)	44	40	38	13	18	26	18	23	11	12	14	9	7	8	21	14			
Technik mechatronik (311410)											20	10	10		16	11	15	18	
Technik obsługi turystycznej (422103)				18	11														
Technik ochrony środowiska (325511)											10		12						
Technik organizacji reklamy (333906)						15													
Technik pojazdów samochodowych (311513)							16	13	29	14		13	13	14		9	9	24	
Technik teleinformatyk (351103)									15	11				11	9				
Technik agrobiznesu (331402)	24	24	11	31	13			10											
Technik geodeta (311104)																		14	
Razem uczniowie	142	152	168	198	142	198	171	172	143	133	147	164	142	116	133	146	135	213	
Razem zawody	5	7	6	7	7	7	8	9	7	7	8	8	10	7	6	7	8	8	
Liczba uczniów na jeden zawód	28	22	28	28	20	28	21	19	20	19	18	21	14	17	22	21	17	27	

Zawody technik ekonomista oraz technik informatyk nauczane są w CKZIU W oraz ZSZ BD. W efekcie ekonomistów kształcą się w dwóch półroczach oddziałów, zamiast w jednym dużym, a informatyków w klasach starszych kształcą się w małych oddziałach. Nie jest to korzystne z ekonomicznego punktu widzenia.

Tabela 17. Liczby uczniów wszystkich klas techników w podziale na zawody w roku szkolnym 2020/21 według danych z arkuszy organizacyjnych

	1	2	3	4	Razem
ZSZ W	33	24	21	44	122
311104 - Technik geodeta	14				14
311204 - Technik budownictwa		6			6
343404 - Technik żywienia i usług gastronomicznych	19	18	8	18	63
422402 - Technik hotelarstwa			13	26	39
CKZIU W	116	66	71	106	359
311410 - Technik mechatronik	18	14	10	16	58
311513 - Technik pojazdów samochodowych	24	10	8	12	54
331403 - Technik ekonomista	16			8	24
333107 - Technik logistyki	32	24	31	39	126
351203 - Technik informatyk	26	18	22	31	97
ZSZ BD	64	43	45	80	232
311303 - Technik elektryk	20	9			29
331403 - Technik ekonomista	13	14	21	22	70
351103 - Technik teleinformatyk				7	7
351203 - Technik informatyk	31	20	24	51	126
Razem	213	133	137	230	713

6.6.4. Zawody w technicznych powiatów sąsiadujących z powiatem wołowskim

Poniżej przedstawiamy informacje o liczbach uczniów klas pierwszych techników uczących się poszczególnych zawodów w powiecie wołowskim oraz w sąsiednich

powiatach ziemskich. Dane te warto analizować podejmując ewentualną decyzję o otwarciu nowego zawodu w szkołach powiatu wołowskiego.

Tabela 18 przedstawia łączne liczby uczniów klas pierwszych w podziale na powiaty i rodzaje organów prowadzących, a tabela 19 zawiera informacje o udziałach tych powiatów i rodzajów organów prowadzących w łącznej liczbie uczniów. Przy czym liczby uczniów z roku 2019/20 podzielone są na te, które dotyczą uczniów szkół ponadgimnazjalnych (kolumna 2019/20 po gimn.) i na te, które odnoszą się do uczniów szkół ponadpodstawowych (2019/20 po SP).

Tabela 18. Łączne liczby uczniów w klasach pierwszych techników prowadzonych przez powiat wołowski i sąsiednie JST

JST	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
wołowski	198	171	172	143	133	147	164	142	116	133	146	135
górowski	153	137	132	107	88	119	105	106	92	92	97	81
legnicki	60	88	75	64	48	68	56	42	45	47	52	56
lubiński	16	18	0	0	0	0	10	0	350	373	295	324
trzebnicki	167	195	205	210	173	146	158	163	162	224	196	227
Razem	594	609	584	524	442	480	493	453	765	869	786	823

Tabela 19. Procenty łącznych liczb uczniów w klasach pierwszych techników prowadzonych przez powiat wołowski i sąsiednie JST

JST	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
wołowski	33,3%	28,1%	29,5%	27,3%	30,1%	30,6%	33,3%	31,3%	15,2%	15,3%	18,6%	16,4%
górowski	25,8%	22,5%	22,6%	20,4%	19,9%	24,8%	21,3%	23,4%	12,0%	10,6%	12,3%	9,8%
legnicki	10,1%	14,4%	12,8%	12,2%	10,9%	14,2%	11,4%	9,3%	5,9%	5,4%	6,6%	6,8%
lubiński	2,7%	3,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,0%	0,0%	45,8%	42,9%	37,5%	39,4%
trzebnicki	28,1%	32,0%	35,1%	40,1%	39,1%	30,4%	32,0%	36,0%	21,2%	25,8%	24,9%	27,6%

Wielostronicowa tabela 20 zawiera szczegółowe informacje o liczbach uczniów rozpoczynających naukę w poszczególnych zawodach.

Tabela 20. Liczby uczniów klas pierwszych techników samorządowych w powiecie wołowskim i sąsiednich JST w podziale na poszczególne zawody

Technik agrobiznesu (331402)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Rudna	16	18					10					
wołowski - Wołów			10									
Razem	16	18	10				10					

Technik architektury krajobrazu (314202)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
trzebnicki - Oborniki Śląskie	15	12	13	9	8	13	13					
wołowski - Wołów	25	16	12		8							
Razem	40	28	25	9	16	13	13					

Technik budownictwa (311204)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
górowski - Góra	22	23	20		8	15	17		17	13	10	
wołowski - Wołów	17	14	11			9	8	8				7
Razem	39	37	31		8	24	25	8	17	13	10	7

Technik ekonomista (331403)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
górowski - Góra	16	22	21	18	8	7	20	9	11	13	15	8
legnicki - Chojnów		19	14	11	14	22	10	12		14		
lubiński - Lubin									25	27	31	33
trzebnicki - Trzebnica	10	16	29	33	13	9	16		14	8	13	18
trzebnicki - Żmigród	22	31	11	15	10	21	24	24		19	7	10
wołowski - Brzeg Dolny	11	12	8					9	15	9	19	12
wołowski - Wołów	29	25	16	9		10	19			10		
Razem	88	125	99	86	45	69	89	54	65	100	85	81

Technik elektryk (311303)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Lubin									31	34	32	32
wołowski - Brzeg Dolny												9
Razem									31	34	32	41

Technik grafiki i poligrafii cyfrowej (311943)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Lubin									33	33	35	36
trzebnicki - Trzebnica										24	17	19
Razem									33	57	52	55

Technik handlowiec (522305)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
górowski - Góra	18			8								
legnicki - Chojnów	16											
trzebnicki - Trzebnica	20	24	17	28	15	15	11	13	15	24	15	9
Razem	54	24	17	36	15	15	11	13	15	24	15	9

Technik hotelarstwa (422402)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
górowski - Góra	28	25	24	22	10	29	25	16	15	13	10	
legnicki - Chojnów	20	23	16	11	14	11	13		8			
lubiński - Lubin									33	20	34	34
trzebnicki - Oborniki Śląskie	12	18	17	17	16	8	6	18	10	12	13	10
wołowski - Wołów	26	18	23	11	12	14	9	7	8	21	14	
Razem	86	84	80	61	52	62	53	41	74	66	71	44

Technik informatyk (351203)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
górowski - Góra	21	20	28	17	30	29	22	35	15	19	18	16
lubiński - Lubin									34	67	32	30
trzebnicki - Trzebnica	29	25	30	31	39	23	27	36	21	19	27	33
trzebnicki - Żmigród	22	17	23	18	28	14	33	15	21	33	12	14
wołowski - Brzeg Dolny	16	14	12	11	18	19	34	14	17	40	26	19
wołowski - Wołów	31	16	18	14	21	18	33	23	15	16	24	22
Razem	119	92	111	91	136	103	149	123	123	194	139	134

Technik logistyki (333107)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
górowski - Góra	28	28	19	26	23	18	21	21	22	28	23	30
legnicki - Chojnów											31	29
lubiński - Lubin									33	64	34	35
trzebnicki - Trzebnica	24	45	65	59	44	43	28	39	48	54	46	75
wołowski - Wołów		11	17	30	27	26	24	26	27	10	31	23
Razem	52	84	101	115	94	87	73	86	130	156	165	192

Technik mechanik (311504)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
górowski - Góra	20	19	20	16	9	11		16			12	13
legnicki - Chojnów	24	13	12	11	12	15	10	10	22	9	10	14
lubiński - Lubin												17
Razem	44	32	32	27	21	26	10	26	22	9	22	44

Technik mechatronik (311410)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Lubin									34	30	32	32
wołowski - Wołów						20	10	10		16	11	15
Razem						20	10	10	34	46	43	47

Technik ochrony środowiska (325511)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
wołowski - Wołów						10		12				
Razem						10		12				

Technik organizacji reklamy (333906)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
górowski - Góra						10		9				
wołowski - Wołów	15											
Razem	15					10		9				

Technik organizacji turystyki (422104)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Lubin									32	35		
Razem									32	35		

Technik organizacji usług gastronomicznych (34107)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
wołowski - Wołów	28											
Razem	28											

Technik podziemnej eksploatacji kopalni innych niż węgiel kamienny (311709)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Lubin									30	30	30	27
Razem									30	30	30	27

Technik pojazdów samochodowych (311513)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
legnicki - Chojnów		17	18	12	8		13	8			8	
lubiński - Lubin									33			
wołowski - Wołów		16	13	29	14		13	13	14		9	9
Razem		33	31	41	22		26	21	47	8	9	9

Technik programista (351406)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
trzebnicki - Żmigród											12	8
Razem											12	8

Technik reklamy (333907)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
górowski - Góra									12	6	9	14
trzebnicki - Oborniki Śląskie									10	8	16	14
Razem									22	14	25	28

Technik rolnik (314207)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
trzebnicki - Żmigród	13	7										
Razem	13	7										

Technik spawalnictwa (311516)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Lubin												17
Razem												17

Technik teleinformatyk (351103)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
wołowski - Brzeg Dolny				15	11			11	9			
Razem				15	11			11	9			

Technik żywienia i usług gastronomicznych (343404)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
legnicki - Chojnów			15	19		20	10	12	15	16	11	13
lubiński - Lubin									32	33	35	31
trzebnicki - Zmigród								18	23	23	18	17
wołowski - Wołów		29	32	24	22	21	14	9	11	11	12	19
Razem		29	47	43	22	41	24	39	81	83	76	80

Technik żywienia i gospodarstwa domowego (32110)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
legnicki - Chojnów		16										
Razem		16										

Tabela 21. Liczby uczniów klas pierwszych techników prowadzonych przez organy niesamorządowe w powiecie wołowskim i sąsiadujących JST w podziale na poszczególne zawody

Technik agrobiznesu (331402)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Rudna								10	7	6	10	10
Razem								10	7	6	10	10

Technik architektury krajobrazu (314202)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Rudna									5	4	3	9
Razem									5	4	3	9

Technik elektryk (311303)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Lubin									17	13	15	12
Razem									17	13	15	12

Technik górnictwa podziemnego (311703)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Lubin			32	28	22	31	24	23				
Razem			32	28	22	31	24	23				

Technik informatyk (351203)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Lubin									24	24	24	23
Razem									24	24	24	23

Technik organizacji reklamy (333906)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Lubin					16	15		8				
Razem					16	15		8				

Technik podziemnej eksploatacji kopalin innych niż węgiel kamienny (311709)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Lubin									14	13	17	12
Razem									14	13	17	12

Technik reklamy (333907)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Lubin											12	12
Razem											12	12

Technik usług fryzjerskich (514105)												
JST - miejscowość	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22
lubiński - Lubin				33	9	24	24	7	23	24	12	12
Razem				33	9	24	24	7	23	24	12	12

W roku 2021/22 w technikach powiatu wołowskiego pierwszoklasiści uczyli się w 8 z 16 zawodów występujących na terenie sąsiadujących jednostek samorządu.

Tabela 22. Popularność zawodów w klasach pierwszych techników prowadzonych przez powiat wołowski i sąsiednie JST w roku szkolnym 2021/22

Pozycja w grupie JST	Zawód	Liczba uczniów w grupie JST	Liczba uczniów w powiecie wołowskim	Pozycja w pow. wołowskim	Powiat wołowski jako proc. grupy
1	Technik logistyk (333107)	192	23	2	12,0%
2	Technik informatyk (351203)	134	41	1	30,6%
3	Technik ekonomista (331403)	81	12	5	14,8%
4	Technik żywienia i usług gastronomicznych (343404)	80	19	3	23,8%
5	Technik grafiki i poligrafii cyfrowej (311943)	55	–	–	–
6	Technik mechatronik (311410)	47	15	4	31,9%
7	Technik hotelarstwa (422402)	44	–	–	–
8	Technik mechanik (311504)	44	–	–	–
9	Technik elektryk (311303)	41	9	6	22,0%
10	Technik reklamy (333907)	28	–	–	–
11	Technik podziemnej eksploatacji kopalni innych niż węgiel kamienny (311515)	27	–	–	–
12	Technik spawalnictwa (311516)	17	–	–	–
13	Technik handlowiec (522305)	9	–	–	–
14	Technik pojazdów samochodowych (311513)	9	9	7	100,0%
15	Technik programista (351406)	8	–	–	–
16	Technik budownictwa (311204)	7	7	8	100,0%
	Razem	823			

6.6.5. Koszty kształcenia zawodowego w technikach w roku 2022/23

W roku szkolnym 2022/23 młodzież kształci się łącznie w 11 zawodach. Dla poszczególnych zawodów naliczana jest różna kwota subwencji oświatowej. Zgodnie z algorytmem podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na rok 2022 najwyższą wagę (najwyższe finansowanie) powiat wołowski uzyskuje z tytułu kształcenia w zawodzie technik mechatronik (waga $P_{14} = 0,40$), w którym aktualnie uczy się 58 uczniów technikum CKZiU w Wołowie. Część subwencji oświatowej z tytułu kształcenia w zawodzie technik mechatronik jest blisko dwukrotnie wyższa niż z tytułu kształcenia w takich zawodach, jak m.in. technik logistyk, technik geodeta czy technik budownictwa.

Tabela 23 przedstawia wszystkie zawody nauczane obecnie w technikach powiatu wołowskiego, z przypisanymi wartościami wag.

Tabela 23. Zawody w technikach w powiecie wołowskim z wartościami wag zgodnie z algorytmem podziału części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2022

Zawód	Waga	Wartość wagi dla ucznia technikum kształcącego się w zawodzie	Wartość wagi dla ucznia technikum
311410 - Technik mechatronik	P ₁₄	0,40	1,49
311513 - Technik pojazdów samochodowych	P ₁₅	0,35	1,44
351203 - Technik informatyk	P ₁₆	0,29	1,38
311303 - Technik elektryk	P ₁₆	0,29	1,38
343404 - Technik żywienia i usług gastronomicznych	P ₁₆	0,29	1,38
331403 - Technik ekonomista	P ₁₇	0,23	1,32
333107 - Technik logistyk	P ₁₇	0,23	1,32
351103 - Technik teleinformatyk	P ₁₇	0,23	1,32
311104 - Technik geodeta	P ₁₇	0,23	1,32
311204 - Technik budownictwa	P ₁₇	0,23	1,32
422402 - Technik hotelarstwa	P ₁₇	0,23	1,32

Dwie kolejne tabelę przedstawiają koszty kształcenia w poszczególnych szkołach i zawodach wyrażone liczbą godzin nauczycielskich przypadających na jednego ucznia. Tabela 0 przedstawia koszty kształcenia zawodowego, zaś tabela 25 koszty ogółem (przedmioty ogólnokształcące i zawodowe).

Tabela 24. Liczba godzin nauczycielskich kształcenia zawodowego przypadająca na jednego ucznia

	1	2	3	4	Razem
CKZiU W	0,56	1,00	0,76	0,70	0,72
311410 - Technik mechatronik	0,72	1,52	1,00	1,19	1,09
311513 - Technik pojazdów samochodowych	0,66	1,21	1,26	0,50	0,81
331403 - Technik ekonomista	0,67			1,38	0,90
333107 - Technik logistyk	0,33	0,83	0,61	0,55	0,56
351203 - Technik informatyk	0,59	0,69	0,70	0,55	0,62
ZSZ BD	0,61	0,80	0,63	0,71	0,68
311303 - Technik elektryk	0,70	1,11			0,83
331403 - Technik ekonomista	0,80	0,89	0,82	0,85	0,84
351103 - Technik teleinformatyk				0,92	0,92
351203 - Technik informatyk	0,48	0,60	0,47	0,62	0,55
ZSZ W	0,82	1,29	1,02	0,82	0,95
311104 - Technik geodeta	0,79				0,79
311204 - Technik budownictwa		2,17			2,17
343404 - Technik żywienia i usług gastronomicznych	0,84	1,00	1,34	1,00	0,99
422402 - Technik hotelarstwa			0,83	0,69	0,74
Razem	0,62	0,99	0,76	0,73	0,75

Tabela 25. Liczba godzin nauczycielskich przypadająca na jednego ucznia – przedmioty ogólnokształcące i zawodowe łącznie

	1	2	3	4	Razem
CKZIU W	1,66	2,10	1,86	1,80	1,82
311410 - Technik mechatronik	1,82	2,62	2,10	2,29	2,19
311513 - Technik pojazdów samochodowych	1,76	2,31	2,36	1,60	1,91
331403 - Technik ekonomista	1,77			2,48	2,00
333107 - Technik logistyk	1,43	1,93	1,71	1,65	1,66
351203 - Technik informatyk	1,69	1,79	1,80	1,65	1,72
ZSZ BD	1,71	1,90	1,73	1,81	1,78
311303 - Technik elektryk	1,80	2,21			1,93
331403 - Technik ekonomista	1,90	1,99	1,92	1,95	1,94
351103 - Technik teleinformatyk				2,02	2,02
351203 - Technik informatyk	1,58	1,70	1,57	1,72	1,65
ZSZ W	1,92	2,39	2,12	1,92	2,05
311104 - Technik geodeta	1,89				1,89
311204 - Technik budownictwa		3,27			3,27
343404 - Technik żywienia i usług gastronomicznych	1,94	2,10	2,44	2,10	2,09
422402 - Technik hotelarstwa			1,93	1,79	1,84
Razem	1,72	2,09	1,86	1,83	1,85

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że najdroższym zawodem w powiecie wołowskim jest technik budownictwa – w zestawieniu z subwencją dla tego zawodu (waga P_{17} wynosi 0,23) edukacja tej grupy uczniów jest rekordowo droga. Jest to jednak efektem tego, że w zawodzie tym kształcą się tylko sześcioro uczniów i tylko na jednym poziomie, co mocno zaburza porównywalność z innymi zawodami.

Aby porównać koszty kształcenia w poszczególnych zawodach, wyznaczyliśmy liczby godzin na ucznia skorygowane o wartość wagi. Uwzględnienie różnych wartości wag dla poszczególnych zawodów pozwala zapewnić takie same warunki porównywalności (tabela 26).

Tabela 26. Liczby godzin nauczycielskich przypadające na ucznia w zestawieniu z odpowiadającymi im wagami subwencyjnymi

	Liczba godzin na ucznia	Liczba godzin na ucznia w odniesieniu do najniższej liczby godzin na ucznia	Wartość wagi	Wartość wagi w odniesieniu do najniższej wartości wagi	Liczba godzin na ucznia skorygowana wagą
CKZIU W					
311410 - Technik mechatronik	2,19	132,7%	1,49	112,8%	1,94
311513 - Technik pojazdów samochodowych	1,91	115,8%	1,44	109,1%	1,75
331403 - Technik ekonomista	2,00	121,3%	1,32	100,0%	2,00
333107 - Technik logistyk	1,66	100,5%	1,32	100,0%	1,66
351203 - Technik informatyk	1,72	104,0%	1,38	104,5%	1,64
ZSZ BD					
311303 - Technik elektryk	1,93	116,7%	1,38	104,5%	1,84
331403 - Technik ekonomista	1,94	117,4%	1,32	100,0%	1,94
351103 - Technik teleinformatyk	2,02	122,5%	1,32	100,0%	2,02
351203 - Technik informatyk	1,65	100,0%	1,38	104,5%	1,58
ZSZ W					
311104 - Technik geodeta	1,89	114,1%	1,32	100,0%	1,89
311204 - Technik budownictwa	3,27	197,7%	1,32	100,0%	3,27
343404 - Technik żywienia i usług gastronomicznych	2,09	126,8%	1,38	104,5%	2,00
422402 - Technik hotelarstwa	1,84	111,1%	1,32	100,0%	1,84

Z przedstawionych w tabeli 26 danych wynika, że, pomijając technika budownictwa, najdroższymi dla powiatu wołowskiego zawodami (liczba godzin nauczycielskich przypadająca na ucznia skorygowana wagą wynosi dla tych zawodów co najmniej 2,00) są:

- technik teleinformatyk w ZSZ BD,
- technik żywienia i usług gastronomicznych w ZSZ W,
- technik ekonomista w CKZiU w Wołowie – w tym wypadku wyższa wartość wagi częściowo rekompensuje koszty kształcenia.

Z kolei najtaniej zorganizowano edukację w zawodzie technik informatyk w ZSZ BD (1,58 godziny nauczycielskiej na ucznia).

Z danych wynika również, że różny jest koszt kształcenia tego samego zawodu w różnych szkołach. Zarówno koszt kształcenia technika informatyka jak i technika ekonomisty w ZSZ BD jest niższy niż w CKZiU w Wołowie.

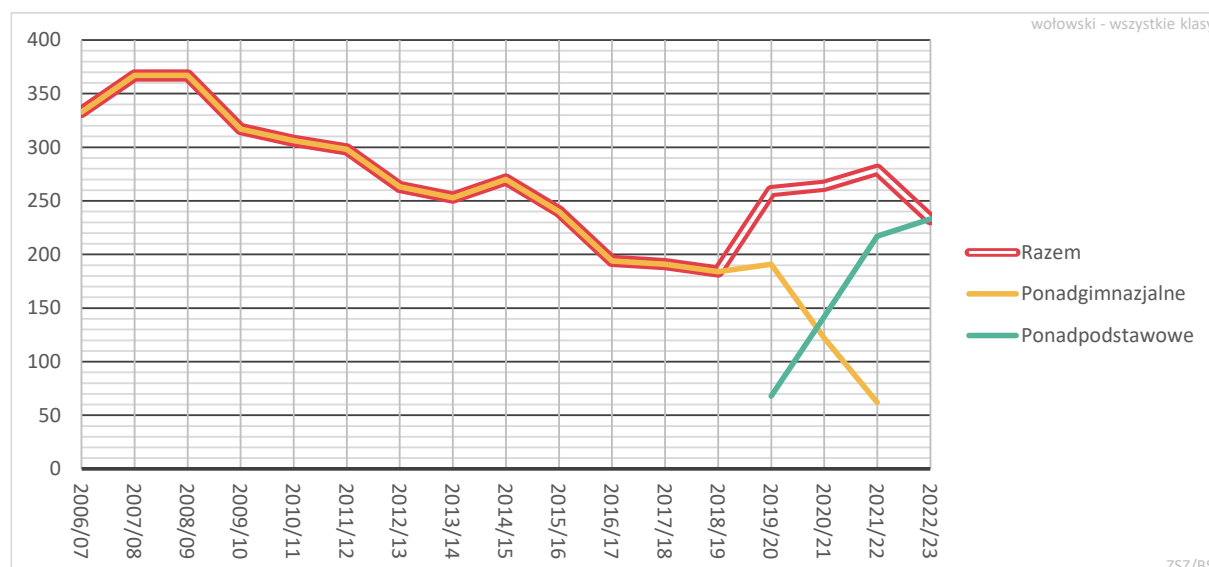
Wysokie koszty kształcenia w zawodach z wyższą wagą są tylko częściowo rekompensowane wyższą kwotą subwencji, na przykład dla zawodu technik mechatronik, gdzie liczba godzin na ucznia jest wyższa o 32,7% od najniższej liczby godzin na ucznia, wartość wagi jest wyższa tylko o 12,8% od najniższej wartości wagi.

6.7. Zasadnicze szkoły zawodowe i branżowe szkoły I stopnia

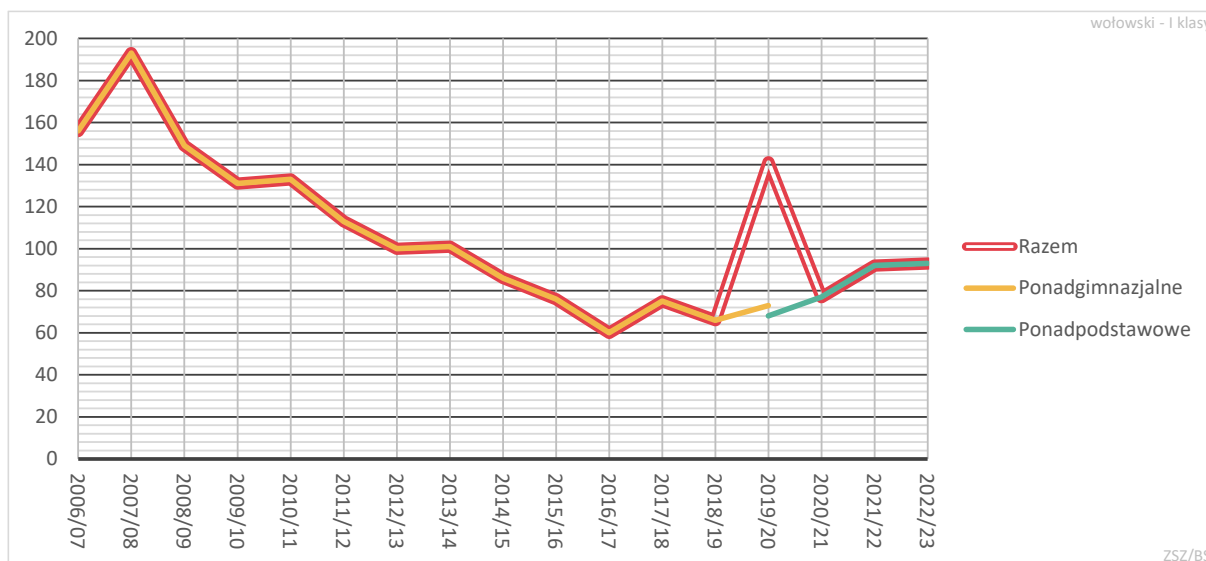
6.7.1. Uczniowie ZSZ i BS I stopnia

Wykres 70 przedstawia zmiany łącznej liczby uczniów w zasadniczych szkołach zawodowych przekształconych w szkoły branżowe I stopnia.

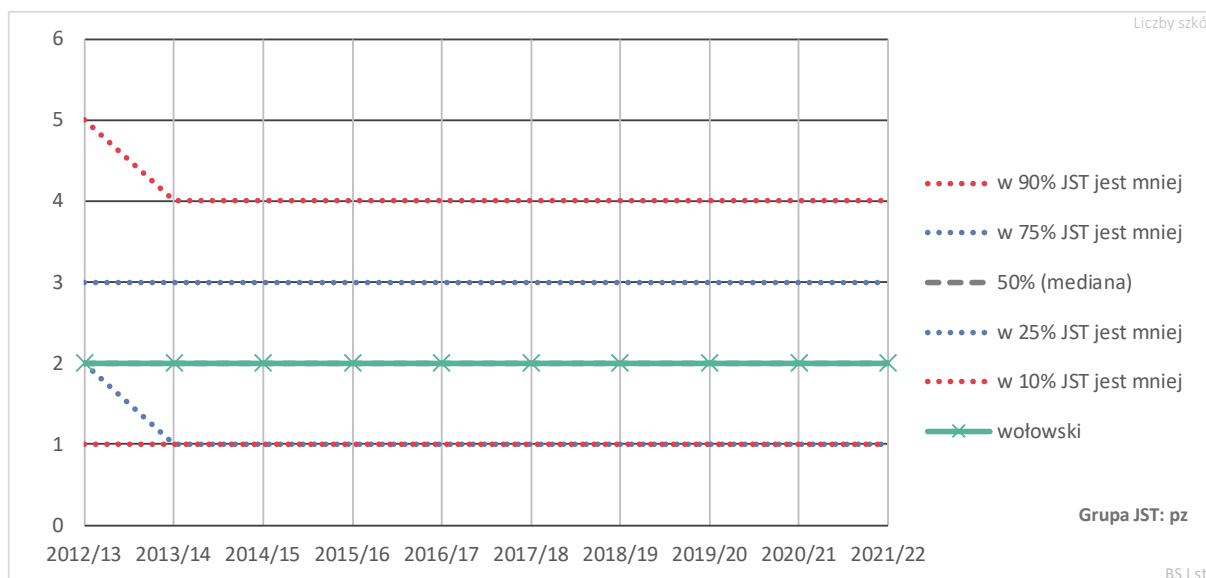
Wykres 70. Łączna liczba uczniów BS I st./ZSZ

Wykres 71. Łączna liczba uczniów klas pierwszych BS I st./ZSZ

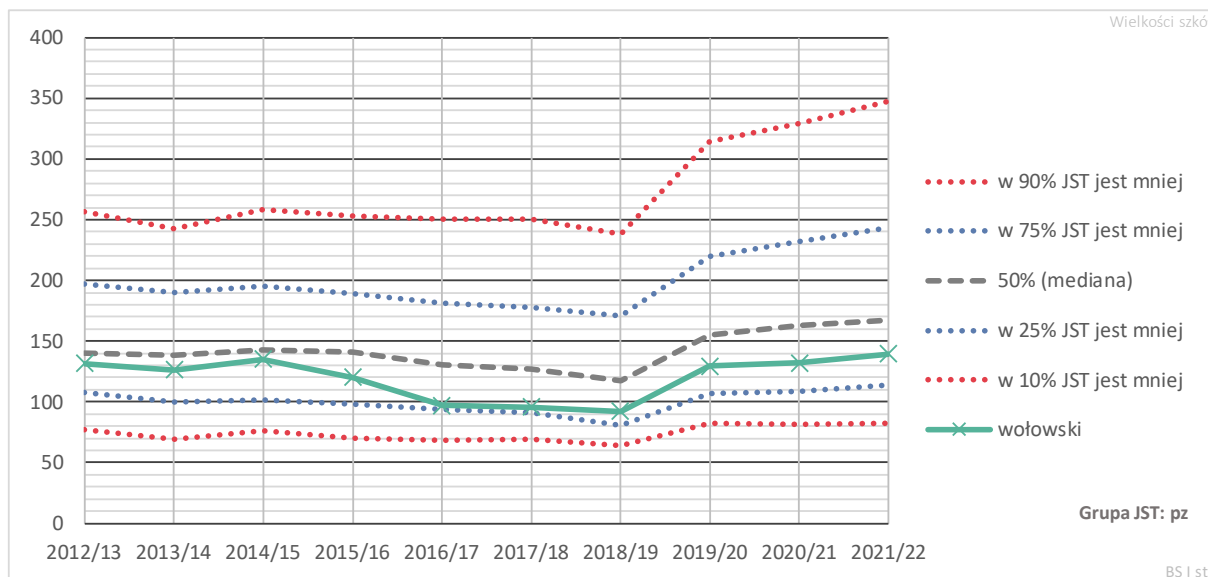

Wykres 72. Liczba BS I st./ZSZ prowadzonych przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

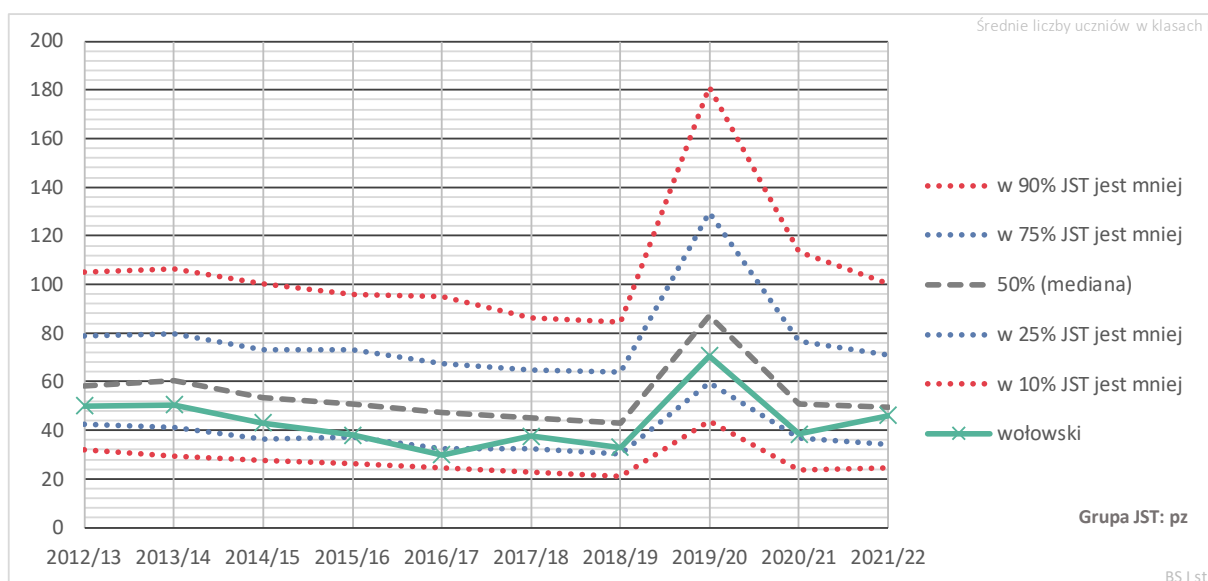

Średnia wielkość szkoły branżowej w powiecie wołowskim jest dość mała w porównaniu ze średnią wielkością szkół branżowych w innych powiatach – plasuje się poniżej mediany wyliczonej dla tej grupy samorządów (zob. wykres 73).

Wykres 73. Liczba uczniów przypadających na jedną BS I st./ZSZ prowadzoną przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

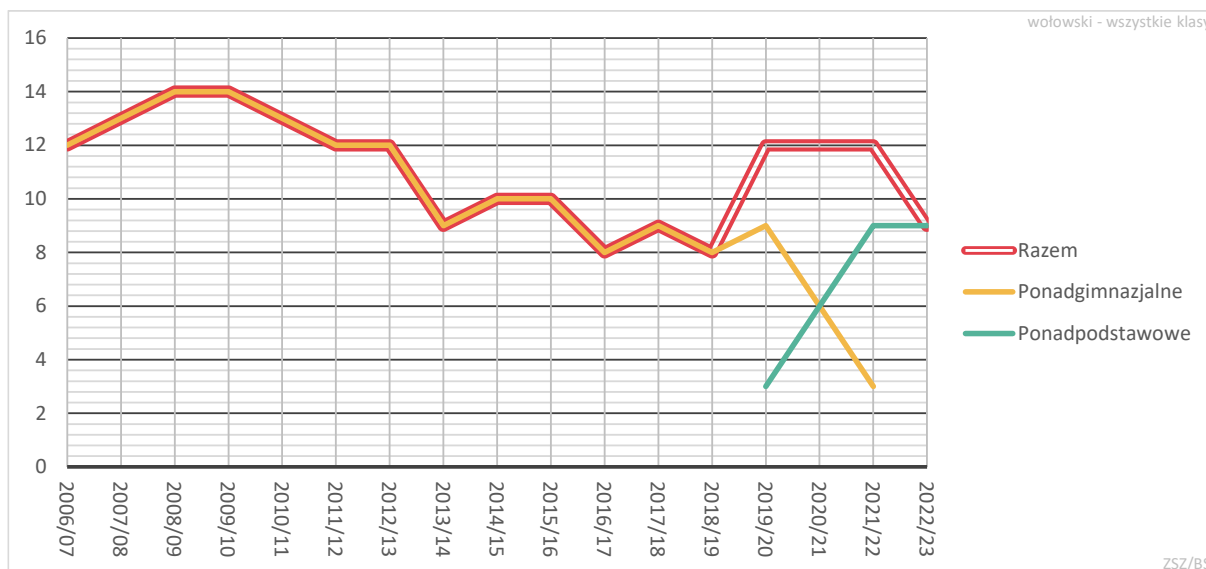

Wykres 74. Liczba uczniów klas pierwszych przypadających na jedną BS I st./ZSZ prowadzoną przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

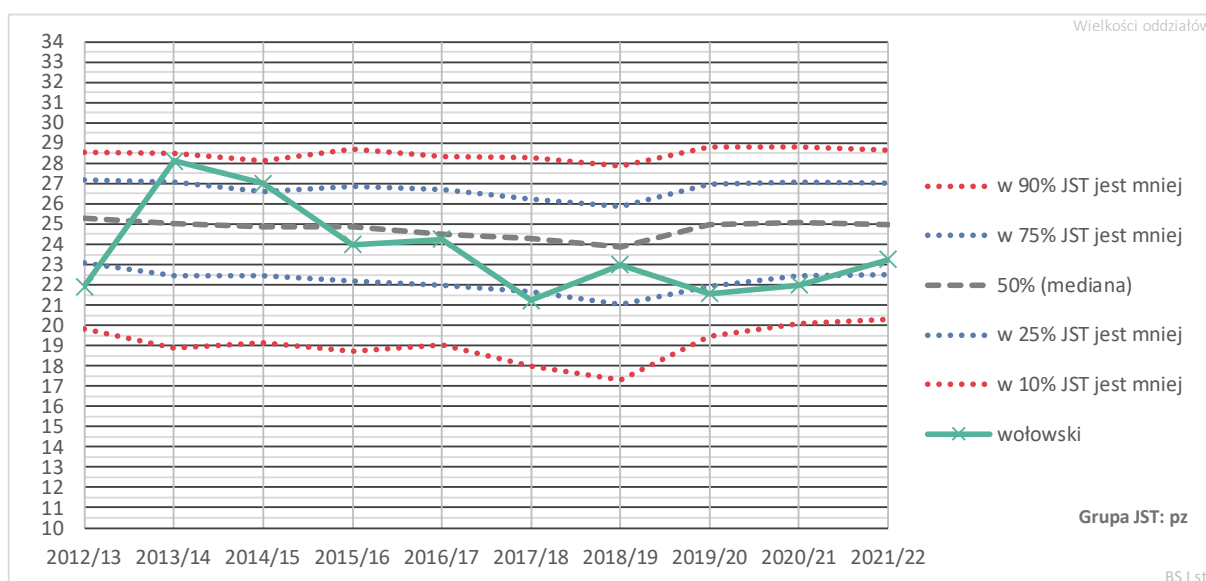
6.7.2. Oddziały w ZSZ i BS I st.

Wykres 75. Łączna liczba oddziałów ZSZ/BS I st.

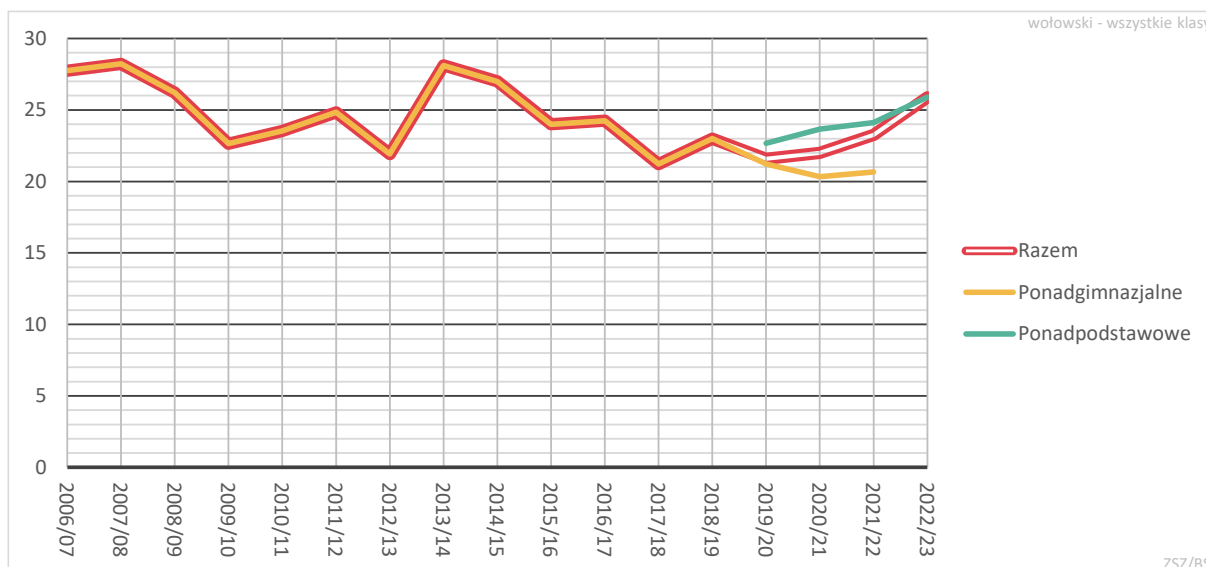

Oddziały szkół branżowych także są mniejsze niż w większości innych powiatów (zob. wykres 76).

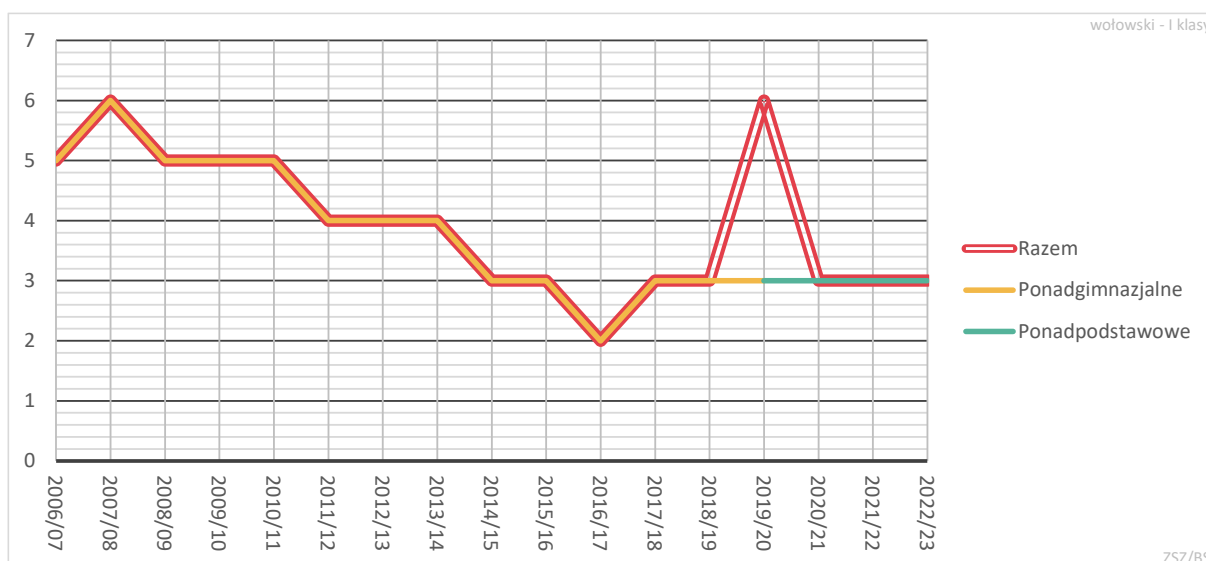
Wykres 76. Średnia wielkość oddziału ZSZ/BS I st. prowadzonej przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 77. Średnia wielkość oddziałów ZSZ/BS I st.

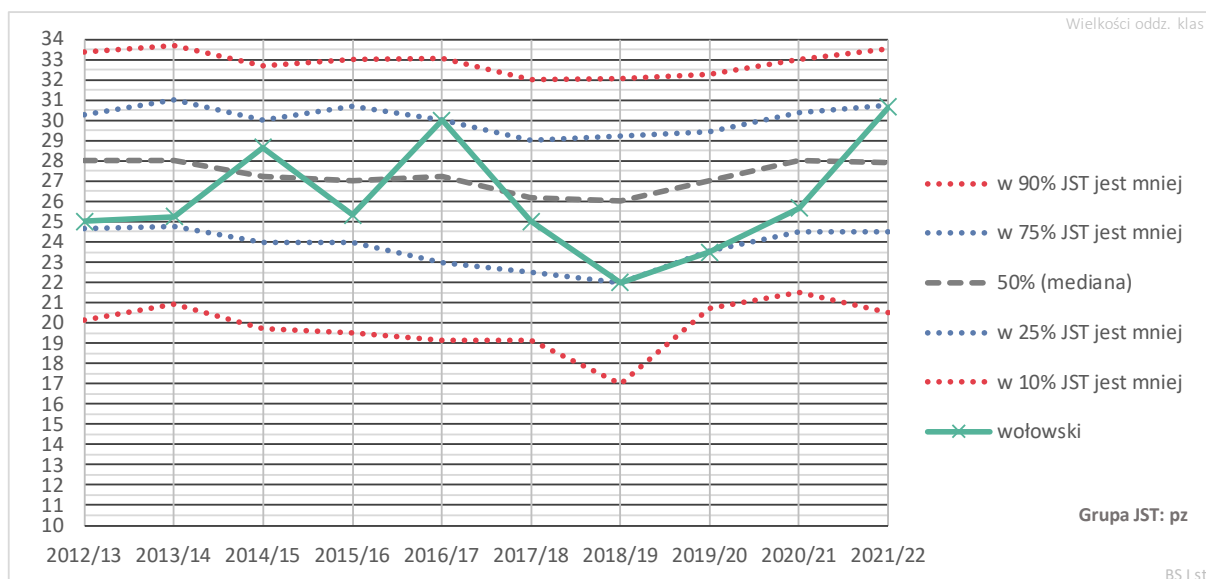

Wykres 78. Łączna liczba oddziałów klas pierwszych ZSZ/BS I st. prowadzonych przez JST

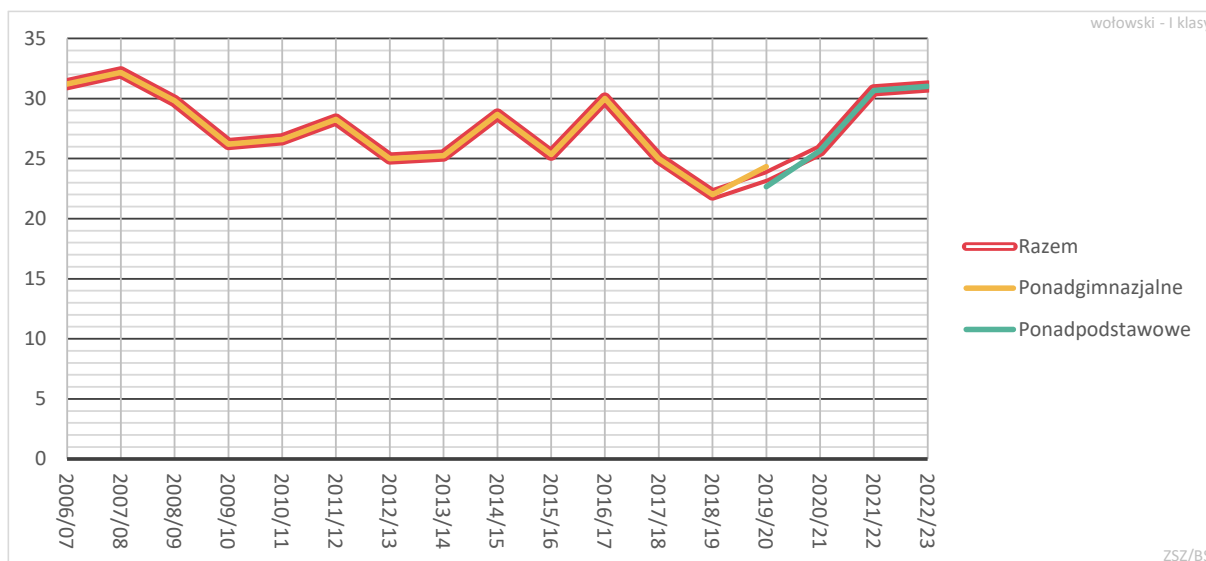

Średnia wielkość oddziału klasy pierwszej w szkołach branżowych waha się od lat pomiędzy pierwszym a trzecim kwartylem wyliczonym dla grupy porównawczej, co w praktyce oznacza przyjmowanie wartości w skrajnych przypadkach między 22 a 30.

Wykres 79. Średnia wielkość oddziału klasy pierwszej BS I st./ZSZ prowadzonej przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

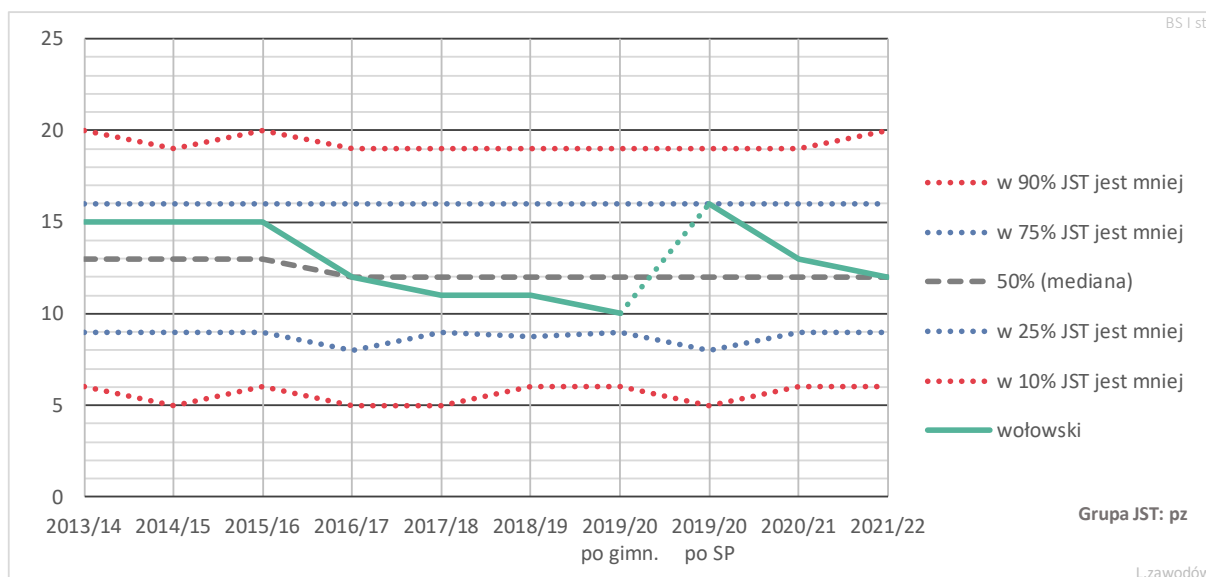
Wykres 80. Średnia wielkość oddziałów klasy pierwszej ZSZ/BS I st.

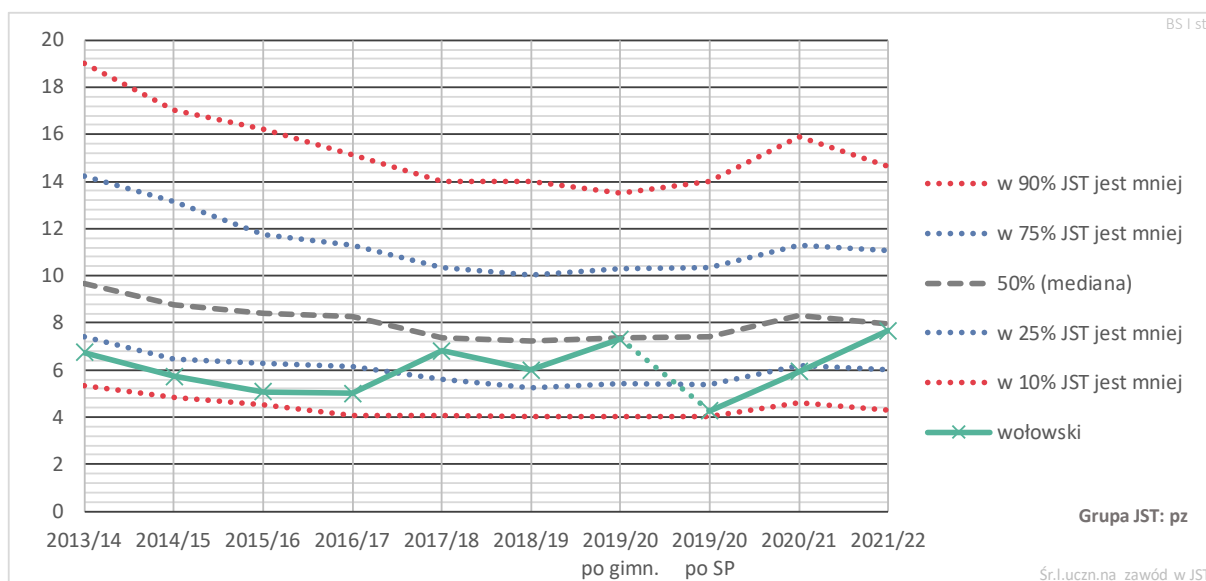
6.7.3. Zawody w ZSZ i BS I st.

Liczba zawodów w klasach pierwszych branżowych szkół pierwszego stopnia była zmienna – w badanym okresie od 10 do 16. Jest to wartość porównywalna z innymi powiatami (zob. wykresy 81). Liczba uczniów przypadających na jeden zawód jest jednak w porównaniu z innymi powiatami dość niska, jedynie w niektórych latach zbliżała się do mediany grupy porównawczej (zob. wykres 82).

Wykres 81. Liczba zawodów w klasach pierwszych BS I st./ZSZ prowadzonych przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 82. Liczba uczniów przypadających na jeden zawód w klasach pierwszych BS I st./ZSZ prowadzonych przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

Również liczba zawodów przypadających na jeden oddział jest dość niska na tle innych powiatów (zob. wykres 83). Trzeba jednak pamiętać, że w branżowych szkołach I stopnia, które praktyczną naukę zawodu zlecają zakładom pracy, mała liczba uczniów przypadających na jeden zawód nie przekłada się niekorzystnie na koszty kształcenia, jak to ma miejsce w wypadku techników.

Wykres 83. Liczba oddziałów przypadających na jeden zawód w klasach pierwszych BS I st./ZSZ prowadzonych przez samorząd – powiat wołowski na tle podobnych JST

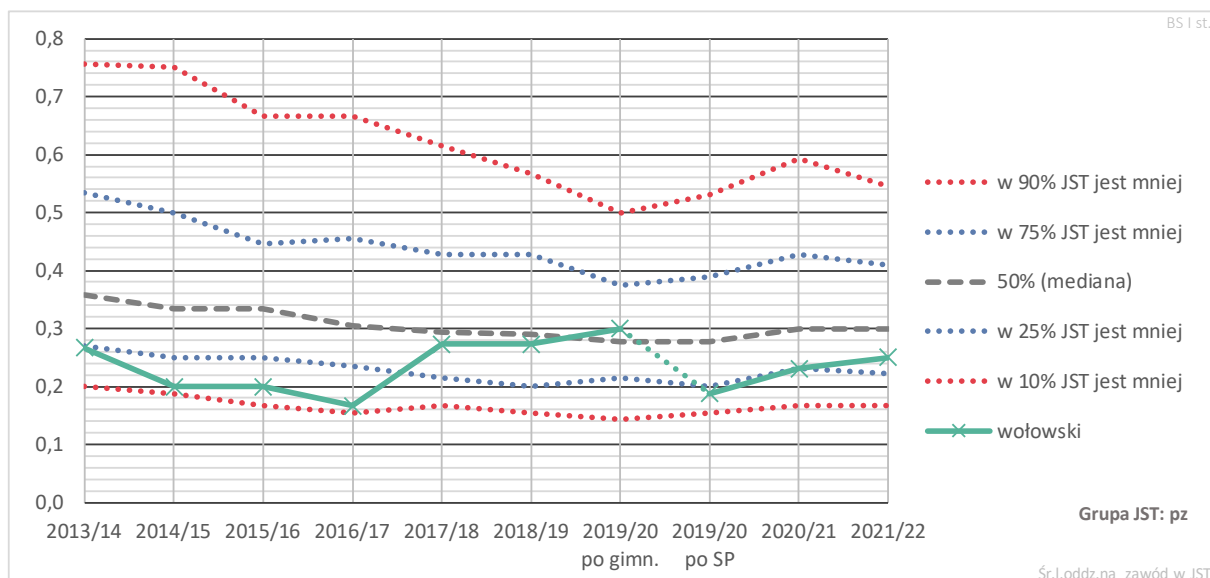

Tabela 27. Liczby uczniów klas pierwszych BS I st./ZSZ kształcących się w poszczególnych zawodach

Zawód	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 po gimn.	2019/20 po SP	2020/21	2021/22	2022/23
Betoniarz-zbrojarz (711402)	8	14	11	3	2	1	5	1	2		2			2		3		
Błacharz samochodowy (721306)	3	9	7	4	6	5	1	4	1	2	2	1	3		1		2	2
Cukiernik (751201)	3	1	1	1	5	1			3						3			1
Dekarz (712101)		1																
Elektromechanik (741201)		4	1	1	1		1		3		1			1				1
Elektromechanik pojazdów samochodowych (741203)										1								
Elektryk (741103)	3	15	9	14	10	10	9	12	9	10	7	11	6	7	6	9	14	14
Fotograf (343101)												2					1	
Fryzjer (514101)	7	21	8	7	15	7	12	10	7	8	9	10	9	12	6	11	10	14
Inny (10102)		1																
Krawiec (753105)	1															1		
Kucharz (512001)							20	20	13	13	12	6	6	7	8	9	15	12
Kucharz małej gastronomii (51205)	17	23	17	15	23	17												
Lakiernik (713201)	4	1	3	3	3			1										
Lakiernik samochodowy (713203)																4	2	1
Magazynier-logistyk (432106)																1		
Mechanik pojazdów samochodowych (723103)	19	23	15	25	19	19	13	13	15	6	6	16	12	13	13	13	17	15
Monter instalacji i urządzeń sanitarnych (71302)	2	3	2	4	2	6		1	6	2								
Monter izolacji budowlanych (712401)		1			1					1								
Monter sieci i instalacji sanitarnych (712618)												4	3	7	4	1	1	
Monter sieci komunalnych (71303)	2	1																
Monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych (712616)							1	2		2	1							
Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (712905)							1	1		1			3					
Murarz (71206)	5	9	2	7	3													
Murarz-tylnkarz (711204)							1	1	1							3		
Ogrodnik (611303)																1		
Operator urządzeń przemysłu chemicznego (813134)				2	3	4	6	2	1	1	4	5		6	1	1	2	1
Piekarz (751204)	10	8	6	4	5	4			1	3					4	4	4	3
Sprzedawca (522301)	33	29	30	24	19	18	10	15	8	11	5	7	12	7	8	8	11	18
Stolarz (752205)	6	8	5	3	7	3	4	1	5	2	1		2		3	1	3	1
Ślusarz (722204)	27	21	32	14	9	18	16	17	11	13	10	12	9	11	5	12	11	7
Tapicarz (753402)	6											1	1					
Rolnik (613003)																		1

7. Odchodzenie uczniów przed końcem nauki

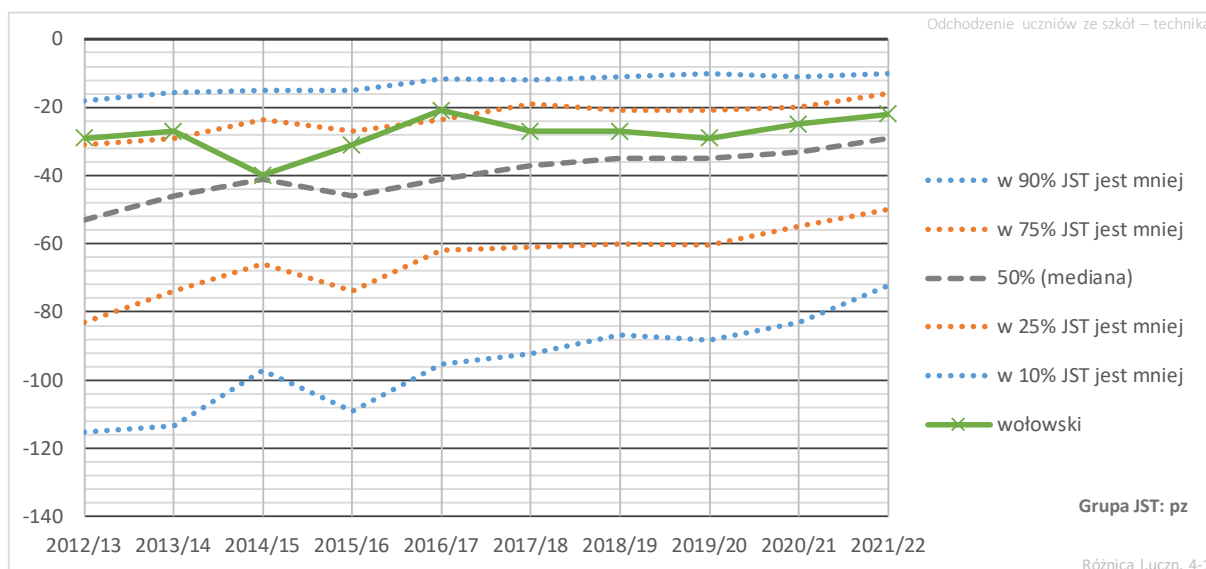
Zjawisko odchodzenia uczniów przed końcem nauki w szkole ponadgimnazjalnej ma dwa główne aspekty: dydaktyczno-wychowawczy i organizacyjno-finansowy.

W aspekcie dydaktyczno-wychowawczym takie odejścia bardzo często są świadectwami porażek zarówno poszczególnych uczniów, jak i nauczycieli oraz całego systemu oświaty. W drugim aspekcie zaś, który jest istotny z perspektywy zagadnień będących przedmiotem niniejszego opracowania, przedwczesne odejścia uczniów obniżają dochody powiatu z subwencji oświatowej, podczas gdy koszty pozostają bez zmian, bo liczba oddziałów pozostaje zwykle taka sama.

7.1. Skala zjawiska

Zamieszczone poniżej zestawienia zawierają informacje o skali zmian liczb uczniów w trakcie nauki w technikum, liceach i branżowych szkołach I stopnia (wcześniej w zasadniczych szkołach zawodowych) dla młodzieży (bez specjalnych) prowadzonych przez powiat wołowski na tle grupy powiatów ziemskich.

Wykres 84. Zmiana liczby uczniów między pierwszą a czwartą klasą technikum na podbudowie gimnazjum w odniesieniu do początku klasy pierwszej – powiat wołowski na tle podobnych JST

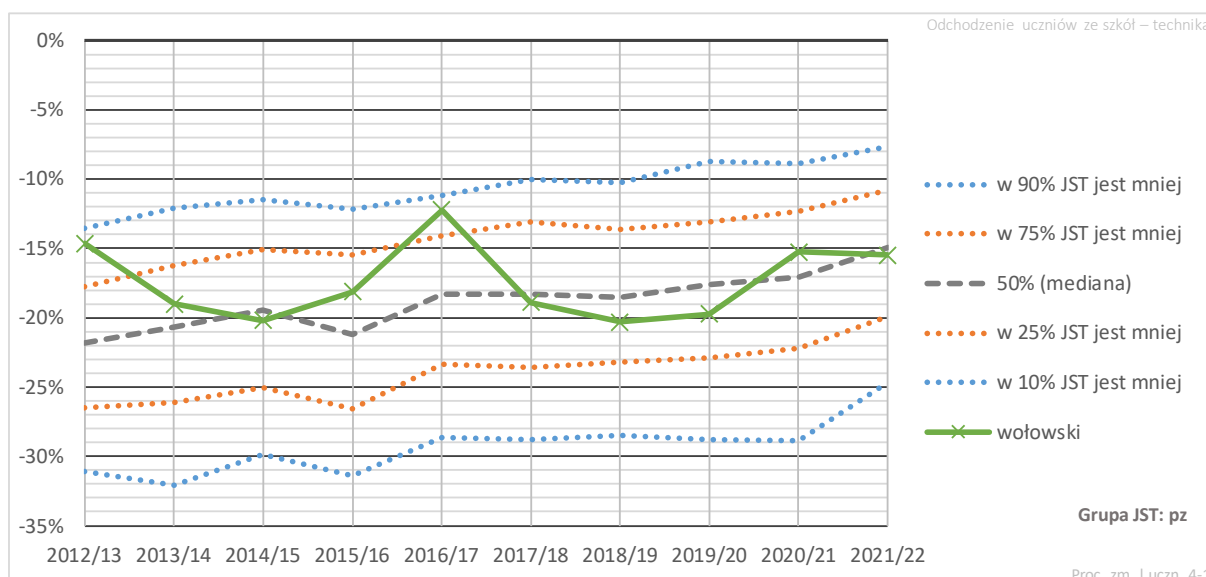
Wykres 84 przedstawia zmiany liczb uczniów techników pomiędzy klasą pierwszą a czwartą. Jest to wynik porównania liczby uczniów klasy czwartej we wrześniu danego roku szkolnego z liczbą uczniów klasy pierwszej sprzed trzech lat. Statystyka ta nie uwzględnia więc ewentualnych odejść uczniów w trakcie nauki w czwartej klasie⁷. Z pewnym uproszczeniem można powiedzieć, że na wykresie widzimy, iż

⁷ Dane, na których opierają się te wyliczenia, odzwierciedlają stany z 30 września każdego roku szkolnego.

z rocznika, który ukończył naukę w technikach w roku szkolnym 2020/21, przed klasą czwartą odeszło 22 uczniów⁸.

Informacja o bezwzględnej liczbie odchodzących uczniów utrudnia porównywanie skali zjawiska w różnych samorządach i latach ze względu na różne wyjściowe liczby uczniów. Dlatego kolejne zestawienie (wykres 85) ujmuje to zagadnienie w procentach – wskaźnik pokazuje, o ile procent liczba uczniów klasy czwartej różniła się danym roku od liczby uczniów klasy pierwszej sprzed trzech lat.

Wykres 85. Zmiana liczby uczniów między pierwszą a czwartą klasą ponadgimnazjalnego technikum w procentach – powiat wołowski na tle podobnych JST

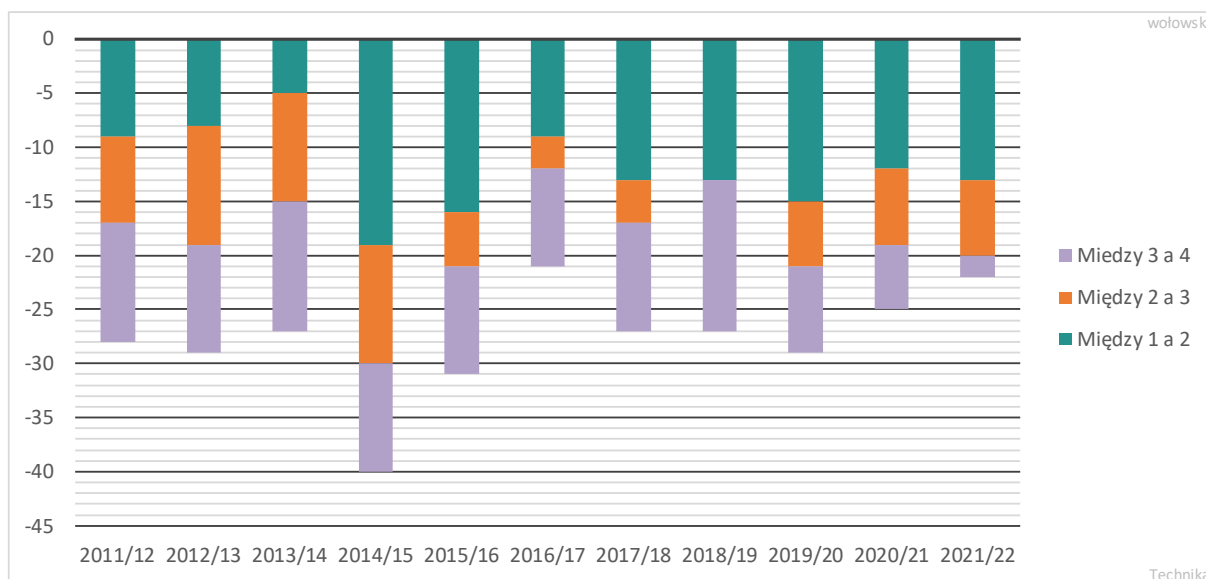

Z wykresu 85 wynika, że skala omawianego zjawiska w technikach prowadzonych przez powiat wołowski jest w ostatnich latach zbliżona do mediany wszystkich powiatów w Polsce.

Wykres 86 przedstawia przebieg zmian wielkości kolejnych roczników w technikach powiatu wołowskiego w odniesieniu do początku klasy I. Widać, że najwięcej uczniów odchodzi przed drugą klasą.

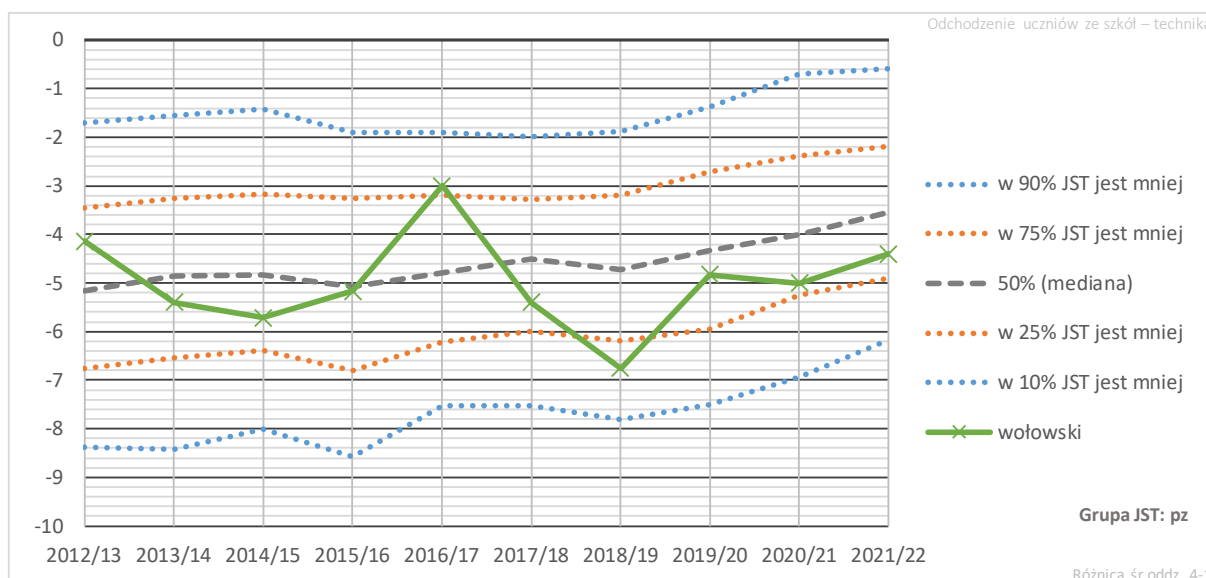
⁸ W rzeczywistości liczba ta to bilans zmian, na którego wielkość, oprócz odchodzenia uczniów, wpływ mają również przejścia ze szkół prowadzonych przez inne organy, przejścia ze szkół innych typów oraz powtarzanie klas przez niektórych uczniów.

Wykres 86. Zmiany liczby uczniów pomiędzy poszczególnymi latami nauki z perspektywy klasy czwartej technikum na podbudowie gimnazjum

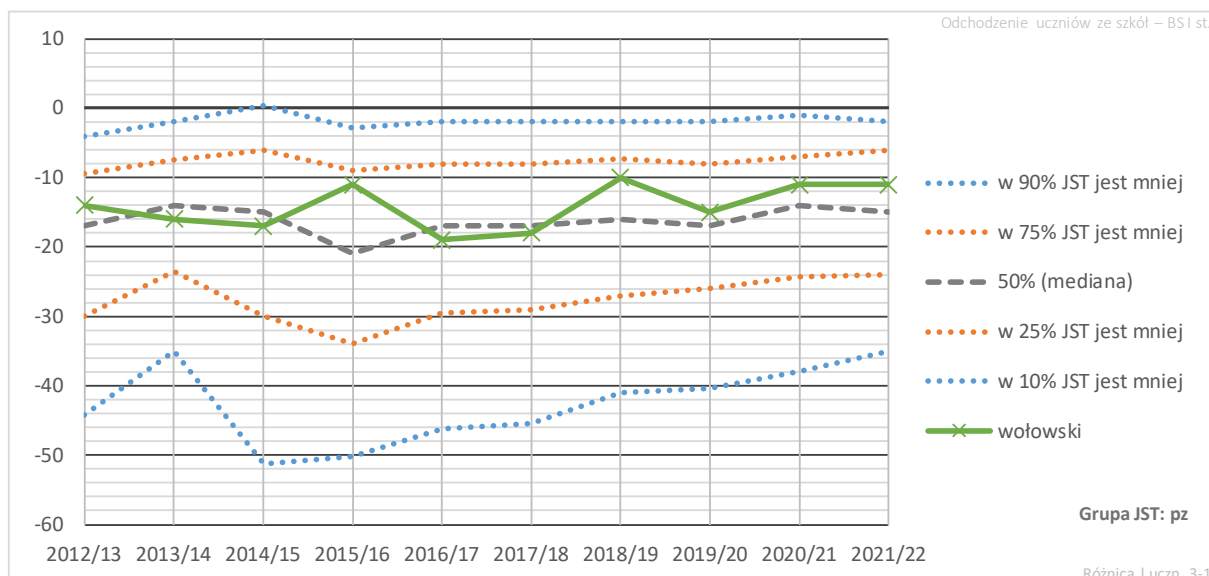
Ubywanie uczniów powoduje także zmniejszenie średniej wielkości oddziałów. Skalę tego ubywania w technikach obrazuje wykres 87. Jak widać, w ostatnich latach kończące naukę oddziały techników prowadzonych przez powiat wołowski traciły między pierwszą a czwartą klasą średnio ok. 5 uczniów.

Wykres 87. Zmiana średniej wielkości oddziału między pierwszą a czwartą klasą technikum na podbudowie gimnazjum – powiat wołowski na tle podobnych JST

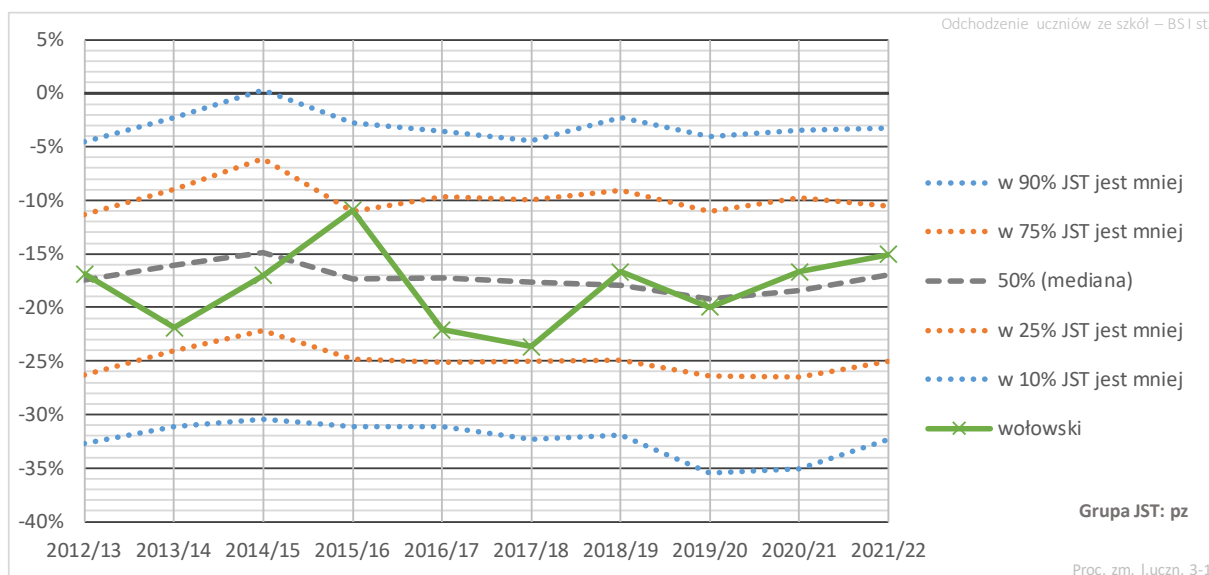

Ze zmianami liczb uczniów w trakcie nauki mamy do czynienia również w szkołach branżowych – w powiecie wołowskim ubywało średnio po ok. 15% uczniów tych szkół, czyli podobnie jak w większości powiatów ziemskich.

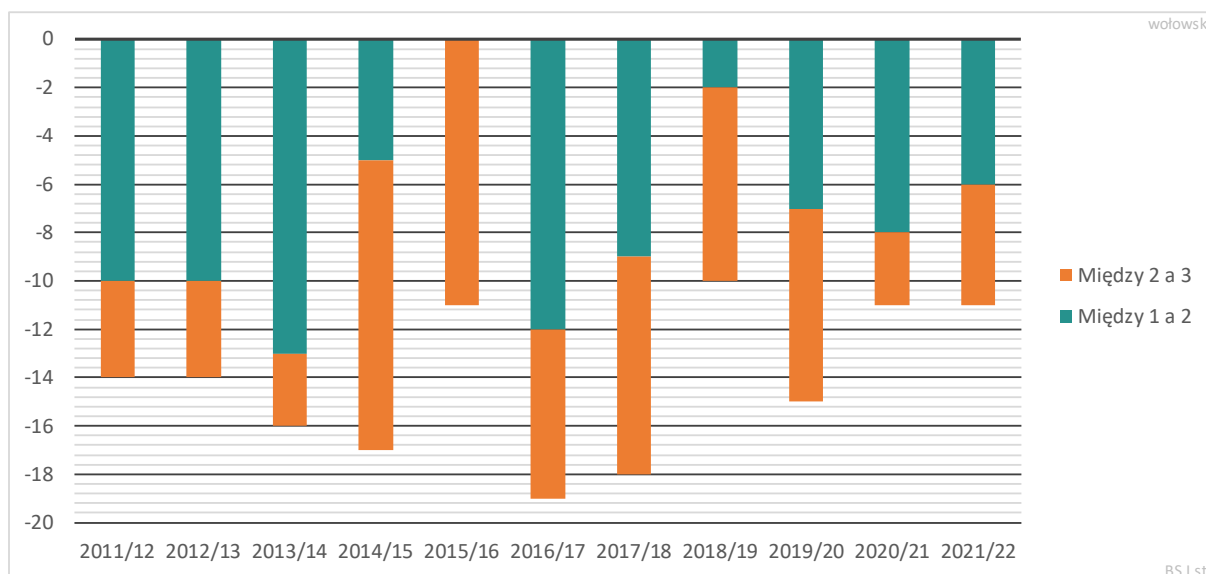
Wykres 88. Zmiana liczby uczniów między pierwszą a trzecią klasą BS I st./ZSZ na podbudowie gimnazjum w odniesieniu do początku klasy pierwszej – powiat wołowski na tle podobnych JST

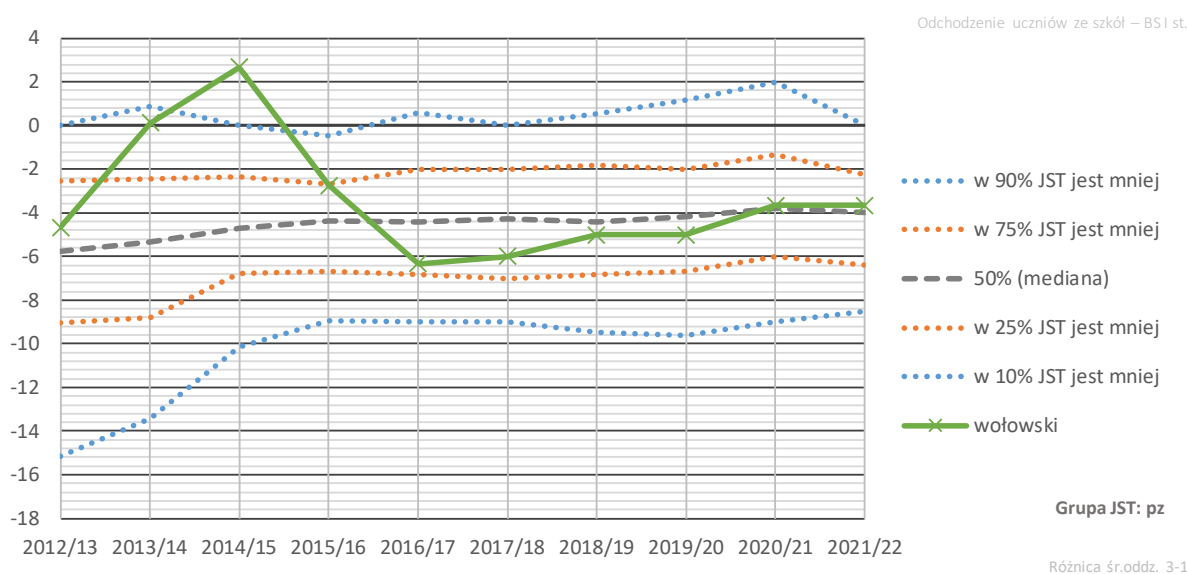
Wykres 89. Zmiana liczby uczniów między pierwszą a trzecią klasą ponadgimnazjalnej BS I st./ZSZ w procentach – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 90. Zmiany liczby uczniów pomiędzy poszczególnymi latami nauki z perspektywy klasy trzeciej BS I st./ZSZ na podbudowie gimnazjum

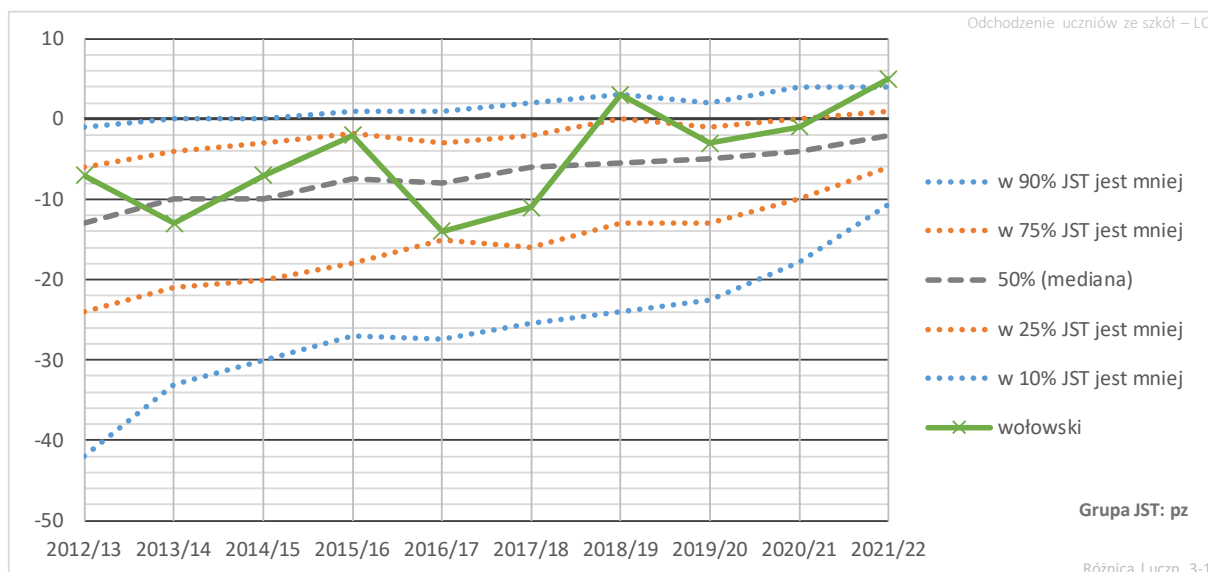

Wykres 91. Zmiana średniej wielkości oddziału między pierwszą a trzecią klasą BS I st./ZSZ na podbudowie gimnazjum – powiat wołowski na tle podobnych

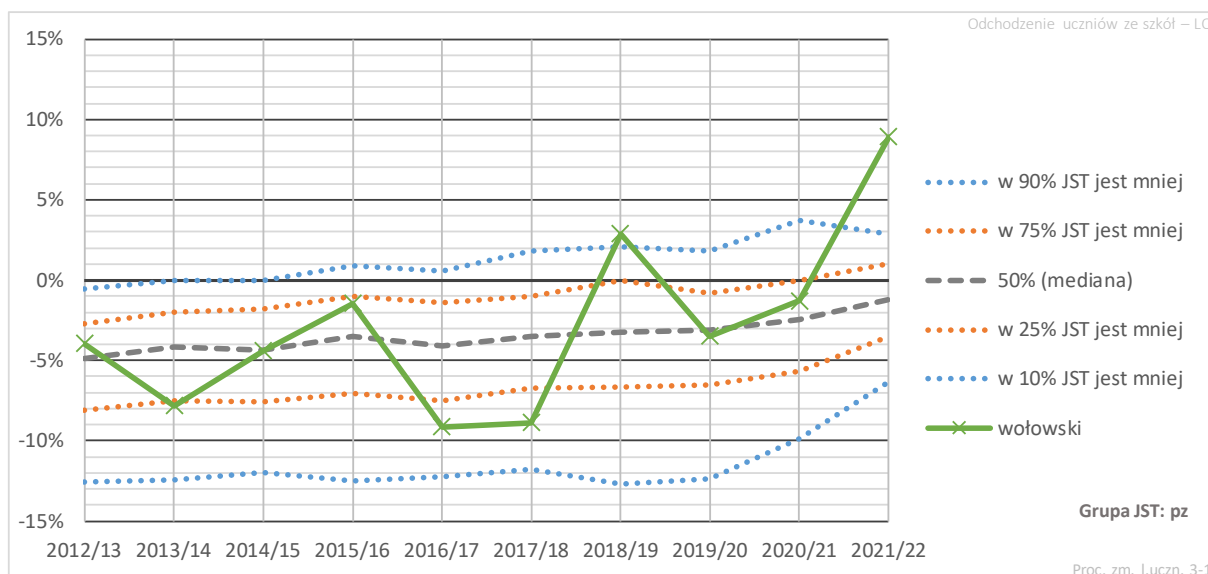

Dla liceów ogólnokształcących ubywanie uczniów jest mniejszym problemem niż dla techników (wykresy 92 i 93). Niekiedy w klasach trzecich było nawet więcej uczniów niż dwa lata wcześniej w klasach pierwszych, co najprawdopodobniej spowodowane było ich przechodzeniem spoza powiatu lub ze szkół prowadzonych przez inne podmioty.

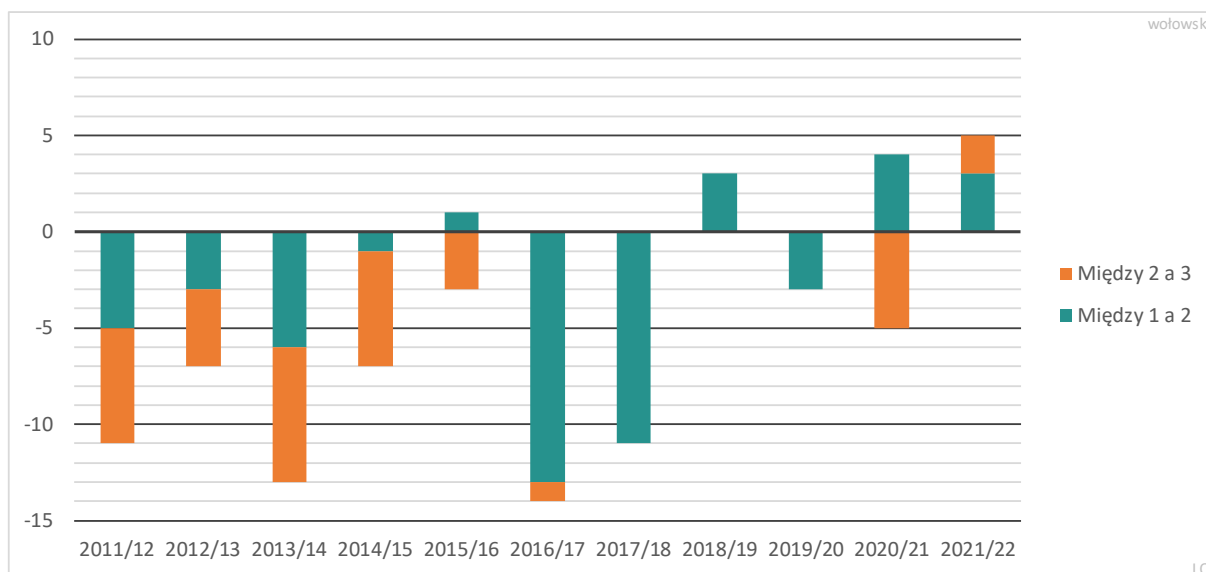
Wykres 92. Zmiana liczby uczniów między pierwszą a trzecią klasą ponadgimnazjalnego LO w odniesieniu do początku klasy pierwszej – powiat wołowski na tle podobnych JST

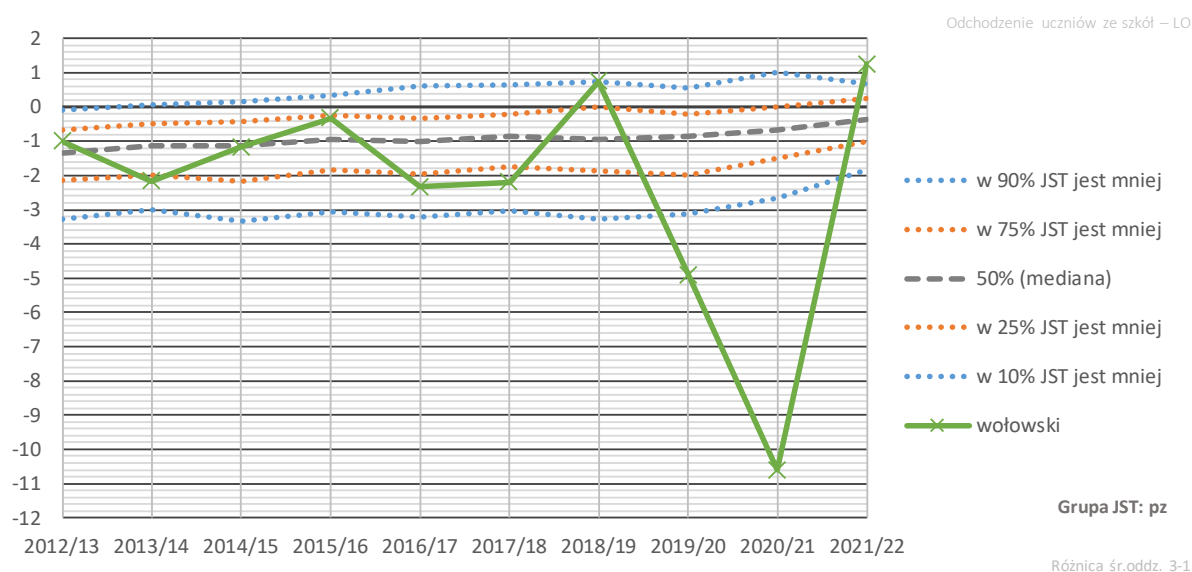
Wykres 93. Zmiana liczby uczniów między pierwszą a trzecią klasą ponadgimnazjalnego LO w procentach – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 94. Zmiany liczby uczniów pomiędzy poszczególnymi latami nauki z perspektywy klasy trzeciej ponadgimnazjalnego liceum ogólnokształcącego

Wykres 95. Zmiana średniej wielkości oddziału między pierwszą a trzecią klasą ponadgimnazjalnego LO – powiat wołowski na tle podobnych JST

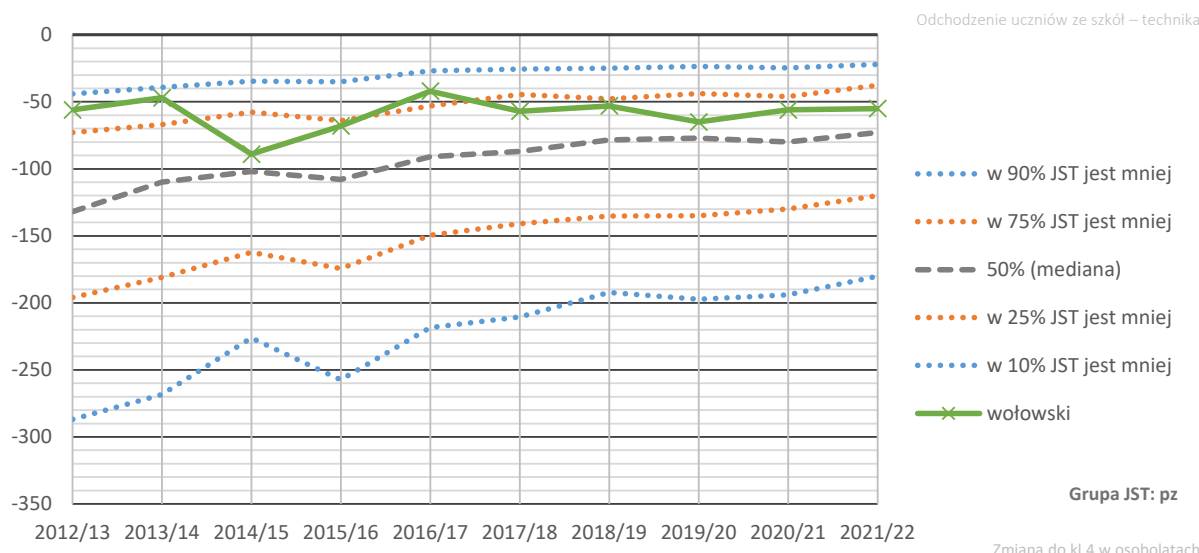
7.2. Ekonomiczne skutki przedwczesnego odchodzenia uczniów

W sytuacji, gdy wysokość subwencji oświatowej zależy bezpośrednio od liczby uczniów, ich odchodzenie ze szkół przed ostatnią klasą przynosi wymierne straty w postaci „utraconych korzyści”, czyli subwencji, którą powiat mógłby otrzymać, gdyby to zjawisko nie występowało.

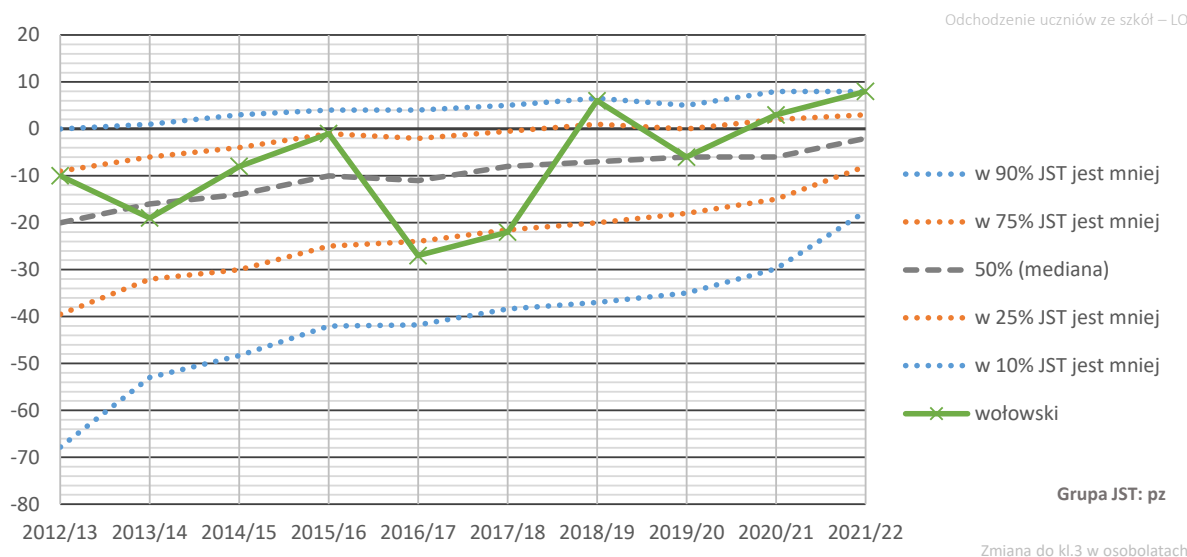
Wykres 96 przedstawia informację o skutkach zmian wielkości poszczególnych roczników technikum skumulowanych w całym okresie kształcenia. Wynika z niego, że np. rocznik, który ukończył naukę w roku szkolnym 2019/20 stracił od klasy pierwszej ponad 50 osobolat. Przyjmując, że subwencja na jednego ucznia technikum wynosiła

w latach nauki tego rocznika ok. 7,7 tys. zł, oznacza to stratę na poziomie około 400 tysięcy złotych⁹.

Wykres 96. Różnica między rzeczywistą liczbą osobołat a liczbą osobołat wyliczoną przy założeniu, że wszyscy uczniowie, którzy rozpoczęli naukę w klasie pierwszej byli uczniami także na początku ostatniej klasy technikum na podbudowie gimnazjum

Wykres 97. Różnica między rzeczywistą liczbą osobołat a liczbą osobołat wyliczoną przy założeniu, że wszyscy uczniowie, którzy rozpoczęli naukę w klasie pierwszej byli uczniami także na początku ostatniej klasy ponadgimnazjalnego LO

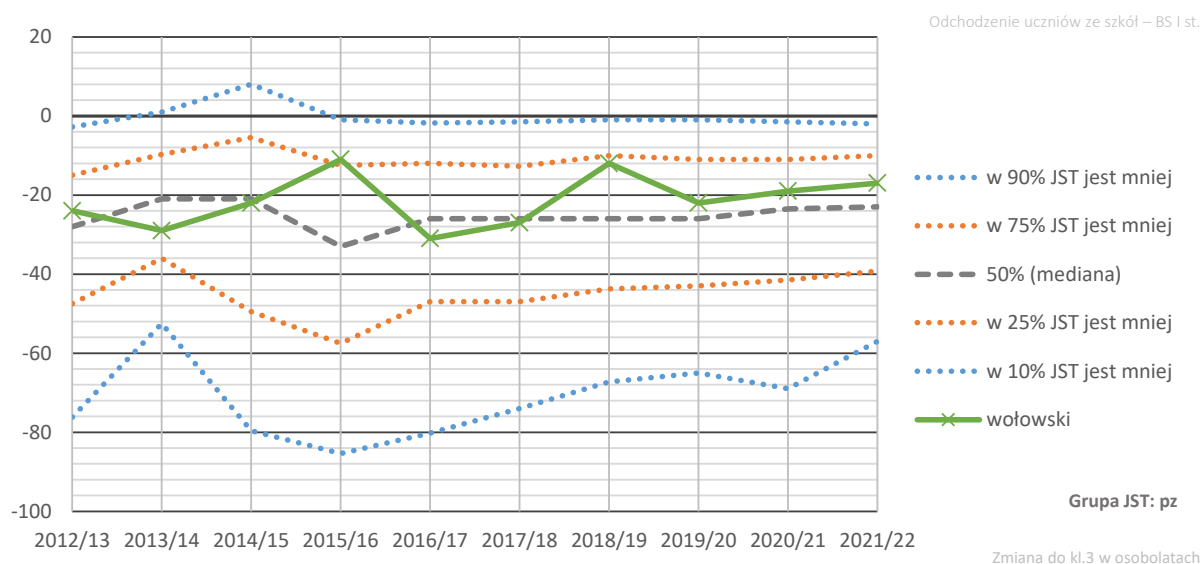
Problem odchodzenia uczniów w liceach jest mniejszy, a cykl nauki jest o rok krótszy niż w technikumach, więc skumulowane straty z powodu przedwczesnego odchodzenia uczniów z tych szkół są mniejsze niż w wypadku techników. Na dodatek w powiecie

⁹ Strata dla danego rocznika technikum rozkłada się na trzy lata – od klasy II do IV. Jednak w pojedynczym roku budżetowym powiat ponosi straty z powodu ubytków uczniów z trzech różnych roczników, np. na stratę z roku 2018 mają wpływ ubytki uczniów z roczników, które kończą naukę w latach 2017/18 i 2018/19 oraz 2019/20.

wołowskim zdarzają się nawet okresy przyrostu, np. w ostatnim badanym roku przybyło nawet 8 osobołat (wykres 97).

W szkołach branżowych ubyło ostatnio 17 osobołat (zob. wykres 98).

Wykres 98. Różnica między rzeczywistą liczbą osobołat a liczbą osobołat wyliczoną przy założeniu, że wszyscy uczniowie, którzy rozpoczęli naukę w klasie pierwszej byli uczniami także na początku ostatniej klasy ponadgimnazjalnej BS I st./ZSZ

Zjawisko odchodzenia uczniów przed końcem nauki w szkołach szczebla powiatowego, zwłaszcza w technikach, jest powszechne i uwarunkowane tak wieloma przyczynami, że nie da się go w całości wyeliminować. Nie można więc realnie oczekiwać zwiększenia subwencji oświatowej o ponad 400 tysięcy złotych z tytułu zatrzymania w szkołach wszystkich uczniów odchodzących przed ostatnią klasą. Z drugiej strony jednak nie można odpowiedzialnie stwierdzić, że odchodzenia uczniów nie da się ograniczyć (pomimo, że na tle innych powiatów nie jest ono duże). Świadczy o tym choćby zróżnicowanie sytuacji w różnych samorządach, w różnych szkołach i w różnych latach.

Przedwczesne kończenie nauki jest zjawiskiem niekorzystnym zarówno pod względem społecznym, jak i ekonomicznym, warto więc spróbować określić przyczyny takiego stanu i poszukać sposobów przeciwdziałania przerywaniu nauki w technikach.

Trzeba też pamiętać, że wydłużenie nauki w technikach i liceach zwiększy finansowe skutki odchodzenia uczniów ze szkół.

8. Szczegółowa analiza organizacji poszczególnych szkół i zespołów szkół ogólnodostępnych na podstawie arkuszy organizacyjnych

8.1. Analiza arkuszy organizacyjnych przed ich zatwierdzeniem

Pierwszym etapem prac analitycznych było wykonanie i przedstawienie w postaci raportu, szczegółowej analizy aneksów wrześnieowych arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2022/23 według stanu na dzień 15 września 2022 r., przed ich ostatecznym zatwierdzeniem. W raporcie tym przedstawiliśmy uwagi dotyczące możliwości zmniejszenia liczb godzin w szkołach ogólnodostępnych dla młodzieży. Były to nie tyle sugestie optymalnych rozwiązań organizacyjnych, co propozycje rozwiązań najtańszych. Wnioski z tej analizy przedstawiamy poniżej.

8.1.1. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wołowie

1. Zgodnie z prawem na zajęciach wychowania fizycznego grupy mogą być maksymalnie 26-osobowe. To oznacza, że 11 dziewcząt z klasy 1TL mogłoby zostać dołączonych do dziewcząt z 1TI i 1Tem, których jest łącznie 15. Dałoby to 3 godziny oszczędności.
2. W 3TI (22 osoby) zajęcia z informatyki, informatyki rozszerzonej, tworzenia stron i aplikacji internetowych oraz administrowania systemami (1+1+2+2 godziny) dzielone są na dwie grupy 11-osobowe. Na dłuższą metę taniej byłoby wyposażyć pracownię w 22 komputery. Przepis nakazuje dzielenie informatyki w wypadku grup większych niż 24 lub gdy nie ma tyle komputerów, co uczniów. Wydaje się, że podział na grupy w tak małym oddziale nie jest uzasadniony. Można by tu oszczędzić 6 godzin tygodniowo. Koszt 6 godzin tygodniowo przez rok to około 25 tys. zł. Podobna sytuacja występuje w 1 TPS, gdzie 1 godzina informatyki realizowana jest w grupach 12-osobowych. Zajęcia te można realizować z całym oddziałem.
3. Można się zastanowić nad koniecznością podziału na grupy przedmiotów procesy magazynowe oraz organizacja prac magazynowych w 24-osobowym oddziale 2TL. Gdyby przedmioty te realizować bez podziału na grupy, można by zaoszczędzić 8 godzin.

8.1.2. Zespół Szkół Zawodowych w Brzegu Dolnym

8.1.2.1. Liceum

1. Zajęcia rozwijające uzdolnienia (1 godzina) w 4pLO są realizowane w 7-osobowej grupie (połowa łączonego oddziału). Podobnie jest w 4dLO (grupa jest 12-osobowa). Nie ma powodu, żeby zajęcia te nie były organizowane dla całego połączonego oddziału.
2. W połączonych 4p i 4d są różne drugie języki (niemiecki i hiszpański), w efekcie czego drugi język w 19-osobowym oddziale prowadzony jest w podziale na grupy.

Nie da się z tym nic zrobić w obecnym arkuszu, ale na przyszłość należy unikać wielu języków obcych w jednym oddziale.

3. W klasach drugich LO (20 i 21 uczniów) są łącznie trzy grupy języka angielskiego, w tym jedna międzyoddziałowa. Podobna sytuacja dotyczy języka angielskiego rozszerzonego. Zgodnie z prawem zajęcia te mogłyby być realizowane z całymi oddziałami. Zaplanowane w arkuszu podziały wygenerowałyby dodatkowe 4 godziny (3 godz. języka angielskiego oraz jedna godz. rozszerzonego języka angielskiego).
4. W 2bLO uczniowie mają do wyboru aż 5 przedmiotów rozszerzonych. Jest to zgodne z prawem i wygodne dla uczniów, ale nie jest wymagane przez prawo.
5. Ośmiu uczniów mających rozszerzony język polski i rozszerzony WOS w 2bLO mogłoby realizować te zajęcia razem z 21 uczniami z 2aLO, co pozwoliłoby zaoszczędzić łącznie 4 godziny.

W szkole realizowanych jest 9 różnych rozszerzeń. Należy pamiętać, że prawo dotyczące organizacji zajęć realizowanych w zakresie rozszerzonym jest następujące: *Dyrektor liceum ogólnokształcącego, po zasięgnięciu opinii rady liceum, a jeżeli rada liceum nie została powołana - po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego, uwzględniając zainteresowania uczniów oraz możliwości organizacyjne, kadrowe i finansowe liceum, ustala przedmioty realizowane w zakresie rozszerzonym, spośród których uczeń wybiera 2 albo 3 przedmioty¹⁰.*

Oznacza to, że szkoła nie musi organizować tych zajęć ze wszystkich przedmiotów, którymi są zainteresowani uczniowie.

8.1.2.2. Technikum

1. W dwuzawodowym, 20-osobowym oddziale 4TE większość zajęć odbywa się w podziale na grupy. Jest to rozwiązanie bardzo kosztowne, choć oczywiście teraz nic już się z tym nie da zrobić.
2. Teoretycznie można by języki obce w 4pT (17 uczniów) oraz 4pTE (25 uczniów) prowadzić w dwóch grupach międzyoddziałowych (zamiast samodzielnych zajęć w 4pT i dzielonych na dwie grupy w 4pTE).
3. W 3PTI (24 osoby) nieuzasadniony jest podział na grupy na angielskim - 3 godziny (na języku niemieckim takiego podziału nie zastosowano).
4. W klasach drugich drugi język obcy jest do wyboru (niemiecki albo rosyjski), co generuje 2 dodatkowe godziny. W małych szkołach wiele języków obcych to zawsze większe koszty.

¹⁰ Rozporządzenie ministra edukacji narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół.

8.1.3. Liceum Ogólnokształcące w Wołowie

Informatyka

W klasie trzeciej możliwa jest organizacja zajęć w trzech grupach (np. grupa 1=3C+3D(16 uczniów); grupa 2=3A+3B(15 uczniów); grupa 3=3B (16 uczniów)) zamiast w czterech, co pozwoliłoby zaoszczędzić 1 godzinę.

Języki obce

Uczniowie mają do wyboru aż cztery języki obce: angielski, niemiecki, francuski, rosyjski, co utrudnia optymalną z ekonomicznego punktu widzenia organizację tych zajęć. Dla niewielkiej szkoły, jaką jest LO w Wołowie, należałoby ograniczyć liczbę języków obcych do dwóch. Takie rozwiązanie można jednak wdrożyć w klasie pierwszej dopiero w roku szkolnym 2023/24.

Język angielski

- W klasie pierwszej zorganizowano pięć grup, możliwa była natomiast organizacja tych zajęć w czterech grupach: 1 grupa=1A=18 uczniów, 2 grupa: 1B=17 uczniów, 3 grupa: 1C=20 uczniów oraz 4 grupa=1C+1D=20 uczniów, co pozwoliłoby zaoszczędzić 3 godziny.
- W klasie drugiej zorganizowano trzy grupy, możliwa była natomiast organizacja tych zajęć w dwóch grupach, np: 1 grupa=2A=19 uczniów oraz 2 grupa=2B+2C+2D=21 uczniów, co pozwoliłoby zaoszczędzić 3 godziny.
- W klasie trzeciej zorganizowano trzy grupy, możliwa była natomiast organizacja tych zajęć w dwóch grupach: 1 grupa=3B=23 uczniów oraz 2 grupa=3A+3C+3D=24 uczniów, co pozwoliłoby zaoszczędzić 3 godziny.
- W klasie czwartej zorganizowano trzy grupy, możliwa była natomiast organizacja tych zajęć w dwóch grupach: 1 grupa=4Ap+4Dp=23 uczniów oraz 2 grupa=4Bp+4Cp=24 uczniów, co pozwoliłoby zaoszczędzić 2,37 godziny (w ujęciu rocznym).

Liczba zajęć języka angielskiego mogłaby być niższa o 11,37 godzin.

Natomiast, gdyby w szkole uczniowie uczyli się tylko dwóch języków obcych (np. tylko angielskiego i niemieckiego), to na realizację drugiego języka obcego w wymiarze dwóch godzin tygodniowo, przeznaczono by 19,16 godzin, podczas gdy w roku szkolnym 2022/23 przewidziano 27,74 godzin.

Reasumując, w szkole można by realizować blisko 20 godzin mniej, gdyby organizacja zajęć z języków obcych była optymalna z ekonomicznego punktu widzenia.

Przedmioty rozszerzone

Szkoła, w której uczy się 209 uczniów (nie uwzględniając oddziału przygotowawczego), oferuje aż 9 przedmiotów rozszerzonych. Jest to bardzo drogie rozwiązanie, gdyż w jego efekcie funkcjonują bardzo małe grupy:

- rozszerzona biologia: 5-osobowa 2B i 10-osobowa 4Bp;

- rozszerzona chemia: 5-osobowa 2B i 10-osobowa 4Bp;
- rozszerzona fizyka: 6-osobowa 3D i 9-osobowa 2D;
- rozszerzona matematyka: 6-osobowa 3D i 9-osobowa 2D;
- rozszerzona geografia: 8-osobowa 3A i 9-osobowa 4Ap;
- rozszerzona wiedza o społeczeństwie: 8-osobowa 3A i 9-osobowa 4Ap;
- rozszerzona historia: 7-osobowa 2C i 10-osobowa 3C;
- rozszerzony język polski: 7-osobowa 2C i 10-osobowa 3C.

Gdyby wszyscy uczniowie jednego oddziału mieli takie same przedmioty rozszerzone, to na ich realizację przeznaczono by 45,47 godzin (z uwzględnieniem krótszego roku szkolnego w klasie czwartej), podczas gdy w arkuszach organizacyjnych na rok szkolny 2022/23 jest to aż 84,37 godzin, tj. niemal dwukrotnie więcej.

Jak już pisaliśmy wyżej, prawo nie wymaga organizacji zajęć z tyłu przedmiotów rozszerzonych, ilu zażyczą sobie uczniowie. W małych szkołach taka wygoda dla uczniów wiąże się z bardzo dużymi kosztami.

Religia

W klasie trzeciej utworzono dwie grupy: 8- i 10-osobową, podczas gdy możliwa była organizacja tych zajęć w jednej grupie 18-osobowej. Pozwoliłoby to zaoszczędzić 2 godziny.

Zajęcia rozwijające

W klasie drugiej i trzeciej zajęcia rozwijające są realizowane bez łączeń w grupach kilkuosobowych. Gdyby połączyć:

- 6-osobowy oddział 3D z 8-osobowym 3A i 10-osobowym 3C oraz
- 5-osobowy oddział 2B z 7-osobowych 2C i 9-osobowym 2D,

liczba godzin zajęć rozwijających byłaby niższa o 4 godziny.

8.1.4. Zespół Szkół Zawodowych w Wołowie

8.1.4.1. Technikum

Technikum dla młodzieży w Zespole Szkół Zawodowych w Wołowie jest szkołą jednociągową, przy czym każdy z oddziałów jest dwuzawodowy, co powoduje, że wszystkie przedmioty kształcenia zawodowego są dzielone na grupy. W efekcie przedmioty zawodowe są prowadzone np. dla 6-osobowej grupy w klasie drugiej (zawód technik budownictwa) czy 8-osobowej grupy w klasie trzeciej (zawód technik żywienia i usług gastronomicznych). Prowadzenie zawodów dla kilku uczniów mocno wpływa na wzrost kosztów kształcenia.

8.1.4.2. Branżowa szkoła I stopnia

Wychowanie fizyczne

W klasie pierwszej branżowej szkoły I stopnia są dwie grupy dziewcząt: 12-osobowa 1A oraz 11-osobowa 1B, podczas gdy zajęcia te mogłyby być realizowane w grupie łączonej 23-osobowej. Pozwoliłoby to zaoszczędzić 3 godziny.

Język niemiecki

Oba oddziały klasy pierwszej (1A i 1 B) oraz klasy drugiej (2_A i 2B) branżowej szkoły I stopnia zostały podzielone na dwie grupy, podczas gdy możliwa była realizacja zajęć języka niemieckiego w trzech grupach na każdym poziomie (poprzez utworzenie jednej grupy łączonej). Pozwoliłoby to zaoszczędzić łącznie 4 godziny.

8.2. Analiza arkuszy organizacyjnych po ich zatwierdzeniu

Przeanalizowaliśmy również ostateczne arkusze organizacyjne (tj. zatwierdzone aneksy wrześniowe oraz kolejne aneksy przygotowane i zatwierdzone w październiku i listopadzie) i porównaliśmy je z aneksami wrześniowymi przed ich zatwierdzeniem. Część zaproponowanych rozwiązań zostało wdrożonych.

Poniżej przedstawiamy informacje o tym, jakich zmian dokonano wykorzystując wnioski z przedstawionej we wrześniu analizy arkuszy organizacyjnych.

8.2.1. Zespół Szkół Zawodowych w Brzegu Dolnym (aneks wrześniowy zatwierdzony 30 września 2022)

W technikum Zespołu Szkół Zawodowych w Brzegu Dolnym zrezygnowano z nieuzasadnionego podziału na grupy na języku angielskim w 24-osobowym oddziale 3PTI, co pozwoliło zaoszczędzić 3 godziny. Zmiana ta została wdrożona jeszcze na etapie opracowywania aneksu wrześniowego.

W 2bLO zwiększono z 8 do 13 liczbę uczniów mających rozszerzony język polski. Wobec powyższego sugestia połączenia ośmiu uczniów 2bLO z 21 uczniami z 2aLO stała się nieaktualna.

8.2.2. Liceum Ogólnokształcące w Wołowie (kolejny aneks zatwierdzony 17 października 2022)

- W klasie trzeciej zorganizowano zajęcia informatyki w trzech grupach (grupa 1=3C+3D (16 uczniów); grupa 2=3A+3B (15 uczniów); grupa 3=3B (16 uczniów), co pozwoliło zaoszczędzić 1 godzinę. Wcześniej zajęcia te były prowadzone w czterech grupach.
- W klasie pierwszej zorganizowano zajęcia języka angielskiego w czterech grupach (grupa=1A=18 uczniów, 2 grupa: 1B=17 uczniów, 3 grupa: 1C=20 uczniów oraz 4 grupa=1C+1D=20 uczniów), co pozwoliło zaoszczędzić 3 godziny. Wcześniej zajęcia te były prowadzone w pięciu grupach.

8.2.3. Zespół Szkół Zawodowych w Wołowie (aneks wrześniowy zatwierdzony 30 września 2022)

W organizacji tej szkoły nie wprowadzono żadnych zmian.

8.2.4. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wołowie (kolejny aneks zatwierdzony 9 listopada 2022)

- Począwszy od 10 tygodnia nauki w 22-osobowym 3TI połączone zostały zajęcia informatyki, informatyki rozszerzonej, które przez pierwszych 9 tygodni nauki były realizowane w podziale na dwie grupy. Pozwoliło to zaoszczędzić 2 godziny tygodniowo.
- Również w 24-osobowym 1 TPS od 10 tygodnia nauki informatyka jest realizowana z całym oddziałem, co pozwoliło zaoszczędzić 1 godzinę tygodniowo.

8.3. Zajęcia dodatkowe

W ogólnodostępnych szkołach dla młodzieży (bez szkół specjalnych) jest niewiele zajęć dodatkowych.

W roku szkolnym 2022/23 na zajęcia dodatkowe przeznaczono niecałe trzy etaty nauczycielskie. Tabela 28 zawiera informacje o liczbie etatów realizowanych w ramach poszczególnych rodzajów zajęć dodatkowych w szkołach dla młodzieży.

Tabela 28. Liczby etatów dodatkowych

rodzaj zajęć	CKZiU W	LO W	ZSZ BD	ZSZ W	Razem
dodatkowe zajęcia dla obcokrajowców			0,11		0,11
indywidualne zajęcia edukacyjne dla posiadających orzeczenie		1,11			1,11
nauczanie indywidualne	0,31				0,31
zajęcia rewalidacyjne	0,48	0,27	0,30	0,33	1,39
Razem	0,79	1,38	0,41	0,33	2,92

8.4. Podsumowanie

Szczegółowa analiza arkuszy organizacyjnych poszczególnych szkół ogólnodostępnych wykazała, że istnieją proste rezerwy polegające na wyeliminowaniu rozwiązań podnoszących koszty, które nie są wymagane prawem, np. tylko w LO w Wołowie można by realizować blisko 20 godzin mniej zajęć językowych, gdyby ich organizacja była optymalna z ekonomicznego punktu widzenia.

Liczby godzin w oddziałach są zgodne z ramowymi planami nauczania, jednakże niektóre podziały na grupy nie były konieczne. Kilka sugestii wynikających z przeprowadzonej szczegółowej analizy arkuszy organizacyjnych zostało już wdrożonych, co pozwoliło zmniejszyć liczbę godzin nauczycielskich o 10 łącznie w trzech szkołach.

Najbardziej kosztowne rozwiązania organizacyjne w szkołach to prowadzenie oddziałów dwuzawodowych w technikach, co wymusza podziały na wszystkich przedmiotach zawodowych.

Innym drogim rozwiązaniem jest oferta wielu języków obcych w liceach ogólnokształcących. Z ekonomicznego punktu widzenia nie jest korzystne umożliwianie uczniom tego samego oddziału wyboru drugiego języka obcego, ponieważ czasami wymusza

to dodatkowe podziały na grupy i utrudnia organizowanie zajęć międzyoddziałowych, szczególnie w tak małych liceach jak w powiecie wołowskim.

Uczniowie LO w Wołowie mają do wyboru aż cztery języki obce: angielski, niemiecki, francuski, rosyjski, co utrudnia optymalną z ekonomicznego punktu widzenia organizację tych zajęć. Dla niewielkiej szkoły, jaką jest LO w Wołowie, należałoby ograniczyć liczbę języków obcych do dwóch w jednym oddziale. Takie rozwiązanie można jednak wdrożyć w klasie pierwszej dopiero w roku szkolnym 2023/24.

9. Analiza porównawcza organizacji ogólnodostępnych szkół dla młodzieży

9.1. Liczby uczniów oddziałów i średnie liczebności oddziałów w poszczególnych jednostkach

We wrześniu w roku szkolnym 2022/23 w ogólnodostępnych szkołach dla młodzieży prowadzonych przez powiat wołowski uczyło się 1297 uczniów (zob. tabela 29).

Zespoły szkół i samodzielne szkoły w powiecie wołowskim nie są duże. W największym ZSZ BD uczy się 441 uczniów. Najmniejszą szkołą jest LO W z 223 uczniami.

Tabela 29. Liczby uczniów szkół dla młodzieży w powiecie wołowskim (bez uczniów szkół specjalnych) w podziale na klasy, poszczególne placówki i typy szkół

	1	2	3	4	razem
CKZiU W	116	66	71	106	359
Technikum	116	66	71	106	359
LO W	89	40	47	47	223
Liceum ogólnokształcące	89	40	47	47	223
ZSZ BD	151	111	80	99	441
Branżowa szkoła I stopnia	35	27	19		81
Liceum ogólnokształcące	52	41	16	19	128
Technikum	64	43	45	80	232
ZSZ W	91	77	62	44	274
Branżowa szkoła I stopnia	58	53	41		152
Technikum	33	24	21	44	122
razem	447	294	260	296	1297

W szkołach dla młodzieży są 54 oddziały (zob. tabela 30). Oddziały trzeciej i czwartej klasy liceum w ZSZ BD są dwujęzyczne. W liceum w Wołowie w pierwszej klasie jest jeden 14-osobowy oddziały przygotowawczy dla uczniów z Ukrainy.

Tabela 30. Liczby oddziałów szkół dla młodzieży w powiecie wołowskim (bez uczniów szkół specjalnych) w podziale na klasy, poszczególne placówki i typy szkół

	1	2	3	4	razem
CKZiU W	4	3	3	4	14
Technikum	4	3	3	4	14
LO W	4	2	2	2	10
Liceum ogólnokształcące	4	2	2	2	10
ZSZ BD	5	5	4	5	19
Branżowa szkoła I stopnia	1	1	1		3
Liceum ogólnokształcące	2	2	1	1	6
Technikum	2	2	2	4	10
ZSZ W	3	3	3	2	11
Branżowa szkoła I stopnia	2	2	2		6
Technikum	1	1	1	2	5
razem	16	13	12	13	54

Na jeden typowy oddział (nieuwzględniony jest tu oddział przygotowawczy dla uczniów z Ukrainy) w szkołach ogólnodostępnych dla młodzieży powiatu wołowskiego przypada 24,2 uczniów. To niewiele jak na szkoły ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne. Wielkości oddziałów są zróżnicowane pomiędzy poszczególnymi jednostkami i typami szkół (zob. tabela 31). Największe są oddziały branżowej szkoły I stopnia, a najmniejsze – oddziały licealne (średnio zaledwie 22,5-osobowe).

Tabela 31. Średnie liczebności oddziałów szkół dla młodzieży w powiecie wołowskim (bez oddziału przygotowawczego dla uczniów z Ukrainy) w podziale na klasy, poszczególne placówki i typy szkół

	1	2	3	4	razem
CKZiU W	29,0	22,0	23,7	26,5	25,6
Technikum	29,0	22,0	23,7	26,5	25,6
LO W	25,0	20,0	23,5	23,5	23,2
Liceum ogólnokształcące	25,0	20,0	23,5	23,5	23,2
ZSZ BD	30,2	22,2	20,0	19,8	23,2
Branżowa szkoła I stopnia	35,0	27,0	19,0		27,0
Liceum ogólnokształcące	26,0	20,5	16,0	19,0	21,3
Technikum	32,0	21,5	22,5	20,0	23,2
ZSZ W	30,3	25,7	20,7	22,0	24,9
Branżowa szkoła I stopnia	29,0	26,5	20,5		25,3
Technikum	33,0	24,0	21,0	22,0	24,4
razem	28,9	22,6	21,7	22,8	24,2

Tabela 32. Średnie liczebności oddziałów szkół dla młodzieży w powiecie wołowskim (bez oddziału przygotowawczego dla uczniów z Ukrainy) w podziale na klasy, typy szkół i poszczególne placówki

	1	2	3	4	razem
Branżowa szkoła I stopnia	31,0	26,7	20,0		25,9
ZSZ BD	35,0	27,0	19,0		27,0
ZSZ W	29,0	26,5	20,5		25,3
Liceum ogólnokształcące	25,4	20,3	21,0	22,0	22,5
LO W	25,0	20,0	23,5	23,5	23,2
ZSZ BD	26,0	20,5	16,0		21,3
Technikum	30,4	22,2	22,8	23,0	24,6
CKZiU W	29,0	22,0	23,7	26,5	25,6
ZSZ BD	32,0	21,5	22,5	20,0	23,2
ZSZ W	33,0	24,0	21,0		24,4
razem	28,9	22,6	21,7	22,8	24,2

Tabela 33. Uczniowie szkół dla młodzieży powiatu wołowskiego w podziale na zawody i specjalności

	1	2	3	4	Razem
LO W	89	40	47	47	223
Liceum ogólnokształcące	89	40	47	47	223
Brak specjalności/profilu	89	40	47	47	223
ZSZ W	91	77	62	44	274
Technikum	33	24	21	44	122
311104 - Technik geodeta	14				14
311204 - Technik budownictwa		6			6
343404 - Technik żywienia i usług gastronomicznych	19	18	8	18	63
422402 - Technik hotelarstwa			13	26	39
Branżowa szkoła I stopnia	58	53	41		152
512001 - Kucharz		8			8
722204 - Ślusarz		7			7
723103 - Mechanik pojazdów samochodowych	12	11			23
Oddział wielozawodowy	46	27	41		114
CKZiU W	116	66	71	106	359
Technikum	116	66	71	106	359
311410 - Technik mechatronik	18	14	10	16	58
311513 - Technik pojazdów samochodowych	24	10	8	12	54
331403 - Technik ekonomista	16			8	24
333107 - Technik logistyk	32	24	31	39	126
351203 - Technik informatyk	26	18	22	31	97
ZSZ BD	151	111	80	99	441
Technikum	64	43	45	80	232
311303 - Technik elektryk	20	9			29
331403 - Technik ekonomista	13	14	21	22	70
351103 - Technik teleinformatyk				7	7
351203 - Technik informatyk	31	20	24	51	126
Branżowa szkoła I stopnia	35	27	19		81
Brak specjalności/profilu	35	27	19		81
Liceum ogólnokształcące	52	41	16	19	128
Oddział biologiczno - chemiczny				7	7
Oddział humanistyczny	27	21	16	12	76
Oddział z rozszerzonym językiem angielskim	25	20			45
Razem	447	294	260	296	1297

W tabeli 33 przedstawiono liczby wszystkich uczniów szkół dla młodzieży w podziale na typy szkół, klasy oraz zawody.

Czerwonym kolorem wyróżniono zawody, które dublują się w dwóch technikach, gdyż z ekonomicznego punktu widzenia jest to niekorzystne, ponieważ zwiększa prawdopodobieństwo funkcjonowania drogich oddziałów dwuzawodowych w powiecie. Przykładowo technicy ekonomiści w klasie pierwszej stanowią w dwóch szkołach dwie połówki oddziałów, a mogliby tworzyć jeden duży, tańszy w organizacji oddział.

Technicy informatycy tworzą w klasach drugich dwa małe oddziały w dwóch szkołach, a mogliby tworzyć 1,5 oddziału, gdyby byli kształceni w jednej szkole.

9.2. Liczby uczniów przypadających na jeden etat zajęć realizowanych w oddziałach liceów ogólnokształcących

Najlepszym sposobem porównywania organizacji szkół różnych wielkości w kontekście ponoszonych kosztów jest wyznaczanie wskaźnika liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy (im wyższa jest wartość wskaźnika tym tańsza organizacja). W tabeli 34 przedstawiono wartości takich wskaźników wyznaczone dla liceów ogólnokształcących.

W obliczeniach uwzględniono zajęcia realizowane z całymi oddziałami, grupami oddziałowymi oraz międzyoddziałowymi w oddziałach ogólnodostępnych (nie uwzględniono oddziału przygotowawczego oraz oddziałów dwujęzycznych). Nie uwzględniono tzw. etatów wsparcia, takich jak obowiązki pedagoga, bibliotekarza itp., a także zajęć rewalidacyjnych i nauczania indywidualnego dla uczniów tych oddziałów. Tak wyznaczony wskaźnik pozwala porównać sposób, w jaki organizowane są oddziały ogólnodostępne w obu liceach.

Z wartości wskaźników wynika, że nieco taniej zorganizowane są zajęcia w oddziałach LO W, w którym liczba uczniów przypadających na jeden etat jest większa. Różnica wskaźnika pomiędzy oboma liceami nie jest jednak duża.

Tabela 34. Liczba uczniów przypadających na etat zajęć z oddziałami w liceach ogólnokształcących

	1	2	3	4	Razem
LO W	10,6	8,1	9,0	15,3	10,3
ZSZ BD	11,4	8,8		7,7	9,9
Razem	10,9	8,4	9,0	13,6	10,1

9.3. Liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat zajęć realizowanych w oddziałach technikum

W tabeli 35 przedstawiono, analogiczne do omówionych wyżej wskaźników dla liceów, wskaźniki porównujące organizację zajęć w oddziałach techników. Najtaniej zorganizowane są oddziały technikum w ZSZ BD, a najdrożej w ZSZ W. Różnica wartości wskaźnika pomiędzy ZSZ BD oraz ZSZ W jest dość duża i wynosi 9%.

Tabela 35. Liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy wszystkich zajęć realizowanych z całymi oddziałami, grupami oddziałowymi oraz grupami międzyoddziałowymi w technikumach

	1	2	3	4	Razem
CKZIU W	10,7	8,1	9,2	10,5	9,8
ZSZ BD	11,2	9,6	10,0	9,4	10,0
ZSZ W	9,7	7,7	8,6	9,7	9,1
Razem	10,7	8,5	9,4	10,0	9,7

Tabela 36. Liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy zajęć dydaktycznych ogólnych realizowanych z całymi oddziałami, grupami oddziałowymi oraz grupami międzyoddziałowymi w technikach

	1	2	3	4	Razem
CKZiU W	16,1	14,7	15,2	17,9	16,1
ZSZ BD	18,1	16,9	15,4	15,0	16,2
ZSZ W	17,5	17,3	16,9	17,3	17,3
Razem	16,9	15,8	15,5	16,7	16,3

W tabeli 36 przedstawiono liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat zajęć ogólnych (bez przedmiotów zawodowych). Tu zróżnicowanie pomiędzy poszczególnymi technikami jest mniejsze.

9.4. Liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat zajęć realizowanych w oddziałach szkoły branżowej

W tabeli 37 przedstawiono, analogiczne do omówionych wyżej wskaźników dla liceów i techników, wskaźniki porównujące organizację zajęć w oddziałach szkoły branżowej.

Zajęcia w szkołach branżowych ZSZ BD są zorganizowane taniej niż w ZSZ W, trzeba jednak pamiętać, że w szkołach branżowych zajęcia zawodowe mogą być organizowane w różnych częściach w szkole i poza nią.

Tabela 37. Liczby uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy wszystkich zajęć realizowanych z całymi oddziałami, grupami oddziałowymi oraz grupami międzyoddziałowymi w szkołach branżowych

	1	2	3	Razem
ZSZ BD	24,1	25,7	21,5	23,9
ZSZ W	20,1	14,9	26,4	19,0
Razem	21,4	17,4	24,6	20,5

Ponieważ większość zajęć zawodowych w szkołach branżowych w powiecie wołowskim realizowanych jest poza szkołą, nie porównujemy odrębnie liczb uczniów przypadających na jeden etat zajęć dydaktycznych ogólnych.

9.5. Nauczycielskie etaty wsparcia

9.5.1. Etaty wsparcia ogółem

Poprzez etaty wsparcia rozumiemy w niniejszym opracowaniu etaty nauczycieli, nieprzekładające się bezpośrednio na zajęcia w oddziałach. Najbardziej typowymi etatami wsparcia są etaty bibliotekarzy i pedagogów szkolnych oraz etaty zniżek kierowniczych.

Przez etat zniżki kierowniczej dyrektora szkoły czy kierownika szkolenia praktycznego rozumiemy iloraz liczby godzin zniżki nauczyciela i pensum, według którego ta zniżka została określona. W wypadku dyrektora szkoły, który realizuje 3 godziny zajęć z uczniami tygodniowo, czyli ma 15 godzin zniżki, związany z tą zniżką wymiar etatu to $15/18=0,83$.

W tabeli 38 przedstawiono wymiary etatów typowego wsparcia w poszczególnych szkołach i zespołach szkół. Jak widać, najważniejszą grupą etatów wsparcia są etaty bibliotekarzy, których jest w powiecie ponad 4. We wszystkich analizowanych jednostkach etatów wsparcia jest 19,2.

Tabela 38. Typowe etaty wsparcia

	CKZiU W	LO W	ZSZ BD	ZSZ W	Razem
Obowiązki bibliotekarza	1,3	0,8	1,0	1,0	4,2
Obowiązki pedagoga	0,8	0,8	1,0	1,0	3,7
Obowiązki pedagoga specjalnego	0,5	0,5	0,6	0,9	2,5
Obowiązki psychologa	0,4	0,5	0,5		1,4
Zniżka - dyrektor	1,0	0,8		1,0	2,8
Zniżka - kierownik szkolenia praktycznego	0,7		0,6		1,3
Zniżka - wicedyrektor	1,2	0,5	0,6	1,0	3,3
Razem	6,1	3,8	4,4	4,9	19,2

W ZSZ BD nie ma zniżki dyrektora szkoły, gdyż dyrektor tej szkoły nie jest nauczycielem.

W tabeli 39 przedstawiono liczby uczniów przypadających na jeden etat typowego wsparcia wynikający z sumowania etatów występujących lub mogących wystąpić w każdej szkole czy zespole. Nie wliczono do nich zatem etatów kierownika szkolenia praktycznego. Do etatów ZSZ BD doliczono natomiast jeden etat zniżki dyrektora szkoły, aby dane były bardziej porównywalne.

Tabela 39. Liczby uczniów (bez słuchaczy szkół dla dorosłych) przypadających na jeden etat wsparcia wynikający ze zniżek dyrektora i wicedyrektora, bibliotekarza, pedagoga, psychologa oraz pedagoga specjalnego w poszczególnych placówkach

Jednostka	Liczba uczniów na etat nauczyciela
CKZiU W	67,1
LO W	58,5
ZSZ BD	92,3
ZSZ W	55,8
Razem	72,7

Wartości tych wskaźników są bardzo zróżnicowane pomiędzy poszczególnymi jednostkami, zarówno pomiędzy liceami jak i zespołami szkół. W porównaniu z innymi analizowanymi przez nas powiatami średnia wartość tego wskaźnika nie jest duża, tzn., że zatrudnienie w ramach etatów wsparcia jest dość wysokie.

Tabela 40. Liczby uczniów przypadających na jeden etat zniżek dyrektorów, wicedyrektorów i kierownika szkolenia praktycznego

Jednostka	Liczba uczniów na etat nauczyciela
CKZiU W	121,9
LO W	174,5
ZSZ BD	198,5
ZSZ W	137,0
Razem	174,2

W tabeli 40 porównano liczby uczniów przypadających na jeden etat zniżki dyrektorów, wicedyrektorów oraz kierownika szkolenia praktycznego. Tu również widać duże zróżnicowanie (oczywiście trochę nieporównywalne jest tu LO W, w którym nie ma kierownika szkolenia praktycznego).

9.5.2. Bibliotekarze

Tabela 41. Liczby uczniów (bez uczniów szkół dla dorosłych) przypadających na jeden etat bibliotekarza

Jednostka	Liczba uczniów na etat nauczyciela
CKZiU W	267,1
LO W	284,9
ZSZ BD	426,3
ZSZ W	274,0
Razem	311,7

Tabela 41 przedstawia liczby uczniów przypadających na jeden etat bibliotekarza w poszczególnych szkołach. W ZSZ BD wartość tego wskaźnika jest znacznie wyższa niż w pozostałych szkołach.

9.5.3. Nowe standardy zatrudniania nauczycieli specjalistów

Począwszy od 1 września 2022 roku obowiązują nowe zasady zatrudniania nauczycieli specjalistów z uwzględnieniem konieczności zatrudnienia pedagoga specjalnego. Określone zostały minimalne łączne liczby etatów nauczycieli specjalistów dla następujących stanowisk: pedagog, pedagog specjalny, psycholog, logopeda oraz terapeuta pedagogiczny.

Zgodnie z art. 42d ust. 1 i 2 KN, obowiązek zatrudnienia specjalistów dotyczy:

- przedszkola niebędącego przedszkolem specjalnym,
- szkoły podstawowej, liceum ogólnokształcącego, technikum, branżowej szkoły I stopnia - niebędących szkołami specjalnymi,
- szkoły artystycznej realizującej kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej lub liceum ogólnokształcącego,
- zespołów, w skład którego wchodzi to przedszkole lub ta szkoła.

Obowiązek zatrudnienia specjalistów nie dotyczy natomiast szkół dla dorosłych oraz szkół i zespołów szkół, o których mowa w art. 8 ust. 5 pkt 2 lit. c ustawy z 14.12.2016 roku.

Liczba etatów nauczycieli specjalistów, uzależniona jest od liczby dzieci/uczniów w danym przedszkolu, szkole czy zespole. Liczbę dzieci i uczniów będącą podstawą określania łącznej liczby etatów nauczycieli specjalistów oblicza się według stanu na 1 września danego roku szkolnego. W przypadku zmiany liczby uczniów po zatwierdzeniu arkusza organizacji, która wpłynie na wysokość określonych standardów zatrudniania specjalistów, należy dokonać odpowiedniej zmiany w arkuszu organizacji (aneks).

Należy pamiętać, że jeżeli liczba dzieci lub uczniów nie zmniejszyła się w organie prowadzącym w stosunku do średniej z poprzednich dwóch lat, nie ma możliwości zmniejszania liczby etatów nauczycieli specjalistów. W powiecie wołowskim warunek ten został spełniony.

Tabela 42 ilustruje sposób wyznaczania wymaganych liczb etatów nauczycieli specjalistów w okresie przejściowym, który potrwa do 31 sierpnia 2024 oraz w wymaganych docelowych (od 1 września 2024 r.), kiedy standardy zatrudniania nauczycieli specjalistów zostaną zaostrzone).

Tabela 42. Wymagane liczby etatów nauczycieli specjalistów

Liczba dzieci/uczniów	Wymagana łączna liczba etatów nauczycieli specjalistów w okresie przejściowym, tj. od 1 września 2022 r. do 31 sierpnia 2024 r.	Wymagana łączna liczba etatów nauczycieli specjalistów od 1 września 2024 r.
od 1 do 10	0,25	0,25
od 11 do 20		0,40
od 21 do 30		0,60
od 31 do 40	50	0,80
od 41 do 50		1,00
od 51 do 100	1,00	1,50
od 101	1,5 etatu + 0,2 etatu na każdych kolejnych 100 uczniów	2 etaty + 0,2 etatu na każdych kolejnych 100 uczniów

Ponadto, określono, że:

- liczba etatów pedagogów specjalnych nie może być niższa niż 25% łącznej liczby etatów nauczycieli specjalistów określonej w standardach,
- liczba etatów psychologów nie może być niższa niż 25% łącznej liczby etatów nauczycieli specjalistów określonej w standardach.

W kolejnych tabelach przedstawiamy zestawienie wymaganych prawem oraz rzeczywistych (wynikających z arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2022/23) liczby etatów nauczycieli specjalistów w poszczególnych jednostkach powiatu wołowskiego.

W tabeli 43 pominięto zajęcia rewalidacyjne prowadzone przez pedagogów specjalnych, zaś w tabeli 44 zajęcia te zostały uwzględnione¹¹. W ZSZ w Wołowie wyłączono 8 godzin zajęć rewalidacyjnych (0,36 etatu) oznaczonych w arkuszu jako inaczej płatne.

W obu wariantach rzeczywiste liczby etatów nauczycieli specjalistów są wyższe od wymaganych w trzech jednostkach (LO W, ZSZ BD oraz ZSZ W), zaś w CKZiU w Wołowie rzeczywista liczba etatów specjalistów jest niższa od wymaganej o 0,12 etatu. W przypadku CKZiU w obu wariantach jest to taka sama wartość (0,12 etatu), gdyż zajęcia rewalidacyjne w tej szkole nie są prowadzone przez pedagoga specjalnego. W pozostałych jednostkach wszystkie zajęcia rewalidacyjne (ZSZ w Wołowie) lub ich część (LO w Wołowie i ZSZ BD) są realizowane przez pedagoga specjalnego.

¹¹ Zrobiliśmy tak dlatego, że istnieje spór dotyczący interpretacji obowiązujących przepisów i tego, czy zajęcia rewalidacyjne prowadzone przez pedagoga specjalnego powinny być uwzględniane podczas ustalania, czy w szkole realizowana jest wymagana liczba etatów nauczycieli specjalistów.

Rzeczywiste zatrudnienie pedagogów specjalnych jest we wszystkich jednostkach wyższe od wymaganego. W jednej szkole (ZSZ w Wołowie) nie wykazano zatrudnienia psychologa, co jest niezgodne z nowymi zasadami standaryzacji zatrudnienia.

Tabela 43. Liczby etatów specjalistów bez zajęć rewalidacji prowadzonych przez pedagogów specjalnych w roku 2022/23

	CKZiU W	LO W	ZSZ BD	ZSZ W	Razem
Wymagana liczba etatów specjalistów	1,90	1,70	2,10	1,70	7,40
Rzeczywista liczba etatów specjalistów bez rewalidacji	1,78	1,75	2,14	1,91	7,58
Rzeczywista liczba etatów specjalistów bez rewalidacji minus wymagana liczba etatów specjalistów	-0,12	0,05	0,04	0,21	0,18
w tym:					
Wymagana liczba etatów psychologa	0,48	0,43	0,53	0,43	1,85
Rzeczywista liczba etatów psychologa	0,45	0,45	0,55	0,00	1,45
Rzeczywista liczba etatów psychologa minus wymagana liczba etatów psychologa	-0,03	0,03	0,03	-0,43	-0,40
Wymagana liczba etatów pedagoga specjalnego	0,48	0,43	0,53	0,43	1,85
Rzeczywista liczba etatów pedagoga specjalnego bez rewalidacji	0,50	0,45	0,59	0,91	2,45
Rzeczywista liczba etatów pedagoga specjalnego bez rewalidacji minus wymagana liczba etatów pedagoga specjalnego	0,03	0,03	0,06	0,49	0,60

Reasumując, łącznie w czterech szkołach rzeczywiste zatrudnienie specjalistów (bez zajęć rewalidacji prowadzonych przez pedagogów specjalnych) jest wyższe od wymaganego o 0,18 etatu (tabela 43). Gdyby natomiast w roku szkolnym 2022/23 obowiązywały standardy docelowe (planowane do wdrożenia od 1 września 2024 r.), wówczas wymagana łączna liczba etatów nauczycieli specjalistów wyniosłaby 9,40. Zatem wg standardów, które zaczną obowiązywać za dwa lata w szkołach powiatu wołowskiego powinno być 2 etaty specjalistów więcej.

Jeśli natomiast w etatach specjalistów uwzględnimy zajęcia rewalidacyjne prowadzone przez pedagogów specjalnych, to łącznie w czterech analizowanych szkołach powiatu wołowskiego rzeczywiste zatrudnienie specjalistów jest wyższe od wymaganego o 0,69 etatu (tabela 44).

Tabela 44. Liczby etatów specjalistów z uwzględnieniem zajęć rewalidacji prowadzonych przez pedagogów specjalnych w roku 2022/23

	CKZiU W	LO W	ZSZ BD	ZSZ W	Razem
Wymagana liczba etatów specjalistów	1,90	1,70	2,10	1,70	7,40
Rzeczywista liczba etatów specjalistów z rewalidacją	1,78	1,84	2,23	2,24	8,09
Rzeczywista liczba etatów specjalistów z rewalidacją minus wymagana liczba etatów specjalistów	-0,12	0,14	0,13	0,54	0,69
w tym:					
Wymagana liczba etatów psychologa	0,48	0,43	0,53	0,43	1,85
Rzeczywista liczba etatów psychologa	0,45	0,45	0,55	0,00	1,45
Rzeczywista liczba etatów psychologa minus wymagana liczba etatów psychologa	-0,03	0,03	0,03	-0,43	-0,40
Wymagana liczba etatów pedagoga specjalnego	0,48	0,43	0,53	0,43	1,85
Rzeczywista liczba etatów pedagoga specjalnego z rewalidacją	0,50	0,54	0,68	1,24	2,96
Rzeczywista liczba etatów pedagoga specjalnego z rewalidacją minus wymagana liczba etatów pedagoga specjalnego	0,03	0,12	0,16	0,82	1,11

9.6. Organizacja zajęć wybranych przedmiotów

9.6.1. Organizacja zajęć wf

Dla porównania kosztów organizacji zajęć wf wyznaczyliśmy liczbę uczniów przypadających na jeden etat przeliczeniowy nauczycieli wychowania fizycznego w poszczególnych placówkach. Wartości wskaźników liczby uczniów przypadających na etat przeliczeniowy zajęć wf prezentujemy w tabeli 45. Analiza wartości tego wskaźnika pokazuje, że organizacja zajęć wf jest najdroższa w ZSZ W, a najtańsza w CKZiU W. Różnice pomiędzy poszczególnymi szkołami nie są duże.

Tabela 45. Liczby uczniów oddziałów ogólnodostępnych i dwujęzycznych (bez oddziału przygotowawczego) przypadających na jeden etat przeliczeniowy nauczycieli wf

CKZiU W	116
LO W	110
ZSZ BD	112
ZSZ W	106
Razem	111

9.6.2. Organizacja zajęć języków obcych

Podobnie jak w wypadku zajęć wf, przeanalizowano organizację zajęć języków obcych, wyznaczając liczbę uczniów przypadających na etat wynikający z zajęć języków obcych realizowanych w zakresie podstawowym.

Jak widać w tabeli 46, organizacja zajęć języków obcych jest wyraźnie tańsza w liceum w Wołowie. Nie jest ona jednak tania. W jednym z analizowanych przez nas powiatów wartość tego wskaźnika dla liceów wynosi 67, czyli 28% taniej niż w powiecie wołowskim.

Tabela 46. Liczby uczniów przypadających na etat przeliczeniowy zajęć z języków obcych realizowanych w zakresie podstawowym w liceach

LO W	57
ZSZ BD	46
Razem	52

W technikach nie ma zróżnicowania liczb uczniów przypadających na jeden etat zajęć języków obcych realizowanych w zakresie podstawowym.

Tabela 47. Liczby uczniów przypadających na etat przeliczeniowy zajęć z języków obcych realizowanych w zakresie podstawowym w technikach

CKZiU W	80
ZSZ BD	80
ZSZ W	80
Razem	80

9.6.3. Organizacja zajęć realizowanych w zakresie rozszerzonym

W liceach często dość dużo pieniędzy wydaje się na organizację zajęć w zakresie rozszerzonym. Ze względu na możliwość wyboru tych zajęć przez uczniów oraz różne

możliwości ich organizacji (np. poprzez tworzenie lub nie grup międzyoddziałowych) koszty organizacji tych zajęć mogą się bardzo różnić. Dlatego wyznaczyliśmy liczby uczniów przypadających na jeden etat przeliczeniowy wynikający z zajęć realizowanych w zakresie rozszerzonym.

Co zastanawiające, w wartość tego wskaźnika jest znacznie wyższa w mniejszym, trudniejszym do zorganizowania liceum w Brzegu Dolnym. Różnica wynosi aż 25%.

Tabela 48. Liczby uczniów przypadających na jeden etat przeliczeniowy wynikający z zajęć realizowanych w zakresie rozszerzonym.

LO W		47
ZSZ BD		59
Razem		51

9.7. Szkoły dla dorosłych

W CKZiU w Wołowie jest liceum dla dorosłych i szkoła policealna. W sumie obie szkoły mają pięć oddziałów, po jednym w każdej klasie każdej ze szkół.

W sumie, w obu szkołach dla dorosłych jest 113 uczniów.

Tabela 49. Liczby uczniów w szkołach dla dorosłych

	1	2	3	razem
CKZiU W	39	58	16	113
Liceum ogólnokształcące	17	41	16	74
Szkoła policealna	22	17		39
razem	39	58	16	113

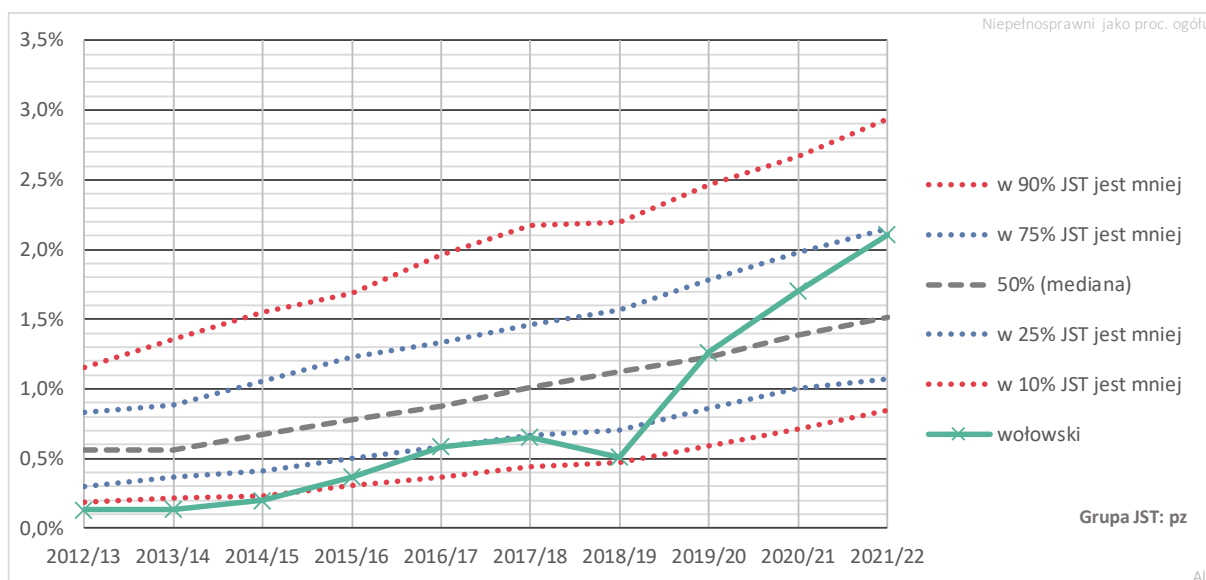
Ze względu na małą liczbę uczniów nie ma możliwości zmiany w organizacji tych szkół.

10. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach ogólnodostępnych

10.1. Udziały uczniów ze specjalnymi potrzebami w ogólnej liczbie uczniów

Wykres 99 pokazuje jak wygląda udział uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności wśród wszystkich uczniów szkół ogólnodostępnych na tle podobnych samorządów. W powiecie wołowskim jest on obecnie wyższy od mediany podobnych samorządów, choć w przeszłości był od tej mediany znacznie niższy. Jednak od roku 2019/20 mamy do czynienia z bardzo szybkim wzrostem liczby uczniów z niepełnosprawnościami.

Wykres 99. Procent uczniów z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie uczniów ogólnodostępnych szkół dla dzieci i młodzieży – powiat wołowski na tle grupy JST

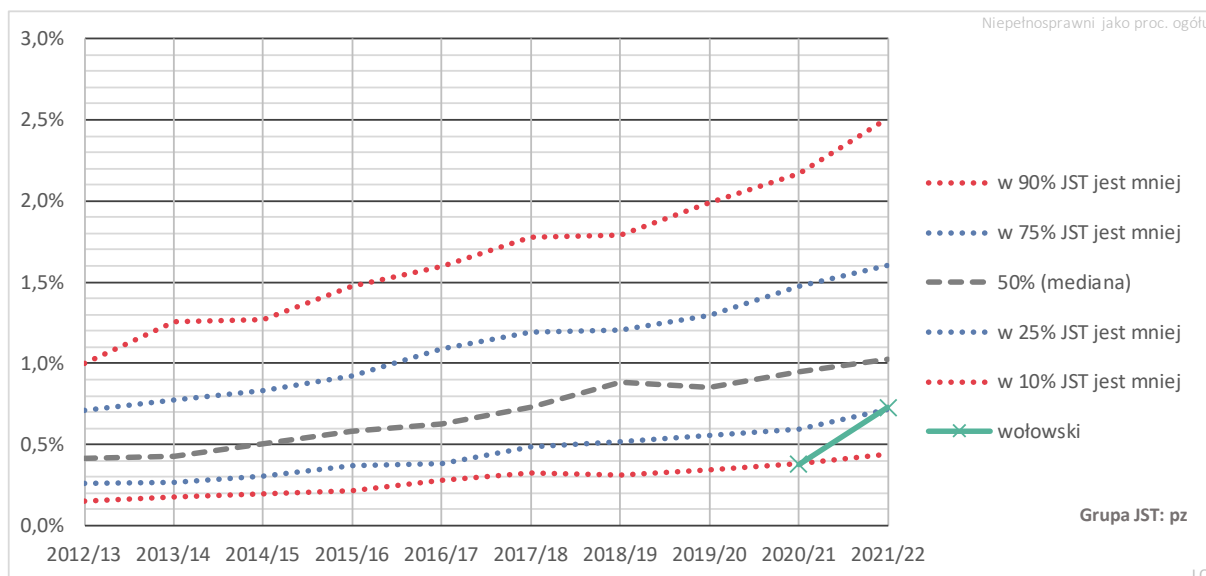

Kolejne zestawienia przedstawiają informacje o liczbach i udziałach uczniów z niepełnosprawnościami w poszczególnych typach szkół. Wynika z nich, że bardzo mało takich uczniów mają licea ogólnokształcące, natomiast stosunkowo wielu jest ich w szkołach zawodowych.

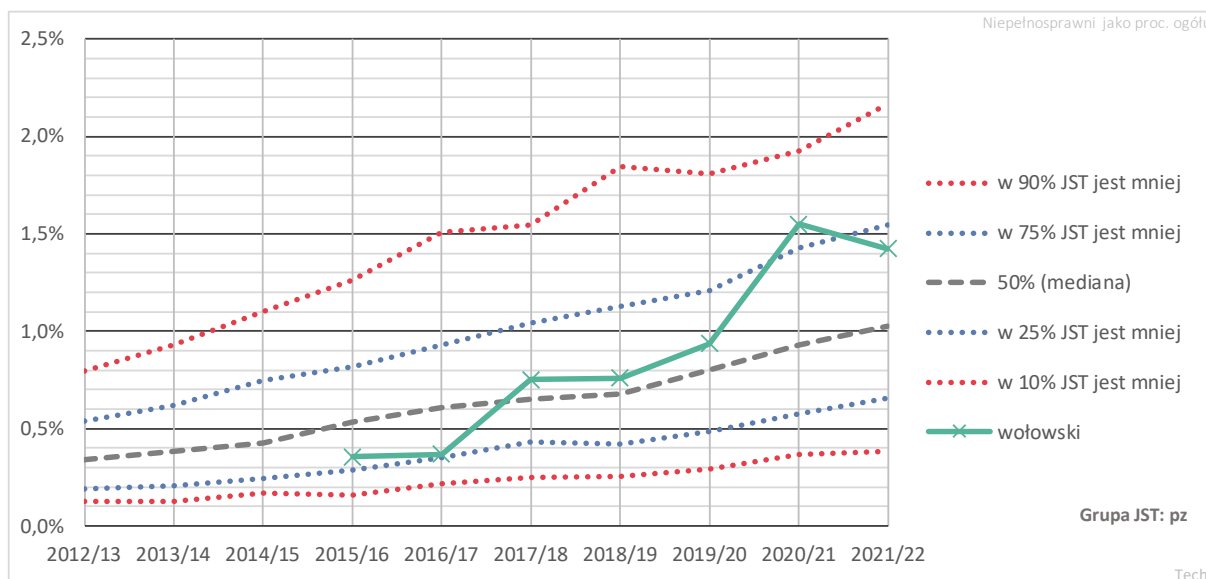
Wykres 100. Liczby uczniów z niepełnosprawnościami w poszczególnych typach szkół ogólnodostępnych

Typ szkoły	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Liceum ogólnokształcące	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Technikum	0	1	0	0	1	1	0	0	0	2	2	4	4	6	10	9
BS I st. / ZSZ	0	0	0	1	1	0	0	2	3	3	4	3	1	9	9	14
Gimnazjum	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Liceum profilowane	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

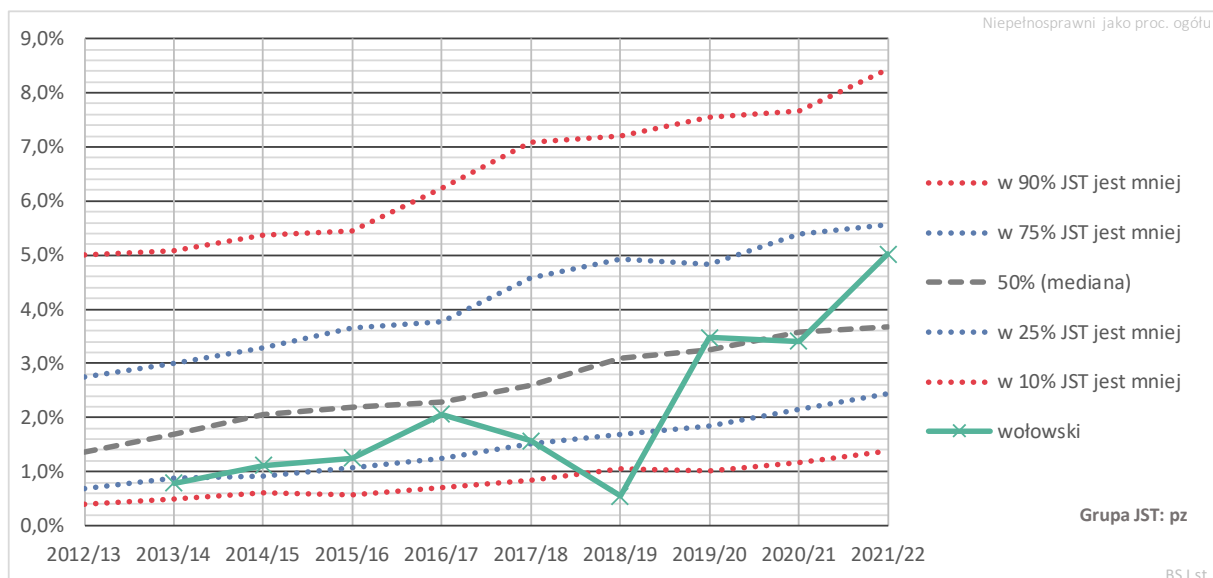
Wykres 101. Procent uczniów z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie uczniów ogólnodostępnych liceów ogólnokształcących dla młodzieży – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 102. Procent uczniów z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie uczniów ogólnodostępnych techników dla młodzieży – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 103. Procent uczniów z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie uczniów ogólnodostępnych BS I st. / ZSZ dla młodzieży – powiat wołowski na tle podobnych JST

10.2. Rodzaje niepełnosprawności w szkołach ogólnodostępnych

Największą grupę wśród uczniów z niepełnosprawnościami stanowią uczniowie z lekką niepełnosprawnością intelektualną. Druga pod względem liczebności jest grupa uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Szybki przyrost liczby uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera może mieć istotny wpływ na koszty utrzymania oświaty. Z tym zaburzeniem wiąże się bowiem potrzeba zatrudniania nauczycieli wspomagających. Choć na takich uczniowie przysługuje bardzo wysoka subwencja (ponad 50 tys. zł rocznie), to jednak w ogromnej większości przypadków nie rekompensuje ona dodatkowych kosztów związanych z ich kształceniem. Jednak liczba etatów nauczycieli zaspokajających specjalne potrzeby uczniów jest w szkołach powiatu wołowskiego stosunkowo mała.

Tabela 50. Uczniowie z niepełnosprawnościami uczęszczających do szkół ogólnodostępnych w podziale na rodzaje niepełnosprawności

Rodzaj niepełnosprawności	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
sprzężona	3	1			1	1								1		
intelektualna lekka				1	1	1	2	2	3	2	3	3	1	4	7	10
autyzm w tym zesp. Aspergera										2	2	2	2	3	5	8
ruchowa w tym afazja												2	2	4	3	3
słabosłyszący					1	1				1	1			2	2	1
zagroż. niedostost. społecz.											1			1	1	2
przewlekłe choroby		2														
razem	3	3	0	1	3	3	2	2	3	5	7	7	5	15	20	25

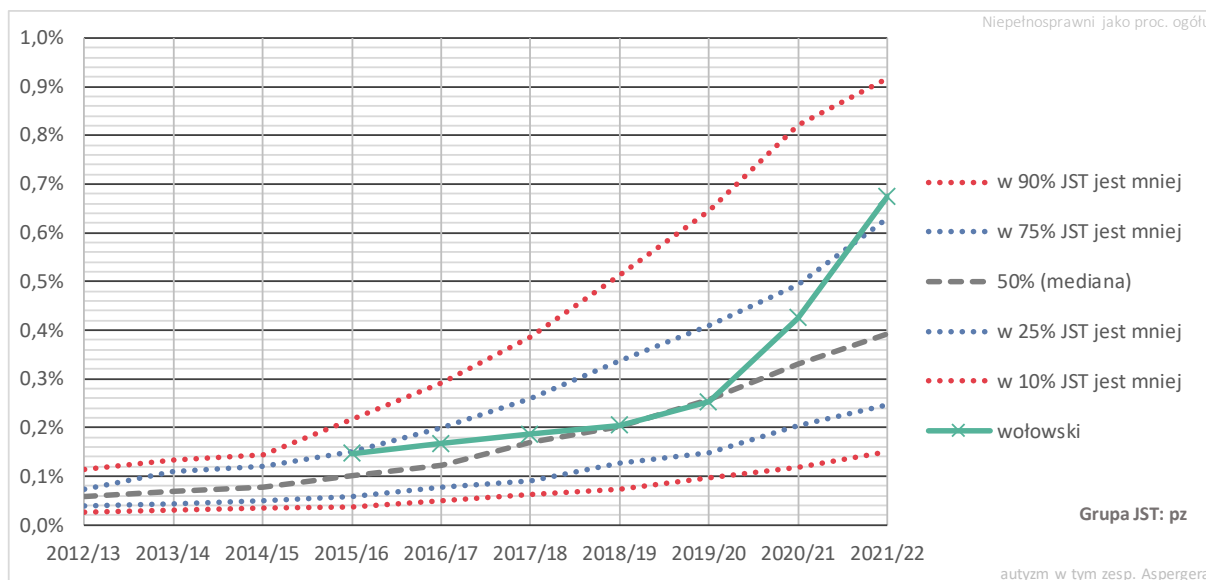
wołowski; brak specyfiki; wołowski;

Tabela 51. Struktura niepełnosprawności uczniów szkół ogólnodostępnych

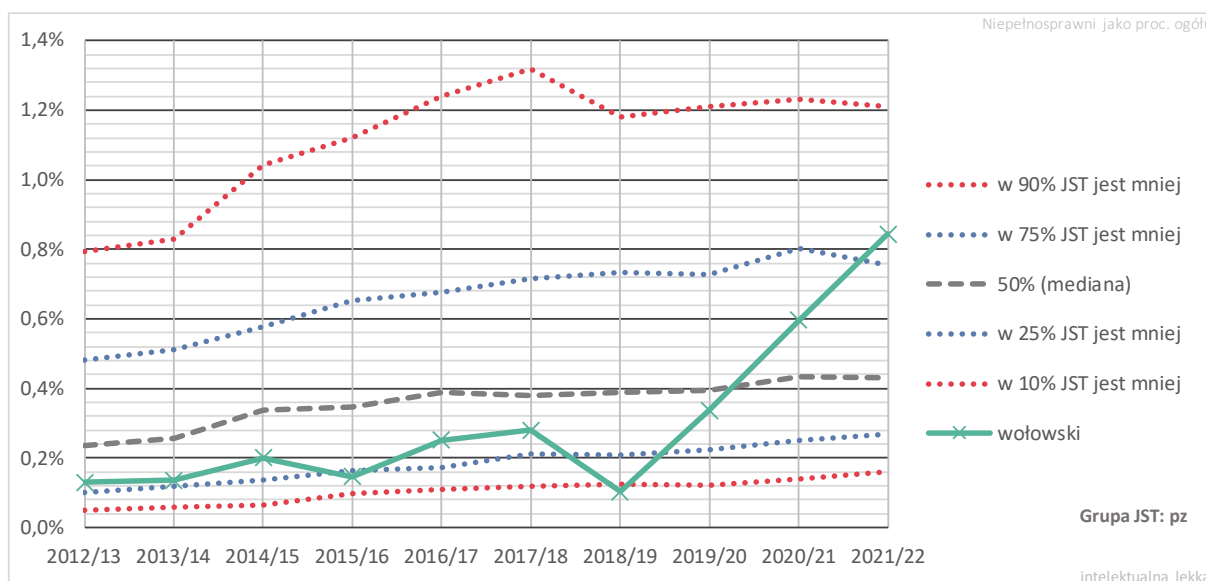
Rodzaj niepełnosprawności	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
sprzężona	100,0%	33,3%			33,3%	33,3%								6,7%		
intelektualna lekka				100,0%	33,3%	33,3%	100,0%	100,0%	100,0%	40,0%	42,9%	42,9%	20,0%	26,7%	35,0%	40,0%
autyzm w tym zesp. Aspergera										40,0%	28,6%	28,6%	40,0%	20,0%	25,0%	32,0%
ruchowa w tym afazja												28,6%	40,0%	26,7%	15,0%	12,0%
słabosłyszący					33,3%	33,3%				20,0%	14,3%			13,3%	10,0%	4,0%
zagroż. niedost. społecz.											14,3%			6,7%	5,0%	8,0%
przewlekłe choroby		66,7%														

wołowski; brak specyfiki

Wykres 104. Procent uczniów z autyzmem w tym zespołem Aspergera w ogólnej liczbie uczniów ogólnodostępnych szkół dla dzieci i młodzieży – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 105. Procent uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim w ogólnej liczbie uczniów ogólnodostępnych szkół dla dzieci i młodzieży – powiat wołowski na tle podobnych JST

11. Szkoły i placówki specjalne

Nietypowe, zwłaszcza dla tak małego powiatu jak powiat wołowski, jest to, że prowadzi on aż trzy zespoły szkół i placówek specjalnych, podczas gdy większość powiatów ziemskich ma tylko po jednym takim zespole.

- Zespół Szkół Specjalnych i Placówek Oświatowych w Wołowie jest typowym zespołem szkół, w którym dominują niepełnosprawności intelektualne różnych stopni (także w sprzężeniach). Obecnie w jego skład wchodzi szkoła podstawowa i szkoła przysposabiająca do pracy.
- Zespół Szkół Specjalnych w Lubiążu funkcjonuje przy szpitalu i składa się ze szkoły podstawowej i liceum ogólnokształcącego, w których uczą się uczniowie z niedostosowaniem społecznym lub zagrożeni niedostosowaniem.
- Zespół Placówek Resocjalizacyjnych w Brzegu Dolnym obejmuje dwa młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowy ośrodek socjoterapii oraz szkołę podstawową.

11.1. Rodzaje niepełnosprawności w szkołach specjalnych

W najczęściej spotykanych szkołach specjalnych (takich jak szkoły wchodzące w skład zespołu w Wołowie, dominują uczniowie z niepełnosprawnościami intelektualnymi (w tym w sprzężeniach). Jednak w powiecie wołowskim, ze względu na nietypową strukturę jego szkolnictwa specjalnego, najwięcej jest uczniów z niedostosowaniem społecznym lub zagrożonych niedostosowaniem.

Tabela 52. Uczniowie z niepełnosprawnościami uczęszczających do szkół specjalnych w podziale na rodzaje niepełnosprawności

Rodzaj niepełnosprawności	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
sprzężona	6	10	9	5	3	4	7	13	19	21	19	17	20	26	26	28
intelektualna lekka	90	76	73	110	62	55	35	23	25	29	32	20	12	10	12	9
autyzm w tym zesp. Aspergera									1	1		1		1	1	3
slaboslyszacy						1		1				1				1
slabowidzacy							2		1	2						
zagroz. niedostost. spolecz.				43	48	78	44	90	118	124	124	122	101	80	90	92
intelekt. umiark. lub znaczna	40	36	32	34	40	41	35	33	27	18	18	19	18	22	21	17
niedostost. spolecz.	133	129	151	106	85	69	83	85	73	80	89	72	56	51	39	44
zaburz. zachowania				33	22	24	28	22	2							
zaburz. psychiczne				19	5	3	1	5								
razem	269	251	265	350	265	275	235	272	266	275	282	252	207	190	189	194

wołowski; specjalna

Tabela 53. Struktura niepełnosprawności uczniów szkół specjalnych

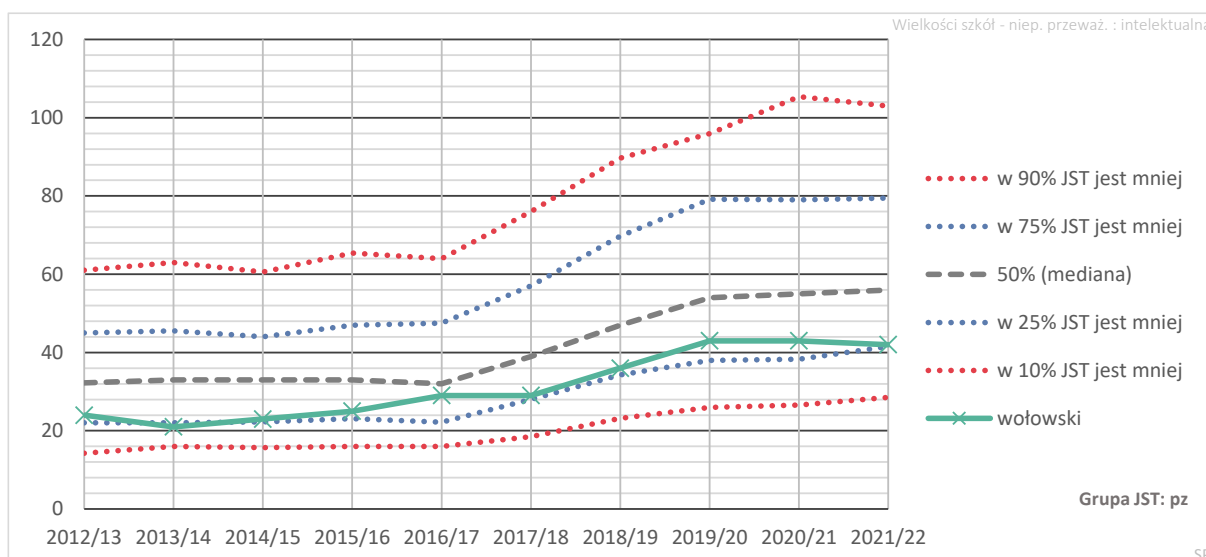
Rodzaj niepełnosprawności	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
sprzężona	2,2%	4,0%	3,4%	1,4%	1,1%	1,5%	3,0%	4,8%	7,1%	7,6%	6,7%	6,7%	9,7%	13,7%	13,8%	14,4%
intelektualna lekka	33,5%	30,3%	27,5%	31,4%	23,4%	20,0%	14,9%	8,5%	9,4%	10,5%	11,3%	7,9%	5,8%	5,3%	6,3%	4,6%
autyzm w tym zesp. Aspergera									0,4%	0,4%		0,4%		0,5%	0,5%	1,5%
slaboslyszacy						0,4%		0,4%				0,4%				0,5%
slabowidzacy							0,9%		0,4%	0,7%						
zagroz. niedostost. spolecz.				12,3%	18,1%	28,4%	18,7%	33,1%	44,4%	45,1%	44,0%	48,4%	48,8%	42,1%	47,6%	47,4%
intelekt. umiark. lub znaczna	14,9%	14,3%	12,1%	9,7%	15,1%	14,9%	14,9%	12,1%	10,2%	6,5%	6,4%	7,5%	8,7%	11,6%	11,1%	8,8%
niedostost. spolecz.	49,4%	51,4%	57,0%	30,3%	32,1%	25,1%	35,3%	31,3%	27,4%	29,1%	31,6%	28,6%	27,1%	26,8%	20,6%	22,7%
zaburz. zachowania				9,4%	8,3%	8,7%	11,9%	8,1%	0,8%							
zaburz. psychiczne				5,4%	1,9%	1,1%	0,4%	1,8%								

wołowski; specjalna

11.2. Zespół Szkół Specjalnych i Placówek Oświatowych w Wołowie

W ZSSiPO w Wołowie uczy się łącznie zaledwie 53 uczniów. Jak wynika z wykresu 106, tylko w ok. ¼ powiatów, które prowadzą podobne szkoły podstawowe, na taką jedną szkołę przypada mniej dzieci. Na dodatek szkoła specjalna przysposabiająca do pracy należy do kilku najmniejszych w kraju (zob. wykres 107).

Wykres 106. Liczba uczniów przypadających na jedną prowadzoną przez samorząd specjalną szkołę podstawową, w której przeważają uczniowie z niepełnosprawnościami intelektualnymi – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 107. Liczba uczniów przypadających na jedną szkołę specjalną przysposabiającą do pracy – powiat wołowski na tle podobnych JST

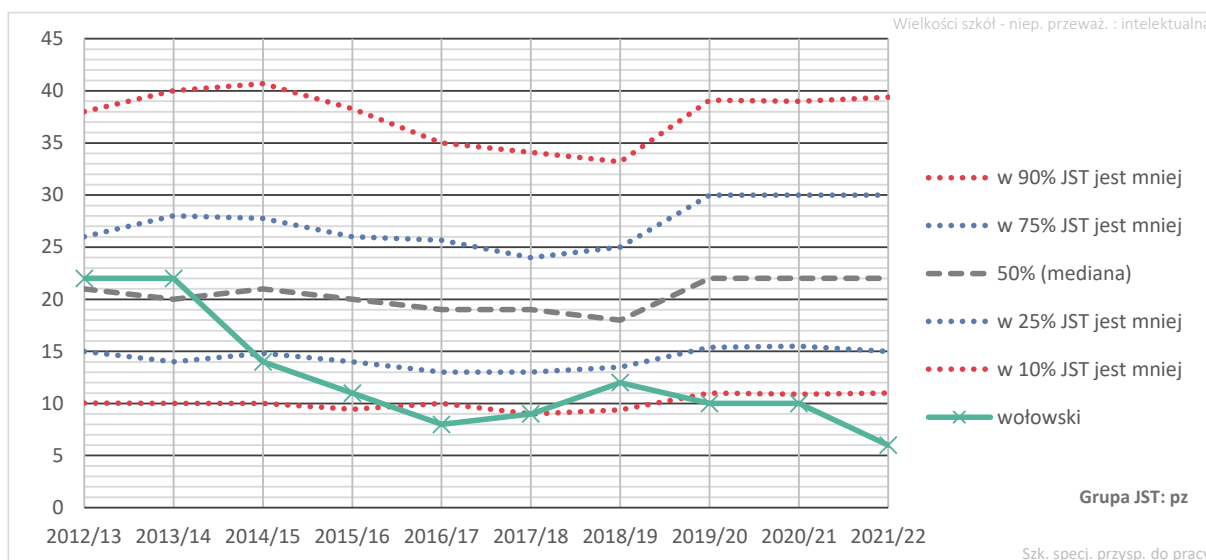

Tabela 54. Liczby uczniów w ZSSiPO w Wołowie

	1	2	3	4	5	6	7	8	Razem
Szkoła podstawowa		6	4	6	6	3	17	5	47
Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	3	3							6
Razem	3	9	4	6	6	3	17	5	53

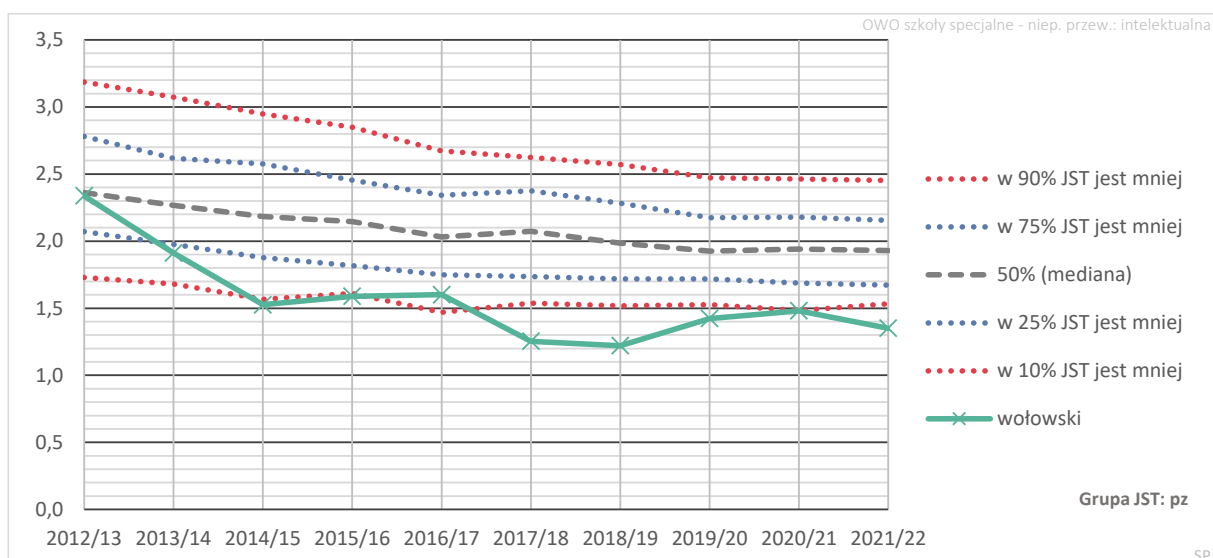
Tabela 55. Liczby oddziałów w ZSSiPO w Wołowie

	1	2	3	4	5	6	7	8	Razem
Szkoła podstawowa		2,00	1,00	2,33	1,83	0,33	4,50	1,00	13
Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	0,50	0,50							1
Razem	0,50	2,50	1,00	2,33	1,83	0,33	4,50	1,00	14

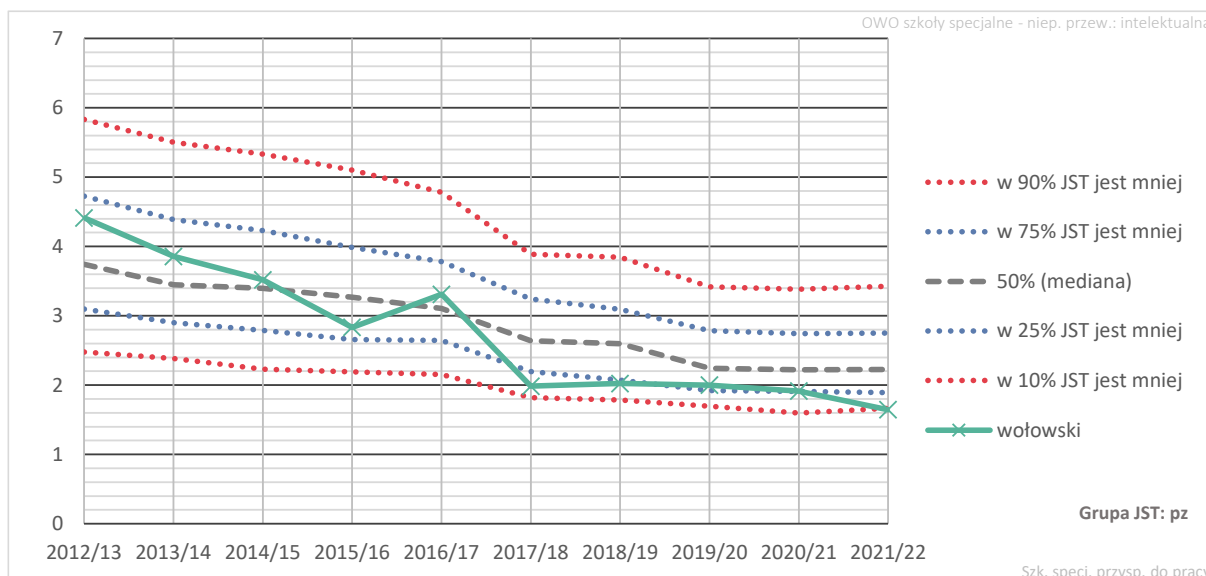
Uczniowie są podzieleni na bardzo małe oddziały, które jednak w ogromnej większości są następnie łączone i zajęcia prowadzone są w grupach międzyoddziałowych, w tym międzyklasowych (łączyjących np. uczniów klasy 4 z uczniami klasy 5). Liczby oddziałów przedstawiono w tabeli poniżej. Ułamkowe liczby oddziałów w tabeli to efekt łączenia dwóch lub trzech oddziałów na różnych poziomach w jeden. Przykładowo, w szkole przysposabiającej do pracy są dwie połówki oddziałów w klasie pierwszej i drugiej, połączone na zajęciach w jeden oddział.

Uwzględniając łączenia oddziałów, średnia liczebność oddziału w ZSSiPO to 3,8, czyli niemal maksymalna dopuszczalna zgodnie z prawem liczba dla oddziałów uczniów w oddziale dla uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym, których w ZSSiPO jest bardzo wielu. Oznacza to, że oddziały w placówce, choć bardzo małe są zorganizowane optymalnie, zgodnie z obowiązującym prawem. Rozsądnie zorganizowane są także grupy świetlicowe, w których realizowanych jest 86 godzin nauczycielskich.

Wykres 108. Liczba uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w prowadzonej przez samorząd specjalnej szkole podstawowej, w której przeważają uczniowie z niepełnosprawnościami intelektualnymi – powiat wołowski na tle podobnych JST

Wykres 109. Liczba uczniów przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy w prowadzonej przez samorząd szkole przysposabiającej do pracy, w której przeważają uczniowie z niepełnosprawnościami intelektualnymi – powiat wołowski na tle podobnych JST

W organizacji zespołu w Wołowie nie widać możliwości zgodnej z prawem rezygnacji z części zajęć. Mimo to, jak wynika z wykresów 108 i 109, organizacja szkół tego zespołu jest bardzo kosztowna (liczby uczniów przypadających na etat należą do najmniejszych w kraju).

11.3. Zespół Szkół Specjalnych w Lubiążu

ZSS L składa się z dwóch bardzo małych szkół przy szpitalu, w których łącznie uczy się (zgodnie z danymi z aneksu listopadowego arkusza) 61 uczniów (zob. tabela poniżej).

Tabela 56. Liczby uczniów w ZSS w Lubiążu

	1	2	3	5	6	7	8	Razem
Liceum ogólnokształcące	17	16	7					40
Szkoła podstawowa				1	5	7	8	21
Razem	17	16	7	1	5	7	8	61

W obu szkołach podziały na grupy występują wyłącznie na zajęciach wychowania do życia w rodzinie, co jest wymagane przez prawo, niezależnie od wielkości oddziałów.

Zajęcia w klasie piątej i szóstej szkoły podstawowej są prowadzone w grupach łączonych, gdyż w klasie piątej jest tylko jeden uczeń.

Nie ma możliwości zgodnego z prawem ograniczenia liczby godzin zajęć lekcyjnych.

Dużą część etatów realizowanych w zespole stanowią etaty zajęć opiekuńczo-wychowawczych, których jest 259 godzin, co przekłada się na niemal 11 etatów nauczycielskich. Uczestniczy w nich 65 uczniów (o czterech więcej niż uczniów szkoły) zorganizowanych w 9 grup, których liczba wynika z wymogów prawa, gdyż dla takich uczniów jak w szkole w Lubiążu grupa nie może być większa niż 8-osobowa.

Dodatkowym utrudnieniem w organizacji grup jest to, że pacjenci szpitala przebywają w dwóch odrębnych oddziałach dla chłopców i dziewcząt co uniemożliwia organizację grup koedukacyjnych, co zresztą byłoby niewskazane także przy jednym oddziale. Nie można także łączyć w jednej grupie uczniów z zaburzeniami psychicznymi oraz uczniów uzależnionych. Z tego powodu, aby minimalizować liczbę grup w dwóch grupach chłopców jest ich po 11, czyli więcej, niż wymagane prawem 8.

W szkole niewiele jest godzin dodatkowych takich jak zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, psychoedukacyjne czy inne zajęcia o charakterze terapeutycznym. Nie ma wcale zajęć rewalidacyjnych dla uczniów, które realizowane są w ramach zajęć w grupach opiekuńczo-wychowawczych.

Z powyższej analizy wynika, że w ZSS w Lubiążu nie da się zgodnie z prawem ograniczyć liczby realizowanych godzin.

Podobnych szkół jest w Polsce bardzo mało, nie ma więc dla nich sensownych danych porównawczych.

11.4. Zespół Placówek Resocjalizacyjnych w Brzegu Dolnym

11.4.1. Analiza organizacji w roku szkolnym 2022/23

Zespół Placówek Resocjalizacyjnych w Brzegu Dolnym składa się z dwóch młodzieżowych ośrodków wychowawczych (dla chłopców w Brzegu Dolnym i dla dziewcząt w Godzięcinie), młodzieżowego ośrodka socjoterapii w Brzegu Dolnym oraz szkoły podstawowej. Ze względu na funkcjonowanie MOW w dwóch budynkach oraz różnicowanie dzieci z MOS i MOW, w praktyce oddziały szkoły podstawowej organizowane są jak w trzech odrębnych szkołach.

Z tego powodu oddziały są niewielkie i bardzo nierównej wielkości (zob. tabela poniżej).

Tabela 57. Liczby uczniów w oddziałach ZOP BD według stanu wykazanego we wrześniowym aneksie do arkusza organizacyjnego.

	4	5	6	7	8	Razem
MOS BD	3	10	12	11	12	48
MOW BD	1	9	10	16	12	48
MOW Godzięcin		1	8	9	14	32
Razem	4	20	30	36	38	128

Tam, gdzie to możliwe organizowane są zajęcia międzyoddziałowe, w tym międzyklasowe (np. dla uczniów klasy 5 i 6 jednocześnie).

W szkole jest realizowanych 29 godzin zajęć o charakterze terapeutycznym, co w tego typu placówce nie wydaje się dużą liczbą.

Dla zajęć realizowanych w szkole nie da się wskazać takich, z których zgodnie z prawem można by zrezygnować.

Niemal 53 etaty nauczycielskie wykazane w arkuszu organizacyjnym placówki to etaty wychowawców. Trzeba jednak koniecznie zauważyć, że ponad 12 takich etatów określono jako vacat. Są to etaty, które mogą być uruchomione, jeśli placówka wykorzysta

wszystkie miejsca, którymi dysponuje. Etatów wychowawców związanych z realnymi osobami jest 40,5 i są one związane z 11 grupami. Jest to liczba grup, która zgodnie z przepisami musi być zorganizowana dla 128 wychowanków (według stanu uczniów szkoły podstawowej wykazanej we wrześniowym aneksie arkusza organizacyjnego), ponieważ grupa nie może być większa niż 12-osobowa.

Aby sprawdzić, czy liczba etatów dla tych realnie funkcjonujących we wrześniu grup jest rozsądna dokonaliśmy rachunku określającego liczbę godzin koniecznych do zapewnienia opieki jednej grupy przez cały dzień, z wyłączeniem sześciu godzin pobytu w szkole przez pięć dni w tygodniu oraz ośmiu godzin nocnych przez siedem dni w tygodniu, w których wychowawców może być mniej (według przepisów jeden wychowawca na 36 wychowanków). Wynik takiego rachunku daje ponad 100 godzin tygodniowo na jedną grupę, czyli 4,19 etatu. Przy jedenastu grupach takich etatów powinno być 46,13. Jest natomiast 40,5. Oznacza to, że w organizacji pracy wykorzystywane są możliwe ograniczenia liczby godzin poprzez łączenia grup w okresach, gdy w ośrodku przebywa mniej wychowanków niż zwykle. Zatem zatrudnienie wychowawców w ZPR BD należy ocenić jako racjonalne.

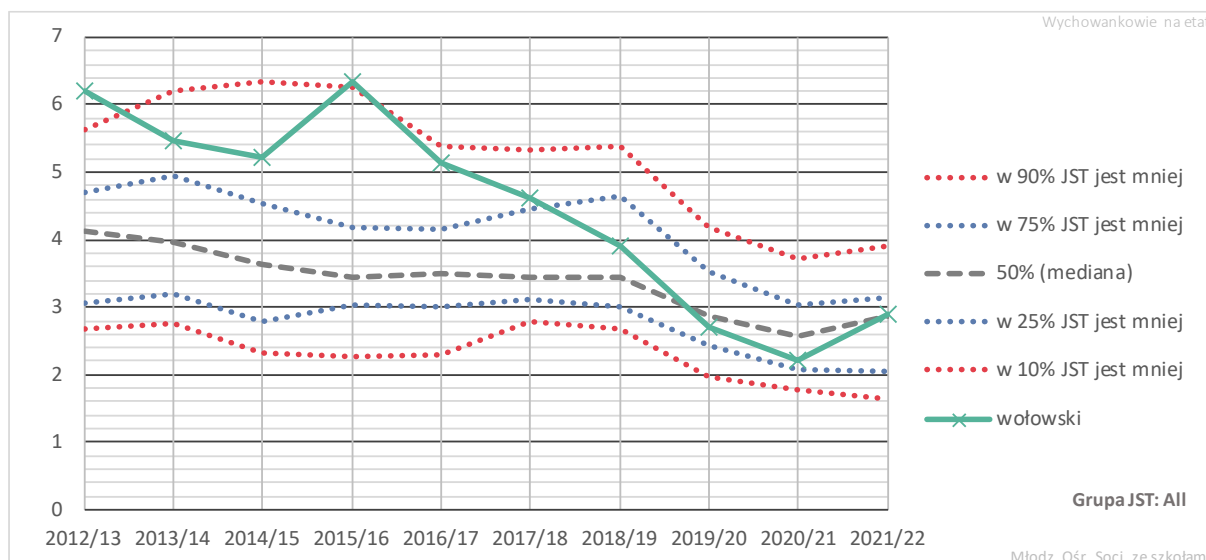
Pewnym problemem z punktu widzenia ponoszonych wydatków jest stary, zabytkowy budynek w Godzięcinie. Trzeba jednak pamiętać, że nie ma prostej metody połączenia obu MOW-ów w jeden, gdyż nie da się bezproblemowo łączyć MOW-u dla dziewcząt z MOW-em dla chłopców, a poza tym budynek w Brzegu Dolnym nie pomieściłby obu funkcjonujących obecnie MOW-ów.

11.4.2. MOS i MOW w ZPR BD na tle innych tego typu placówek

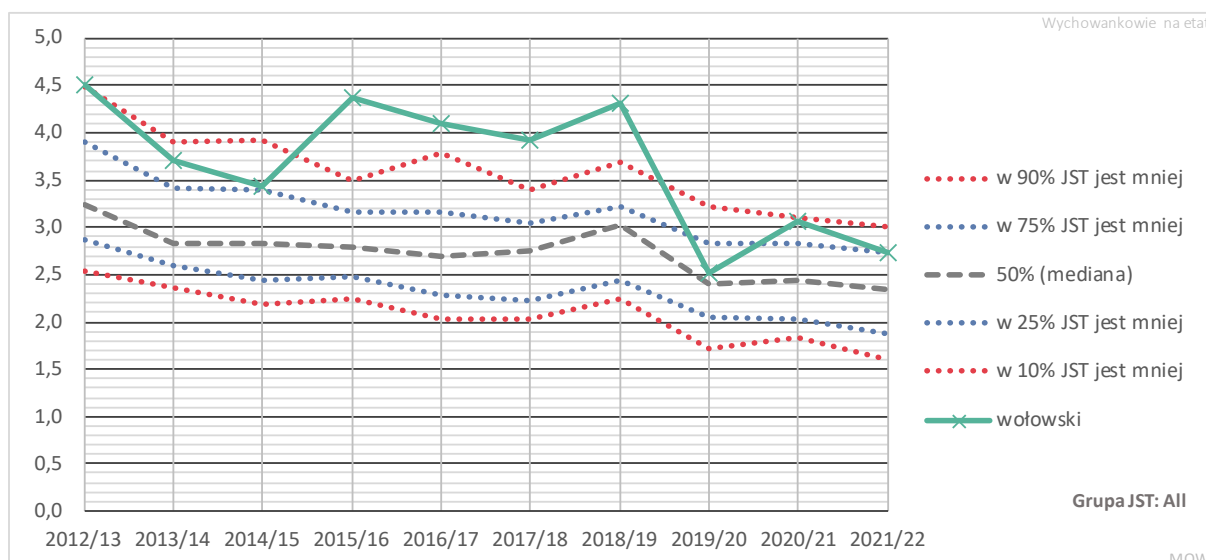
Na poniższych wykresach przedstawiono liczby uczniów przypadających na jeden etat wychowawcy w MOS oraz w MOW-ach (obu łącznie) w powiecie wołowskim w ostatnich latach, na tle wszystkich JST prowadzących placówki tego typu. Widać wyraźnie, że zarówno w MOS jak i w MOW wartość wskaźnika była do roku 2018/19 znacznie wyższa niż w innych jednostkach (czyli były one zorganizowane wyraźnie taniej niż w większości innych JST). W roku 2019/20 nastąpił duży spadek wartości tego wskaźnika zarówno w MOS jak i w MOW. W kolejnych dwóch latach wartość wskaźnika w MOW wzrosła wyraźnie powyżej mediany, a w MOS osiągnęła wartość mediany. Gwałtowne zmiany wartości wskaźnika w ostatnich latach spowodowane były przede wszystkim wpływem pandemii na organizację placówek oraz prawdopodobnie również likwidacja gimnazjów, na co ZPR BD nie miał żadnego wpływu. Niezależnie jednak od zmian wynikających z pandemii i likwidacji gimnazjów widać wyraźnie, że MOW-y w powiecie wołowskim są zorganizowane taniej niż w większości innych powiatów, a MOS utrzymywał się w roku 2021/22 na poziomie mediany.

Choć nie można tego przewidzieć z całą pewnością, to jednak można się spodziewać, że po ustaniu pandemii organizacją ZPR BD będzie w roku 2022 i w latach kolejnych tańsza, niż w trzech poprzednich latach.

Wykres 110. Liczba wychowanków przypadających na jeden etat wychowawcy w młodzieżowym ośrodku socjoterapii – powiat wołowski na tle innych JST prowadzących placówki tego typu¹²

Wykres 111. Liczba wychowanków przypadających na jeden etat wychowawcy w młodzieżowym ośrodku wychowawczym – powiat wołowski na tle innych JST prowadzących placówki tego typu¹³

11.5. Subwencja a wydatki na placówki specjalne

Jak pokazaliśmy w tabeli 12 na stronie 28 łączna kwota dopłaty do subwencji dla placówek specjalnych w roku 2021 wyniosła w powiecie wołowskim niemal 3,3 mln zł. Jednym z powodów zwiększających się dopłat do subwencji w placówkach specjalnych jest ich coraz droższa organizacja objawiająca się spadkiem liczby uczniów przypadających na etat przeliczeniowy nauczyciela (zob. wykresy 109-111). I to nie tylko w powiecie wołowskim, ale w całym kraju.

¹² W 2021 r. 51 powiatów i miast na prawach powiatu prowadziło placówki tego typu.

¹³ W 2021 r. 52 powiaty i miasta na prawach powiatu prowadziło placówki tego typu.

Przyczyn wzrostu kosztów jest kilka. W wypadku MOS-ów i MOW-ów wyraźny jest wpływ likwidacji gimnazjów, który przyczynił się do zmniejszenia liczby wychowanków. Kolejnym czynnikiem, który zmniejszył liczbę wychowanków w młodzieżowych ośrodkach socjoterapii była pandemia koronawirusa. Natomiast w typowych szkołach specjalnych (takich jak w Wołowie) na przestrzeni lat bardzo zmieniła się struktura niepełnosprawności. Zmniejszyła się liczba dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, które można organizować w większe oddziały, a jednocześnie zwiększyła się liczba dzieci z niepełnosprawnościami sprzężonymi (zob. tabele 52 i 53 na stronie 107). Dla zespołu szkół w Łubiążu istotne znaczenie miało także zaprzestanie orzekania zaburzeń psychicznych. Od tego czasu w szkołach tego zespołu uczą się wyłącznie dzieci z niedostosowaniem społecznym lub zagrożone niedostosowaniem. Tymczasem uczniom z zaburzeniami psychicznymi przysługiwała wysoka waga 2,9, podczas gdy waga na uczniów z niedostosowaniem społecznym lub zagrożonych niedostosowaniem należy się waga 1,4.

Bardzo ważną przyczyną zwiększenia dopłat do subwencji w szkołach i placówkach specjalnych były zmiany w algorytmie subwencji oświatowej, które następowały przez wiele lat. W roku 2010 w algorytmie subwencyjnym było 41 wag, w roku 2016 – 50, w 2021 – 72, a w 2022 już 76 (nie licząc obowiązujących od września kilkudziesięciu wag związanych ze standardami zatrudnienia nauczycieli specjalistów). Większa liczba wag subwencyjnych sprawiała, że w systemie rosła liczba uczniów przeliczeniowych.

Tymczasem wartości wag przysługujących uczniom i wychowankom szkół i placówek specjalnych pozostały niezmienione. Na dodatek pojawianie się nowych wag w algorytmie podziału subwencji w wielu wypadkach nie wiązało się z adekwatnym i trwałym wzrostem realnej wielkości całej subwencji. Zatem w warunkach, gdy kwota subwencji przypadającej na jednego ucznia przeliczeniowego (tzw. finansowy standard A) jest wyliczana jako iloraz kwoty przeznaczonej w budżecie państwa na subwencję oświatową i liczby uczniów przeliczeniowych, zwiększanie liczby wag powodowało zmniejszanie realnej wielkości środków przypadających na jednego ucznia lub wychowanka szkoły lub placówki specjalnej.

W efekcie realna wartość subwencji dla szkół i placówek specjalnych stopniowo malała, co jest jedną z przyczyn tego, że coraz częściej subwencja ta nie wystarcza na ich utrzymanie, choć w przeszłości z naddatkiem pokrywała ich potrzeby.

12. Powiatowe Centrum Edukacji i Pomocy Psychologiczno - Pedagogicznej w Wołowie

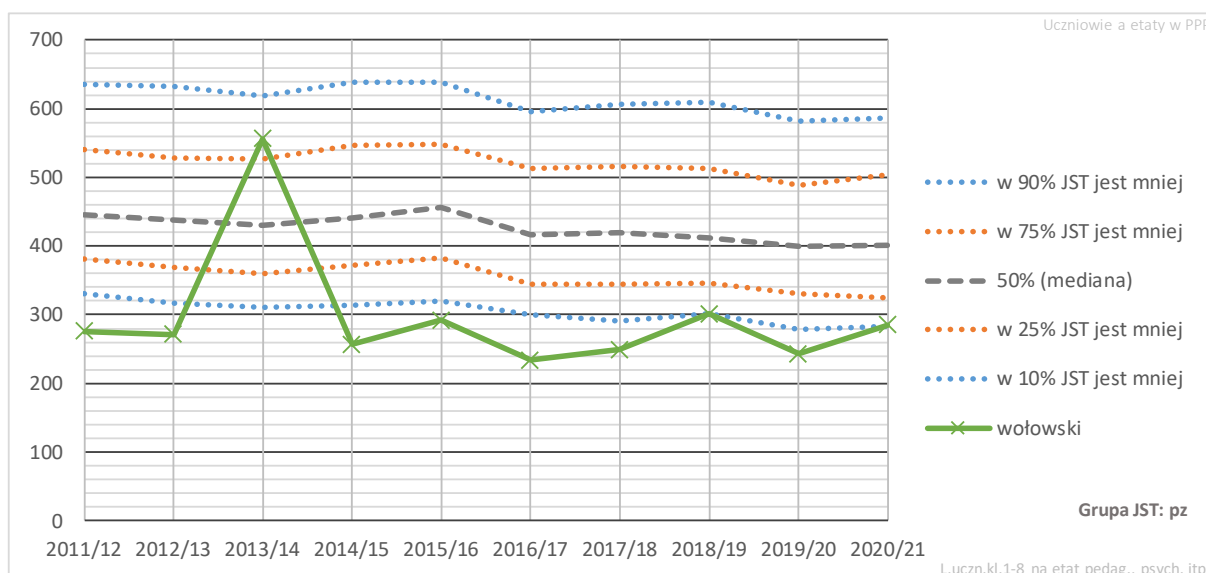
PCEiPPP w Wołowie zatrudnia nauczycieli na 18,6 etatu.

Tabela 58. Etaty nauczycielskie w PCEiPPP

	Liczba etatów nauczycielskich
Biblioteka pedagogiczna	1,6
Obowiązki bibliotekarza	1,6
Placówka doskonalenia nauczycieli	4,0
Obowiązki nauczyciela doradcy metodycznego	4,0
Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	13,0
Obowiązki logopedy	1,5
Obowiązki pedagoga	4,7
Obowiązki psychologa	5,5
Zniżka dyrektora	0,8
Zniżka wicedyrektora	0,5
Razem	18,6

Dla tego typu placówek nie istnieją prawne normy zatrudniania nauczycieli. Ocena poziomu zatrudnienia jest tu w pewnym stopniu możliwa poprzez porównanie z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi w innych powiatach.

Wykres 112. Liczba uczniów uczęszczających do funkcjonujących na terenie powiatu szkół podstawowych i pierwszych dwóch klas gimnazjów, przypadających na jeden etat pedagoga, psychologa, logopedy itp. w poradni psychologiczno-pedagogicznej prowadzonej przez JST – powiat wołowski na tle podobnych JST

Poradnia psychologiczno-pedagogiczna pracuje głównie na rzecz dzieci, które nie są uczniami szkół prowadzonych przez powiat. Dlatego jako bazę do porównań zdecydowaliśmy się przyjąć uczniów wszystkich funkcjonujących na terenie powiatu szkół podstawowych, a w odniesieniu do przeszłości także uczniów pierwszych dwóch klas gimnazjalnych. Uczniów tych zestawiamy z liczbą nauczycielskich etatów

przeliczeniowych pedagogów, psychologów, logopedów itp. specjalistów zatrudnionych w poradni prowadzonej przez powiat.

Z wykresu 112 wynika, że liczba potencjalnych podopiecznych przypadających na jeden etat poradni psychologiczno-pedagogicznej w powiecie wołowskim od wielu lat należy do najniższych w kraju, co sugeruje, że jest ona zorganizowana drożej niż w innych powiatach. Są w Polsce powiaty, w których liczba uczniów szkół podstawowych na terenie powiatu w stosunku do liczby uczniów szkół podstawowych w powiecie jest dwa razy większa. Należy jednak podkreślić, że liczba uczniów określa jedynie liczbę potencjalnych odbiorców usług poradni, a nie jej rzeczywiste obciążenie zadaniami.

13. Nauczyciele

13.1. Etaty przeliczeniowe nauczycieli w analizowanych jednostkach

W tabeli poniżej pokazano liczby etatów przeliczeniowych nauczycieli w poszczególnych jednostkach. Zdecydowanie najwięcej nauczycieli zatrudnia Zespół Placówek Resocjalizacyjnych w Brzegu Dolnym. Wysoki poziom zatrudnienia w tej, dość nietypowej i rzadko spotykanej w powiatach jednostce, jest jednym z powodów, dla których udział wydatków oświatowych w dochodach własnych powiatu wołowskiego jest wyjątkowo wysoki.

Patrząc na liczbę etatów przeliczeniowych w ZPD BD trzeba wiedzieć, że obejmuje ona etaty wakatów przypisanych do grup, które funkcjonują nie w każdym okresie roku szkolnego. Są one uruchamiane wtedy, gdy zachodzi konieczność utworzenia kolejnej grupy. W praktyce zatem średnioroczna liczba realizowanych etatów w ZPR jest niższa, choć trudno dokładnie określić, ile ich faktycznie jest średnio w roku szkolnym.

Z pozostałych jednostek największą jest Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wołowie.

Tabela 59. Liczby etatów przeliczeniowych nauczycieli w poszczególnych jednostkach

Jednostka	Liczba etatów nauczycieli
Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wołowie	54,6
Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Wołowie	27,0
Powiatowe Centrum Edukacji i Pomocy Psychologiczno - Pedagogicznej w Wołowie	18,6
Zespół Placówek Resocjalizacyjnych w Brzegu Dolnym	87,6
Zespół Szkół Specjalnych i Placówek Oświatowych w Wołowie	38,1
Zespół Szkół Specjalnych w Lubiążu	29,5
Zespół Szkół Zawodowych w Brzegu Dolnym	44,5
Zespół Szkół Zawodowych w Wołowie	26,7
Razem	326,6

13.2. Struktura zatrudnienia nauczycieli

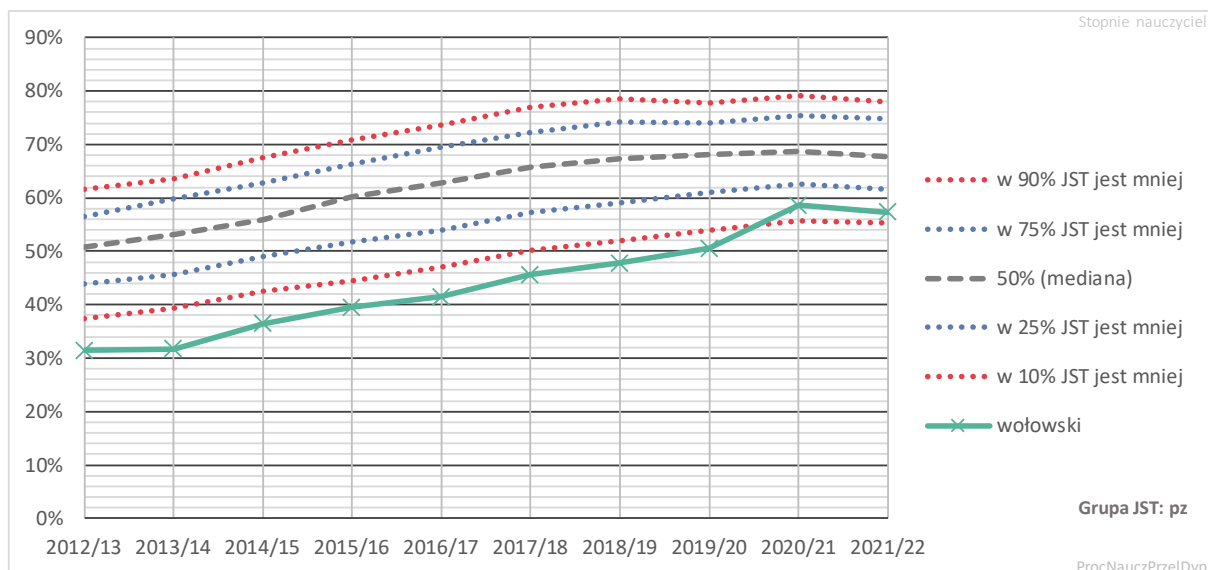
Poniższe wykresy zawierają informacje o strukturze zatrudnienia nauczycieli jednostek oświatowych prowadzonych przez powiat wołowski pod względem stopni awansu zawodowego i wieku.

Podobnie jak w innych JST najliczniejszą grupę stanowią nauczyciele dyplomowani, jednak w powiecie wołowskim ich odsetek jest wyraźnie mniejszy niż w większości podobnych samorządów (choć wyraźnie większy niż jeszcze kilka lat temu). Większe od przeciętnych są natomiast grupy nauczycieli mianowanych i kontraktowych. Nauczycieli stażystów w roku szkolnym 2021/22 było niewiele ponad 1%.

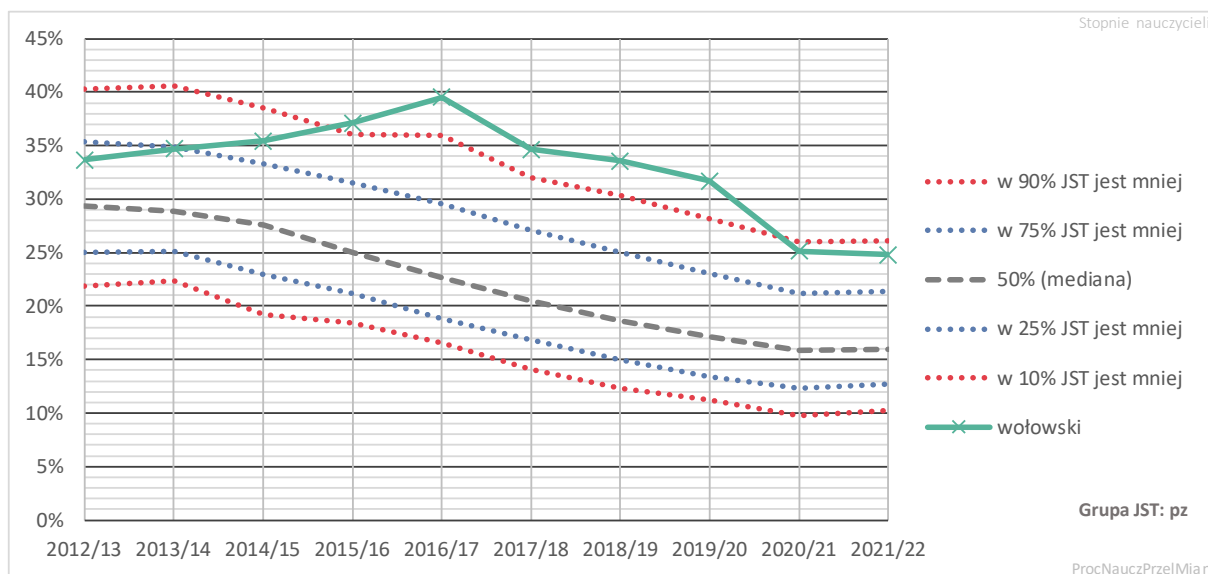
Taki stan rzeczy ma konsekwencje finansowe – nauczyciele dyplomowani są bowiem najlepiej zarabiającą grupą pracowników pedagogicznych. Wprowadzie algorytm podziału subwencji oświatowej uwzględni w pewnym stopniu zróżnicowanie struktur zatrudnienia nauczycieli pod względem stopni awansu w różnych samorządach, ale

w sytuacji, gdy subwencja nie wystarcza na utrzymanie szkół, stosunkowo mały udział nauczycieli dyplomowanych jest korzystny z ekonomicznego punktu widzenia.

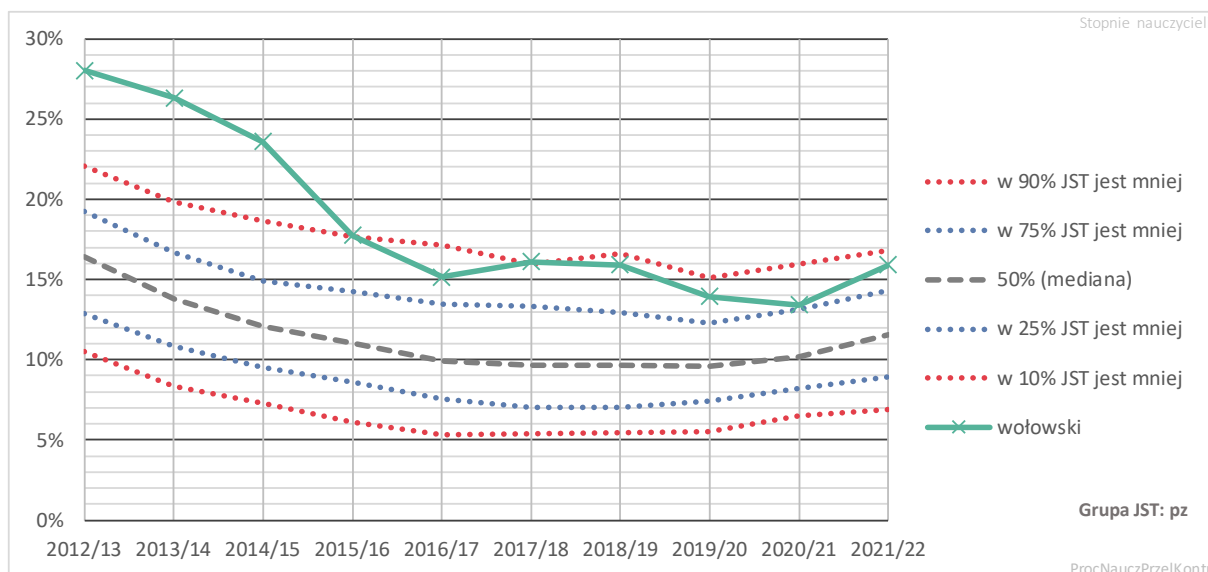
Wykres 113. Procent nauczycieli dyplomowanych – powiat wołowski na tle grupy JST

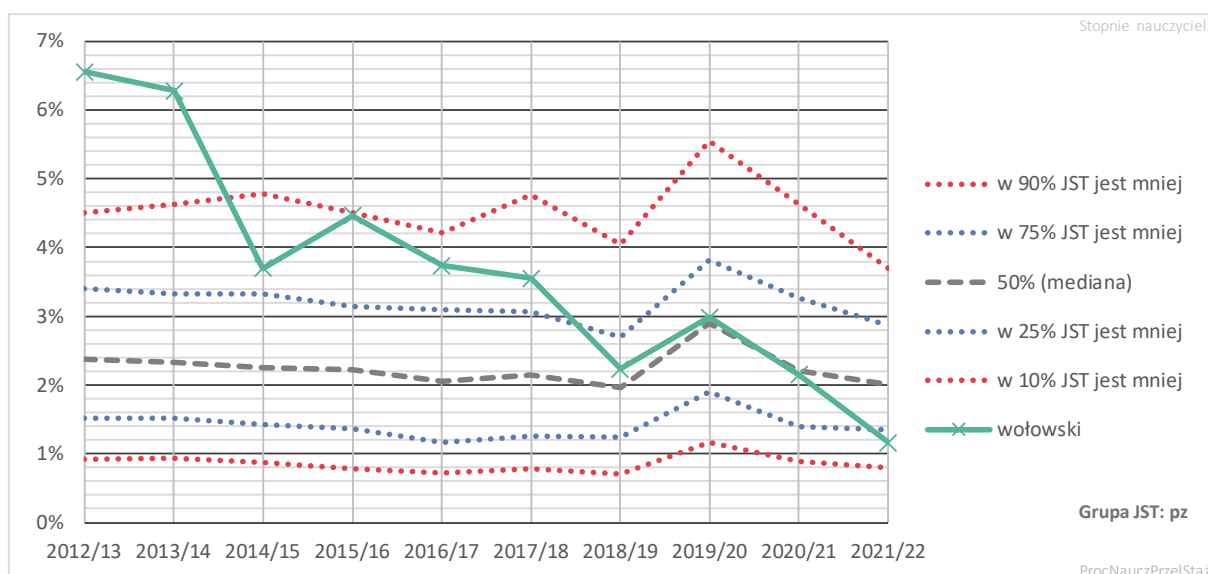
Wykres 114. Procent nauczycieli mianowanych – powiat wołowski na tle grupy JST

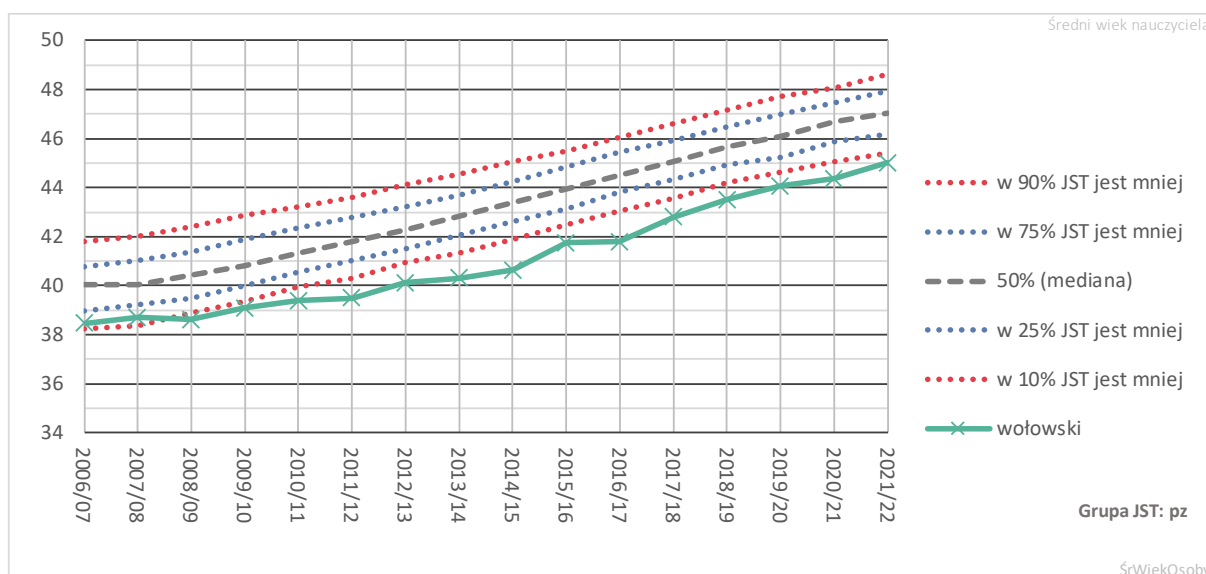
Wykres 115. Procent nauczycieli kontraktowych – powiat wołowski na tle grupy JST

Wykres 116. Procent nauczycieli stażystów – powiat wołowski na tle grupy JST

Wykres 117. Średni wiek nauczyciela – powiat wołowski na tle grupy JST

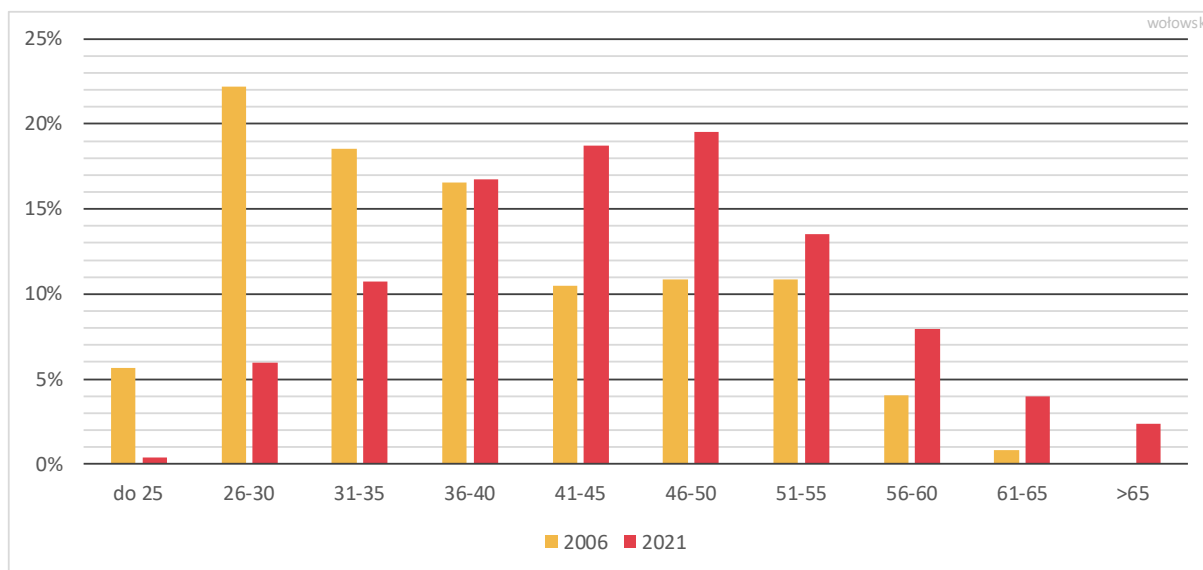

Jak wynika z wykresu 117, od 2006 r., średni wiek nauczyciela w powiatowych jednostkach oświatowych wzrósł o 6 lat. Był i jest on jednak niższy niż w większości podobnych samorządów. Przekłada się to na koszty utrzymania oświaty, gdyż związane jest to z mniejszą średnią wysokością istotnego w oświacie dodatku stażowego¹⁴ oraz wiąże się z wypłacaniem mniejszej liczby nagród jubileuszowych.

Średnia dobrze odzwierciedla ogólny trend zmian, nie pokazuje jednak struktury wieku nauczycieli. Z tego względu na wykresie 118 zamieściliśmy informacje o udziałach nauczycieli należących do poszczególnych pięcioletnich grup wieku w ogólnej liczbie nauczycieli, przy czym zestawiliśmy informacje z dwóch odległych od siebie lat, aby uwidocznic zmiany, które nastąpiły w strukturze wieku w dłuższym okresie.

¹⁴ Wzrost wysokości dodatków stażowych nauczycieli nie jest wprost proporcjonalny do wzrostu ich wieku, gdyż dodatek nie może być większy niż 20% wynagrodzenia zasadniczego. Niemniej wzrost średniego wieku nauczycieli z pewnością powoduje wzrost średniego dodatku stażowego.

Wykres 118. Zmiana struktury wieku nauczycieli

Na wykresie widzimy, że od 2006 roku bardzo ubyło nauczycieli poniżej 35 roku życia, a ogromnie przybyło ich w grupie powyżej 40 lat.

13.3. Urlopy dla poratowania zdrowia

Na koszty wynagrodzeń nauczycieli istotny wpływ mają nauczycielskie urlopy dla poratowania zdrowia. Ich liczba była zmienna w kolejnych latach. Jednak obecnie liczba urlopów jest rekordowo wysoka, co znacząco wpłynie na wydatki oświaty w roku 2022 oraz – w jeszcze większym stopniu – w roku 2023. W powiecie wołowskim w badanym okresie tylko raz (w roku szkolnym 2015/16) odnotowano tak wysoką liczbę nauczycieli przebywających na urloпах dla poratowania zdrowia.

Tabela 60. Liczby nauczycieli przebywających na urloпах dla poratowania zdrowia według stanów z 30 września

Rok szkolny	Liczba osób
2006/07	1
2007/08	1
2008/09	3
2009/10	4
2010/11	2
2011/12	3
2012/13	1
2013/14	5
2014/15	1
2015/16	6
2016/17	2
2017/18	2
2018/19	
2019/20	3
2020/21	4
2021/22	3
2022/23	6

wołowski

14. Administracja i obsługa (AiO)

14.1. Etaty pracowników administracji i obsługi

Tabela 61 przedstawia liczby etatów administracji i obsługi (AiO) w poszczególnych jednostkach oświatowych prowadzonych przez powiat wołowski. Wartości etatów AiO wyrażone są w ujęciu średniorocznym.

Tabela 61. Liczby etatów pracowników administracji i obsługi ogółem

	Administracja	Obsługa - kuchnia	Obsługa - bez kuchni	Razem
CKZiU W	5,00	9,33	8,50	22,83
LO W	1,00	0,00	4,61	5,61
ZSZ BD	3,00	0,00	7,50	10,50
ZSZ W	3,00	0,00	5,00	8,00
PCEiPPP W	4,00	0,00	1,00	5,00
ZPR BD	5,00	2,08	14,66	21,74
ZSS L	1,00	0,00	1,50	2,50
ZSSiPO W	1,00	0,20	12,18	13,38
Razem	23,00	11,62	54,95	89,57

W roku szkolnym 2022/23 we wszystkich jednostkach oświatowych jest blisko 90 etatów AiO. Największą grupę stanowią pracownicy realizujący zadania obsługi (bez kuchni) – łącznie jest to 55 etatów, co stanowi 61,3% wszystkich etatów AiO. Na zadania administracyjne przypadają 23 etaty.

W kolejnych tabelach znajdują się informacje o liczbach etatów poszczególnych grup pracowników administracji i obsługi w podziale na stanowiska. Przedstawione zestawienia dostarczają informacji o poziomie zatrudnienia, jednak nie pozwalają ocenić, czy jest ono optymalne i dostosowane do potrzeb poszczególnych jednostek. Do tego celu niezbędna jest porównawcza analiza wskaźnikowa (zob. *Analiza porównawcza zatrudnienia pracowników administracji i obsługi*).

14.1.1. Administracja

Tabela 62. Liczby etatów pracowników administracji

Jednostka	dyrektor szkoły	Kierownik gospodarczy	Kierownik magazynu	Pomoc administracyjna	Sekretarka	Sekretarz szkoły	Specjalista	Razem
CKZiU W	0,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,00	5,00
LO W	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	1,00
ZSZ BD	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00	0,00	3,00
ZSZ W	0,00	2,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	3,00
PCEiPPP W	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00	1,00	1,00	4,00
ZPR BD	0,00	2,00	0,00	1,00	1,00	1,00	0,00	5,00
ZSS L	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00
ZSSiPO W	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	1,00
Razem	1,00	6,00	1,00	2,00	4,00	8,00	1,00	23,00

Najwięcej etatów administracji wykazano w CKZiU w Wołowie oraz w ZPR w Brzegu Dolnym (po 5 etatów). Pracownicy administracji to przede wszystkim sekretarze szkół i sekretarki oraz kierownicy gospodarczy. W jednej placówce (CKZiU

w Wołowie), oprócz kierownika gospodarczego, zatrudniony jest również kierownik magazynu.

W dwóch jednostkach wykazano po dwa etaty kierownika gospodarczego, przy czym:

- W ZSZ w Wołowie jedna z osób przebywa na długotrwałym zwolnieniu lekarskim, a druga osoba jest zatrudniona na zastępstwo. W rzeczywistości więc zatrudnienie wynosi 1 etat.
- ZPR w Brzegu Dolnym jest zespołem kilku placówek. Zatrudnienie dwóch kierowników gospodarczych wynika z dwóch różnych lokalizacji jednostki.

Zatrudnienie specjalisty (1 etat) w PCEiPPP wynika ze specyfiki tej jednostki. Osoba zatrudniona na tym stanowisku zajmuje się organizacją i koordynacją szkoleń oraz form doskonalenia organizowanych przez PODN.

W ZSZ w Brzegu Dolnym dyrektorem szkoły jest osoba, która nie jest nauczycielem, wykazana jest zatem w grupie pracowników administracji.

Wskazana jest natomiast weryfikacja realizowanych zadań i zasadności utrzymania stanowisk:

- dwóch sekretarzy w ZSZ w Brzegu Dolnym,
- dwóch sekretarek i jednego sekretarza w PCEiPPP.

14.1.2. Obsługa (bez kuchni)

Tabela 63. Liczby etatów pracowników obsługi (bez kuchni)

Jednostka	Dozorca	Kierowca	Kierowca autobusu	Konserwator	Opiekun nocny	Pielęgniarka	Pomoc nauczyciela	Robotnik gospodarczy	Rzemieślnik	Rzemieślnik: mechanik-diagnosta	Specjalista d/s administrowania siecią	Sprzątaczką	St. operator el. monitorów ekranowych	Starszy rzemieślnik	Woźny	Razem
CKZiU W	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	1,00	1,50	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00	8,50
LO W	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,21	0,00	0,00	0,00	0,40	3,00	0,00	0,00	0,00	4,61
ZSZ BD	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,50	0,00	0,00	4,00	1,00	0,00	1,00	7,50
ZSZ W	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,00	0,00	1,00	0,00	5,00
PCEiPPP W	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	1,00
ZPR BD	3,00	2,00	0,00	1,00	2,66	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,00	0,00	0,00	0,00	14,66
ZSS L	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	1,50
ZSiPO W	0,00	0,00	1,26	0,00	0,00	0,00	8,05	0,00	0,00	0,00	0,00	2,50	0,00	0,37	0,00	12,18
Razem	3,00	2,00	1,26	2,50	2,66	2,00	8,26	1,00	2,50	1,50	0,40	24,50	1,00	1,37	1,00	54,95

Najliczniejszą grupą zawodową wśród pracowników obsługi są sprzątaczkę – łącznie zajmują one 24,5 etatu.

W jednej jednostce (ZPR w Brzegu Dolnym) zatrudnione są pielęgniarki, opiekunowie nocni oraz kierowcy. Kierowców zatrudnia się również w ZSiPO w Wołowie. Wynika to ze specyfiki tych placówek.

Obsługą finansowo-księgową szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez powiat wołowski zajmuje się Wydział Finansów i Budżetu, który bezpośrednio podlega skarbnikowi powiatu.

14.1.3. Kuchnia

Tabela 64. Liczby etatów pracowników kuchni

	Kierownik stołówki	Kucharz	Pomoc kuchenna	Razem
CKZiU W	2,00	2,00	5,33	9,33
ZPR BD	0,00	0,00	2,08	2,08
ZSSiPO W	0,00	0,00	0,20	0,20
Razem	2,00	2,00	7,62	11,62

Własną kuchnię posiada tylko jedna placówka tj. CKZiU w Wołowie, która zaopatruje w posiłki następujące powiatowe jednostki organizacyjne:

- Zespół Placówek Resocjalizacyjnych w Brzegu Dolnym (w tym także Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Godzięcinie) – wyżywienie całodzienne;
- Zespół Szkół Specjalnych i Placówek Oświatowych w Wołowie – tylko obiady;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Wołowie – tylko obiady;
- Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą typu Socjalizacyjnego w Wołowie – wyżywienie całodzienne.

Praca kuchni odbywa się tu w trybie 7-dniowym:

- od poniedziałku do czwartku w systemie dwuzmianowym,
- w pozostałe dni w systemie jednozmianowym.

Z wyżywienia całodziennego korzystają uczniowie w bursie, uczniowie uczestniczący w kursach oraz – tymczasowo – uchodźcy z Ukrainy. Uczniowie CKZiU korzystają tylko z obiadów.

Średnia liczba wydanych posiłków w wrześniu 2022 r. wynosiła:

- 142 śniadania,
- 196 obiadów,
- 144 kolacje.

W arkuszu organizacyjnym wykazano dwa etaty kierownika stołówki. Z uzyskanych wyjaśnień wynika, że jedna z osób na tych etatach, która zgodnie z arkuszem do 10 października 2022 r. przebywała na urlopie rodzicielskim, przeszła na urlop wychowawczy, zatem obecnie w CKZiU obowiązki kierownika stołówki realizuje jedna osoba w wymiarze jednego etatu.

Mając na uwadze powyższe wyjaśnienia, poziom zatrudnienia w kuchni należy uznać za racjonalny.

Personel kuchenny ZPR w Brzegu Dolnym zatrudniony jest do wydawania posiłków. Posiłki są wydawane 7 dni w tygodniu przez cały rok kalendarzowy 3 razy dziennie (śniadanie, obiad, kolacja).

Wszyscy wychowankowie ZPR korzystają z pełnego wyżywienia w związku z tym, że placówki są całodobowe i całoroczne. Z pełnego wyżywienia korzysta średnio 100 – 129 wychowanków. Liczba korzystających jest zmienna (liczby wychowanków

kierowanych do placówek zmieniają się w ciągu roku, jak również podczas świąt, ferii, wakacji czy weekendów).

W ZSSiPO w Wołowie 36 uczniów korzysta z obiadów przywożonych z CKZiU w Wołowie`.

ZSS w Lubiążu jest szkołą działającą przy Wojewódzkim Szpitalu Dla Psychiczenie i Nerwowo Chorych w Lubiążu. Wyżywienie uczniów-pacjentów zapewnia szpital.

Uczniowie pozostałych placówek nie otrzymują żadnych posiłków.

14.2. Analiza porównawcza zatrudnienia pracowników administracji i obsługi

Interpretacja wskaźników przedstawionych w tym rozdziale jest następująca: im wyższa jest wartość wskaźnika w danej jednostce, tym wyższe jest obciążenie zadaniami, a zatem niższe jednostkowe koszty zatrudnienia.

Analizę zależności pomiędzy liczbą etatów administracji i obsługi a liczbą etatów nauczycielskich/liczbą uczniów w poszczególnych jednostkach przedstawiają wskaźniki zaprezentowane w tabelach 65-67. Z obliczeń wyłączono: etaty kuchni, etat dyrektora szkoły w ZSZ w Brzegu Dolnym oraz jeden etat kierownika gospodarczego w ZSZ w Wołowie (jedna z osób na tym stanowisku pracuje w ramach umowy na zastępstwo osoby przebywającej na długotrwałym L4, w praktyce więc zatrudnienie wynosi jeden etat mimo, że w arkuszu wykazane są dwa etaty).

Do wyznaczenia wartości średnich wzięto pod uwagę tylko ogólnodostępne szkoły i zespoły szkół. Placówki specjalne oraz PCEiPPP należy rozpatrywać odrębnie ze względu na ich specyfikę oraz różnorodność innych obowiązków wykonywanych w ramach zadań administracyjno-obsługowych.

Tabela 65. Liczba etatów nauczycieli i liczba uczniów przypadających na etat administracji i obsługi (bez kuchni)

Jednostka	Liczba etatów nauczycielskich na etat AiO (bez kuchni)	Liczba uczniów na etat AiO (bez kuchni)
CKZiU W	4,04	35
LO W	4,81	40
ZSZ BD	4,68	46
ZSZ W	3,82	39
Szkoły razem	4,29	40
PCEiPPP W	3,72	
ZPR BD	4,45	7
ZSS L	11,82	22
ZSSiPO W	2,89	4

Liczby etatów nauczycielskich przypadających na etat AiO w ogólnodostępnych szkołach i zespołach szkół różnią się w poszczególnych jednostkach i wahają się od 3,82 w ZSZ w Wołowie do 4,81 w LO w Wołowie. Z analizy porównawczej wynika, że najtaniej administrację i obsługę zorganizowano w LO w Wołowie oraz w ZSZ w Brzegu Dolnym. W dwóch pozostałych jednostkach wartości wskaźników są znacząco niższe od średniej. Porównując średnią z innymi samorządami, dla których

przeprowadzaliśmy podobne analizy, można stwierdzić, że znajduje się ona na typowym, przeciętnym poziomie.

Analiza drugiego wskaźnika tj. liczby uczniów na etat AiO, pokazuje podobne zależności. Najtańszą jest organizacja AiO w ZSZ w Brzegu Dolnym, zaś wskaźnik dla LO w Wołowie jest równy wartości średniej. Najdroższą jest organizacja AiO w CKZiU w Wołowie.

Tabela 66. Liczba etatów nauczycieli i liczba uczniów przypadających na etat administracji

Jednostka	Liczba etatów nauczycielskich na etat administracji	Liczba uczniów na etat administracji
CKZiU W	10,91	94
LO W	27,00	223
ZSZ BD	22,24	221
ZSZ W	13,36	137
Szkoły razem	15,27	141
PCEiPPP W	4,65	
ZPR BD	17,51	26
ZSS L	29,55	55
ZSSiPO W	38,11	53

Analiza wskaźników liczb etatów nauczycielskich/uczniów przypadających na etat administracji również wskazuje, że realizacja zadań administracji najdrożej zorganizowana jest w CKZiU w Wołowie oraz w ZSZ w Wołowie (uzyskano tu najniższe wartości wskaźników). W CKZiU w Wołowie jest aż 5 etatów administracji, podczas gdy w LO w Wołowie jest to tylko jeden etat sekretarza szkoły.

Tabela 67. Liczba etatów nauczycieli i liczba uczniów przypadających na etat obsługi (bez kuchni)

Jednostka	Liczba etatów nauczycielskich na etat obsługi	Liczba dzieci/uczniów na etat obsługi
CKZiU W	6,42	56
LO W	5,86	48
ZSZ BD	5,93	59
ZSZ W	5,34	55
Szkoły razem	5,96	55
PCEiPPP W	18,59	
ZPR BD	5,97	9
ZSS L	19,70	37
ZSSiPO W	3,13	4

Z kolei analiza zatrudnienia pracowników obsługi (z wyłączeniem kuchni) wskazuje na znacznie mniejsze zróżnicowanie poziomu zatrudnienia niż w grupie pracowników administracji.

14.2.1. Sprzątanie

W tabeli 68 pokazano liczby metrów kwadratowych powierzchni do sprzątania przypadające na jeden etat sprzątania (stanowisko: sprzątaczką) w poszczególnych jednostkach.

Do wyznaczenia wartości średniej wzięto pod uwagę tylko ogólnodostępne szkoły i zespoły szkół. Placówki specjalne oraz PCEiPPP należy rozpatrywać odrębnie ze względu na ich specyfikę i różnorodność innych zadań wykonywanych przez osoby sprzątające.

Tabela 68. Liczba metrów kwadratowych przypadających na jeden etat sprzątania

	Liczba etatów sprzątania	Powierzchnia do sprzątania	Liczba m ² na etat sprzątania
CKZiU W	5,00	5 774	1 155
LO W	3,00	2 250	750
ZSZ BD	4,00	3 794	949
ZSZ W	4,00	2 319	580
Szkoły razem	16,00	14 137	884
PCEiPPP W	1,00	604	604
ZPR BD	4,00	4 657	1 164
ZSS L	1,00	613	613
ZSSiPO W	2,50	783	313

Z naszego doświadczenia wynika, że 884 m², jakie średnio przypada na jeden etat sprzątania w wołowskich szkołach i zespołach szkół to wartość nieco wyższa od standardowej. W samorządach najczęściej spotykanymi są wartości w zakresie 700-800 m² powierzchni do sprzątania na etat. Warto zwrócić uwagę na znacząco niższe niż w pozostałych szkołach i zespołach szkół obciążenie zadaniami sprzątania w ZSZ w Wołowie, gdzie do sprzątania 2,3 tys. m² zatrudniane są aż 4 osoby sprzątające.

Pracownicy ZSZ w Brzegu Dolnym w ramach swoich obowiązków mają również sprzątanie pomieszczeń Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, znajdującej się na parterze budynku szkoły (powierzchnia wskazana w tabeli obejmuje również powierzchnię zajmowaną przez PPP).

ZSSiPO w Wołowie

Z wyjaśnień dyrektora ZSSiPO w Wołowie wynika, że personel sprzątający wykonuje w tej placówce również zadania opiekuńcze. Z uwagi na niskie umiejętności oraz ograniczenia fizyczne uczniów wymagane jest częste, bieżące sprzątanie sanitariatów oraz części wspólnych. Personel sprzątający angażowany jest również do pomocy w trakcie spożywania posiłków przez uczniów oraz do opieki w trakcie przemieszczania się w szkole.

ZPR w Brzegu Dolnym

Z kolei w ZPR w Brzegu Dolnym, który mieści się w dwóch obiektach (3383,75 m² Brzeg Dolny oraz 1272,79 m² Godzięcinie), oprócz sprzątania wszystkich pomieszczeń do zadań osób sprzątających należy wykonywanie takich czynności jak pranie pościeli, koców, kołder i odzieży wychowanków. Po południu osoby sprzątające pełnią

dodatkowo funkcję portiera, a podczas nieobecności pracowników kuchni są zatrudniane w kuchni w ramach zastępstw doraźnych.

14.3. Podsumowanie

Przedstawiona analiza porównawcza wskazuje na racjonalny poziom zatrudnienia pracowników administracji i obsługi, mierzony średnimi wartościami wskaźników, choć pomiędzy poszczególnymi jednostkami występuje istotne zróżnicowanie w obciążeniu pracą w badanych grupach zawodowych.

Weryfikacji wymaga zatrudnienie pracowników administracji w CKZiU w Wołowie oraz w ZSZ w Wołowie. Analiza pokazała, że poziom zatrudnienia tej grupy pracowników jest wysoki (uzyskano tu najniższe wartości wskaźników).

Na uwagę zasługuje też znacząco niższe niż w pozostałych szkołach/zespołach szkół obciążenie zadaniami sprzątaniami w ZSZ w Wołowie, gdzie do sprzątaniami 2,3 tys. m² zatrudniane są aż 4 osoby sprzątające.

15. Prognoza liczb uczniów i oddziałów oraz obciążenia obiektów szkolnych

Prognozy zamieszczone w tym rozdziale dotyczą ogólnodostępnych szkół dla młodzieży prowadzonych przez powiat wołowski.

15.1. Absolwenci gimnazjów i ośmioletnich szkół podstawowych a uczniowie rozpoczynający naukę w szkołach prowadzonych przez powiat wołowski

Migracje oświatowe, czyli przechodzenie uczniów do szkół poza JST, w której mieszkają, są zjawiskiem naturalnym i praktycznie nieuniknionym. Jednak bilans tych migracji, tzn. fakt, czy w ostatecznym rozrachunku przepływy uczniów się równoważą, czy też są wyraźnie nie zrównoważone, może mieć duże znaczenie dla funkcjonowania lokalnej oświaty i musi być uwzględniony w prognozach. Trzeba też pamiętać, że niektórzy uczniowie szkół szczebla gminnego wybierają szkoły niepubliczne lub prowadzone przez inne JST.

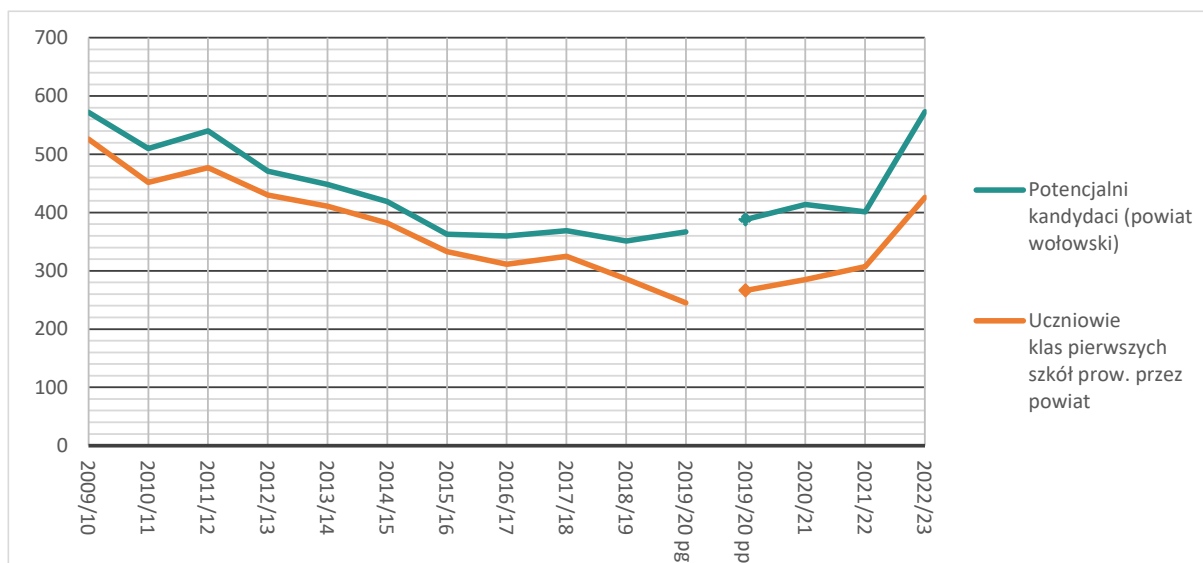
Tabela i wykresy zamieszczone w niniejszym podrozdziale zawierają porównanie liczb uczniów w ostatnich klasach ogólnodostępnych gimnazjów oraz ośmioletnich szkół podstawowych z liczbami uczniów w pierwszych klasach prowadzonych przez powiat wołowski ogólnodostępnych liceów, techników i zasadniczych szkół zawodowych / branżowych szkół I stopnia dla młodzieży¹⁵.

Tabela 69. Uczniowie ostatnich klas ogólnodostępnych gimnazjów i ośmioletnich szkół podstawowych z terenu powiatu wołowskiego w poprzednim roku szkolnym a uczniowie klas pierwszych ogólnodostępnych szkół dla młodzieży prowadzonych przez powiat wołowski

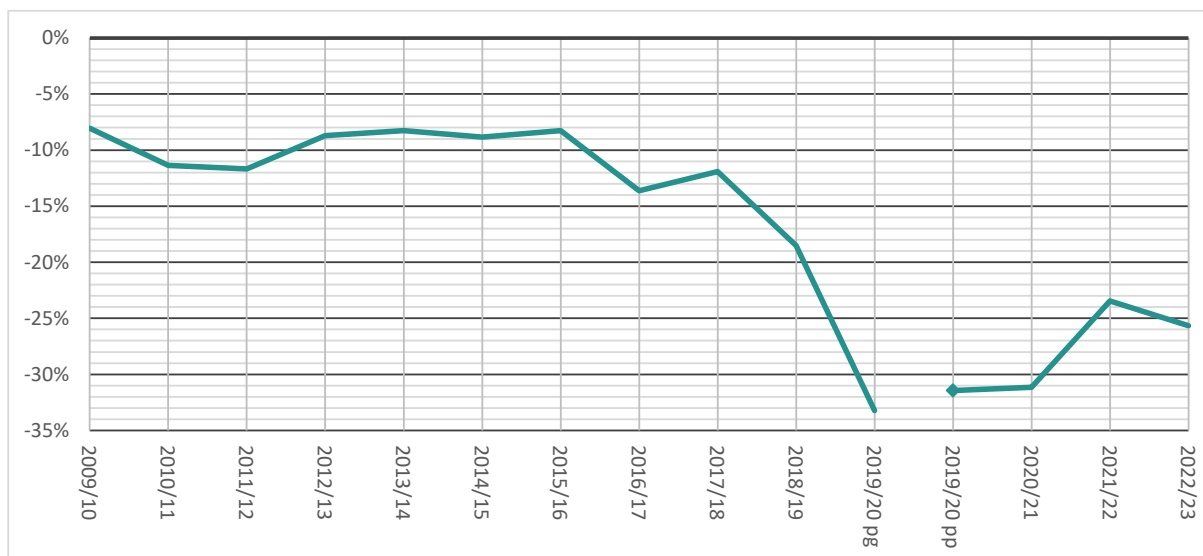
Rok szkolny	Potencjalni kandydaci (powiat wołowski)	Uczniowie klas pierwszych szkół prow. przez powiat	Różnica	Różnica w procentach
2009/10	572	526	-46	-8,0%
2010/11	510	452	-58	-11,4%
2011/12	540	477	-63	-11,7%
2012/13	471	430	-41	-8,7%
2013/14	448	411	-37	-8,3%
2014/15	419	382	-37	-8,8%
2015/16	363	333	-30	-8,3%
2016/17	360	311	-49	-13,6%
2017/18	369	325	-44	-11,9%
2018/19	351	286	-65	-18,5%
2019/20 <i>pg</i>	367	245	-122	-33,2%
2019/20 <i>pp</i>	388	266	-122	-31,4%
2020/21	414	285	-129	-31,2%
2021/22	401	307	-94	-23,4%
2022/23	573	426	-147	-25,7%

¹⁵ Dla roku 2019/20 oznaczenie *pg* dotyczy trzecich klas gimnazjów i pierwszych klas szkół ponadgimnazjalnych, a oznaczenie *pp* – ósmych klas szkół podstawowych i pierwszych klas szkół ponadpodstawowych.

Wykres 119. Uczniowie ostatnich klas ogólnodostępnych gimnazjów i ośmioletnich szkół podstawowych z terenu powiatu wołowskiego w poprzednim roku szkolnym a uczniowie klas pierwszych ogólnodostępnych szkół dla młodzieży prowadzonych przez powiat wołowski

Wykres 120. Bilans relacji między liczbami uczniów ostatnich klas ogólnodostępnych gimnazjów i ośmioletnich szkół podstawowych z terenu powiatu wołowskiego w poprzednim roku szkolnym a liczbą uczniów klas pierwszych ogólnodostępnych szkół dla młodzieży prowadzonych przez powiat wołowski (w procentach)

Absolvenci ostatnich klas szkół szczebla gminnego to potencjalni kandydaci do szkół prowadzonych przez powiat. Na przestrzeni lat objętych analizą ich liczba zawsze była większa od liczby uczniów w pierwszych klasach szkół powiatu wołowskiego. Oznacza to, że bilans migracji był ujemny. Jednak do roku 2017/18 bilans ten nie spadał poniżej -15%. Sytuacja gwałtownie pogorszyła się w roku 2019/20 gdy gmina Brzeg Dolny ponownie uruchomiła drugie liceum ogólnokształcące w tym mieście, które wcześniej było szkołą powiatową. Od razu stało się ono bardzo silną konkurencją dla prowadzonego przez powiat liceum w Zespole Szkół Zawodowych

w Brzegu Dolnym. Od kilku lat nie więcej niż $\frac{3}{4}$ absolwentów szkół podstawowych z terenu powiatu kontynuuje naukę w szkołach prowadzonych przez powiat wołowski i trudno się spodziewać poprawy tego stanu rzeczy w przyszłości.

15.2. Uwarunkowania prognozowania liczb uczniów

Źródłami danych bazowych do prognozy liczb uczniów w jednostkach oświatowych prowadzonych przez samorząd są:

- *Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030* sporządzona przez Główny Urząd Statystyczny;
- dane o liczbach mieszkańców wg pojedynczych roczników z Banku Danych Lokalnych GUS;
- dane o liczbach uczniów zgłoszonych do systemu informacji oświatowej.

Z perspektywy prognozy liczby uczniów szkół prowadzonych przez powiat istotne są przede wszystkim zmiany liczby absolwentów szkół podstawowych, a w dłuższej perspektywie zmiany liczb 6- i 7-latków rozpoczynających naukę na terenie powiatu. Szacujemy je na podstawie danych o rzeczywistych wielkościach poszczególnych roczników w wieku od 0 do 7 lat oraz prognozy urodzeń sporządzonej przez GUS. Przyjmujemy przy tym, że zmiany wielkości poszczególnych roczników w kolejnych latach odpowiadają średnim zmianom z okresu 10 lat poprzedzających prognozę.

Liczb uczniów klas starszych szacujemy na podstawie liczb uczniów klas młodszych w poprzednich latach.

Przy sporządzaniu prognozy należy uwzględnić wiele dodatkowych czynników, np. fakt, że niektórzy potencjalni uczniowie będą uczęszczać do jednostek prowadzonych przez podmioty inne niż JST, której dotyczy prognoza, w tym niepublicznych lub poza daną JST. Czynniki tego typu są trudne do przewidzenia, każda prognoza obciążona jest więc ryzykiem błędów związanych z ewentualną utratą aktualności przyjętych przy jej budowaniu założeń. Trzeba się też liczyć z możliwością zmiany trendów demograficznych, które zdezaktualizują bazową prognozę urodzeń lub współczynniki zmian wielkości poszczególnych roczników w kolejnych latach.

15.3. Prognoza liczby uczniów w ogólnodostępnych szkołach dla młodzieży prowadzonych przez powiat wołowski

Przygotowując prognozę liczby uczniów w szkołach powiatu wołowskiego, założyliśmy, że w kolejnych latach:

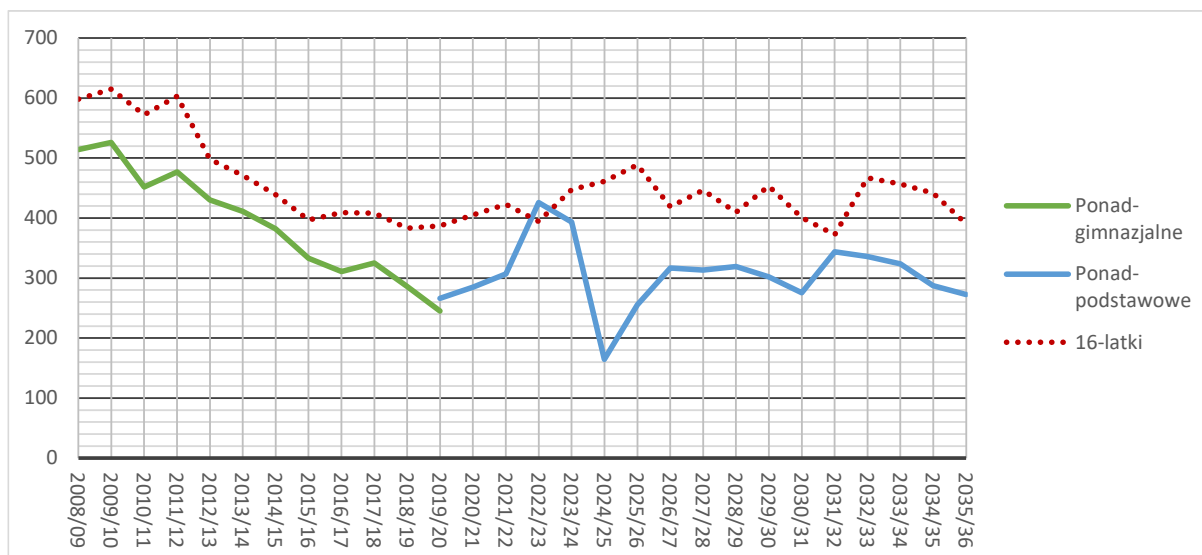
- Odsetek dzieci, które będą rozpoczynać naukę w wieku 6 lat wynosić będzie 2,5% (podobnie jak w roku szkolnym 2020/21)¹⁶.

¹⁶ W odniesieniu do sumy sześciolatków z danego roku, które rozpoczną naukę w szkołach podstawowych na terenie powiatu oraz liczby dzieci z tego samego rocznika, które naukę rozpoczną jako siedmiolatkowie.

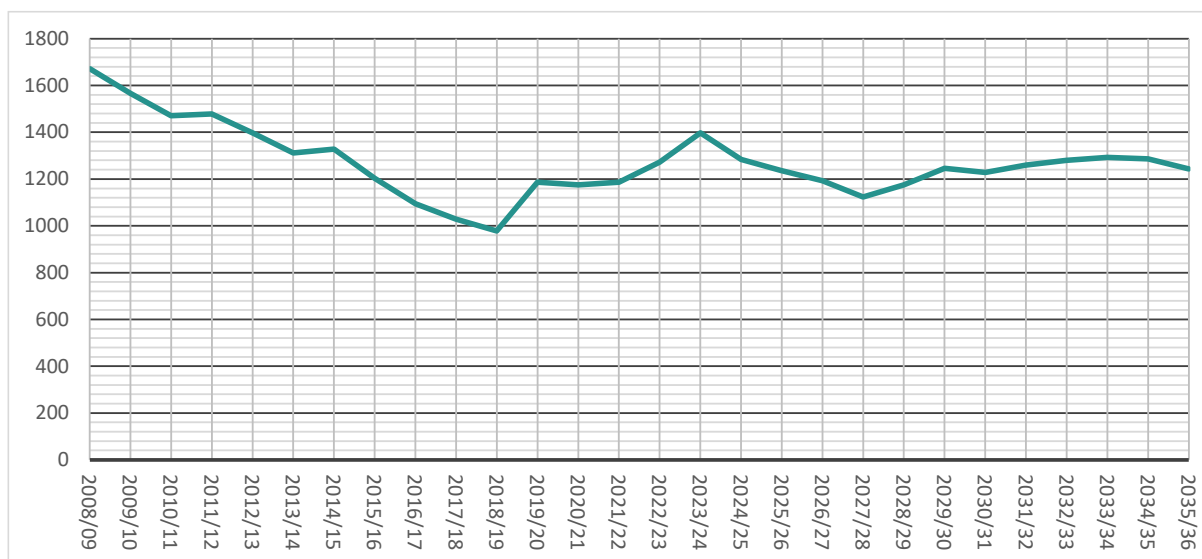
- Stosunek liczby dzieci, które będą rozpoczynać naukę w szkołach podstawowych na terenie powiatu, do wielkości prognozowanych roczników wynosić będzie 96,5% (średnia z lat 2018/19-2020/21).
- Liczby uczniów w klasach II-VIII szkoły podstawowej stanowiąc będą 100,2% liczby uczniów poprzedniej klasy (średnia z lat 2018/19-2020/21).
- Liczba uczniów w klasach pierwszych nowych szkół ponadpodstawowych stanowić będzie 72,4% liczby uczniów ostatniej klasy szkoły podstawowej (średnia z lat 2018/19-2019/20 z uwzględnieniem ostatnich klas gimnazjów i pierwszych klas szkół ponadgimnazjalnych, a w latach 2019/20-2021/22 także ósmych klas SP i nowych szkół ponadpodstawowych).
- Liczba uczniów w klasach II i III nowych szkół ponadpodstawowych stanowić będzie 94,7% uczniów poprzednich klas (średnia dla klas II szkół ponadgimnazjalnych/ponadpodstawowych z lat 2018/19-2020/21).
- Liczba uczniów w klasach IV nowych szkół ponadpodstawowych stanowić będzie 94,9% uczniów poprzednich klas (średnia dla klas III szkół ponadgimnazjalnych z lat 2018/19-2020/21).
- Liczba uczniów w klasach IV szkół ponadgimnazjalnych oraz V nowych szkół ponadpodstawowych stanowić będzie 42,1% uczniów poprzednich klas (średnia dla klas IV szkół ponadgimnazjalnych z lat 2018/19-2020/21).

Zamieszczone poniżej zestawienia przedstawiają rzeczywiste zmiany liczb uczniów w latach szkolnych 2008/09-2022/23 oraz prognozę zmian do roku 2035/36.

Wykres 121. Prognoza liczb uczniów w klasach pierwszych szkół ponadgimnazjalnych i nowych szkół ponadpodstawowych (do roku 2022/23 dane rzeczywiste)

Wykres 122. Prognoza łącznej liczby uczniów ogólnodostępnych szkół dla młodzieży (do roku 2022/23 dane rzeczywiste)

Wykres 121 przedstawia zmiany liczb uczniów klas pierwszych szkół szczebla powiatowego. Dodatkowo na wykresie tym linią przerywaną przedstawione są zmiany liczby szesnastolatków wg informacji z Banku Danych Lokalnych GUS i prognozy liczby ludności. Odpowiadają one w przybliżeniu przebiegowi zmian liczby uczniów klas pierwszych w warunkach, gdyby nie nastąpiło obniżenie i późniejsze podniesienie wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego oraz wydłużenie okresu nauki w szkołach prowadzonych przez powiat.

Tabela 70. Prognoza łącznej liczby uczniów ogólnodostępnych szkół dla młodzieży (do roku 2022/23 dane rzeczywiste)

Rok	Uczniowie
2008/09	1 671
2009/10	1 566
2010/11	1 471
2011/12	1 478
2012/13	1 398
2013/14	1 312
2014/15	1 328
2015/16	1 203
2016/17	1 094
2017/18	1 029
2018/19	978
2019/20	1 186
2020/21	1 175
2021/22	1 186
2022/23	1 272
2023/24	1 398
2024/25	1 283
2025/26	1 236
2026/27	1 193
2027/28	1 123
2028/29	1 176
2029/30	1 246
2030/31	1 228
2031/32	1 259
2032/33	1 280
2033/34	1 293
2034/35	1 286
2035/36	1 244

Z zestawień wynika, że:

- W roku szkolnym 2019/2020, dzięki jednoczesnej rekrutacji do szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych, liczba uczniów zauważalnie się zwiększyła.
- Ponowny przyrost uczniów klas pierwszych nastąpił w 2022 roku, ponieważ do szkół ponadpodstawowych przeszły klasy, w których naukę rozpoczynali jednocześnie sześć- i siedmiolatkowie. W efekcie w roku szkolnym 2023/24 w szkołach powiatu wołowskiego uczyć się będzie ok. 1400 uczniów, czyli mniej więcej tyle, co w roku 2012/13, kiedy nie było jeszcze czteroletnich liceów i pięcioletnich techników,
- W kolejnym roku szkolnym do szkół ponadpodstawowych przyjdzie klasa zmniejszona z powodu powrotu sześciolatków do przedszkoli, więc liczba uczniów spadnie poniżej 1300.
- Kończenie nauki przez stosunkowo duże roczniki uczniów sprawi, że po roku 2026/27 łączna liczba uczniów przez kilka lat będzie niższa od 1200.
- Zawirowania związane ze zmianami wieku rozpoczynania obowiązku szkolnego zakończą się dopiero w roku 2029/30 – od tego czasu zmiany liczb uczniów wynikać będą przede wszystkim z procesów demograficznych. W szkołach powiatu wołowskiego nastąpi wtedy prawdopodobnie kilkuletni okres względnej stabilizacji. Można się jednak spodziewać, że po roku 2035/36 liczba uczniów szkół

szczebla powiatowego będzie systematycznie spadać, ponieważ spadną też liczby uczniów w szkołach podstawowych.

15.4. Prognoza liczb oddziałów w poszczególnych jednostkach

Prognoza liczb oddziałów opiera się na przedstawionej powyżej prognozie liczby uczniów klas pierwszych, zakłada więc, że stosunek liczby uczniów rozpoczynających naukę w szkołach powiatu do liczby uczniów ostatnich klas szkół gminnych będzie podobny jak w ostatnich latach. Prognoza ta nie uwzględnia więc ewentualnych zmian udziału szkół prowadzonych przez inne organy lub zmian przepływów uczniów pomiędzy powiatami.

Przy szacowaniu liczb oddziałów założyliśmy również, że:

- Proporcje liczb uczniów rozpoczynających naukę w szkołach poszczególnych typów będą zbliżone do tych z ostatnich czterech lat (średnia z wyników naborów prowadzonych od 2019 r. do 2022 r.) i wyniosą: 25,5% w LO, 48,4% w technikach i 26,1% w branżowych szkołach I stopnia.
- Proporcje podziału oddziałów pomiędzy poszczególne szkoły pozostaną zbliżone do średniej z wyników rekrutacji na lata szkolne 2017/18–2022/23.
- W żadnej szkole średnia wielkość oddziału klasy pierwszej nie spadnie poniżej 25 uczniów (z wyjątkiem sytuacji, gdyby utrzymanie takiej średniej miało spowodować brak utworzenia przynajmniej jednego oddziału w szkole bądź utworzenie oddziału o liczebności średniej dla danego typu szkoły przekraczającej 36 uczniów).
- Nie będzie dzielenia ani łączenia oddziałów w kolejnych latach nauki.
- Nie uwzględniamy ewentualnego utworzenia szkoły branżowej II stopnia. Spodziewamy się, że w powiecie nie powstanie żadna szkoła tego typu dla młodzieży.

Wykres 123 przedstawia prognozę łącznej liczby oddziałów klas pierwszych z uwzględnieniem rzeczywistych liczb oddziałów w roku 2018/19 (ostatnim roku przed wydłużeniem nauki w szkołach szczebla powiatowego), w roku 2019/20 (w którym do klas pierwszych przyszli jednocześnie ostatni absolwenci gimnazjów i pierwsi absolwenci ósmej klasy szkół podstawowych), w latach: 2020/21, 2021/22 oraz 2022/23 (z pominięciem oddziału przygotowawczego). Wynika z niego, że w najbliższym roku liczba oddziałów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych prawdopodobnie nieznacznie spadnie, w następnym roku spadnie mocniej, ale od roku 2025/26 ustabilizuje się na poziomie 10-12 (będzie wówczas zależeć przede wszystkim od uwarunkowań demograficznych).

Wykres 123. Prognoza łącznej liczby oddziałów klas pierwszych

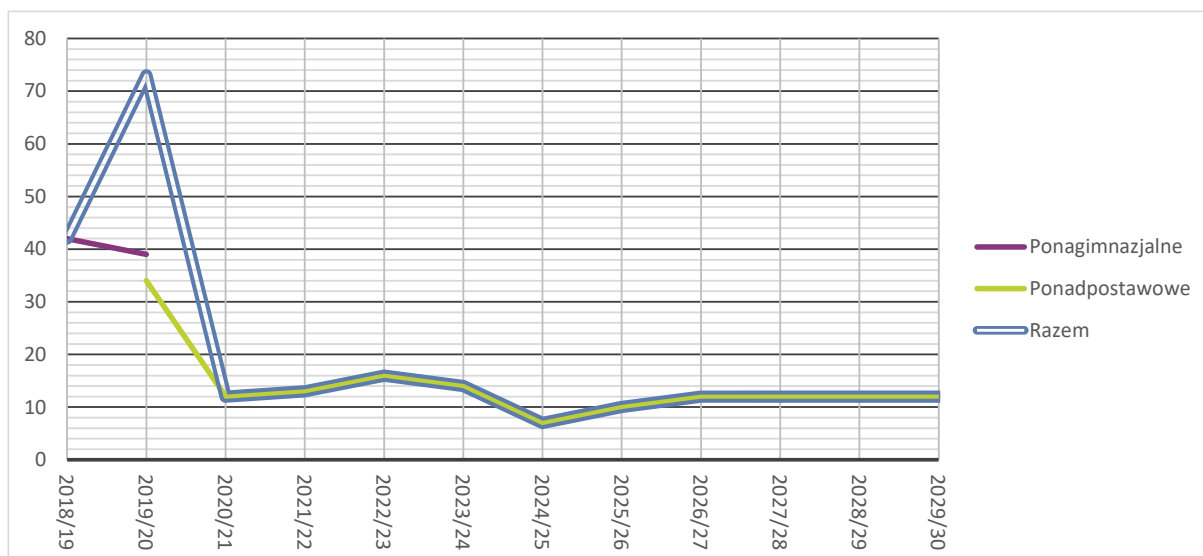

Tabela 71 zawiera prognozę liczb oddziałów klas pierwszych w poszczególnych szkołach. Warto pamiętać, że jest to rezultat przyjętego modelu i algorytmu wyliczeń. Rzecz jasna to, ile oddziałów dana szkoła będzie miała w rzeczywistości, zależy będzie nie od sposobu tworzenia prognozy, ale od ofert poszczególnych szkół, decyzji organu prowadzącego akceptującego te propozycje oraz decyzji młodych ludzi wybierających miejsce dalszej nauki. Prognoza uwzględnia jednak istniejące obiektywnie trendy oraz dotychczasowe uwarunkowania rekrutacji.

Tabela 71. Prognoza liczb oddziałów klas pierwszych w poszczególnych szkołach

Szkoła	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
ZSZ BD - LO	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1
LO - W	2	2	4	3	1	2	2	2	2	2	2
CKZiU W - T	3	3	4	3	1	2	3	3	3	3	2
ZSZ W - T	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ZSZ BD - T	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2
ZSZ BD - BS I st.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ZSZ W - BS I st.	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
Razem LO	3	4	6	5	2	3	3	3	3	3	3
Razem T	6	6	7	6	3	4	6	6	6	6	5
Razem BS I st.	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3
Razem	12	13	16	14	7	10	12	12	12	12	11

Zmiany łącznej liczby oddziałów wszystkich klas w powiecie przedstawia wykres 124, a kolejne zestawienia zawierają prognozę liczb oddziałów w poszczególnych szkołach i zespołach.

Wykres 124. Prognoza zmian łącznej liczby oddziałów wszystkich klas

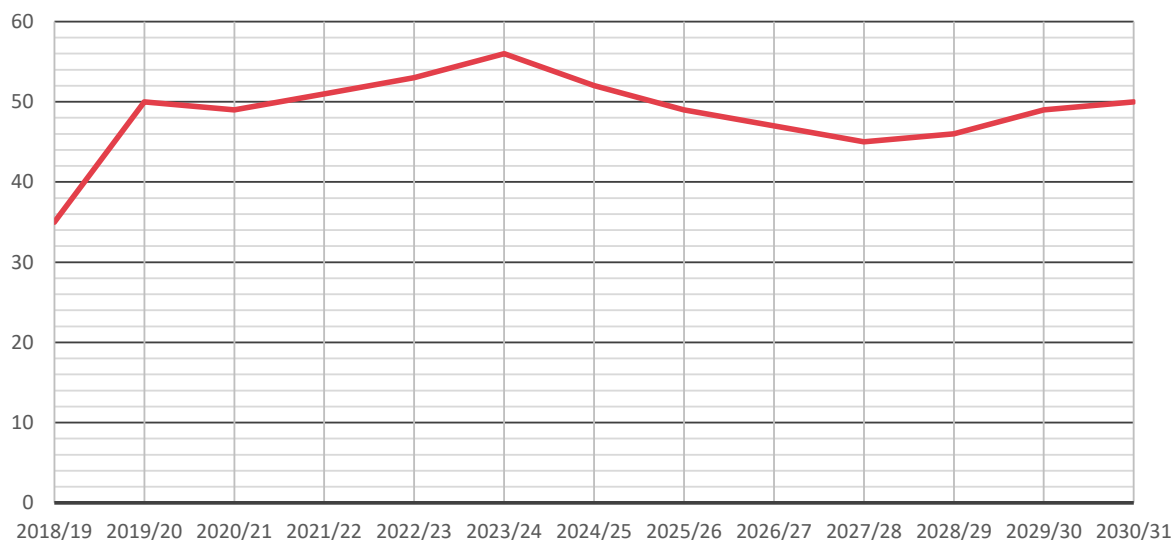

Tabela 72. Prognoza liczb oddziałów w poszczególnych szkołach z podziałem na oddziały ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe

Szkoła	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
ZSZ BD - LO - pg	6	5	3	1									
ZSZ BD - LO - pp		1	2	4	6	7	7	6	5	4	4	4	4
LO - W - pg	5	4	2	1									
LO - W - pp		2	4	6	9	10	9	9	8	7	8	8	8
CKZiU W - T - pg	9	11	8	5	2								
CKZiU W - T - pp		2	5	8	12	15	14	13	13	12	12	14	14
ZSZ W - T - pg	4	5	3	2	1								
ZSZ W - T - pp		1	2	3	4	5	5	5	5	5	5	5	5
ZSZ BD - T - pg	3	5	4	3	2								
ZSZ BD - T - pp		2	4	6	8	10	9	8	8	8	8	9	10
ZSZ BD - BS I st. - pg	3	3	2	1									
ZSZ BD - BS I st. - pp		1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
ZSZ W - BS I st. - pg	5	6	4	2									
ZSZ W - BS I st. - pp		2	4	6	6	6	5	5	5	6	6	6	6
Razem	35	50	49	51	53	56	52	49	47	45	46	49	50

Wykres 125. Prognoza liczb oddziałów w poszczególnych szkołach

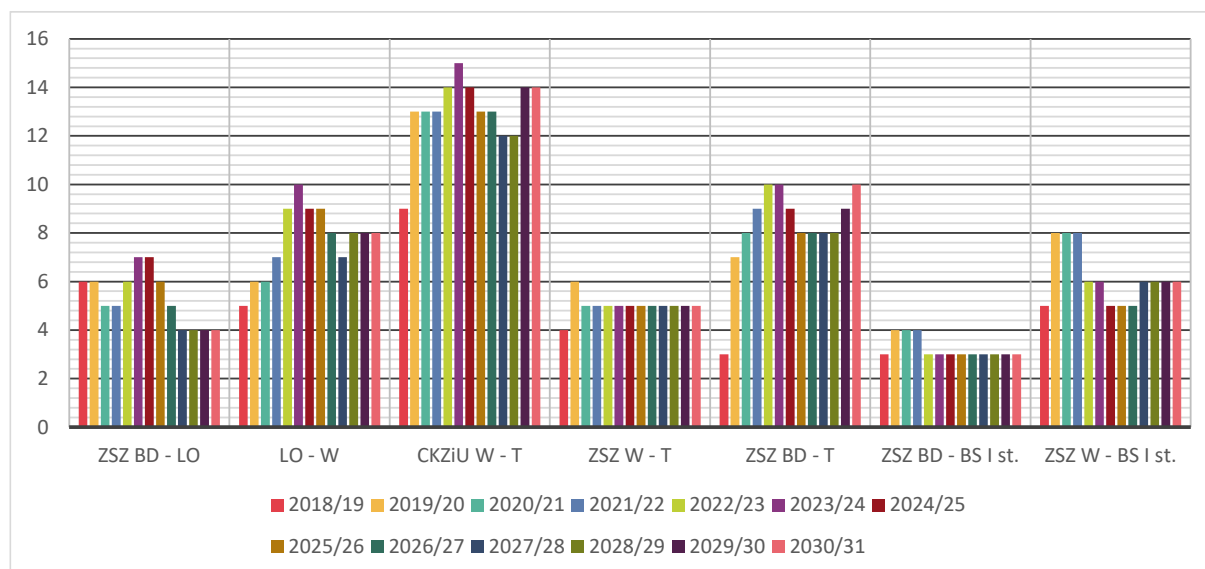
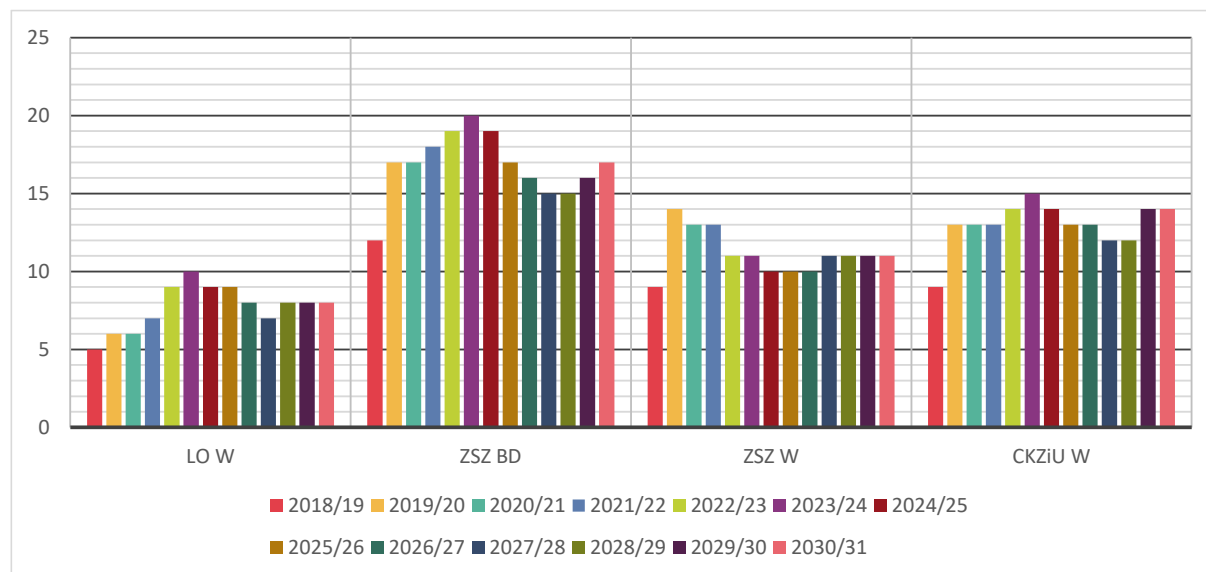

Tabela 73. Prognoza liczb oddziałów w poszczególnych zespołach szkół i samodzielnych szkołach

Szkoła	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
LO W	5	6	6	7	9	10	9	9	8	7	8	8	8
ZSZ BD	12	17	17	18	19	20	19	17	16	15	15	16	17
ZSZ W	9	14	13	13	11	11	10	10	10	11	11	11	11
CKZiU W	9	13	13	13	14	15	14	13	13	12	12	14	14
Razem	35	50	49	51	53	56	52	49	47	45	46	49	50

Wykres 126. Prognoza liczb oddziałów w poszczególnych zespołach szkół i samodzielnych szkołach

Ostatnie trzy tabele w tym podrozdziale przedstawiają zmiany liczb oddziałów w stosunku do roku 2018/19 (czyli ostatniego roku przed reformą) oraz w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 74. Zmiany liczb oddziałów w stosunku do roku szkolnego 2018/19

Jednostka	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
LO W	1	1	2	4	5	4	4	3	2	3	3	3
ZSZ BD	5	5	6	7	8	7	5	4	3	3	4	5
ZSZ W	5	4	4	2	2	1	1	1	2	2	2	2
CKZiU W	4	4	4	5	6	5	4	4	3	3	5	5
Razem	15	14	16	18	21	17	14	12	10	11	14	15

Tabela 75. Zmiany liczb oddziałów w stosunku do roku 2018/19 w ujęciu procentowym

Jednostka	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
LO W	20%	20%	40%	80%	100%	80%	80%	60%	40%	60%	60%	60%
ZSZ BD	42%	42%	50%	58%	67%	58%	42%	33%	25%	25%	33%	42%
ZSZ W	56%	44%	44%	22%	22%	11%	11%	11%	22%	22%	22%	22%
CKZiU W	44%	44%	44%	56%	67%	56%	44%	44%	33%	33%	56%	56%

Tabela 76. Zmiany liczb oddziałów w stosunku do poprzedniego roku

Jednostka	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
LO W	1	0	1	2	1	-1	0	-1	-1	1	0	0
ZSZ BD	5	0	1	1	1	-1	-2	-1	-1	0	1	1
ZSZ W	5	-1	0	-2	0	-1	0	0	1	0	0	0
CKZiU W	4	0	0	1	1	-1	-1	0	-1	0	2	0
Razem	15	-1	2	2	3	-4	-3	-2	-2	1	3	1

Z powodu podwójnego naboru do szkół prowadzonych przez powiat nastąpił bezprecedensowy przyrost liczby oddziałów – w roku 2019/20 było ich o 15 więcej niż rok wcześniej. W latach 2022/23–2023/24 nastąpi kolejny wzrost spowodowany przejściem do szkół ponadpodstawowych uczniów z roczników, w których naukę zaczynały jednocześnie sześć- i siedmiolatkami. W rekordowym roku 2023/24, jeśli spełnią się założenia wymienione na wstępie niniejszego podrozdziału, w ogólnodostępnych szkołach dla młodzieży prowadzonych przez powiat wołowski będzie 56 oddziałów.

W roku 2025/26 liczba oddziałów spadnie, a w kolejnych latach ustabilizuje się na poziomie 45-50.

Zmiany w poszczególnych szkołach będą bardziej zróżnicowane, głównie w zależności od ich obecnej struktury i wielkości.

15.5. Prognoza obciążenia obiektów szkolnych

Przedstawiona poniżej prognoza obciążenia budynków szkolnych sporządzona została na podstawie prognozy liczb oddziałów oraz kalkulacji pojemności obiektów opartej na analizie stanu bazy lokalowej oraz planów lekcji poszczególnych jednostek. Zakłada ona zatem stałość założeń przyjętych przy prognozie liczb oddziałów oraz niezmiennosc czynników uwzględnianych przy szacowaniu pojemności budynków. Trzeba przy tym pamiętać, że liczba oddziałów, które w danym budynku szkolnym mogą pomieścić się na jednej zmianie, zależy nie tylko od cech danego budynku (liczby i wielkości sal, w których odbywają się lekcje), ale również od typu szkoły oraz sposobu jej zorganizowania (zwłaszcza liczby zajęć realizowanych z niepełnymi oddziałami). Stąd też na przykład liceum, w którym przedmioty rozszerzone nauczane są w małych grupach lub technikum z dużą liczbą oddziałów wielozawodowych będą wymagały znacznie większej liczby sal, niżby to wynikało z samej liczby oddziałów. Natomiast szkole branżowej, której uczniowie przez kilka dni w tygodniu odbywają praktyki w zakładach pracy, wystarczy mniej sal niż posiada oddziałów.

Zamieszczone tutaj wyliczenia wynikają z pewnego modelu szacowania pojemności budynków. Niewykluczone, że dyrektorzy szkół, uwzględniając specyfikę organizacji zajęć w swoich jednostkach oraz możliwości budynków, trochę inaczej niż autorzy tego opracowania oszacowaliby nadwyżkę lub brak sal, którymi dysponują. W naszych rozważaniach ważne jest przede wszystkim śledzenie trendów zmian liczb oddziałów oraz różnic pomiędzy tymi liczbami a pojemnościami obiektów w kolejnych latach.

Za punkt wyjścia do prognozy zajętości budynków szkolnych przyjęliśmy obecną (z roku 2022/23) organizację szkół oraz ich bazę lokalową.

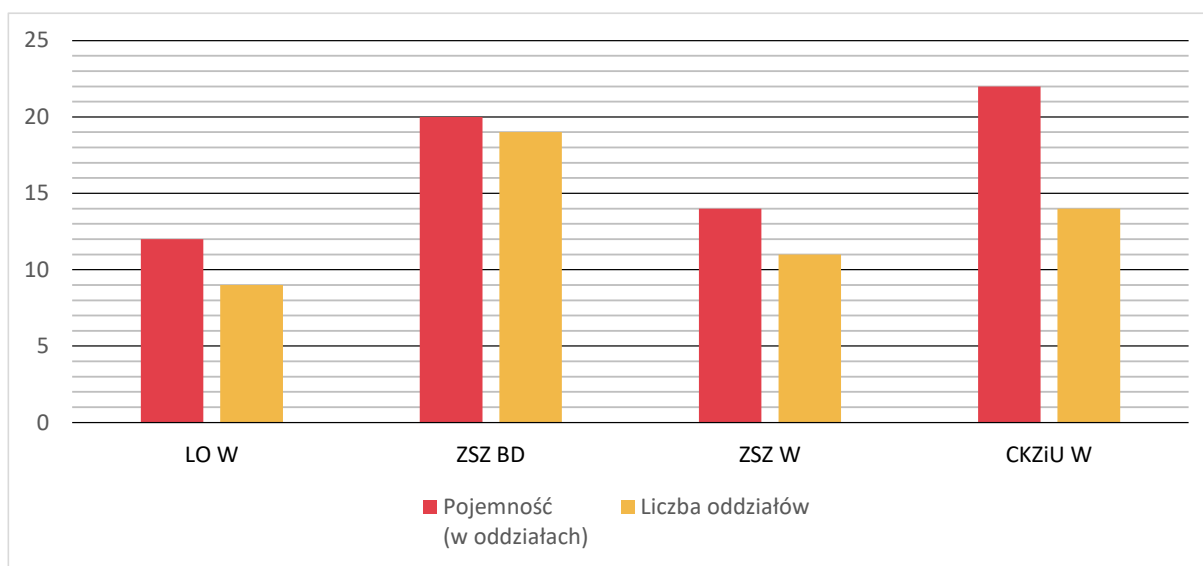
Zamieszczone poniżej zestawienia przedstawiają porównanie szacunkowych pojemności obiektów oraz aktualnych liczb oddziałów w szkołach. Na zestawieniach tych bilans pojemności oznacza różnicę między pojemnością obiektu a liczbą oddziałów w szkole.

Jeśli bilans ten jest dodatni, to szkoła mogłaby pomieścić na tzw. jednej zmianie dodatkowe oddziały. Niewielki dodatni bilans pojemności ułatwia organizację zajęć i

zwiększa wygodę pracy i nauki. Jednak znaczna nadwyżka wolnych pomieszczeń jest niekorzystna ekonomicznie – sale lekcyjne, które są wykorzystywane na przykład tylko przez jedną-dwie godziny dziennie także trzeba posprzątać i ogrzać oraz wyposażać i od czasu do czasu wyremontować.

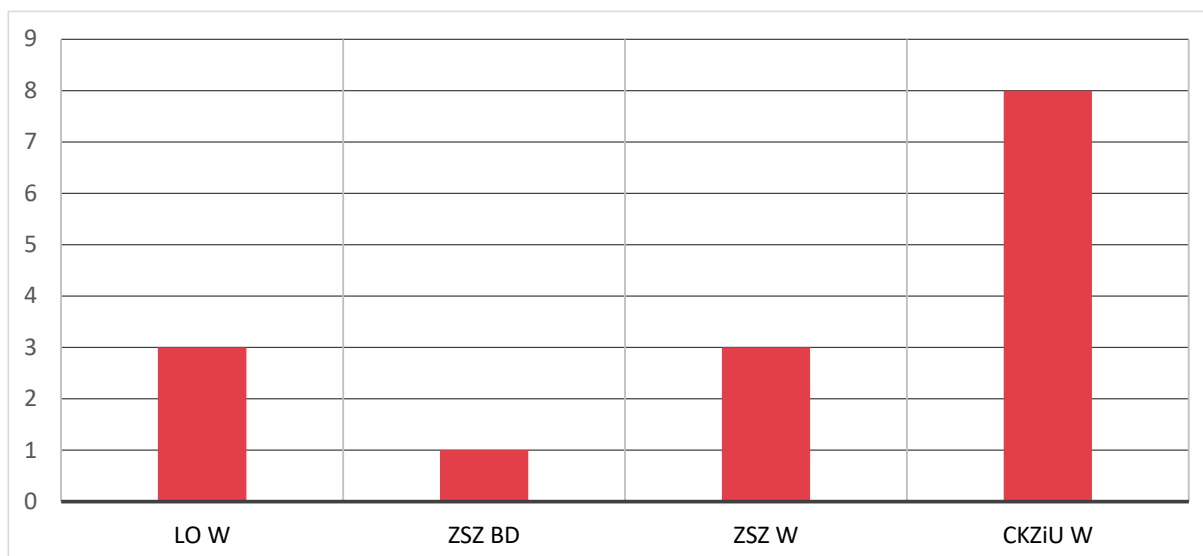
Zerowy bilans pojemności oznacza, że choć zajęcia w danej szkole odbywają się na jednej zmianie, to nie pomieści ona na tej zmianie większej liczby oddziałów. Bilans ujemny wiąże się z koniecznością prowadzenia niektórych lekcji na drugiej zmianie. W praktyce oznacza to zwykle konieczność rozpoczynania zajęć niektórych grup uczniów w niektóre dni tygodnia już ok. godz. 7 lub z dużym opóźnieniem, czyli nawet po południu.

Wykres 127. Pojemności obiektów a liczby oddziałów w roku 2022/2023

Obecnie w skali całego powiatu szkoły mogłyby pomieścić na jednej zmianie aż o 15 oddziałów więcej niż jest ich w rzeczywistości. W szczególności wynika to z nadwyżek, które posiada CKZIU, jednak pozostałe szkoły/zespoły również charakteryzuje bilans dodatni pomieszczeń.

Wykres 128. Nadwyżki pojemności poszczególnych jednostek w roku 2022/23

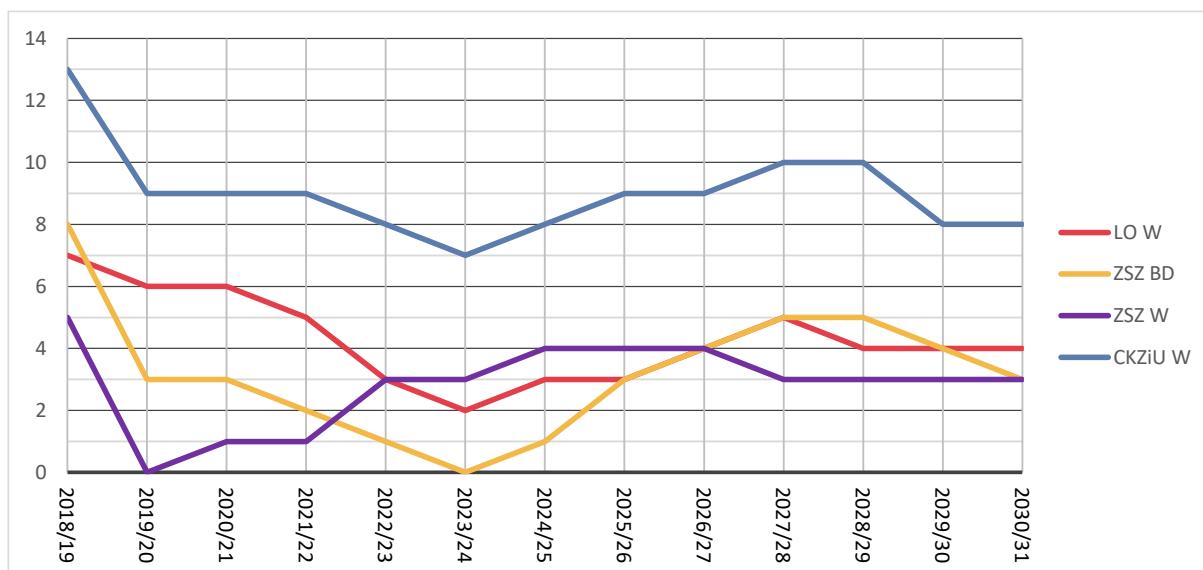
W przyszłości sytuacja będzie się zmieniać wraz ze zmianami liczb oddziałów, jednak nawet roku w najliczniejszym pod względem liczby oddziałów (tj. 2023/24), żadna ze szkół nie doświadczy deficytu pomieszczeń.

Sumaryczna liczba nadmiarowych pomieszczeń w budynkach szkół powiatu wołowskiego wyraźnie wzrośnie po roku 2023/24 (w którym powiatowe szkoły osiągną najwyższą liczbę oddziałów) i szybko pozwoli na zmieszczenie na jednej zmianie ok. 20 oddziałów więcej niż ich będzie w rzeczywistości. Oznacza to, że do pomieszczenia wszystkich uczniów szkół prowadzonych przez powiat będzie można wykorzystać o jeden budynek mniej niż obecnie.

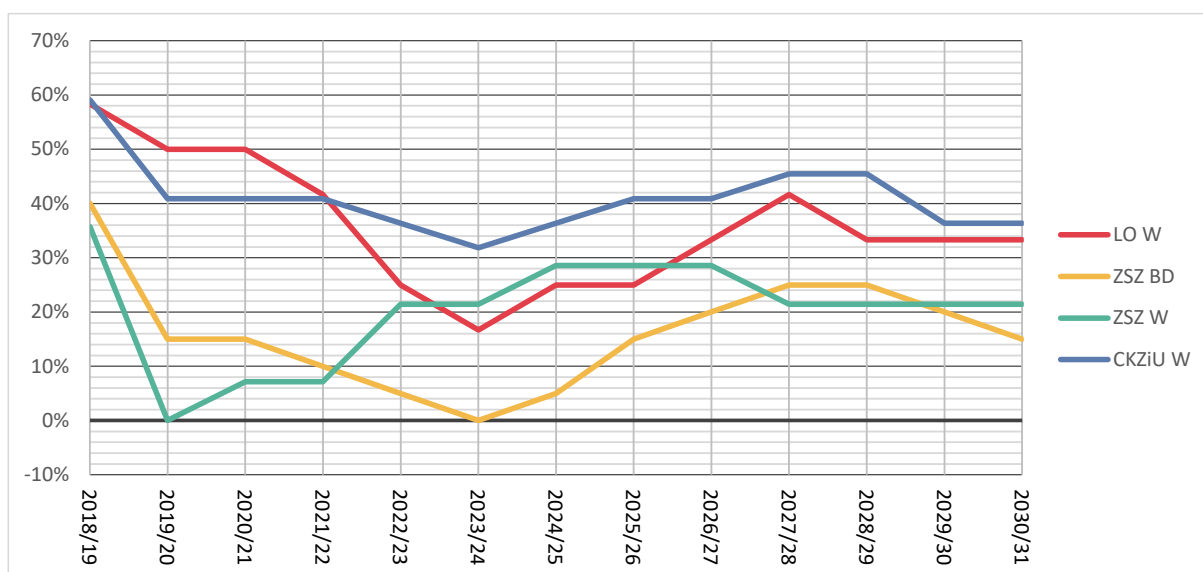
Tabela 77. Prognoza bilansów pojemności obiektów

Jednostka	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
LO W	7	6	6	5	3	2	3	3	4	5	4	4	4
ZSZ BD	8	3	3	2	1	0	1	3	4	5	5	4	3
ZSZ W	5	0	1	1	3	3	4	4	4	3	3	3	3
CKZiU W	13	9	9	9	8	7	8	9	9	10	10	8	8
Razem	33	18	19	17	15	12	16	19	21	23	22	19	18

Wykres 129. Prognoza bilansów pojemności obiektów

Wykres 130. Prognoza bilansów pojemności obiektów w ujęciu procentowym (odniesienie do posiadanego przez szkoły zaplecza salowego)

15.6. Potrzeby i możliwości zmian w sieci szkół

Szkoły dla młodzieży w powiecie wołowskim nie są duże. W małych szkołach są też małe (w porównaniu z innymi powiatami) oddziały. Wynika to głównie z tego, że w małej szkole bardzo ograniczona jest możliwość elastycznego dopasowywania liczby oddziałów do liczby uczniów przyjętych do klasy pierwszej.

Budynki szkolne nie są do końca wykorzystane, a po roku 2023/24 będzie w nich jeszcze więcej niewykorzystanej przestrzeni.

Są to przesłanki wskazujące na potrzebę rozważenia zmiany sieci szkół prowadzonych przez powiat.

Przyglądając się naborowi do szkół prowadzonych przez powiat w bieżącym roku szkolnym, należy pamiętać, że w tym i w następnym roku liczba absolwentów szkół podstawowych jest znacznie większa niż w latach typowych¹⁷. Nie da się zatem takiego naboru utrzymać w roku 2024/25 i w latach następnych. Ponadto w roku 2024/25 liczba kandydatów do szkół ponadpodstawowych będzie rekordowo niska – niemal trzykrotnie niższa niż w roku szkolnym 2022/23 (a w latach następnych o około 1/3 niższa niż w latach 2022/23 i 2023/24).

15.6.1. Licea ogólnokształcące

Dużym problemem z punktu widzenia organizacji szkół powiatu wołowskiego jest funkcjonowanie w Wołowie niepublicznego liceum ogólnokształcącego, a w Brzegu Dolnym LO prowadzonego przez gminę. We wrześniu 2021 roku w klasie pierwszej niepublicznego liceum w Wołowie uczyło się 27 uczniów, a w gminnym liceum w Brzegu Dolnym – 43 uczniów. Czyli łącznie 70 uczniów, podczas gdy do liceów prowadzonych przez powiat w tym samym roku przyjęto niewiele więcej, bo 80 uczniów. Zatem łącznie w klasie pierwszej wszystkich czterech liceów ogólnokształcących na terenie powiatu wołowskiego było 150 uczniów.

Gdyby byli to uczniowie jednej szkoły, bez kłopotu można by ich było podzielić na 5 oddziałów. Przy podobnej organizacji pozostałych klas otrzymalibyśmy liceum liczące ok. 20 oddziałów dla ok. 600 uczniów. To znaczy szkołę elastyczną organizacyjnie a przy tym nie ekstremalnie dużą. Tymczasem tylko w szkołach samorządowych (powiatowych i gminnej) utworzono 6 oddziałów klasy pierwszej, a do tego doszedł co najmniej jeden oddział¹⁸ dla 27 uczniów niepublicznego liceum w Wołowie.

Taka organizacja liceów ogólnokształcących na terenie powiatu wołowskiego (wszystkich liceów, nie tylko tych prowadzonych przez powiat wołowski) jest daleka od optymalnej z ekonomicznego punktu widzenia. Rozdrobnienie sieci szkół powoduje bowiem nie tylko tworzenie większej liczby oddziałów, ale także utrudnia organizację zajęć międzyoddziałowych na przedmiotach realizowanych w zakresie rozszerzonym oraz na wf-ie i językach obcych, co dodatkowo zwiększa koszty.

Patrząc z perspektywy ekonomicznej można więc stwierdzić, że z uczniów liceów samorządowych (powiatowych i gminnego) powinno się utworzyć jedną szkołę i że ze względu na centralne położenie Wołowa na mapie powiatu, powinna ona mieć siedzibę w Wołowie. Niemal na pewno pozwoliłoby to zmniejszyć liczbę oddziałów na poziomie każdej klasy przynajmniej o jeden, co w skali całego czteroletniego okresu nauki w liceum dałoby cztery oddziały oszczędności. Koszt jednego oddziału w liceum może wynosić ok. 150 tys. zł rocznie, czyli na organizacji zajęć w liceach można by było zaoszczędzić 600 tys. (choć ze względu na to, że licea prowadzą dwa samorządy, nie da się tych oszczędności jednoznacznie przypisać do powiatu wołowskiego).

Zdajemy sobie jednak sprawę, że ze społecznego i politycznego punktu widzenia mało prawdopodobne jest pozostawienie na terenie powiatu wołowskiego tylko

¹⁷ Jest to efekt zwiększonego naboru do szkół podstawowych w momencie, gdy obniżono chwilowo wiek obowiązku szkolnego.

¹⁸ W systemie informacji oświatowej liceum to wykazało aż trzy oddziały, ale najprawdopodobniej nastąpiło to w wyniku dość często spotykanego błędu we wprowadzaniu danych.

jednego liceum samorządowego. Trudno się też spodziewać, że gmina Brzeg Dolny szybko zrezygnuje z prowadzenia dawnego powiatowego LO, które jeszcze kilka lat temu praktycznie nie istniało, bo w latach 2016/17-2018/19 w ogóle nie przyjmowało nowych uczniów. Obecnie jednak liceum to zdaje się być bardziej atrakcyjne dla mieszkańców Brzegu Dolnego i okolic niż prowadzone przez powiat liceum w ZSZ BD.

Wydaje się więc, że powiat wołowski powinien zrezygnować z naboru do liceum w Zespole Szkół Zawodowych w Brzegu Dolnym. Z punktu widzenia absolwentów szkół podstawowych zaprzestanie rekrutacji do tego LO nie będzie miało większego znaczenia, gdyż nadal będą oni mieli do dyspozycji bezpłatne publiczne liceum w tym samym mieście. Z ich perspektywy to, czy organem prowadzącym szkołę jest miasto czy powiat jest nieistotne.

Wygaszenie LO w ZSZ w Brzegu Dolnym wydaje się najprostszą do zrealizowania zmianą w sieci szkół powiatu wołowskiego. Przyniesie ona oszczędności a jednocześnie nie powinna wiązać się z istotnymi utrudnieniami dla młodzieży. Tę zmianę koniecznie należy wprowadzić przed rozpoczęciem roku szkolnego 2024/25, ponieważ w tym roku liczba uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych będzie wyjątkowo mała i najprawdopodobniej nie da się uniknąć tworzenia bardzo małych oddziałów. Lepiej jednak wdrożyć tę zmianę już od roku 2023/24.

Oczywiście wygaszenie powiatowego LO w ZSZ BD nie sprawi, że potencjalni uczniowie tej szkoły przejdą do liceum w Wołowie, gdyż w ogromnej większości wybiorą oni gminne liceum w Brzegu Dolnym. Oznacza to, że powiat będzie prowadził tylko jedno, małe, dwuciągowe liceum w Wołowie, ale nie będzie musiał dopłacać z dochodów własnych do utrzymania drogiego, małego liceum w Brzegu Dolnym. Jednocześnie wzrośnie liczba uczniów w gminnym LO w Brzegu Dolnym, dzięki czemu koszty kształcenia jednego ucznia w tej szkole spadną, bo będzie tam można organizować większe oddziały (co oczywiście nie ma bezpośredniego znaczenia dla finansów powiatu wołowskiego, ale jest racjonalne ze ogólnospołecznego punktu widzenia).

Szacując bardzo ostrożnie, że do każdego ucznia w LO w Brzegu Dolnym powiat dopłaca ponad subwencję 3500 zł rocznie¹⁹, rezygnacja z prowadzenia liceum powiatowego w Brzegu Dolnym pozwoliłaby zmniejszyć dopłatę powiatu do subwencji przynajmniej o około 450 tys. zł rocznie. W praktyce kwota ta może być większa, jeśli część z uczniów, którzy uczyliby się w LO w Brzegu Dolnym po jego wygaszeniu trafi do LO w Wołowie, gdyż wówczas powiat nie straci należnej na nich subwencji, a koszty utrzymania LO w Wołowie nie wzrosną, gdyż powiększą oni jedynie dwa małe oddziały LO w Wołowie.

¹⁹ Niestety nie da się na podstawie dostępnych danych dokładnie wyliczyć, ile powiat obecnie dopłaca do jednego ucznia liceum w Brzegu Dolnym, gdyż jest ono częścią zespołu, w którym bardzo trudno precyzyjnie wyodrębnić koszty liceum. Biorąc jednak pod uwagę, że do jednego ucznia liceum w Wołowie powiat dopłaca ponad 6500 zł, a liczba uczniów na etat nauczycielski w liceum w Brzegu Dolnym jest nieznacznie niższa, niż w Wołowie, to przyjęcie 3500 zł jako dopłaty do ucznia liceum w Brzegu Dolnym wydaje się założeniem bardzo ostrożnym. W rzeczywistości może to być wartość wyższa.

15.6.2. Technika

Jeżeli liceum w Brzegu Dolnym będzie wygaszane, to w budynku ZSZ BD pojawi się więcej miejsca. W związku z tym możliwe będzie zadecydowanie, aby w tej szkole jako jedynej w powiecie kształcić techników ekonomistów oraz techników informatyków (obecnie są oni kształceni zarówno w ZSZ BD jak i w CKZiU W). Pozwoli to uniknąć dublowania się tych zawodów w dwóch różnych szkołach powiatu, co jest niekorzystne z ekonomicznego punktu widzenia, a ponadto przynajmniej częściowo zapobiegnie zmniejszeniu się liczby uczniów zespołu, która będzie miała skutek wygaszenie LO.

Umieszczenie kształcenia ekonomistów i informatyków w jednej szkole sprawi, że docelowo o 5 zmniejszy się liczba oddziałów dwuzawodowych w całym powiecie (ekonomiści powinni utworzyć oddział jednozawodowy), a zamiast dwóch oddziałów informatyków w dwóch szkołach powstawać ich będzie najprawdopodobniej półtora²⁰, co pozwoli docelowo zmniejszyć liczbę oddziałów w powiecie o minimum 2,5, czyli obniżyć koszty o około 400 tys. zł.

Taka zmiana spowoduje oczywiście zmniejszenie liczby oddziałów w CKZiU W. Tymczasem w budynkach tego centrum jest najwięcej wolnych pomieszczeń w stosunku do potrzeb, więc obniżenie liczby oddziałów jeszcze powiększy ten problem. Jednak dzięki temu pojawi się zupełnie nowa możliwość – włączenie do CKZiU małego, ośmiooddziałowego liceum w Wołowie i zrezygnowanie z użytkowania obecnego budynku tego szkoły. Z jednej strony pozwoli to oszczędzić na kosztach utrzymania zwolnionego budynku, a z drugiej – zmniejszyć zatrudnienie o etaty np. bibliotekarza (obecnie w LO w Wołowie jest 0.8 etatu bibliotekarza), dyrektora szkoły (0,8 etatu) oraz dużej części pracowników administracji i obsługi.

Oczywiście zdajemy sobie sprawę, że jest to propozycja trudna do wdrożenia ze społecznego punktu widzenia. Z drugiej jednak strony należy mieć świadomość, że bez zmian systemowych dotyczących sieci szkół prowadzonych przez powiat wołowski, nie da się ograniczyć ciągłego wzrostu dopłat tego powiatu do subwencji oświatowej.

²⁰ Część informatyków trzeba będzie najprawdopodobniej połączyć w oddziale dwuzawodowych z innym zawodem

16. Objasnienia metodologiczne

W niniejszym rozdziale zawarte są szczegółowe informacje o sposobach wyliczania użytych w opracowaniu miar i wskaźników.

Wskaźniki finansowe wyliczane są na podstawie danych z rocznych sprawozdań Rb-27s i Rb-28s, natomiast pozostałe wskaźniki wyliczone są na podstawie danych ze sprawozdań systemu informacji oświatowej wg stanów na 30 września poszczególnych lat. Jednostki samorządu zostały przypisane do poszczególnych kategorii wielkościowych na podstawie liczby ludności z 2018 r wg GUS.

16.1. Finanse

16.1.1. Wydatki budżetowe

Na potrzeby niniejszego opracowania do *wydatków oświatowych* zaliczamy łączne wydatki z działów 801 (oświata i wychowanie) i 854 (edukacyjna opieka wychowawcza) oraz rozdziału 75085 (wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego²¹).

Wydatki dzielimy na:

- *Wydatki majątkowe* – wydatki z paragrafów z zakresu od 600 do 699.
- *Wydatki bieżące*, które dzielimy na:
 - *wydatki osobowe* – wydatki z paragrafów 302, 401, 402, 404, 409, 411, 412, 413, 414, 417 i 478;
 - *dotacje* (wyplacane przez JST) – wydatki z paragrafów z zakresu od 200 do 299;
 - *wydatki rzeczowe* (pozostałe wydatki bieżące) – wydatki niezaliczane do wydatków osobowych, majątkowych i dotacji.

W konkretnych zastosowaniach rozróżniane są wydatki finansowane ze źródeł krajowych, przypisane do paragrafów z czwartą cyfrą równą zero oraz europejskich (zagranicznych), przypisane do paragrafów z czwartą cyfrą różną od zera.

16.1.2. Dochody budżetu związane z oświatą

Na potrzeby niniejszego opracowania do związanych z oświatą dochodów budżetu JST zaliczamy dochody z części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego (rozdział 75801, paragraf 292), a także dochody z działów 801 i 854 oraz rozdziału 75085.

Dochody te dzielimy na następujące kategorie:

²¹ Z praktyki wynika, że choć wspólna obsługa może dotyczyć różnorodnych jednostek podległych JST, to zdecydowana większość (90% lub więcej) wydatków wykazywanych w tym rozdziale przeznaczona jest na obsługę jednostek oświatowych.

- *Dochody majątkowe* – dochody z paragrafów 076, 077, 078, 080, 087, 618, 620, 625, 626, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 641, 642, 643, 644, 645, 661, 662, 663, 634, 635, 666, 668, 669 oraz dochody z paragrafu 097²².
- *Dochody bieżące* – dochody niezaliczane do dochodów majątkowych, które dzielimy na:
 - *dotacje (niemajątkowe)* – dochody z paragrafów 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 211, 212, 213, 216, 221, 222, 223, 224, 225, 231, 232, 238 i 244;
 - *pozostałe dochody bieżące*.

W konkretnych zastosowaniach rozróżniane są dochody ze źródeł krajowych, przypisane do paragrafów z czwartą cyfrą równą zero oraz europejskich (zagranicznych), przypisane do paragrafów z czwartą cyfrą różną od zera.

16.1.3. Luka między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty

Ilekoć w niniejszym opracowaniu jest mowa o luce między wydatkami a dochodami, chodzi o lukę między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty w rozumieniu określonym poniżej.

Luka między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty w ujęciu kwotowym wyliczana jest jako różnica między *bieżącymi wydatkami oświatowymi* a *bieżącymi dochodami oświaty*.

Procentowy wskaźnik luki między bieżącymi wydatkami a bieżącymi dochodami oświaty wyliczany jest wg następującego wzoru:

$$\frac{\text{bieżące wydatki oświatowe}}{\text{bieżące dochody oświaty}} \cdot 100\% - 100\%$$

Przy czym:

- *bieżące wydatki oświatowe* to wydatki z działów 801 i 854 oraz z rozdziału 75085 (wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego), z wyłączeniem wydatków majątkowych w rozumieniu określonym powyżej oraz wydatków finansowanych ze źródeł zagranicznych (czyli tych których czwarta cyfra paragrafu jest różna od 0);
- *bieżące dochody oświaty* to wpływy z subwencji oświatowej oraz dochodów bieżących w rozumieniu określonym powyżej z wyłączeniem dochodów ze źródeł zagranicznych (przypisanych do paragrafów z czwartą cyfrą różną od zera).

16.2. Organizacja szkół i przedszkoli

- W opracowaniu konsekwentnie używamy pojęcia klasa jako określenia dla poziomu (roku) nauczania. Pojęcie oddział oznacza zaś podstawową jednostkę

²² Paragraf 097 (wpływy z różnych dochodów) nie jest formalnie zaliczany do paragrafów dochodów majątkowych, ale w praktyce zdarza się przypisywanie do niego incydentalnych dochodów na finansowanie inwestycji oświatowych, które w znacznym stopniu zaburzają wieloletnie analizy dochodów bieżących oraz porównania między samorządami, ponieważ są o rzędy wielkości większe od pozostałych dochodów zaliczanych do tego paragrafu.

organizacyjną szkoły, czyli grupę uczniów (część klasy), którzy razem odbywają większość lekcji.

- > Wskaźniki odnoszące się do organizacji szkół i przedszkoli odzwierciedlają sytuację wg stanu z 30 września każdego z rozpatrywanych lat szkolnych.
- > **Nauczycielskie etaty przeliczeniowe** – liczba etatów przeliczeniowych jest równa liczbie nauczycieli, którą należałoby zatrudnić, żeby wszyscy ci nauczyciele byli pełnozatrudnieni i żaden z nich nie miał przydzielonych godzin ponadwymiarowych.

Np. 27 lekcji języka polskiego, które realizuje się wg 18-godzinnego pensum, niezależnie od sposobu rozdzielenia pomiędzy różnych nauczycieli, daje zawsze 1,5 etatu przeliczeniowego ($\frac{27}{18} = 1,5$). Analogicznie 60 godzin zajęć bibliotekarzy, które rozliczane są wg pensum 30-godzinnego da 2 etaty ($\frac{60}{30}$), a 450 godzin różnych lekcji rozliczanych wg pensum 18-godzinnego da 25 etatów.

- > **Liczba uczniów lub wychowanków przedszkoli przypadających na jeden nauczycielski etat przeliczeniowy** – wskaźnik, który w syntetyczny sposób charakteryzuje organizacyjne warunki kształcenia i wychowania. Przy jego wyliczaniu można w razie potrzeby uwzględnić i pomijać różne rodzaje etatów (zajęć nauczycieli), jednak w niniejszym opracowaniu przy wyliczaniu liczb uczniów przypadających na nauczycielski etat przeliczeniowy uwzględnione zostały wszystkie etaty nauczycieli.

W zespołach szkół, szkołach podstawowych z oddziałami przedszkolnymi itp. złożonych jednostkach oświatowych etaty, których nie można jednoznacznie przypisać do konkretnej części składowej takiej jednostki (np. niżki dyrektorów i wicedyrektorów oraz etaty bibliotekarzy i pedagogów), zostały rozdzielone pomiędzy te części składowe proporcjonalnie do liczb ich uczniów i wychowanków. Przy czym przy rozdzielaniu niektórych rodzajów zajęć pominięte były pewne kategorie uczniów lub wychowanków, np. przy rozdzielaniu etatów bibliotekarzy pominięto wychowanków przedszkoli, a przy rozdzielaniu etatów pedagogów nie uwzględniono uczniów dorosłych.